

БИБЛИОТЕКА ФАНТАСТИКА • ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА ДУХА

ДЕЙВИД ЛИНДЗИ

ПЪТЕШЕСТВИЕ КЪМ
АРКТУР

Легендарното фентъзи за планетата ТОРМАНС

*„Това е един от великите
романи на XX век!“*

Колин Уилсън



032

ДЕЙВИД ЛИНДЗИ ПЪТЕШЕСТВИЕ КЪМ АРКТУР

Превод: Мая Горчева

chitanka.info

1. СЕАНСЪТ

Една вечер през март, към осем часа, Бекхаус, новото светило на месмеричния свят, беше въведен в канцеларията на резиденцията „Пролендс“ на Монтегю Фол в Хамстед. Помещението беше осветено само от огъня в камината. Домакинът го изгледа с лениво любопитство и се надигна. Размениха си обичайните поздрави. Южноамериканският търговец посочи на госта си фотьойла пред огъня и отново се настани в своя. Запалиха електричеството. Изглежда, нито острите черти, нито кожата с метален отблясък, нито видимото отегчение на Фол не впечатлиха медиума, който преценяваше хората от особена гледна точка. Бекхаус, напротив, беше нещо ново за търговеца. Докато го изучаваше спокойно с полузатворени очи през дима на цигарата си, богатият се питаше как този дребен набит мъж с остра брадичка е успял да запази толкова пъргав и жизнен вид, като се има предвид патологичната природа на занятието му.

— Ще запалите ли? — попита той флегматично, колкото да започне разговор. — Не? Ще желаете ли нещо за пиене?

— Благодаря, не засега.

Настъпи кратка пауза.

— Наред ли е всичко? Материализацията ще стане, нали?

— Няма никаква причина за съмнение.

— Отлично. Не обичам да разочаровам гостите си. Чекът ви е в джоба ми.

— Ще говорим за това в края на сеанса.

— Значи в девет часа, нали така?

— Да, предполагам.

Разговорът едвам се точеше. Изтегнат във фотьойла си, Фол гледаше безстрастно.

— Желаете ли да ви представя подготовката? — попита стопанинът.

— Каква подготовка? Трябват само столове за гостите ви.

— Исках да ви опиша украсата на залата, където ще бъде сеансът, музиката.

— Това не е театрално представление — отвърна Бекхаус и погледна домакина.

— Съгласен съм, ама май трябваше да ви обясня... ще дойдат и дами, а пък знаете вкусовете им.

— В такъв случай нямам възражения. Надявам се, че целият сеанс ще им хареса — произнесе доста суховато медиумът.

— Добре — заключи Фол и хвърли цигарата в огъня. После стана и си наля уиски. — Желаете ли да разгледате стаята?

— Не, благодаря, предпочитам да не я виждам, преди да дойде време.

— Тогава да идем в салона при сестра ми, госпожа Джеймсън. Ерген съм и понякога тя е така добра да изпълнява ролята на домакиня.

— Много ще ми е драго — процеди студено Бекхаус.

Завариха младата жена сама, седнала замислено пред отвореното пиано. Току-що беше свирила Скрябин и още бе просълзена от музиката. Медиумът се вгледа в изящните ѝ патрициански черти, в изваяните като порцелан ръце, учуден как може Фол да има такава сестра. Леко развълнувана, тя посрещна новодошлите с любезна усмивка. Бекхаус беше свикнал жените да го посрещат така мило и знаеше как да им отговори.

— Объркана съм — промълви тя след десетминутния любезен безсмислен разговор, — и ако искате да знаете защо, причината не е в предстоящата демонстрация — сигурна съм, че ще мине чудесно, — колкото във вашата увереност, че ще сполучите. Кажете ми, на какво се основава убедеността ви?

— Сънувам с отворени очи — отвърна той, загледан във вратата, — останалите виждат сънищата ми, това е.

— Каква красота — възкликна госпожа Джеймсън и се усмихна разсеяно, тъй като вече влизаше първият гост.

Беше Кент-Смит, бивш магистрат, известен с духовитостта, с която разглеждаше съдебните дела, макар че като човек с добър вкус не се отпускате в частния си живот. Въпреки че бе преминал седемдесетте, очите му бяха запазили блясъка си. Като възрастен, опитен човек той си избра най-удобния фотьойл.

— Значи тази вечер ще бъдем свидетели на чудо?

— Ето нещо свежо за вашата „Автобиография“ — вметна Фол.

— О! Не споменавайте нещастната ми книга! Аз съм стар, пенсиониран чиновник, който търси развлечение, господин Бекхауз, това е всичко. Не се безпокойте, изкарал съм житейската школа по дискретност.

— Не се тревожа, нито виждам причина да не публикувате, каквото пожелаете.

— Много сте мил — отвърна старецът с лукава усмивка.

— Трент няма да дойде тази вечер — съобщи госпожа Джеймсън, като хвърли особен кратък поглед към брат си.

— Така си и мислех. Това не е от областта на неговите интереси.

— Много сме задължени на госпожа Трент — продължи младата жена, обръщайки се към бившия магистрат. — Тя украси великолепно стария салон на първия етаж и осигури очарователното изпълнение на оркестъра.

— Какво е това древноримско разточителство! — възкликна старият господин.

— Бекхауз смята, че към духовете трябва да се отнасяме с почитание — подсмихна се Фол.

— Но, господин Бекхауз, поетичното обкръжение...

— Извинете, аз съм обикновен човек и винаги свеждам всичко до най-простото. Нямам нищо против, само изказвам мнение. Природата е едно. Изкуството е нещо друго.

— Съгласен с вас — обади се экс-съдията. — Наистина, в подобен сеанс трябва всичко да е опростено, за да се избегне възможността за измама, ако ме извините за прямотата, господин Бекхауз.

— Всичко ще е ярко осветено — отговори Бекхауз, — вие ще имате право да проверите залата. Ще ви поканя да претърсите и мен.

Настъпи донякъде конфузно мълчание. Прекъсна го едновременното пристигане на двама нови гости. Прайър, процъфтяващ вносител на кафе от Ситито, и Ланг, борсов посредник, известен на приятелите си като аматьор-илюзионист. Бекхауз също го познаваше бегло. С влизането си Прайър изпълни стаята с лек аромат на вино и тютюн и се опита да внесе жизнерадостно настроение. Тъй като никой не подкрепи усилията му, той се умири набързо и

заразглежда акварелите по стените. Ланг, висок и тънък, започнал да пооплешивява, почти не се обади, но настойчиво гледаше Бекхауз.

Донесоха кафе, ликьори и цигари. Всички, освен Ланг и медиума, си взеха. В този миг съобщиха за идването на професор Халбърт, виден психолог, автор на книги за престъпността, за лудостта, за гения и прочие, разглеждани в духовния им аспект. Присъствието му на подобен сеанс малко озадачи останалите гости, но всички почувстваха, че с идването му произходящото по някакъв начин придобива допълнителна тържественост. Беше дребен и слаб, с меки маниери, но без съмнение с най-недоверчив дух от цялата пъстра компания. Без да обръща каквото и да е внимание на медиума, той веднага се настани до Кент-Смит, с когото размениха няколко забележки.

Госпожа Трент влезе без предварително оповестяване няколко минути след определения час. На възраст беше около двацет и осем годишна, с бяло, сериозно и смирено като на светица лице, с гладка черна коса. Устните ѝ изглеждаха толкова алени и подути, сякаш ще се пръснат от кръвта. Едра, с грациозно тяло, облечена в скъпа рокля. Двете с госпожа Джеймсън се разцелуваха, после новодошлата махна за поздрав към останалите, погледна към Фол и му се усмихна. Той ѝ отговори с горещ поглед и Бекхауз, от когото нищо не убягваше, разпозна в самодоволния блясък на очите му спотаения дивак. Госпожа Трент отказа предложените напитки и Фол ги покани, след като всички са пристигнали, да минат в салона.

— Нали ми дадохте зелена улица, Монтегю? — попита госпожа Трент.

— Не ще и съмнение — отвърна Фол усмихнат. — Какво е станало?

— Зная ли, може би сгреших. Поканих двамина приятели. Не, никой от вас не ги познава... Най-необикновените личности, които някога сте виждали. Убедена съм, че са и медиуми.

— Всичко това звучи доста мистериозно. Кой са тези тайнствени конспиратори?

— Кажете поне как се казват, след като събудихте любопитството ни — обади се госпожа Джеймсън.

— Единият се нарича Маскул, другият — Найтспор. Това е горедолу всичко, което зная за тях, така че не ме мъчете с повече въпроси.

— Къде ги открихте? Трябва все пак да сте се запознали отнякъде.

— Истински разпит! Пак ли наруших приличието? Кълна се, че няма да кажа нито дума повече за тях. Ще са тук след миг и ги оставям на благоволенията ви.

— Не ги познаваме нито аз, нито който и да е друг, но разбира се, ще се радваме да дойдат... — рече Фол. — Трябва да ги чакаме, така ли?

— Казах им да дойдат в девет часа. Възможно е обаче въобще да не се появят. Недейте да чакате.

— Предпочитам да започнем веднага — заяви Бекхауз.

Салонът, с висок таван, дванайсет метра на дължина и шест на ширина, за случая беше разделен на две части с тежка завеса от бродат, опъната в средата, така че скриваше дъното. Първата половина беше оформена като театрална зала с наредени в полукръг фотьойли. Нямаше други мебели. В камината между гърбовете на столовете и вратата ярко грееше огън. Стаята беше осветена обилно от електрически лампи по стените. Дебел килим покриваше пода.

След като настани гостите по местата им, Фол се отправи към завесата и я дръпна. Пред тях се разкри почти точното копие на декора с храма от постановката на „Вълшебната флейта“ в „Дрюри Лейн“: мрачната масивна архитектура, грейналото небе на заден план и очертаната на фона му огромна статуя на седналия Фараон. Пред пиедестала на статуята се намираше дървено легло с фантастични резбовани релефи. Близко до завесата, косо спрямо залата, се виждаше обикновено дъбово кресло за медиума.

Мнозина от присъстващите си помислиха, че декорите не са много подходящи за случая и изглеждат доста показни. Особено смутен изглеждаше Бекхауз. Въпреки това всички обсипаха госпожа Трент с обичайните похвали за възстановката на забележителната сцена. Фол покани желаещите да разгледат по-подробно декорите да се приближат. Приеха само Прайър и Ланг. Първият се разходи между картонените стени, като си свиркаше и от време на време ги почукваше. Ланг, почувствал се в стихията си, сякаш забрави присъствието на останалите и започна търпеливо и последователно да тършува, за да намери някакво скрито приспособление. В единия ъгъл на храма Фол и госпожа Трент си говореха тихо. Госпожа Джеймсън,

която се преструваше, че е потънала в разговор с Бекхауз, ги наблюдаваше така, както може да го прави само дълбоко заинтересуваната жена.

След като за голямо неудоволствие Ланг не успя да открие нищо съмнително, медиумът го помоли да претърси дрехите му.

— Всички тези предохранителни мерки са ненужни и вън от съмнение, както след малко ще видите — рече медиумът. — Но репутацията ми изисква никой, извън присъстващите тази вечер, да не може да заяви после, че е имало измама.

Отново Ланг изпълни неприятното задължение да прерови джобовете и ръкавите му. Скоро заяви, че е доволен. По Бекхауз нямаше никакъв скрит механизъм. Гостите отново се настаняха. Фол нареди да донесат допълнителни два фотъойла за приятелите на госпожа Трент, които все още не бяха пристигнали. После натисна копчето на звънеца и седна.

При дадения сигнал скритият оркестър подхвана свирня. Сред гостите премина изненадан шепот, когато без всякакво предизвестие в залата се разнесе прекрасната тържествена музика на Моцарт от сцената с Храма. Нетърпението на всички се удвои и дори госпожа Трент, въпреки бледостта и спокойствието си, изглеждаше дълбоко развълнувана. Явно, че поне от естетическа гледна точка, тя се открояваше като най-важната личност на събирането. Фол я наблюдаваше, подпрял брадичка върху рамото си, изтегнат във фотъойла, както обикновено.

Бекхауз се изправи и заговори, опрял ръка връз облегалката на креслото. Оркестърът веднага засвири пианисимо и не спря, докато той стоеше прав.

— Дами и господа, сега ще станете свидетели на една материализация! Ще видите появата в пространството на несъществуващо до тогава нещо. В началото формата ще бъде парообразна, но накрая ще се превърне в твърдо тяло и всички присъстващи ще могат да го пипнат. Ще можете да му стиснете ръката, например. Защото тялото ще има човешка форма. Ще е мъж или жена — не зная още, не знам нищо и за потеклото му. Колкото да ме питате за произхода на материализираната форма — откъде е, откъде са атомите и молекулите на тъканите ѝ, — не съм способен да дам удовлетворителен отговор. Ще предизвикам един феномен и ако някой

впоследствие ми го обясни, ще му бъда много признателен... Това е всичко, което мога да кажа.

Той отново седна и обърна гръб на събранието. Настана пауза, преди медиумът да се заеме със задачата си.

Точно в тази минута слугата отвори вратата и обяви с приглушен, но отчетлив глас:

— Господин Маскул, господин Найтспор.

Всички извърнаха глава. Фол се надигна да посрещне новодошлите. Бекхауз също се изправи и ги погледна втренчено.

Двамата чужденци останаха до вратата, която безшумно се затвори зад тях. Явно изчакваха да премине ефектът от появата им, за да минат напред. Маскул беше гигант, но с по-здрава и по-широка физика, отколкото повечето високи хора. Имаше дълга брада и плътни, едри, грубо одялани като на дървена скулптура черти. Блясъкът на малките му черни очички показваше остър ум и смел характер. Черните му щръкнали коси бяха къси. Ръстът на Найтспор беше среден, но фигурата му изглеждаше яка и жилава, сякаш се е упражнявал упорито да превъзмогне всичко човешки крехко и слабо. Голобрадото му лице изглеждаше изпито от някакъв силен духовен глад, блуждаещият му взор бе насочен някъде надалеч. И двамата гости бяха облечени в туид.

Преди някой да заговори, страхотен, като от срутен зид, трясък накара изумените гости да подскочат от фотьойлите си. Човек би помислил, че горната част на цялата постройка се е сгромолясала. Фол се втурна към вратата и повика слугата да провери какво е станало. Трябваше да повтори въпроса си, за да го разберат. В отговор научи, че долу нищо не се е чуло. По заповед на господаря си слугата се качи на горния етаж. Всичко било в ред, камериерките също нищо не били чули.

Междувременно Бекхауз, който почти единствен от групата запази хладнокръвие, тръгна към загризалия ноктите си Найтспор.

— Вие, господине, навярно можете да ни обясните какво става?

— Нещо свръхестествено — отговори Найтспор с глух сух глас и загърби Бекхауз.

— Това си мисля и аз. Явлението ми е познато, но никога не съм чувал да го съпровожда тъй мощен трясък.

Медиумът тръгна сред гостите да ги поуспокои. Полека-лека те се усмириха, макар изостреният интерес към сеанса и доброто настроение да се смениха с напрежение. Маскул и Найтспор заеха посочените им места. Госпожа Трент им хвърляше тревожни погледи. Химнът на Моцарт не спря през цялото време. И от оркестъра не бяха чули нищо!

Бекхауз най-сетне пристъпи към задачата си. Беше свикнал с работата си и не се тревожеше за крайния резултат. Не е възможно да се извърши материализация просто с концентрация на волята или посредством някаква друга способност, иначе мнозина биха го правили. Той притежаваше феноменална природа — в стената, която го отделяше от духовния свят, зееха пролуки, и през тях обитателите на невидимото, щом ги призовеше, за миг пристъпваха боязливо и злокобно във вселената на материята и на цветовете... Не знаеше как става това... Изживяването беше тежко за тялото и честото усилие водеше до лудост и преждевременна смърт. Затова Бекхауз беше станал суров и рязък. Еднакво противни за мрачното му тревожно сърце бяха и просташките глупави съмнения на едни, и лекомисленият естетизъм на други. Ала все пак трябваше да се живее и за да си изкарва хляба, той търпеше безочие то им.

Бекхауз седна с лице към дървеното легло. Очите му останаха отворени, но сякаш бяха взрени навътре. Лицето му побледня и тялото му видимо се отпусна. Дъхът на зрителите почти секна. Почувствителните усетиха или си въобразиха нечие странно присъствие наоколо. Очите на Маскул проблясваха нетърпеливо, веждите му се повдигаха и спускаха, докато Найтспор изглежда се отегчаваше.

След десетина дълги минути пиедесталът на статуята леко се забули, като че ли от пода се вдигаше мъгла. Омарата бавно се превърна в облак, който се кълбеше и непрекъснато се изменяше. Професорът се полуизправи и повдигна очилата на носа си.

Облакът, който се рееше на трийсетина сантиметра над леглото, бавно придоби приблизителните очертания на напълно развито човешко тяло, макар то да оставаше още мъгляво и смътно очертано. Бекхауз, побледнял мъртвешки, беше останал без сили. Госпожа Джеймсън безшумно припадна във фотойла, без някой да забележи, и в крайна сметка се свести сама. Видението се разположи на леглото и в този миг внезапно стана по-тъмно, плътно и доби ясна човешка форма.

Повечето от гостите побледняха като медиума, ала Фол запази безстрастното си спокойствие и един-два пъти погледна към госпожа Трент. Тя втренчено наблюдаваше леглото, захапала малка дантелена кърпичка. Оркестърът не спираше да свири.

Сега вече без съмнение на леглото се виждаше тялото на мъж. Очерта се и лицето. Съществуващото, обвито с нещо като саван, имаше чертите на млад мъж. Гладката му ръка падна и почти докосна пода — бяла и неподвижна. Изтръпнали от ужас, по-страхливите гости бяла впили поглед във видението, останалите го наблюдаваха съсредоточени и озадачени. Това същество с човешка форма беше мъртва, ала смъртта му не беше като онази смърт, с която завършва животът, а с която започва. Всички чувстваха, че в даден миг то ще седне.

— Спрете музиката! — прошепна Бекхауз, като се изправи, залитайки, от стола и се обърна към зрителите.

Фол натисна копчето на звънеца, чуха се още няколко такта и последва пълна тишина.

— Може да се приближите до леглото, ако желаете — едва проговори Бекхауз.

Ланг незабавно пристъпи напред, изпълнен от страхопочитание, и разгледа младото свръхестествено същество.

— Може да го пипнете — рече медиумът.

Нито Ланг, нито някой от другите, които един по един крадешком приближиха леглото, обаче не се осмели. Дойде ред и на Фол. Той погледна право в очите на госпожа Трент, уплашена и отвратена от зрелището, после докосна видението, хвана увисналата ръка и я стисна. Госпожа Трент извика сподавено. Свръхестественият гост отвори очи, изгледа Фол странно и седна върху леглото. На устните му заигра загадъчна усмивка. Фол погледна ръката си и изпита силно чувство на задоволство.

Маскул подхвана госпожа Джеймсън, която отново се канеше да припадне. Госпожа Трент изтича при нея и я изведе от стаята. Нито едната, нито другата се върнаха отново.

Призрачното тяло се надигна и се огледа с чудновата усмивка. Внезапно Прайър се почувства зле и излезе. Останалите се събраха на група, близо до един до друг, само Нйтспор обикаляше напред-назад стаята с уморен и нетърпелив вид, докато Маскул се опитваше да

заговори младото същество. Видението объркано го погледна, без да отговори. Бекхауз седеше настрана, захлупил лице в шепа.

Точно в този миг вратата рязко се отвори и без да съобщят за него, в стаята се втурна някакъв непознат, пристъпи няколко крачки и се спря. Никой от приятелите на Фол не го познаваше. Беше дребен, доста тромав мъж с удивително развита мускулатура и твърде едра за тялото му глава. Лицето му, жълто и голобрадо, излъчваше едновременно пронизателност, простация и насмешливост.

— О, господа! — подвижна той с висок пронизителен и странно неприятен глас, — имаме си посетител!

Найтспор му обърна гръб, но останалите загледаха удивени натрапника. Той пристъпи още напред към импровизираната сцена.

— Мога ли да узная, господине, на какво дължа честта на вашето посещение? — неохотно попита Фол, за когото вечерта не преминаваше така добре, както се надяваше.

Новодошлият го изгледа за миг и избухна в гръмогласен смях. После радостно потупа Фол по гърба, но явно ръката му беше твърде тежка, защото олюляващата се жертва беше избутана чак до стената, преди да застане здраво на крака и да си възвърне равновесието.

— Добър вечер, скъпи домакине, добър вечер, друже — поздрави непознатият и свръхестествения младеж, който беше се вдигнал и се разхождаше сега из стаята, явно без да забелязва нищо наоколо. — Виждал съм едного, който много прилича на теб, ако не се лъжа.

Никой не му отговори.

Навлекът вдигна лице и се изправи пред призрака.

— Както знаеш, нямаш право да си тук.

Призракът се обърна към него с неземна усмивка, която никой не можеше да разгадае.

— Внимавайте какво правите! — оживи се Бекхауз.

— Какво има, разпоредителю на духове?

— Не знам кой сте, но ако възнамерявате да използвате сила спрямо *това*, последствията могат да бъдат страшно неприятни.

— И вечеринката ще бъде развалена без твое разрешение, така ли, користолюбце?

Смехът изчезна от лицето на непознатия, и както когато слънцето се скрие от пейзажа, то стана сурово и безлично. Преди някой да е разбрал какво ще направи, той хвана с косматите си ръце бялото тънко

вратле на материализираната форма и го изви. Чу се особен слаб вик и тялото се свлече на пода с открито лице. Гостите бяха неизразимо изумени, когато изражението му се измени: загадъчната, но все пак очарователна усмивка се смени с грозна, вулгарна и просташка гримаса и хвърли във всяко сърце студена сянка на морално отвращение. След преображението се разнесе и гадещата миризма на гробище.

Чертите начаса се изтриха, тялото загуби плътността си и отново се разми. След миг изчезна напълно.

Дребният чужденец се обърна към останалите и niskият му, съвсем неестествен смях заехтя.

Крайно изнервен, професорът заговори тихо на Кент-Смит. Фол направи знак на Бекхауз да го последва зад декорите и без да отрони дума, му връчи чека. Медиумът го прибра в джоба, закопча си сакото и напусна стаята. Ланг го последва, за да потърси нещо за пиене.

Непознатият навря лице в Маскул.

— А ти, гиганта, какво мислиш за цялата тая работа? Не искаш ли да видиш страната, в която на воля расте този вид плод?

— Какъв плод?

— Ами, този вид таласъми.

Маскул го отблъсна с едрата си ръка.

— Кой сте вие и как пристигнахте тук?

— Извикай приятеля си, той може би ще ме познае.

Найтспор беше придърпал пред камината фотьойла си и гледаше главните с фанатично каменно изражение.

— Нека Краг се приближи, ако се нуждае от мен — промълви той с изменен глас.

— Виждаш ли, познава ме — възкликна кискайки се Краг, след което се отпрати към Найтспор и постави длан връз облегалката на стола. — Пак ли тази глождеца жажда?

— Какво има сега пък? — попита Найтспор надменно, без да променя позата си.

— Суртур отпътува и ние трябва да го последваме.

— Откъде се познавате и за кого говорите? — намеси се Маскул, като гледаше слисан ту единия, ту другия.

— Краг има нещо да ни каже. Да излезем — рече Найтспор.

Той се изправи и хвърли поглед зад себе си. Маскул се извърна в същата посока и видя, че останалите гости внимателно следят групичката им.

2. НА УЛИЦАТА

Тримата мъже се озоваха на улицата пред къщата. Нощта беше малко студена, но изключително ясна. Духаше източен вятър. Небето приличаше на огромен папирус, изписан с йероглифи от безчет блещукащи звезди. Маскул почувства необикновена възбуда: усещаше, че ще се случи нещо изключително.

— Какво те доведе в къщата тази вечер, Краг? И защо направи онова одево? Каква тайна крие ликът на видението? — питаше той.

— На лицето му очевидно бе изписано изражението на Кристалния — прошепна Найтспор.

— Ние вече си поговорихме, нали, Маскул? — ухили се Краг. — Маскул гори от желание да разгледа редкия плод в родината му.

Маскул внимателно се вглеждаше в Краг, опитвайки се да разбере какво изпитва към него. Личността на този човек му вдъхваше отвращение, ала въпреки силната неприязън, усещаше, че пробужда в сърцето му някаква мощна първична енергия.

— Защо използвате това сравнение? — учуди се той.

— Защото е точно. Найтспор е прав. Беше лицето на Кристалния. Трябва да тръгнем за страната на Кристалния.

— Коя е тази тайнствена страна? — не разбираше Маскул.

— Торманс.

— Чудновато име. Къде се намира? Краг се усмихна и оголи под светлината на уличните фенери жълтите си зъби.

— В едно предградие на Арктурус.

— За какво ни говори тоя? — възкликна Маскул и като се обърна към Краг, уточни: — Звездата Арктур?

— Още сега ще видите небесното тяло — рече Краг и посочи с дебелия си пръст най-ярката звезда на югоизток. — Това е Арктурус, Торманс е единствената обитавана планета около нея.

Маскул се загледа в блясъка на огромната звезда и отново се обърна към Краг. После извади лулата си и я напълни.

— Вие явно се шегувате и хуморът ви е особняшки, Краг — отбеляза той.

— Ще се радвам, ако мога да те позабавлявам, Маскул, поне за някой друг ден.

— Забравих да ви попитам... откъде научихте името ми?

— Би било необичайно, ако не го знаех, като се има предвид, че пристигнах тук само заради теб. Всъщност, двамата с Нйтспор сме стари приятели.

Маскул застина с кибритената клечка в ръка.

— Дошли сте дотук заради мен? — повтори той.

— Разбира се. За теб и за Нйтспор. Ще пътуваме заедно тримата.

Маскул най-после запали лулата си и дръпна.

— Съжалявам, Краг, обаче би трябвало да ви обявя за луд.

Краг отметна глава назад и се засмя дрезгаво.

— Откачен ли съм, а, Нйтспор?

— Дали Суртур не е заминал за Торманс? — попита Нйтспор със свито гърло, втренчил поглед в лицето на Краг.

— Да, и иска да го последваме незабавно — отвърна Краг.

Сърцето на Маскул се разгуптя странно. Целият им разговор му се струваше като сън.

— С какво право, Краг, този непознат *изисква* да сторя онова, което ми казва? — измърмори той. — Впрочем, какъв е този Суртур?

— Господарят на Краг — обърна се към него Нйтспор.

— Твърде сложна гатанка за мен, отказвам се — рече Маскул.

— Когато търсиш загадки, нормално е да ги разкриваш — обади се Краг. — Опитай се и си изясни какво всъщност ти се иска, приятелю, защото работата е хем простичка, хем сериозна.

Маскул продължи да го гледа и да си дръпва от лулата.

— Откъде идваш? — внезапно попита Нйтспор.

— От старата обсерватория в Старкнес... Чувал ли си за тази прочута обсерватория, а, Маскул?

— Не. Къде се намира? — попита гигантът.

— На морския бряг в североизточна Шотландия. Там от време на време правят интересни открития.

— Като например как се стига до звездите? Излиза, че този Суртур е астроном. Вие също, вероятно?

— Колко време ще ти трябва да уредиш делата си? — продължи ухилен Краг. — Кога ще си готов да тръгнеш?

— Много сте мил — рече Маскул и избухна в смях. — Вече бях започнал да се страхувам, че ще ме откъснете веднага. Нямам нито жена, нито имот, нито занятие, така че за какво да отлагаме? Какъв е маршрутът?

— Щастливец. Дързък, храбър, без хомот. — Лицето на Краг внезапно стана сериозно и строго. — Не ставай глупав и не отказвай такъв подарък от съдбата. Никой не предлага нищо два пъти.

— Краг — простичко рече Маскул и пусна лулата в джоба си, — влезте ми в положението. Дори да бях жаден за приключения, бих ли взел насериозно подобно идиотско предложение? Какво знам за вас и за миналото ви? Може би се шегувате просташки или, кой знае, може би излизате от лудницата. Ако се представяте за необикновено същество и държите да ви помагам, ще трябва да ми дадете и изключителни доказателства за способностите си.

— Какви доказателства биха те задоволили, Маскул? Още не свършил да говори, мъжът хвана ръката на Маскул. Остра и пареща болка премина през тялото му и мозъкът му пламна. Обгърна го ярка светлина като от изгряващо слънце. Тогава за пръв път се запита дали случайно във фантасмагоричния им разговор не ставаше дума за нещо истинско.

— Слушайте, Краг — започна той бавно, докато чудновати образи и идеи кръстосваха в безпорядък ума му, — приказвате ми за някакво пътуване. Е, ако беше възможно и аз можех да го осъществя, не бих пожелал да се завърна никога. Готов съм да си дам живота, за да прекарам двайсет и четири часа на планетата на Арктур. Това мисля за пътуването... А сега ми докажете, че не блънувате. Покажете ми вашите акредитивни писма!

Краг не беше откъснал поглед от него през цялото време, докато говореха, и лицето му постепенно придобиваше насмешлив вид.

— А, ще получиш двайсет и четири часа, и повече дори, но не кой знае колко. Ти си смелчага, Маскул, само че пътуването ще се окаже доста изтощително дори за теб... Значи като неверниците едно време искаш знак от небето?

— Цялата тая работа изглежда направо смешна — промърмори Маскул, смръщил вежди. — Мозъците ни са превъзбудени от току-що

случилото се в къщата. Да се прибираме, пък на сутринта ще му мислим.

Краг ровеше за нещо в джоба си и го дръпна за ръката. После измъкна отвътре някакъв дребен предмет, подобен на сгъваем далекоглед. Диаметърът на лещата не бе по-широк от пет сантиметра.

— Я първо хвърли един поглед към Арктурус, Маскул. И това може да свърши работата на знак на първо време. За съжаление, само толкова мога да ти покажа. Не съм пътуващ фокусник... Внимавай да не го изпуснеш, доста е тежичък!

Маскул го пое и се постара да го хване здраво, после стъписан погледна Краг. Дребното съоръжение тежеше поне десет килограма, макар да не бе по-голямо от монета.

— От какво е направено това, Краг?

— Погледни през него, скъпи ми приятелю, нали затова ти го дадох.

Маскул го вдигна с усилие, насочи го към лъчезарната Арктур и не отмести поглед, докато мускулите на ръката му не отмаяха. И ето какво видя: за невъоръжено око звездата изглеждаше като блестяща точица, но сега се показва ясно разделена на две ярки, по-малки слънца. По-едрото беше жълто, а спътникът му беше в лазурносин цвят. И още нещо. С мъка различи относително неголемия спътник, който явно обикаляше около жълтото слънце, и светеше с отразена светлина... Маскул неколккратно вдигна и свали ръце. Пред очите му беше все същата картина. Не се виждаше нищо друго. Най-сетне без да отрони дума, върна далекогледа на Краг и прехапа устни.

— Погледни и ти — предложи Краг с проскърцаващ глас на Найтспор и му подаде предмета.

Найтспор му обърна гръб и закрачи напред-назад по тротоара. Краг се изхили язвително и прибра далекогледа в джоба си.

— Е, Маскул, доволен ли си?

— Значи Арктур е двойна звезда. А третата светла точка е планетата Торманс, така ли?

— Бъдещото ти жилище, Маскул.

— Питате ме дали съм доволен. — Маскул разсъждаваше трескаво. — Не зная, Краг... Истинско чудо, само това мога да кажа... Поне се убедих, че в Старкнес има изумителни астрономи. Ако ме поканите в обсерваторията си, несъмнено ще я посетя.

— Тогава те каня. Оттам ще тръгнем.

— Ами ти, Найтспор? — попита Маскул.

— Трябва да направим пътуването — отвърна приятелят му с колеблив глас, — не е ясно само какво ще излезе от него.

Краг му хвърли остър поглед.

— Ще трябва да уредим по-забележителни приключения, за да впечатлим Найтспор — отбеляза той.

— Все пак той идва.

— Да, ама не *con amore*^[1]. Ще дойде само за да ти прави компания.

Маскул отново потърси с очи голямата загадъчна звезда, сияеща самотна и величествена на югоизточното небе. Докато гледаше, сърцето му се изпълни със силен и болезнен копнеж, непостижим за ума му. Просто чувстваше, че съдбата му по някакъв начин е свързана с онази гигантска далечна звезда. Ала все още едрият мъж не смееше да приеме, че Краг говори сериозно.

Потънал в мислите си, той дочу със закъснение прощалните думи на Краг и, останал насаме с Найтспор, си даде сметка, че Краг беше обсъждал съвсем банални неща като маршрута и часа на влака.

— Краг ще тръгне ли на север с нас? Не го чух добре.

— Не. Ние потегляме първи, пък той ще дойде при нас в Старкнес вдругиден вечерта.

— Какво да си помислиш за такъв човек? — все още унесен промълви Маскул.

— За твое сведение — прекъсна го Найтспор с уморен вид, той никога не лъже. Поне доколкото ми е известно.

[1] *Con amore* (итал.) — драговошно ↑

3. СТАРКНЕС

Подир два дни, в два часа следобед, след като извървяха пеша десетте километра от гара Хайлар, Маскул и Найтспор пристигнаха в обсерваторията „Старкнес“. Див и пуст, пътят вървеше кажи-речи от началото до края покрай високите скалисти брегове, надвиснали над Северно море. Слънцето грееше, но от изток духаше силен вятър. Въздухът бе солен и студен. Тъмнозелените вълни бяха поръбени с бяла пяна. През целия път ги следваха жалните крясъци на чайките.

Обсерваторията им заприлича на малък затворен замък, без съседни, кацнал самотно на края на земята. Виждаха се три постройки: неголяма каменна жилищна сграда, дълго ниско ателие и квадратна гранитна кула на двеста метра по на север.

Къщата и ателието бяха отделени с открит двор, затрупан с боклук. Отвсякъде, освен откъм морето, ги обграждаше каменна стена, но от тази страна къщата сякаш продължаваше скалистия бряг. Никой не се появи. Прозорците бяха плътно залостени и Маскул можеше да се закълне, че цялата сграда е затворена и изоставена.

Той влезе през отворената порта, последван от Найтспор, и потропа силно на входната врата. Чукчето, покрито с дебел слой прах, явно отдавна не беше използвано. Маскул прилепи ухо на вратата, но не чу никакъв шум отвътре. Опита дръжката — вратата се оказа заключена.

Те обиколиха къщата, за да намерят друг вход, но безуспешно.

— Началото не е много обещаващо — измърмори недоволен Маскул. — Тук няма никого... Я провери дали не можем да влезем в ателието, докато аз поразгледам кулата.

Найтспор, който не беше произнесъл и десетина думи, откакто слязоха от влака, мълчаливо се подчини и прекоси двора. Маскул излезе през портала. Щом се озова в подножието на кулата, издигната встрани от скалите, установи, че на вратата ѝ също виси катинар. Вдигна очи и забеляза шест прозореца на равно разстояние един над друг от източната страна към морето. Като си даде сметка, че няма

какво да търси тук, Маскул се отдалечи от кулата, още по-ядосан отпреди. Върна се при приятеля си и узна от него, че вратата на ателието е затворена отвътре.

— Бяхме ли или не бяхме поканени да дойдем тук? — гневно започна Маскул.

— Къщата е празна — отвърна Найтспор, гризейки нокти. — Май ще е по-добре да разбием някой прозорец.

— Определено не възнамерявам да лагерувам на открито, докато Краг благоволи да ни навести!

Маскул взе от двора някакъв стар железен болт, отдалечи се на благоразумно разстояние и го хвърли в един от прозорците на партера. Най-долният прозорец се строши целия. Като внимаваше да не се пореже о стъклото, Маскул провря ръка в отвора и бутна резето на прозореца. Минута по-късно двамата се провряха през зеещата рамка и влязоха в къщата.

Помещението, което се оказа кухня, беше затънало в неопишуема мръсотия и изглеждаше изоставено. Мебелите като че ли щяха да се разпаднат всеки момент, кухненските уреди и отпадъците лежаха на пода, вместо да са в кофата за боклук, дебел слой прах покриваше всичко. Вонеше отвратително и Маскул реши, че в жилището не е влизал свеж въздух от месеци. По стените пълзяха насекоми.

Двамата с Найтспор огледаха останалите стаи на партера — килера зад кухнята, едва мебелираната трапезария, както и склада за дърва. Навсякъде цареше запуснатост, прахоляк, същата смрад на мухъл. Поне от шест месеца нищо не беше докосвано, никой не беше влизал вътре.

— Още ли вярваш на Краг? — попита Маскул. — Признавам, че моята вяра почти се стопи. Дори да не е някаква тъпа шега, цялата история заприлича на такава. Краг никога не е живял тук.

— Я нека да видим първия етаж — предложи спътникът му.

На първия етаж имаше библиотека и три спални с плътно затворени прозорци. Въздухът беше невъзможен за дишане. Явно някой много отдавна беше спал в леглата и оттогава въобще не бяха разтребвани. Смачканото избеляло бельо още пазеше формите на спящите тела. Следите очевидно бяха стари, тъй като върху чаршафите и покривките вече се бяха натрупали валма от прах.

— Кой би могъл да е спал тук, според теб? — попита Маскул. — Служителите от обсерваторията?

— По-вероятно пътници като нас. Които ненадейно са заминали.

Маскул отвори широко прозорците на всички стаи, в които влизаше, без да диша. Две от спалните гледаха към морето; третата и библиотеката се издигаха над безплодните хълмове. Оставаше им да посетят само библиотеката. Дори да намереха следи от скорошни обитатели, Маскул реши, че цялата работа е страхотен номер.

Въздухът в библиотеката беше спарен като в останалите стаи и помещението тънеше в прах. Маскул отвори прозореца, после тежко се строполи в един фотьойл и възмутено погледна приятеля си.

— Какво ти е мнението за Краг?

Найтспор седна на края на масата пред прозореца.

— Може би ни е оставил съобщение.

— Съобщение? Отде накъде? Точно в тази стая? Нищичко не виждам!

Погледът на Найтспор блуждаеше из помещението и като че ли най-сетне се задържа на празния остъклен шкаф до стената. Само на един от плотовете му имаше няколко стари бутилки. Маскул погледна приятеля си, после шкафа. Без да каже нито дума, той стана и се запъти към бутилките.

Бяха четири — една голяма и три по-малки, високи около двайсет сантиметра, с форма на торпедо и гладко дъно, за да стоят изправени. Две от по-малките бяха празни и отпушени, а другите съдържаха безцветна течност, затворени с чудновати дюзи, закачени с тънки метални кукички по средата на височината им. Имаха етикети, пожълтели от старост, с почти нечетливи надписи. Маскул взе пълните бутилки и ги постави на масата до прозореца, за да ги разгледа на по-светло. Найтспор се отдръпна да му направи място.

Маскул успя да разчете на най-голямата бутилка думите „Слънчеви ретро-лъчи“, а върху другата след известно колебание реши, че пише нещо като „Арктуриански ретро-лъчи“.

Маскул вдигна поглед и изгледа приятеля си с любопитство.

— Идвал ли си тук по-рано, Найтспор?

— Познах, че Краг ще ни остави съобщение.

— Честна дума, не ми става много ясно. Може и съобщение да е, обаче за нас няма голям смисъл, поне не и за мен. Какво е това „ретро-

лъчи“?

— Светлина, която се връща към източника си — промърмори Найтспор.

— И що за лъчи са това?

Изглежда, че Найтспор не желаше да отговори, но втренченият в него поглед на Маскул го накара накрая да обясни:

— Светлината придърпва и оттласква едновременно. Иначе как щяха цветята да се обръщат към слънцето, следвайки неговото движение?

— Нямам никаква представа — отвърна Маскул. — Въпросът е за какво служат бутилките?

Още докато говореше, той взе в ръка най-малката и неволно закачи другата до нея. Тя се търкулна и той понечи да я спре, протегна ръка и... бутилката внезапно се изгуби някъде. Не беше паднала от масата, а сякаш беше изчезнала, просто я нямаше.

Маскул сащисан се взираше в масата. След миг вдигна удивен вежди и се обърна усмихнат към Найтспор.

— Съобщението, което ни е оставил Краг, става от заплетено по-заплетено.

— Запушалката се е отворила — произнесе Найтспор с досада. — Съдържанието се е измъкнало през отворения прозорец към слънцето и е отнесло със себе си бутилката. Бутилката ще изгори в земната атмосфера, а съдържанието ще се разпръсне и няма да стигне слънцето.

Слушайки го внимателно, Маскул бе престанал да се усмихва.

— Нали нищо не ни пречи да изпробваме другата бутилка?

— Остави я в шкафа — нареди Найтспор. — Арктур не се е издигнала още над хоризонта и само ще разтресеш къщата.

Прав до прозореца, Маскул замислено наблюдаваше сгряната от слънцето пустош.

— Краг се отнася към мен като към дете — отбеляза той накрая. — Може би наистина съм дете... Изглежда скептицизмът ми много го забавлява. Защо обаче ме оставя сам да научавам всичко — теб, Найтспор, не те броя... И кога все пак ще пристигне Краг?

— Предполагам, че няма да е преди да мръкне — отвърна приятелят му.

4. ГЛАСЪТ

Вече беше три часът. Маскул усещаше глад. Не бяха хапнали нищо от сутринта. Затова той слезе да обиколи стаите долу, макар да не се надяваше особено, че ще намери нещо за ядене. В кухненския шкаф откри торба мухлясало овесено брашно, което не ставаше за ядене, силен чай в херметично затворена, кутия и неотворена консерва с телешки език. Още по-добре беше, че в шкафа в трапезарията се натъкна на бутилка шотландско уиски. Маскул веднага се захвана да приготви трапезата.

С много усилия успя да налее от помпата на двора бистра вода. С нея изми и напълни стария чайник. После разтроши на парчета със сатър един кухненски стол и запали огън. Лекото прашасало дърво лумна в камината и водата беше сложена да кипва. Междувременно Маскул намери няколко чаши и ги изми. Десет минути по-късно двамата приятели седнаха да закусят в библиотеката.

Найтспор хапна и пийна малко, но Маскул се зае с яденето с голям апетит. Липсващото мляко те замениха с уиски. Пълнеха чашите с равни части почти черен чай и алкохол. Маскул обръщаше чаша след чаша от тази смес и продължи да пие, макар телешкият език да беше изчезнал отдавна.

Найтспор го наблюдаваше зачуден.

— Да не възнамеряваш да изпразниш бутилката, преди да е пристигнал Краг?

— Краг няма да иска да пие и трябва да се погрижим за нея — отвърна Маскул. — Чувствам се напрегнат.

— Да се разходим из полето — предложи Найтспор.

Чашата на едрия мъж, която се бе насочила към устата му, увисна във въздуха.

— Точно определено място ли имаш предвид, Найтспор?

— Да идем до протока Сорджи.

— Какво е това?

— Местна забележителност.

Маскул изпи чашата и се изправи.

— По-добре е да се поразходим, отколкото да се наливаме, особено в ден като този — реши той. — Далече ли е?

— На около пет километра.

— Сигурно имаш нещо наум и вече започвам да те мисля за втори Краг — подхвърли Маскул. — Но и тъй да е. Чувствам се все повъзбуден и искам да се поразсея.

Те излязоха от къщата, оставяйки вратата полуотворена, и поеха по пътя през полето, по който пристигнаха от Хайлар. Само че сега продължиха по него зад гърба на кулата. Маскул с интерес загледа високата постройка.

— Каква е тази кула, Найтспор? — попита той.

— Ще отлетим от площадката върху нея.

— Още тази нощ? — възкликна Маскул и му хвърли бърз поглед.

— Да.

— Значи това са дверите към Арктур, а Краг пътува на север, за да ги отвори пред нас — промърмори Маскул и се усмихна, но погледът му остана сериозен.

— Вече не мислиш, че пътуването е невъзможно, струва ми се — смутолеви Найтспор.

След два километра пътят се отдалечи от брега и рязко изви към вътрешността и към хълмовете. С Найтспор начело те го изоставиха и стъпиха на трева. Едва забележима козя пътека следваше ръба на скалистите урви, но след километър свършваше. Двамата мъже с усилие се катереха по хълмовете, пресечени от дълбоки дерета. Слънцето се скри зад върховете и неусетно се здрачи. Накрая те трябваше да спрат, тъй като пътят стана непроходим. Планинският зъбер се спускаше отвесно чак до скалистия бряг и покритият с хлъзгава трева скат беше непристъпен. Маскул се спря, поглади брада и се запита какво ще правят оттук наметне.

— Ще трябва да лазим — рече Найтспор, — но добре, че и двамата сме привикнали на катерене, пък и няма да е продължително.

Той посочи към тесен перваз по дължината на високата урва над пропастта недалеч от мястото, където стояха. Широчината му беше около дващсет-дващсет и пет сантиметра. Без да е получил съгласието на Маскул за подобна авантюра, той се обърна и тръгна бързо по дължината на перваза. Като видя, че няма избор, Маскул го последва.

Козирката не беше по-дълга от четиристотин метра, макар кратката разходка по нея да беше доста неприятна и опасна. Надолу скалата се спускаше отвесно право в морето. На места трябваше да напредват с прилепен о нея гръб, защото нямаше място да направят крачка. Плисъкът на вълните достигаше до тях като глухо заплашително бучене.

Те заобиколиха някаква издатина и корнизът се разшири в достатъчно широка скалиста площадка, която завършваше рязко в празното пространство. От отсрещния бряг ги разделяше само тесен проток.

— Тъй като не можем да продължим, предполагам, че това е твоят проток Сорджи — обади се Маскул.

— Да — потвърди приятелят му, който коленичи и легна на скалата с лице надолу. После проточи глава и рамене над ръба и погледна към дълбоките води на пролива.

— Какво толкова интересно има долу, Найтспор? Не получи отговор и реши да последва примера на приятеля си, за да разгледа — сам дъното на бездната. В настъпващия мрак не се различаваше почти нищо, морето долу се губеше. Докато напразно се взираше, Маскул дочу удари на барабан откъм ивицата на брега в ниското. Едва доловими, но съвсем отчетливи. Четири удара, третият по-силен. През цялото време, докато остана легнал, ги чуваше непрекъснато. Плисъкът на разбиващите се вълни не заглушаваше звука, който сякаш идваше от друг свят... Двамата мъже се изправиха.

— Да чуем барабана ли дойдохме? — попита Маскул.

Найтспор му отправи един от странните си погледи.

— Местните хора го наричат Барабана на Сорджи. Повече няма да чуеш това име, но сигурно отново ще се натъкнеш на звука.

— Какво ще означава тогава? — удиви се Маскул.

— Всеки път нещо различно. Само се старай да го чуваш все по-отчетливо... Стъмни се, вече трябва да се връщаме — прекъсна обяснението си той внезапно.

Маскул автоматично извади часовника си. Минаваше шест часът... Но не мислеше за времето, а за думите на Найтспор.

Беше се стъмнило съвсем, когато мъжете се завърнаха в подножието на кулата. В черното небе блестяха ясните звезди. Арктур се виждаше на изток, малко над морето, точно срещу тях. Пред кулата

Маскул откри, че вратата е отворена. От изненада той инстинктивно сграбчи ръката на Найтспор.

— Виж! — възкликна. — Краг е пристигнал!

— Да — спокойно отвърна приятелят му. — По-бързо да идем в къщата.

— Защо да не влезем в кулата? Сигурно е там, щом вратата е отворена. Ще отида да проверя.

Найтспор изсумтя, но не възрази. Маскул влезе и се озова сред пълен мрак. Запали кибрит и под треперливата светлинка забеляза спираловидно каменно стълбище.

— Ще дойдеш ли с мен? — обърна се той към Найтспор, но приятелят му отказа.

— Ще остана да те чакам тук — рече той.

Маскул се затича по стълбите, макар само след десетина крачки да бе принуден да спре, за да си поеме дъх. Струваше му се, че трябваше да носи нагоре тялото не на един, а на трима Маскуловци. Колкото повече се изкачваше, усещането, че е премазан под тежко бремене ставаше все по-силно. Мускулите му не издържаха, кислородът не му стигаше, сърцето му биеше като корабна машина. Лицето му се обля в пот. На двадесетото стъпало Маскул беше направил пълен кръг вътре в кулата и се озова пред първия прозорец, разположен във висока и дълбока амбразура.

Като осъзна, че не може да се качи по-високо, едрият мъж запали кибритена клечка и пропълзя към амбразурата с надеждата да успее да зърне нещо оттам. Кибритът угасна и Маскул видя през прозореца звездите. И с изненада откри, че гледа не през нормално стъкло, а през телескоп. Небето не беше просто безкрайна шир, обсипана със звезди, а мъгляво тъмно пространство, сред което се виждаха ясно само две ослепителни звезди с големината на малки луни. Както стояха близо една до друга, изглеждаха взаимно свързани, а недалеч от тях имаше малка планета, ярка като Венера, с ясно очертан диск. Първото слънце блестеше с ослепителна бяла светлина, а другото беше неестествено синьо и ужасяващо. Макар силата на светлината да беше почти като слънчевата, тя не стигаше до вътрешността на кулата.

Маскул веднага схвана, че наблюдаваната от него система е известната на астрономите звезда Арктурус. Вече беше видял картината през далекогледа на Краг, но с много по-слабо увеличение,

което не даваше представа за истинските цветове на двойната звезда... Сториха му се великолепни и магически, сякаш ги възприемаше с неземни сетива. Ала най-дълго и най-жадно се взираше в Торманс. Бяха му обещали, че ще стъпи на тази тайнствена и страховита земя, отдалечена на милиони и милиарди километри, дори да трябва да остави костите си на нея. Странните същества, които щеше да види, да пипне, вече живееха някъде там...

Слухът му долови въздишки и шепот. Някой проговори на два метра от него:

— Не разбираш ли, Маскул, че си само инструмент, който ще използват и после ще счупят. Найтспор сега спи, ала щом се събуди, ти ще трябва да умреш. Натам ще заминеш ти, ала ще се върне той.

С разтреперани пръсти Маскул припряно запали нова клечка. Нямаше никого. Беше тихо като в гроб.

Гласът повече не се обади. Маскул почака, няколко минути и се спусна в подножието на кулата. Вън смазващата тежест изчезна веднага, макар още да дишаше учестено и сърцето му да биеше бързо като на човек, вдигнал прекалено тежък товар.

Тъмният силует на Найтспор се приближи към него.

— Там ли е Краг? — попита той.

— Не — отвърна Маскул. — И да е бил там, аз не го видях. Един глас обаче ми подшушна да се пазя от теб.

— О, да, ще чуеш още такива гласове — загадъчно кимна Найтспор.

5. НОЩТА НА ЗАМИНАВАНЕТО

Върнаха се обратно и завариха къщата с тъмни прозорци и полуотворена врата, както я бяха оставили. Явно Краг още не беше пристигнал. Маскул обиколи стаите, като запалваше клечка кибрит във всяка, и след като ги провери, можеше да се закълне, че очакваният гост не е стъпвал в сградата. Пипнешком двамата с Нйтспор се отправиха към библиотеката и тъй като нямаше какво друго да правят, седнаха на тъмно в нея и продължиха да го чакат. Маскул запали лула и се зае с останалото уиски. През отворения прозорец долиташе равномерното, монотонно като във влак бучене от морето под скалистите брегове.

— Краг трябва да е в кулата — прекъсна тишината Маскул.

— Да — кимна Нйтспор, — подготвя заминаването.

— Предполагам, че не очаква да отидем да му помогнем — отбеляза Маскул. — Кой знае защо не успях да изкача повече от десетина стъпала. Сигурно стълбището има някакво магнетично притегляне.

— Такава е силата на тежестта на Торманс — промърмори Нйтспор.

— Разбирам... или по-скоро не разбирам, но няма значение.

Маскул продължи да пуши мълчаливо и да отпива от време на време глътка неразредено уиски.

— Кой е Суртур? — ненадейно попита той.

— Всички ние сме глупци, които слепешката търсят истината. Той е *мъдрецът* — рече Нйтспор.

Маскул се замисли.

— Може и така да е. Нищо не зная за него, а името му само по себе си ми въздейства. Познаваш ли го лично?

— Сигурно... забравих... — гърлото на Нйтспор сякаш пресъхна.

Маскул удивен вдигна очи, но не можеше да различи лицето му в тъмната стая.

— Нима познаваш толкова много изключителни личности, та дори забравяш някои от тях? А... ще го срещнем и там, където отиваме?

— Ти ще срещнеш там смъртта, Маскул... — отвърна спътникът му. — Не ми задавай повече въпроси, не мога да им отговоря.

— Е, тогава ще продължим да чакаме Краг — приключи студено разговора Маскул.

След десетина минути чуха почукване на входната врата и с леки стъпки някой изтича нагоре по стъпалата. С разтуптяно сърце Маскул се изправи.

Хванал фенер с треперлив пламък в ръка, на прага на библиотеката се появи Краг. Нахлупената на главата шапка му придаваше строг и дори страшен вид. Той задържа за миг оглед върху двамата приятели, после влезе в стаята и остави фенера на масата. Слабата светлина едва обагри стените.

— Все пак дойде, Маскул? — вместо поздрав констатира Краг.

— Така изглежда — отвърна едрият мъж. — Няма да изказвам обаче благодарности за гостоприемството ти.

Краг въобще не обърна внимание на хапливата забележка.

— Готов ли си за тръгване? — попита той.

— Разбира се, щом кажете. Хич не е забавно тук — отговори Маскул.

Краг го измери с остър поглед.

— Чух те, че закъса по стълбището в кулата. Явно не успя да я изкачиш.

— Не — съгласи се Маскул, — и дано не се окаже сериозна пречка, тъй като научих от Найтспор, че ще тръгнем от площадката на върха на кулата.

— Разнесоха ли се съмненията ти? — продължаваше Краг.

— Да, Краг, сега съм без предубеждения и съзнанието ми е отворено. Нямам търпение да видя какво можеш.

— Не искам нищо повече. Но като ще ходим пак в кулата, знаеш ли, че няма да издържиш гравитацията на Торманс, след като не успя да изкачиш стълбите?

— Отново ви казвам, че това е сериозно препятствие и аз определено не съм в състояние да се справя с него — промърмори Маскул.

Краг порови в джоба си и измъкна оттам сгъваем нож.

— Свали сакото и си вдигни ръкава — нареди той.

— Каните се да ме порежете? — учуди се Маскул.

— Да, и не създавай затруднения. Ще има сигурен ефект, какъвто въобще не би могъл да предположиш.

— Все пак, да те порежат нарочно с джобно ножче... — засмя се Маскул.

— Ще бъде от полза, Маскул — прекъсна го Нйтспор.

— Хайде тогава — подкани го Краг, — протегни ръка и ти, господин вселенски аристократе, че да видим, от какво е съставена *твоята* кръв.

Нйтспор също се подчини.

Краг разгъна най-дългото острие на джобното ножче и досущ като дивак рязна ръката на Маскул над лакътя. От дълбоката рана бликна кръв.

— Трябва ли да го превържа сега? — попита Маскул с изкривено от болка лице.

Краг се изхрачи върху раната.

— Свали си ръкава. Повече няма да кърви.

После той се зае с Нйтспор, който изгърпя манипулацията с мрачно безстрастие. Краг хвърли ножа на земята.

Страхотна болка от раната нагоре обля цялото тяло на Маскул и той си помисли, че ще припадне, но внезапно отслабна и остана само бодежа в порязаната ръка, който все пак беше достатъчно остър и го дразнеше непрекъснато.

— Готово — рече Краг, — сега можете да дойдете с мен.

Той взе фенера и се насочи към вратата. Двамата мъже побързаха да последват светлината и след малко шумът от стъпките им по незастланото стълбище отекна глухо в празната къща. Краг ги изчака да излязат и затръшна вратата с такава сила, че прозорците издрънчаха.

Докато преминаваха бързо през двора, Маскул го хвана за ръката.

— Горестно на стълбището чух някакъв глас.

— Какво ти каза той? — попита Краг.

— Че ще замина аз, а Нйтспор ще се върне обратно.

— Ето че пътуването ни стана известно — подсмихна се Краг. — Имаме си и зложелатели... Е, ти искаш ли да се върнеш?

— Не знам какво искам — отвърна Маскул. — Просто гласът ми се стори твърде необикновен и затова го споменах.

— Не е лошо, че чуваш гласове — каза Краг. — Недей да си мислиш обаче, че всичко, което идва от света на нощта, е разумно.

Щом се озоваха пред отворената врата на кулата, Краг тръгна по спираловидното стълбище и чевръсто го изкачи с фенера в ръка. Смутен от спомена за първия си мъчителен опит, Маскул го последва. Беше преодолял вече пет-шест стъпала, когато установи, че продължава да диша спокойно страхът му се смени с облекчение, после с изненада и той забъбри като девойче.

Краг мина пред прозореца на първия етаж, без да спира, но Маскул се покатери в амбразурата, за да зърне отново великолепната гледка на Арктур. Телескопичната леща беше загубила магическите си свойства и сега беше само обикновено стъкло, през което се виждаше обикновеното небе.

Продължиха да се изкачват. Щом минаха покрай втория и третия прозорец, Маскул отново надникна през амбразурата, ала видя само познатия пейзаж и повече не се спря.

Междувременно Краг и Найтспор бяха отишли напред с фенера и му се наложи да продължи в тъмнота. Почти беше стигнал до върха на кулата, когато съзря жълтеникава светлина зад една открената врата. Спътниците му се намираха в малка стая, отделена от стълбището със стена от грубо одялани дъски. Беше мебелирана оскъдно и нямаше нищо, което да е свързано с астрономията. Фенерът беше оставен на масата.

— Стигнахме ли последния етаж? — попита Маскул, след като влезе и любопитно се огледа.

— Да, над главите ни е само площадката — отговори му Краг.

— Защо прозорецът на първия етаж не е вече телескопичен?

— А, изпуснал си добрия случай — засмя се Краг. — Ако тогава беше стигнал догоре, щеше да се насладиш на доста зрелищни картини. Например от петия прозорец се виждаше Торманс като на релефна карта. Шестият пък показва тамошния пейзаж отблизо... Но това вече не е необходимо.

— Защо? Какво трябваше да направя? — не разбираше Маскул. — И какво общо има необходимостта?

— Откакто те порязах, всичко се промени, приятелю. Затова успя да изкатериш стълбището и вече не беше нужно да спираш en route^[1] и да се прехласваш пред илюзии.

— Чудесно! — възкликна Маскул, на когото не му стана съвсем ясно какво искаше да каже Краг. — Значи вече се намираме в бърлогата на Суртур?

— Той просто поживя тук известно време.

— Бих искал да ми опишете тази мистериозна личност, Краг — помоли Маскул. — Навярно няма да имаме друга възможност.

— За Суртур важи същото, което ти казах за прозорците. Безполезно е да си губиш времето в опити да си го представяш, след като сме се отправили натам, където ще го видиш на живо.

— Е, да тръгваме тогава — рече Маскул и разтри уморените си очи.

— Трябва ли да се събличаме? — обади се Найтспор.

— Разбира се — отвърна Краг и започна да сваля дрехите си с бавни и неумели движения.

— Защо? — обади се Маскул, но все пак последва примера на спътниците си.

Краг се удари в гърдите — широки и рунтави като на маймуна.

— Кой знае каква е модата на Торманс? — каза той. — Може би там ще ни поникнат нови органи. Е, не е задължително, естествено.

— Така ли? — удиви се Маскул и за миг спря да се съблича.

Краг го тупна силно по гърба.

— Нови органи на удоволствието, Маскул. Не би ли ти харесало това?

Тримата мъже вече бяха голи, както майка ги е родила. Радостта и възбудата на Маскул се увеличаваха с приближаването на часа на отпътуването.

— Да пийнем на изпроводяк! За успех! — извика Краг, взе една бутилка и счупи гърлото ѝ с пръсти. Нямахше никакви чаши и затова той наля кехлибареното вино в някакви пукнати купи.

Като видя, че другите двама пият, Маскул обърна наведнъж чашата си. Питието сякаш беше забъркано от течено електричество... Краг се свлече на пода и се претърколи, размахал крака във въздуха. Опита се да събори Маскул върху себе си и двамата се сборичкаха на

шега. Найтспор не взе никакво участие в забавленията им и не спря да обикаля стаята напред-назад като гладно животно, затворено в клетка.

Ненадейно отвън долетя проточен пронизителен стон, сякаш фея вещаеше нечия смърт. Стенанието изведнъж секна и повече не се повтори.

— Какъв беше този глас? — попита Маскул и нетърпеливо се освободи от ръцете на Краг.

Краг избухна в смях.

— Шотландски дух, който опитваше да имитира звука на гайдите от предишния си живот. В чест на заминаването ни.

Найтспор се обърна към Краг.

— Маскул ще спи ли през време на пътуването? — попита той.

— И той, и ти, стига да желаете, скъпи ми алтруисте. Аз съм пилот, а вие, пътниците, можете да се забавлявате, както намерите за добре.

— Тръгваме ли най-после? — Маскул губеше търпение.

— Да, Маскул, сега ти ще преминеш своя Рубикон. И то какъв Рубикон, приятелю! Знаеш ли, че светлината пътува сто години от Арктур дотук? А ние въпреки това ще стигнем дотам за деветнайсет часа.

— Искаш да кажеш, че Суртур е пристигнал вече? — продължаваше да пита Маскул.

— Суртур е там, където е — каза Краг. — Той е велик пътешественик.

— Няма ли да го видя?

Краг се изправи, приближи се към Маскул и го погледна в очите.

— Никога не забравяй, че сам пожела това. Малцина на Торманс знаят за него нещо повече от теб, ала паметта ще ти бъде лош съветник.

Краг тръгна пръв по малката желязна стълбичка през люка на вентилационната шахта, която водеше към равния покрив, като им показваше пътя. Щом и тримата се качиха горе, той запали електрическо фенерче.

Маскул разгледа със страхопочитание кристалното торпедо, което трябваше да ги пренесе през пространството. Съоръжението беше дванайсет метра на дължина и три на широчина и височина. Резервоарът с арктуриански ретро-лъчи беше отпред, а кабината — зад

него. Носът на торпедото сочеше югоизток. Машината бе положена върху равна платформа, издигната на около метър от пода с цел торпедото да излети безпрепятствено.

Краг насочи светлината на електрическото фенерче към вратата, за да улесни другите. Преди да влезе, Маскул изгледа възискателно за последен път гигантската далечна звезда, която оттук насетне щеше да им бъде слънце. Навъси се и потрепери леко, после влезе и се настани до Нйтспор. Краг се качи пред тях в седалката на пилота. Преди това изхвърли фенерчето през вратата, която се затвори херметично.

Краг дръпна лоста за стартиране. Торпедото се плъзна по платформата и бавно се отдалечи от кулата в посока към морето. Скоростта му чувствително нарасна, макар и не прекомерно, поне докато не достигнаха границите на земната атмосфера. Краг отпусна лоста и торпедото полетя по-бързо от светлината, като мисълта.

Маскул не можеше да види през кристалните стени непрестанно променящата се панорама на небосвода. Оборваше го и дрямка. Той премигна с очи дванайсет пъти, но на тринайсетия не успя да се разсъни и потъна в дълбок сън.

Нйтспор запази през цялото пътуване отегченото си изражение. Смяната на небесните картини като че ли не представляваше за него никакъв интерес.

Краг седеше с ръка на лоста, вторачен във фосфоресциращите карти и инструменти.

[1] En route (фр.) — по пътя ↑

6. ДЖОЙУИМД

Когато Маскул се пробуди от дълбокия сън, го обгръщаше тъмна нощ. Духаше топъл, макар и плътен като стена вятър, какъвто няма на Земята. Остана легнал, защото не можеше да се изправи поради голямата тежест на тялото И. Усещаше тъпа болка, без да разбере от коя част на тялото му идва. Оттук насетне тя непрекъснато го съпровождаме. Понякога болката го дразнеше и ожесточаваше, понякога я забравяше.

Маскул почувства нещо твърдо на челото. Вдигна ръка и напипа месеста изпъкналост с размера на слива, в средата с кухина, чието дъно не можеше да усети. В същия миг откри огромни подутини от двете страни на врата си, на два сантиметра под ушите.

Върху тялото над сърцето му беше поникнало пипало. Дълго, колкото ръката му, само че тънко, меко и гъвкаво като опашчица на камшик.

Щом се увери, че има нови органи, сърцето му заби тежко. За каквото и да служат, даже да не стават за нищо, те доказваха едно: той беше в новия свят.

Част от небето просветля. Маскул повика спътниците си, но никой не се обади. Стресна се. Продължи да вика на неравни интервали, уплашен както от тишината, така и от гласа си. Накрая, след като не получи никакъв отговор, сметна, че е по-умно да спре да вдига шум и се изтегна, очаквайки хладнокръвно какво ще последва.

Малко по-късно Маскул забеляза наоколо някакви неясни сенки, ала това не бяха приятелите му.

Слаба млекообразна пара замести полека-лека черната нощ, небето се обагри в розово. Ако беше на Земята, би помислил, че се зазорява. Светлината неусетно се засилваше.

Тогавя Маскул откри, че лежи върху пясък с кървавочервен цвят. Сенките, които беше мярнал, се оказаха храсти с тъмни стъбла и алени листа. Нищо друго не се виждаше. Настана ден. Мъглата беше твърде гъста, за да го напече слънцето, но в скоро време блясъкът на

светлината стана по-ярък от обедното слънце на Земята. Горещината беше силна, но Маскул ѝ се зарадва, тя успокояваше болката и намаляваше усещането за смазваща тежест. С изгряването на слънцето вятърът утихна.

Опита се да стане, но успя да се вдигне само на колене. Мъглата се беше разнесла отчасти, но можеше да различи само тесния кръг с червен пясък, осеян с хрусталаци.

Нещо свежо и нежно докосна тила му. Маскул подскочи уплашен и се търколи на пясъка. Живо се преобърна през рамо и удивен видя до себе си една жена.

Беше облечена с проста дълга и широка дреха с бледозелен цвят, падаща на класически дипли. На Земята не биха я сметнали за красавица: лицето ѝ приличаше на човешко, осеяно — или загрозено — от обезобразяващите органи, каквито Маскул откри на собственото си тяло. Над сърцето ѝ също имаше пипало. Ала щом седна и очите им се срещнаха, между тях премина вълна на взаимно разбирателство. Сякаш Маскул проникна в душата ѝ, където съзря любов, топлина и доброта, нежност и приятелство. От погледа ѝ се излъчваше благородна добронамереност и на него му се стори, че я познаваше отдавна. Едва тогава усети истински красотата ѝ. Беше висока и слаба, с изящни като музика движения. Кожата ѝ не притежаваше плътния матов цвят на земните красавици. Беше прозрачна, а цветът ѝ се сменяше постоянно според мислите и чувствата ѝ, но без ярки нюанси, а напротив, оставаше нежен, преливащ и поетичен. Дългите ѝ ленени коси падаха на тежки плитки. Новите органи, след като Маскул привикна към вида им, придаваха на лицето ѝ особен, поразителен вид. Не можеше точно да го определи, само знаеше, че се отнася към незримото и духовното. Странните органи не противоречаха на обичта, която се четеше в очите ѝ, нито на серафическата чистота на чертите ѝ, само им прибавяха дълбочина, спасявайки ги от блудкавата красота на кокетната младост.

Погледът ѝ беше така дружески, непринуден и открит, че Маскул, седнал пред нозете ѝ, почти не изпита срам, че е гол и беззащитен. Въпреки това тя го разбра и му подаде праметнатата през ръката ѝ дреха, същата като нейната, само че с по-тъмен, подходящ за мъж цвят.

— Ще можете ли да се облечете сам? — попита тя.

Маскул смътно осъзна думите, макар гласът въобще да не прозвуча.

Изправи се с усилие и тя му помогна да оправи сложните гънки на дрехата.

— Бедничкият, как страдате! — възкликна тя на същия безсловесен език.

Този път Маскул откри, че беше разбрал смисъла на казаното чрез органа на челото си.

— Къде съм? На Торманс ли съм? — попита той и залитна.

Тя го хвана за ръка и му помогна да седне.

— Да. И сте с приятели.

После го погледна усмихната и заговори високо на английски. Гласът ѝ беше така свеж, силен и млад, че му заприлича на априлски ден.

— Сега мога да разбера езика ви, който най-напред ми се стори непознат — рече тя. — В бъдеще ще ви говоря с устата си.

— Невероятно! — възкликна Маскул и посочи челото си. — А какъв е този орган?

— Наричаме го брев. Благодарение на него четем мислите. Но думите на речта са по-важни, защото с тях проникваме в сърцето.

— Казват, че езикът ни е даден, за да лъжем себеподобните си — възрази той.

— Можеш да излъжеш и в мислите си. Затова аз мисля само добро и никога не тая лоши мисли.

— Срегнахте ли приятелите ми?

— Вие не сте дошъл сам? — отговори му тя с въпрос, гледайки го спокойно.

— Пристигнах с летяща машина заедно с още двама мъже. Сигурно при пристигането съм изгубил съзнание и оттогава не съм ги видял — обясни Маскул.

— Много странно! Никого не съм виждала. Те не могат да са тук, иначе щяхме да узнаем. Ние — мъжът ми и аз... — уточни жената.

— Как се казвате?

— Наричам се Джойуинд, а мъжът ми — Панаве. Живеем много далеч оттук, но вчера през нощта научихме, че лежите тук в безсъзнание. Почти се скарахме кой от двама ни да дойде, но на края аз спечелих. — Жената се разсмя. — Спечелих, защото от двама ни аз

съм с по-силно сърце. А мъжът ми пък има по-ясни и по-чисти възприятия от моите.

— Благодаря, Джойуинд — чистосърдечно каза Маскул.

Цветовете под прозрачната кожа на Джойуинд се сменяха бързо.

— Защо ми благодарите? — възкликна тя. — Да правиш добро не е ли най-голямото удоволствие? Щастлива съм, че можах да ви помогна. Сега обаче ще трябва да си обменим кръв.

— Защо? — смути се Маскул.

— Налага се — настоя Джойуинд. — Кръвта ви е твърде гъста и тежка за тази планета. Няма да се оправите, ако не получите малко от моята кръв.

— Нищо не знам за планетата ви — рече Маскул и се изчерви. — Няма ли да ви заболи?

— Ако вашата кръв ви е причинявала страдания, предполагам, че и мен ще ме заболи. Ще си разделим страданието.

— Не съм виждал досега такова гостоприемство — прошепна Маскул.

— Нима не бихте направили същото за мен? — попита жената с усмивка, но беше малко притеснена.

— Не смея да поема отговорност за действията си в един непознат свят. Почти не зная къде се намирам. Все пак аз, естествено, ще постъпя като вас, Джойуинд.

Докато разговаряха, омарата се бе вдигнала над земята в дълги спирали и само горната атмосфера оставаше мъглива. Алената пустиня се простираше във всички посоки, освен в една, където на около четиристотин метра се виждаше нещо като оазис — с ниски хълмове, слабо покрити с дребни лилави дървета от основата до върха.

Джойуинд беше донесла със себе си нож от кремък. Съвсем невъзмутимо и старателно тя разряза дълбоко ръката си над лакътя. Маскул я укори, че се е наранила.

— А, няма нищо — отвърна тя през смях. — Пък и няма саможертва без жертва — къде ще е иначе заслугата? Хайде сега — и вашата ръка.

Кръвта потече по ръката на младата жена. Течността не беше червена, а млечнобяла, просветваща като опал.

— Не, не тази — извика Маскул и се дръпна назад. — Вече ме порязаха тук. — Той протегна другата ръка и кръвта му бликна.

Джойуинд внимателно и сръчно съедини двете рани, прилепвайки ръката си към Маскуловата. През разреза в тялото му сякаш се вля струя от удоволствие. Някогашните лекота и сила постепенно се възвръщаха. След около пет минути и двамата започнаха да изтъкват добронамереността си: той се опитваше да издърпа ръката си, а тя настояваше да продължи преливането. Найсетне той успя да надделее, пък и беше време — съвсем преbledняла, Джойуинд бе останала без сили.

Тя го погледна с по-сериозно изражение отпреди, сякаш пред очите ѝ бяха зейнали бездни.

— Как е името ви? — попита Джойуинд.

— Маскул.

— Имате ужасна кръв. Откъде идвате? — попита тя.

— От планета, наречена Земя... кръвта ни не е подходяща за вашия свят, Джойуинд. Очаквах това да стане и съжалявам, че ви послушах.

— О, не говорете така! Не можех да постъпя другояче — възрази младата жена. — Трябва да си помагаме един на друг. Въпреки това, извинете... извинете ме... чувствам се омърсена.

— Нищо чудно, защото за една жена е ужасно да приеме във вените си кръвта на чужденец, пристигнал от непознатата планета. Ако не бях объркан и слаб, никога нямаше да позволя.

— Аз обаче щях да настоявам — рече Джойуинд. — Нали всички сме братя и сестри? Защо дойдохте тук, Маскул?

Той се посмути.

— Дали няма да ме сметнете за луд, ако ви призная, че и аз не знам? Дойдох тук с онези двамата, може би от любопитство или защото обичам приключенията.

— Навярно — съгласи се жената. — Но се питам... Приятелите ви трябва да са ужасни хора. А те защо са дошли?

— На това мога да отговоря. Следват Суртур.

Лицето на младата жена притъмня.

— Не разбирам — рече тя. — Поне единият от тях е лош и все пак, ако следва Суртур — или Майстора, както го наричаме тук — той не може да е лош.

— Какво знаете за Суртур? — попита учудено Маскул.

Джойуинд остана за миг мълчалива, загледана в лицето му. Мозъкът му беше тъй възбуден, като че ли го сондираха отвън.

— Разбирам... и все пак не мога да разбера — каза тя накрая. — Много е сложно. Вашият Бог е страховитото същество без тяло, враждебно, невидимо. Тук ние не почитаме такива божества. Кажете ми, виждал ли е някой вашия Бог?

— Но защо да говорим за Бог? — недоумяваше Маскул.

— Искам да знам! — настоя жената.

— В стари времена, когато Земята е била млада и прекрасна, казват, че неколцина свети мъже са ходили с Бога и са говорили с Него. Само че тези времена са отминали отдавна.

— Светът тук е още млад. Майстора идва сред нас и ни говори. Той е истински и жив — приятел и любим. Той ни създаде и обича делото си.

— Вие лично срещали ли сте го? — попита Маскул, който не можеше да повярва на ушите си.

— Не. Още не съм направила нищо достойно, за да го заслужа. Някой ден може би ще имам възможност да се пожертвам и тогава ще бъда възнаградена — ще срещна Майстора и ще говоря с него.

— Наистина съм на друга планета! — възкликна Маскул. — Защо казвате, че Майстора и Суртур са едно?

— Защото са едно — настоя тя. — Ние, жените, и по-голямата част от мъжете му викаме Майстора. Някои обаче го наричат Суртур.

— Чували ли сте за Кристалния? — попита Маскул.

— Това е отново Майстора — отговори Джойуинд. — Знаете ли. Той има много имена, тъй като занимава твърде често мислите ни. Кристалния е галено име.

— Странно — промълви Маскул, — дойдох на планетата със съвсем различна представа за Кристалния.

Джойуинд поклати глава и тръсна плитки.

— В горичката по-надолу, наред пустинята, има посветен на Него олтар. Да идем там да се помолим. Ще се движим към Пулингдред, където е домът ми. Далеч е и трябва да се доберем дотам преди блодсомбър.

— Какво е това блодсомбър? — не я разбра Маскул.

— Близо четири часа в средата на деня лъчите на Бланчспел стават толкова силни, че никой не може да ги издържи. Наричаме това

време блодсомбър.

— А Бланчспел е другото име на Арктур, така ли?

Джойуинд забрави сериозността си и се разсмя от все сърце.

— Естествено, Маскул, ние не използваме същите имена като вашите! Нашите названия може да не са много поетични, но точно отразяват същността на природата.

Младата жена го хвана нежно под ръка и те закрачиха Към покритите с дръвчета хълмове. Докато вървяха, слънцето проникна през мъглата и върху Маскул се стовари вълна от убийствена жегга, която сякаш лъхаше от доменна пещ. Той неволно вдигна очи, ала веднага ги сведе. Единственото, което можеше да види в този миг, беше ослепителното кълбо от искряща електрическа белота, три пъти по-голямо от видимия диаметър на Слънцето. Известно време Маскул остана заслепен.

Господи! — възкликна той, — ако е така сутринта, имате право, че трябва да се приберем преди блодсомбър!

Щом се посъвзе, Маскул разпита Джойуинд колко дълъг е денят на Торманс.

И отново почувства сондирането в мозъка си.

— През тази част на годината при нас има два часа светлина за всеки ваш час през лятото — отговори му тя.

— Горещината е убийствена и въпреки това не се чувствам толкова зле, колкото очаквах — отбеляза Маскул.

— Аз, напротив, я усещам по-силно, отколкото обикновено, Не е трудно за обяснение. Вие имате част от моята кръв, а аз — от вашата.

— Да, и всеки път, като си го спомня, аз... кажете, Джойуинд, ще се промени ли кръвта ми, ако остана тук за дълго? Ще загуби ли червенината си, гъстотата си? Ще стане ли чиста, лека и прозрачна като вашата?

— Защо не? Ако поживеете като нас, сигурно ще заприличате на нас.

— Имате предвид храната, напитките? — попита Маскул.

— Ние не ядем, а пием само вода.

— И оставате живи? — удиви се Маскул.

— Водата ни е много силна — с усмивка му отвърна младата жена.

Щом си възвърна способността да вижда ясно, Маскул огледа околността. Огромната яркочервена пустиня се простираше навсякъде чак до хоризонта, с изключение на оазиса, който нарушаваше еднообразието. Над него беше безоблачното тъмносиньо, почти виолетово небе. Хоризонтът беше много по-широк, отколкото на Земята. Перпендикулярно на посоката, която следваха, на около шейсет километра постепенно се появи планинска верига. Най-високият връх имаше формата на чаша. Ако не беше силната светлина, под която всичко изглеждаше кристално ясно и реално, Маскул би повярвал, че пътува в страната на сънищата. Джойуинд показва върха във форма на чаша.

— Това е Пулингдред — рече тя.

— Как сте пристигнали от толкова далеч? — възкликна той удивен.

— Далеч е, наистина. Трябва да стигнем дотам.

— И сте изменили толкова път само за да ме намерите? — не преставаше да се диви Маскул.

— Ами да, че защо иначе?

Маскул се изчерви.

— Вие сте жената с най-храброто и най-благородното сърце, която съм срещал — заключи той накрая след кратка пауза. — Та това е постижение за спортист!

Тя стисна ръката му, а бузите ѝ последователно се обагриха с неуловими за четката пастелни цветове.

— Да не говорим повече, моля ви, Маскул. Неудобно ми е.

— Добре тогава. Само че със сигурност няма да стигнем дотам преди обяд.

— Така е. Нека разстоянието не ви плаши. Дължината не означава тук нищо. За толкова неща имаме да мислим, да чувстваме, че времето минава неусетно.

Без да прекъсват разговора, те стигнаха до хълмовете. Възвишенията бяха полегати и не надвишаваха петнайсетина метра. Маскул забеляза необичайни растителни видове. Нещо, което му прилича на кръг с лилава трева, тръгна бързо към тях. Като понаближи, мъжът установи, че въобще не беше трева; стръковете нямаха стъбла, а само лилави коренища. Всяко растение люлееше корените си като спици на колело без гума. Растението се

преместваше, като последователно спускаше и изваждаше корените си, от пясъка. По силата на някакъв неосъзнат инстинкт растенията оставаха на групи и се придвижваха в една и съща посока като мигриращи птици в полет.

Друго забележително растение с формата на едра мъхеста топка, подобно на глухарче, прелиташе във въздуха. Джойуинд го улови изящно с ръка и го показа на Маскул. Растението имаше корени, но живееше вероятно във въздуха и се хранеше с химически съставки от атмосферата. Най-странен беше цветът му, напълно непознат за Маскул — не беше нито нов оттенък, нито смесица от други нюанси, а нов основен цвят, бляскав като синьото, червеното или жълтото и все пак различен. Запита за името му и Джойуинд обясни, че му викат улфирен. Скоро забеляза друг такъв цвят, който тя нарече джал. Маскул можеше да възприеме тези цветове само по далечни аналогии с познатите. Както синьото е нежно и тайнствено, жълтото — ясно и отчетливо, а червеното — кърваво и страстно, така той усещаше улфира като див и болезнен, а джала като трескава и сладна мечта.

Тъмната почва на възвишенията явно беше плодородна. Малки дръвчета с особени форми, една от друга по-разнообразни, макар и всичките лилави на цвят, покриваха склоновете и върха. Маскул и Джойуинд тръгнаха нагоре през горичката. Под дърветата се въргаляха в изобилие някакви твърди, блестящо сини плодове като едри ябълки с формата на яйце.

— Отровни ли са тукашните плодове? — поинтересува се Маскул. — Защо не ги събирате за храна? — Тя го погледна спокойно.

— Не ядем нищо живо. Подобна мисъл ни ужасява.

— На теория съм съгласен с вас. Може ли обаче само водата да ви засити?

— Вие, Маскул, ще ядете ли хора, ако не намерите нищо друго? — попита жената.

— Не, разбира се.

— Ние също не ядем нито растения, нито животни, които са същества като нас — обясни тя. — Остава ни само да пием вода и тъй като наистина човек може да се храни с каквото и да е, водата е напълно достатъчна.

Маскул откъсна един плод и го повъртя в ръце. Тогава откри за какво се използва един от новите му сетивни органи. Месестите

изпъкналости под ушите незначайно как му разкриваха скритите свойства на плода. Можеше не само да го види, да го докосне и да го помирише, но да почувства и вътрешната му природа. Беше твърд, жилиав и меланхоличен плод.

Джойуинд му даде отговор и на въпросите, които не зададе:

— Тези органи се наричат поигн. Позволяват ни да разберем всяко живо същество и да го почувстваме.

— За какво ви служат? — попита Маскул.

— Дават ни предимството да не сме нито жестоки, нито егоисти, скъпи Маскул.

Мъжът хвърли плода и отново се изчерви. Без да се смути, Джойуинд отново погледна потъмнялото му брадясало лице и бавно се усмихна.

— Засегнах ли ви? Много свойски ли говорих? Знаете ли защо смятате така? Защото още сте омърсен. Полека-лека ще свикнете да чувате всичко, без да се срамувате.

Преди Маскул да разбере какво ще направи Джойуинд, пипалото й се уви около врата му, сякаш го обгърна с ръка. Той не устоя на хладното докосване. Допирът на нежната, леко овлажнена кожа беше като целувка. Осъзна, че го целува една бледа, красива девойка. Странно, но не изпита нито желание, нито сексуално удоволствие. Милувката просто изразяваше щедро, топло и дълбоко лично отношение, любов, без каквато и да е сексуалност — така я прие и той.

Джойуинд отдръпна пипалото, обхвана раменете му с ръце и с прекрасните си очи се взря в дъното на душата му.

— Да, желая да бъда чист — промълви той. — Иначе ще си остана завинаги един измъчен и слаб дявол.

Джойуинд се отдели от него.

— Наричаме го магн — посочи тя органа. — Благодарение на него обичаме още по-силно това, което вече сме обикнали, и обикваме това, което досега не сме обичали.

— Божествено сетиво!

— Точно него пазим най-ревниво.

Сянката на дърветата образуваше преграда и ги предпазваше от непоносимите лъчи на Бланчспел, която се изкачваше вече към зенита си. Докато се спускаха по склона на хълмовете, Маскул притеснено се оглеждаше за следи от Краг и Найтспор, но напразно. Разгледа

внимателно околността и присви рамене. В душата му бяха започнали да се прокрадват съмнения.

Пред тях лежеше малък естествен амфитеатър, заобиколен напълно от обраслите с дървета възвишения. Почвата беше от червен пясък. В центъра се издигаше огромно величествено дърво с черен дънер и клони, и с прозрачни кристални листа. В подножието му имаше кръгъл кладенец, пълен с тъмнозелена вода.

Щом стигнаха дъното на амфитеатъра, Джойуинд поведе Маскул право към кладенеца. Мъжът го разгледа с любопитство.

— Тук ли е свещения олтар, за който ми говорихте?

— Да. Наричаме го Кладенеца на Майстора. Всеки, мъж или жена, който желае да го призове, трябва да гребне от водата, наричана навл, и да отпие.

— Молете се за мен — рече Маскул, — думите ви са искрени, те ще бъдат чути.

— За какво да се моля? — попита го Джойуинд.

— За чистота ми — отвърна Маскул с развълнуван глас.

Джойуинд гребна с шепи и отпи глътка вода. После протегна шепа към Маскул.

— Вие също трябва да пиете — рече тя.

Мъжът се подчини. Джойуинд застана изправена, затвори очи и с глас като нежен ромон на извор се помоли.

— Майсторе, отче, надявам се, че ме чуваш. При нас пристигна чужденец, смазан от товара на тежката си кръв — започна жената. — Научи го да обича, да живее в името на хората. Не му спестявай страданията. Майсторе, а го накарай сам да ги потърси. Вдъхни му благородна душа!

Маскул я слушаше просълзен.

Щом тя свърши, мъглива пелена закри очите му и, полузаровен в пурпурночервения пясък, изникна широк кръг с ослепително бели колони. Най-напред образът им трептеше ту ясен, ту смътен, като далечна цел, която се фокусира. После изчезнаха.

— Не беше ли това знак от Майстора? — попита тихо Маскул, обзет от страхопочитание.

— Кой знае? Беше мираж — отвърна Джойуинд.

— Какво беше? — не разбра чужденецът.

— Храмът, скъпи Маскул, още не съществува, но някога ще се появи, защото така трябва. Мъдрите хора след нас ще досъградят съзнателно онова, което ние сега в простота си опитваме да вършим.

— Хубаво е да се моли човек — рече Маскул. — Доброто и Злото в света не възникват от нищото. Бог и Сатаната съществуват. Трябва да се молим на единия и да се борим срещу другия.

— Да, трябва да се борим срещу Краг — рече Джойуинд.

— С кого? — попита изумен Маскул.

— С Краг — с този, който причинява злото и страданието. Същият, когото вие наричате Сатана.

Маскул незабавно скри мислите си. Изпразни съзнанието си, само и само да не узнае Джойуинд за връзките му с това същество.

— Защо криете от мен душата си? — попита го тя и го погледна странно. Цветът на божата ѝ се промени в същото време.

— Сякаш злото е останало далеч от този блестящ, чист и лъчезарен свят, дори едва се разбира смисълът му — отвърна той, но излъга.

Джойуинд се взря в него с поглед, който идваше от дълбините на душата ѝ.

— Светът ни е добър и чист, ала мнозина в него са покварени. Мъжът ми, Панаве, е пътувал много и ми е разказвал неща, които по-добре да не бях научавала никога. Срещнал например някакъв тип, който бил убеден, че цялата вселена, от горе до долу, е пещера на заклинател на духове.

— Много искам да се запозная с мъжа ви — рече Маскул.

— Като се приберем у дома, ще го видите.

Маскул се накани да я попита дали имат деца, но се въздържа, да не би да я засегне с нещо. Тя вече бе прочела въпроса в ума му.

— Нужно ли е? Та нали целият свят е пълен с прекрасни деца? Защо егоистично да искам мои? — рече тя.

Край тях се плъзна необикновено същество и нададе жалостив петкратен вик. Летеше, макар да не беше птица. Придвижваше подобното си на балон тяло с помощта на петдлаообразни ципи, размахани като весла. После се скри сред дърветата.

— Харесва ми тази чудновата птица, въпреки нелепия ѝ вид — рече Джойуинд. — Щях ли да я харесвам, ако имах деца? Кое си

струва повече? Да се привържеш към две-три същества или да обичаш всичките?

— Не може всички жени да са като теб, Джойуинд, но е добре, че има и такива — отбеляза Маскул и продължи: — Преди да тръгнем сред изгорената от слънцето пустиня, няма ли да е добре да си направим тюрбани от дългите листа?

— Ще сметнете, че съм глупачка — усмихна се милозливо Джойуинд, — но всяко откъснато листо ще нарани сърцето ми. Можем просто да вдигнем полите на дрехите върху главите си.

— Да, става. А тези дрехи преди не са ли били част от живи същества? — попита Маскул.

— О, не! Това са мрежи, изплетени от едно животно, но никога не са били живи.

— Съвсем опростявате представата за живота — отбеляза Маскул замислен, — макар в това да има някаква особена красота.

Те преминаха отвъд билото на възвишенията и без повече церемонии продължиха пътя си през пустинята.

Движеха се един до друг. Джойуинд се насочи право към Пулингдред. Маскул прецени по местоположението на слънцето, че вървят на север. Пясъкът беше мек, ситен и изморяваше страшно босите му крака. Червеният му блясък го заслепяваше. Изнемогваше от горещината, мъчеше го нетърпима жажда. Тъпата болка се възобнови.

— Странно е, че никъде не виждам приятелите си — отбеляза Маскул.

— Да, странно, особено ако не е просто поради случайното стечение на обстоятелствата — додаде Джойуинд с необичайна интонация.

— И аз това се чудя! Ако ги е връхлетяла — беда, телата им още щяха да са тук. Вече подозирам, че има нещо съмнително. Сигурно са заминали и са ме изоставили... В крайна сметка обаче аз съм тук и трябва да се погрижа за себе си. Няма какво да се тревожа повече за тях.

— Нищо лошо не искам да кажа, но инстинктът ми подсказва, че е по-добре да стоите далеч от тези двамата — рече Джойуинд. — Те не са дошли заради вас, а за себе си.

Вървяха дълго. Маскул имаше чувството, че всеки миг ще припадне. Тя обгърна нежно тялото му със своя магн и начаса във

вените му се вля увереност и чувство на сигурност.

— Благодаря ви, Джойуинд — рече той. — Не губите ли сили, като ми помагате?

— Така е — отвърна тя и му изпрати бърз поглед, който го развълнува. — Мъничко, но пък ми носи силно щастие. По пътя те срещнаха фантастично дребно същество с размерите на новородено агънце, което танцуваше върху три крака. Всеки поотделно пристъпяше напред и ситното уродче се придвижваше с поредица от пълни завъртания. Пъстрееше в ярки цветове, сякаш някой го е топнал в блестящо синя и жълта боя. Докато минаваха, то ги гледаше с малките си живи очички. Джойуинд му махна и се усмихна.

— Мой личен приятел е — обясни тя. — При всяко минаване оттук го виждам. Вечно танцува, вечно бърза, макар по нищо да не личи, че отива нанякъде.

— Тук животът ми се струва някак самодостатъчен, независим сам по себе си; закъде да бърза човек? Само не разбирам как прекарвате дните си, без да ви стане скучно.

— Странна дума — замисли се Джойуинд. — Означава да искаш силно да се забавляваш, нали?

— Нещо такова — кимна Маскул.

— Сигурно е заболяване, предизвикано от обилната храна — каза Джойуинд.

— Наистина ли никога не се отегчавате? — попита пак Маскул.

— Как да се отегчаваме? Кръвта ни е пъргава, лека, свободна, плътта ни е чиста, както отвън, тъй и отвътре... Мислех си, че отдавна сте го проумели.

Малко по-надолу те станаха свидетели на необикновено явление. В средата на пустинята весело шуртеше висок около четиринайсет метра водоскок, но беше много по-различен от всеки друг фонтан: водата не се стичаше обратно върху почвата, а попиваше във въздуха над върха му. Всъщност водоскокоът представляваше висока стройна колона от тъмнозелена течност, увенчана и украсена с извити спирали от пара.

Щом приближиха, Маскул видя, че водната колона блика от поточе, което слиза от планините. Обяснението на подобно чудо беше, че точно тук водата откриваше химическо сродство в по-високия

въздушен слой и това принуждаваше потока да се издига над земната повърхност.

— Да пием от него — предложи Джойуинд.

С непринудена грация тя легна до потока с лице към пясъка. Маскул я последва бързо. Тя не утоли жаждата си преди той да пие. Водата му се стори плътна, но лека, и той пи до насита. Течността сякаш беше размесена със силно искрящо шампанско, което му връщаше ведрото настроение. Но пиянството някакси освобождаваше най-доброто от съществуването му, а не лошото.

— Тази вода също е *навл* — рече Джойуинд. — Не е съвсем чиста, както съдите от цвета ѝ. В Пулингдред е прозрачна като кристал. Макар че ще бъдем неблагоприятници, ако почнем да се оплакваме по тази причина. Ще видите, че отгук насетне пътят ни ще стане по-лек.

Точно в този миг сякаш за пръв път Маскул прозря всичко наоколо в действителния му вид. Сетивните органи му разкриха красота и чудеса, които досега не беше подозирал. Еднообразният заслепяващ кървавочервен пясък се състоеше от двайсет отчетливи нюанса на червеното, небето също се състоеше от различни сини цветове, а искрящата Бланчспел нагриваше различните части на тялото му с неравна топлина. Ушите му се отвориха: въздухът беше пълен с шепоти — пясъкът тананикаше, дори слънчевите лъчи си шептяха като тиха еолова арфа. Неуловими тайнствени аромати дразнеха ноздрите му. Върху небцето си още усещаше вкуса на водата. Невидими досега въздушни течения гъделичкаха и галеха всички пори на тялото му. Поигн изследваха нетърпеливо всичко наоколо. Неговият магн докосна Джойуинд и вдъхна от съществуването ѝ обич и радост. А с брев двамата безмълвно разменяха мисли. Мощната симфония на сетивата го развълнува до дъно и по време на безкрайното пътуване през цялата сутрин той не усети нито миг умора.

С приближаването на блодсомбър, те стигнаха обраслите с тръстика брегове на тъмнозеленото езеро в подножието на Пулингдред.

Панаве ги очакваше, седнал на черна скала.

7. ПАНАВЕ

Съпругът на Джойуинд, облечен целия в бяло, се надигна да посрещне жена си и госта. На голобрадото му лице се виждаха органите брев и поигн. Повърхността на лицето и на тялото беше толкова бяла, свежа и мека, че въобще не приличаше на кожа. По-скоро наподобяваше нов вид чиста снежнобяла плът, обвивка на костите, напълно различна от изкуствено избеления тен на прекомерно цивилизованите жени. Белота и изящество, които не събуждаха никаква сладострастна мисъл, а по-скоро изразяваха студена непорочност. Косите на мъжа падаха на тила и също белееха, но това не бе признак на старост, а издаваше живост на организма. Очите му бяха черни, спокойни и непроницаеми. Беше още млад, но въпреки красотата и хармонията, чертите му придаваха суровото изражение на съдия.

Двамата с Джойуинд преплетоха своите магн и Маскул видя как лицето му се смекчи и изпълни с любов, а Джойуинд ликуваше. Тя тласна леко, но решително Маскул към съпруга си и отстъпи, усмихната, без да откъсва очи от тях. Маскул се притесни, че трябва да прегърне друг мъж, но се подчини. С целувката през съществуването му премина освежаваща приятна отмора.

— Значи чужденецът има червена кръв? — възкликна Панаве.

Маскул се изненада, че Панаве говори английски. Странният, му глас го слиса. Звучеше съвсем равен, макар по някакъв любопитен начин спокойствието му да беше просто илюзия, защото прикриваше недостижима скорост на мисълта и на чувствата. Как беше възможно? Маскул не можеше да разбере.

— Как можеш да говориш език, който никога не си чувал? — попита той.

— Мисълта е нещо сложно, с безброй възможности. Не мога да отговоря дали говоря езика ти по инстинкт или ти сам превеждаш мислите ми на твоя език.

— Вече се убедихте, че Панаве е по-мъдър и по-учен от мен — весело се обади Джойуинд.

— Как се казваш? — попита мъжът в бяло.

— Маскул.

— Името ти сигурно има някакъв смисъл. Отново ще кажа, че мисълта е чудно свойство. Чувствам, че името ти е свързано с нещо. С какво обаче?

— Опитай се да изясниш — подкани го Джойуинд.

— Има ли на планетата ти човек, откраднал нещо от Създателя на вселената, за да облагороди себеподобните си? — попита Панаве.

— Съществува такъв мит. Името на героя е Прометей — отвърна Маскул.

— В съзнанието ми ти се отъждествяваш с кражбата. Не мога обаче да отговоря какво означава това, Маскул — додаде той.

— Добра поличба за вас — намеси се Джойуинд, — защото Панаве никога не лъже и никога не говори безсмислици.

— Сигурно нещо бъркаш — произнесе Маскул след кратък размисъл. — Такива висоти не са за мен.

— Откъде идваш? — продължи Панаве с въпросите.

— От планета на друго слънце, от Земята.

— Защо тръгна? — попита Панаве.

— Уморих се от пошлости — лаконично обобщи Маскул.

Той съзнателно пропусна да спомене спътниците си, за да не се досетят за името на Краг.

— Достоеен за уважение мотив — рече Панаве. — Още повече, може би е верен, макар че го каза само за да скриеш истината.

— Така си е — съгласи се Маскул и го погледна с досада.

Заблатеното езеро се простираше върху осемстотин метра чак до предпланината. Лилави тръстики с перушинести върхове стърчаха тук-таме от недълбоката тъмнозелена вода. Маскул се почуди как ще го преминат.

— Навярно не знаете, че повърхността на езерото ще ни издържи — рече Джойуинд и го хвана за ръка.

Панаве zakрачи по водата. Тя наистина се оказа достатъчно плътна, за да издържи тежестта му. Джойуинд и Маскул го последваха. В началото едрият мъж се подхлъзна, но му беше забавно. Наблюдавайки и имитирайки ходенето на Панаве, той бързо свикна да

пази равновесие без чужда помощ. В крайна сметка ходенето по водата се оказа приятно забавление.

По същата причина, поради която жените танцуват с лекота, залитанията и изправянията на Джойуинд изглеждаха безкрайно по-грациозни и сигурни, отколкото движенията на двамата мъже. Крехката женска фигура под гънките на дрехата се навеждаше и се извиваше, изправяше се и се кършеше по повърхността на тъмната вода и представляваше великолепна гледка, от която Маскул не можеше да откъсне очи.

Езерото стана по-дълбоко, зеленият цвят на навл потъмня. Вече се различаваха ясно деретата и скалите на брега. Забелязаха водопад, който се стичаше от около сто и петдесет метра височина. Повърхността на езерото се на-къдри и Маскул с мъка запази равновесие. Той се хвърли по корем във водата и заплува. Джойуинд обърна глава и се усмихна весело. Ослепителните ѝ зъби грейнаха на слънцето.

Скоро те се озоваха до крайбрежния нос с тъмни урви. Водата се изпари бързо от дрехите на Маскул. Той вдигна поглед към високата планина, но в този миг вниманието му бе привлечено от странните движения на Панаве. Лицето на мъжа в бяло се сви, сгърчи се, той се залюля. После повдигна длан към устата си, изплю оттам нещо, подобно на обло камъче с блестящи цветове и внимателно го разгледа. Джойуинд надзърна през рамото му, при което оттенъците на кожата ѝ се смениха бързо. След като го огледа отвсякъде, Панаве изгуби интерес и захвърли предмета — какъвто и да бе той — на земята.

— Мога ли да го видя? — попита Маскул и без да дочака позволение, го вдигна. Беше нежен и красив бледозелен кристал във формата на яйце.

— Откъде се появи? — попита Маскул удивен.

Панаве отвърна лице, но Джойуинд отговори вместо него.

— От съпруга ми.

— И аз така си помислих, но не можех да повярвам. Какво е това?

— Не знам да има име, нито да се използва за нещо — отвърна тя. — Просто прилив на красотата.

— На красотата? — не разбираше Маскул.

— Ако приемете природата за съпруг, а Панаве за съпругата, навярно ще си го обясните, Маскул — усмихна се Джойуинд.

Маскул се замисли дълбоко.

— На Земята наричаме хората като Панаве творци — поети, музиканти — накрая рече той. — Самата красота ги преизпълва и прелива от тях. С тази разлика, че *тяхното* творчество е човешко и понятно.

— От това произлиза само суета — заключи Панаве, взе кристала от ръцете на Маскул и го запрати в езерото.

Предстоеше им да изкачат стените на дълбока около сто и петдесет метра пропаст. Маскул се тревожеше повече за Джойуинд, отколкото за себе си. Младата жена изглеждаше уморена, но въпреки това отказа всякаква помощ и излезе по-пъргава от двамата мъже. Дори погледна Маскул насмешливо. Панаве потъна в мислите си. Твърдите скали не се ронеха под тежестта им. Само горещината на Бланчспел стана убийствена и още по-мъчителна заради ослепителната белота. Болката на Маскул непрестанно се засилваше.

На билото имаше голо плато със сиви скали, проснато във всички посоки, докдето стигаше погледът. От ръба на пропастта до първите планински склонове навътре разстоянието беше средно петстотин метра. Върховете се издигаха на различна височина. Чашообразният Пулингдред надвишаваше останалите с над триста метра. Върхът беше покрит с непозната за Маскул блещукаща растителност.

Джойуинд постави ръка на рамото му, посочи един от върховете и обясни:

— Най-голямата височина в цялата област — чак до Ифдон Марест.

При произнасянето на странното име, през Маскул премина необяснимо и мимолетно усещане за дива сила и тревога.

Без да губи повече време, Панаве ги поведе към планинския скат. Долната част се състоеше от гола скала и изкачването беше лесно. Към средата на пътя към върха склонът стана стръмен. Тук-таме срещаха храсталаци и дръвчета. По-нагоре растителността бе все по-гъста и с приближаването на върха пред тях се изправиха високи дървета.

Храстите и дърветата имаха бледи дънери и клони, като че ли бяха от опал, а вейките и листата бяха кристално прозрачни. Макар да не хвърляха сянка, сред гората беше прохладно. Листата, както и

клоните имаха изумителни форми. Ала Маскул беше удивен най-много, че нямаше дори две растения от един и същи вид.

— Дали не можеш да отговориш на Маскул? — обади се Джойуинд и докосна ръката на съпруга си.

— Ако ми прости, че отново навлизаме в съзнанието му — усмихна се Панаве. — Отговорът не е сложен. Върху младата планета животът не е улегнал или подражателен, а по необходимост е интензивен и анархичен. Природата още е динамична, не се е оформила, и материята е гъвкава. Волята се двои и се забавлява. Затова няма да срещнеш две творения, подобни едно на друго.

— Разбирам — отвърна Маскул, след като го изслуша внимателно, — не ми е ясно обаче защо човешките същества имат почти същата форма като земляните, след като живите твари тук се множат с такава бързина?

— И това си има обяснение: всички създания, подобни на Майстора, трябва да си приличат помежду си — каза Панаве.

— Излиза, че създаването на разнообразни видове е резултат от стремежа на сляпата воля да се повтори Майстора? — предположи Маскул.

— Именно — потвърди Панаве.

— Възхитително. Излиза, че братството между човешките същества не е приказка, измислена от идеалистите, а факт.

Джойуинд го погледна и смени цвета си. Лицето на Панаве отново стана сурово.

Вниманието на Маскул беше привлечено от ново чудо. Цветовете на един кристален храст, оцветени в джал, излъчваха мислени вълни, които неговият брев различаваше. Те безмълвно го призоваваха „Ела при мен! Ела при мен!“ Докато ги наблюдаваше, през въздуха премина летящ червяк, устреми се към чашката на един от цветовете и засмука нектара му. Викът на растението веднага замлъкна.

Маскул и домакините му достигнаха върха на планината и отпразвиха взор към пейзажа, който се простираше под тях. Подобната на широк кратер кухня беше запълнена с езеро. Редки дървета закриваха част от гледката, но Маскул успя да прецени, че планинското езеро е почти кръгло с диаметър около сто и петдесет метра. Бреговете му се издигаха на трийсет метра над него.

Като видя, че домакините не предложиха да слязат, Маскул ги помоли да го изчакат и се спусна към повърхността на водоема. Установи, че водата е съвършено неподвижна, безцветна и прозрачна. Като приближи, легна по корем и се загледа надолу. Водата беше фантастично чиста и погледът му се зарея към неизмеримите дълбини. Някъде далеч долови движението на някакви тъмни сенки с неясни очертания. Стори му се, че от бездънния мрак се издига слаб тайнствен звук като барабанен бой. Четири удара с равна дължина, третият по-силен. Звукът продължи дълго време и заглъхна.

Този звук сякаш не идваше от света, през който пътуваха. Беше мистичен, като сън, невероятен — като че ли се раждаше от смътните полутонове на действителността. Като тиктакане на часовник в стая, пълна с гласове, улавяно само от време на време от слуха.

Маскул се върна при Панаве и Джойуинд, без да им разкаже за случилото се. Заобиколиха кратера и се запътиха да разгледат от противоположната страна. Широки стръмни урви, подобни на скалите над пустинята, които човешкият взор не можеше да обхване, обграждаха широко пусто поле. Почвата беше твърда, ала Маскул не можа да разпознае основните ѝ цветове. Сякаш беше направена от прозрачно стъкло, без обаче да отразява слънцето. По повърхността не се забелязваше нищо, само в далечината течеше река, а още по-нататък, чак към хоризонта се виждаше линията на тъмни планини с необичайни форми. Вместо да са закръглени, конусообразни или с отвесни ръбове, възвишенията бяха изваяни от природата като назъбена крепостна стена с бойници, подобни на рицарски замък.

Небето точно над планините искреше в по-наситено лазур, който великолепно контрастираше със синьото от останалата му част. Яркото му сияние напомняше отблясък от величествен син залез.

Маскул се наслаждаваше на гледката и колкото повече се възхищаваше на красотата, чувствата му ставаха едновременно все по-тревожни и по-величествени.

— Откъде е светлината? — попита той.

Видът на Панаве стана по-строг от обичайното. Жена му го хвана за ръката.

— От Алпен, второто слънце на планетата — промълви той. — Пред нас са върховете на Ифдон Марест... Да вървим към убежището ни.

— Въобразявам ли си или наистина усещам, че светлината ми причинява болка? — попита Маскул.

— Не си въобразяваш. Истина е — рече Панаве. — Може ли да е иначе, когато изпитваш привличането на две слънца с различна природа? За щастие, не си изложен на лъчите на Алппен, то не се вижда оттук — каза Панаве и продължи: — Ще трябва да идеш чак до Ифдон, за да го видиш.

— Защо казваш „за щастие“?

— Защото навярно няма да издържиш мъчителното страдание, което биха предизвикали у теб тези две противоположни сили... всъщност не зная...

Докато изминаваха късото разстояние, което оставаше, Маскул бе замислен и неспокоен. Нищо не можеше да проумее. Каквото и да попаднеше пред погледа му, се оказваше мигновено мистерия. Безмълвието и неподвижността на планинските върхове бяха натезали от мрачна тайнственост и очакване. Панаве му хвърли приятелски угрижен поглед и без да се помайва, ги поведе по горската пътека, която се спускаше по планинския склон до входа на една пещера.

Тук Панаве и Джойуинд бяха намерили подслон. Вътре беше тъмно. Съпругът взе черупка, напълни я с течност от близкия кладенец и поръси пясъчния под. Постепенно пещерата се изпълни със зеленикава фосфоресцираща светлина, която не угасна през цялото време, докато останаха там. Вътре нямаше мебели. За легла им служеха купчина сухи листа от папрат.

Щом влезе, Джойуинд падна изтощена на земята. Мъжът ѝ се притече на помощ, хладнокръвен, но грижовен. Изми лицето ѝ, даде ѝ да пие, предаде ѝ от силата си през своя магн и я сложи да поспи. Маскул беше дълбоко натъжен, че благородната жена страдаше заради жертвоготовността си. Панаве започна да го успокоява.

— Наистина, пътуването дотам и обратно беше дълго и мъчително, но бъдещите ѝ пътувания ще са по-леки... Такава е природата на саможертвата.

— Не ми е ясно как аз едва успях да се справя с огромното разстояние сутринта, а тя е вървяла два пъти повече!

— Във вените ѝ вместо кръв тече любовта, затова е толкова силна — успокои го Панаве.

— Знаеш ли, тя ми преля от кръвта си?

— Сигурно, защото иначе даже нямаше да можеш да стоиш прав — кимна мъжът в бяло.

— Никога няма да го забравя.

Преминаващият ден отвън, гаснещата светлина във входа на пещерата, прохладното уединение вътре приспиваха Маскул. Но любопитството му беше по-силно от умората.

— Ще й пречим ли, ако поговорим? — попита той.

— Не.

— Как се чувстваш?

— Трябва да поспя — въздъхна Панаве. — Но за теб е по-важно да научиш още нещо за новия си живот. Не всичко е толкова невинно и идилично, както си мислиш. Преди да обходиш този свят чак до края му, трябва да си готов за опасностите му.

— О! Знаех си! — възкликна Маскул. — Как да постъпим? Да ти задавам ли въпроси или ще ми разкажеш най-важното според теб?

Панаве направи знак на Маскул да седне върху една купчина папрат, а сам той се настани на друга, облегат, на лакът и с изпружени крака.

— Ще ти разправа за моя живот — започна той. — От събития ще разбереш на каква планета си попаднал.

— Много съм ти задължен — поблагодари Маскул и се приготви да слуша.

Панаве, замислен, започна разказа си след кратка пауза с равен и благ глас.

РАЗКАЗЪТ НА ПАНАВЕ

— Първият ми спомен е от времето, когато бях тригодишен (съответства на вашите петнайсет години, защото тук растежът е по-бърз). Родителите ми ме заведоха при Брудвиол, най-големия мъдрец на Торманс. Домът му беше в голямата гора Уомбфлаш. Вървахме три дни сред дърветата, а нощувахме под клоните. Колкото повече напредвахме, дърветата ставаха все по-високи и скоро върховете им се загубиха от погледа ни. Дънерите им бяха тъмночервени, а листата — от светъл улфир. Баща ми непрекъснато спираше да медитира. Ако не го прекъсвахме насила, щеше да си остане по половин ден, потънал в съзерцание. Майка ми произхождаше от Пулингдред и нямаше подобни привички. Беше прекрасна, великодушна, обаятелна... и енергична. Тя непрекъснато го подканяше да продължим пътя си. Безкрайните им кавги ми причиняваха страдание. На четвъртия ден прекосихме част от гората, опасваща Пластящото се море. Неговата повърхност е осеяна с водни ями, които не издържат тежестта на човек и тъй като тези участъци не се различават от останалите, е опасно за преминаване. Баща ми посочи незабележима линия към хоризонта и ми каза, че това е Островът на Свайлон. Понякога натам отиват пътешественици, но никой не се е върнал обратно. Вечерта него ден намерихме Брудвиол прав насред дълбока кална яма, заобиколена от всички страни с високи по деветдесет метра дървета. Беше едър старец, здрав и мускулест, сбръчкан и навъсен. На възраст беше сигурно на сто и двайсет от нашите години или почти на шестстотин от вашите. Тялото му беше троично... с три крака, три ръце и шест очи, разположени на равно разстояние едни от други на главата му. Затова имаше много зорък и проницателен вид. Беше застинал неподвижен в някакъв транс. Впоследствие научих поговорката му „Да легнеш означава да спиш, да седнеш означава да мечтаеш, да си прав означава да мислиш“. Баща ми мигновено изпита желание да го имитира и потъна в поредната медитация. Майка ми обаче троснато ги събуди и двамата. Мрачен и разгневен, Брудвиол я попита какво иска.

Тогава и аз научих каква е целта на пътуването ни... Бях необикновен... нямах пол. Дълбоко разтревожени, майка ми и баща ми искаха да получат съвет от най-мъдрия сред хората.

— Сигурно ще се намери разрешение — възвърнал учтивостта си, ни успокои Брудвиол. — Сега ще ви обясня това чудо. Всеки мъж и всяка жена сред нас е убиец. Ако е мъж, той е воювал с жената, родена в същото тяло заедно с него, и я е убил. Ако е жена, тя е погубила мъжа. А в това дете битката още продължава.

— Как да ускорим края й? — попита майка ми.

— Нека детето съсредоточи волята си върху битката и ще получи пола, който желае.

— Ти, разбира се, желаеш да си мъж? — попита ме майка ми с настойчива молба в гласа.

— В такъв случай, ще погубя дъщеря ти и ще извърша престъпление — възразих аз.

Гласът ми привлече вниманието на Брудвиол.

— Детето изрече думи на великодушие без капка егоизъм — заяви мъдрецът. — В него проговори мъжът и сложи точка на тревогите ви. Още преди да се върнете у дома, детето ще стане момче.

Баща ми си тръгна, а майка ми близо десет минути остана коленичила пред Брудвиол, който я гледаше благосклонно.

Не след дълго научих, че Алпен е започнала да осветява по няколко часа всеки ден тази гора. Мъдрецът станал меланхоличен и умрял.

Пророчеството му се сбъдна. Преди да стигнем у дома, вече знаех що е срам и свян. По-късно често се връщах към думите на мъдрия старец, когато се опитвах да разбера съществуването си. И стигнах до извода, че напразно е бил смятан за най-мъдър сред хората, защото в този случай не бе успял да открие истината. Между мен и сестра ми близначка, затворена в същото тяло, не е имало никога война, а инстинктивно уважение към живота, което ни спря и двамата да се борим един срещу друг. Характерът й беше по-силен от моя и тя се пожертва заради мен, пък дори да е било несъзнателно.

Щом разбрах какво е станало, заклех се нито да ям, нито да убивам или да унищожавам каквото и да е, което съдържа живот... и оттогава съм верен на обещаното.

Едва възмъжах, и баща ми умря. Майка ми незабавно го последва. Намразих спомените от родната си страна и реших да замина за родината на майка ми, където, както ми разказваше тя, природата била свещена и безлюдна.

Една гореща утрин се озовах на Калдаръма на Майстора, наречен така или защото Майстора го пресякъл веднъж, или защото е природен феномен: стръмен перваз с дължина трийсет километра, свързващ Ифдон Марест с пограничните планини на родината ми. От двете му страни лежат страховити бездни, долини с дълбочина от две хиляди и петстотин до три хиляди метра. На места корнизът не е повече от четирийсет сантиметра широк. Посоката му е от север на юг. Долината от дясната ми страна беше скрита в сянка, а отляво росата лъщеше под слънцето. С боязън пристъпах по смъртоносната пътека и изминах няколко километра. Далеч на изток долината беше оградена от плато, което свързва двете планински вериги и се издига по-високо и от най-високите върхове. Наричат го Възвишенията Сант. Никога не съм ходил там, но научих две любопитни подробности относно обитателите на местността: първо, нямат жени и второ, че дори да обичат да пътешестват из други страни, никога не усвояват навиците и нравите на хората, при които отсядат.

В крайна сметка ми се зави свят, легнах по корем, с две ръце се вкопчих в краищата на пътеката и останах продължително време неподвижен, захлупил очи към пръстта. Щом световъртежът попремина, се почувствах като нов, изпълних се със силна радост и самоувереност. Стигнах до половината на Калдаръма и в далечината съзрях, че към мен се приближава човек. Уплаших се отново, този път, защото нямаше да успеем да се разминем на тясната пътека. Въпреки това продължих да вървя бавно и скоро приближих непознатия дотолкова, че да го позная. Беше Слофорк, когото някои смятаха за магьосник. Никога досега не го бях срещал, но го разпознах по външните му белези. Кожата му беше яркожълта, носът му, който сигурно бе полезен орган, имаше форма на хобот и с нищо не допринасяше за хубостта му — поне не и според моите представи за красота. Определяха го като магьосник поради чудното му свойство да отглежда нови крайници и органи. Разказват, че една вечер той прерязал бавно крака си с тъп камък и после прекарал две нощи в страховити болки, докато новият му крайник поникнал и пораснал.

Нямаше репутацията на мъдрец, обаче периодично го спохождаха непостижими мигове на просветление и на дръзновение.

Седнахме на два метра разстояние един срещу друг.

— Кой от двамата ни ще прескочи другия? — попита Слофорк.

Беше тих и благ като спокойния ден наоколо, но от гледна точка на младостта ми изглеждаше ужасен, сякаш криеше страховита тайна. Усмивнах му се, без обаче да имам желание да ме прескачат и да ме унижават. Дълго време постояхме седнали един срещу друг като приятели.

— Кое е по-велико от Удоволствието? — ненадейно ме попита той.

Бях във възрастта, когато ти се иска да те мислят за равен, затова прикрих изненадата си и се включих в разговора, сякаш той беше цел на срещата ни.

— Страданието — отвърнах му, — защото прогонва удоволствието.

— Кое е по-велико от Страданието?

— Любовта — след кратък размисъл заявих аз, — щом като сме готови да споделим страданията на любимото същество.

— А кое е по-велико от Любовта?

— Нищо, Слофорк.

— Кое е Нищо?

— Това ще кажете вие — отвърнах аз.

— Ще го направя. Това тук е светът на Майстора. Като добър негов син той ще познае удоволствието, страданието любовта и ще бъде възнаграден. Но има и друг свят, който не е дете на Майстора, и не познава тези неща. Там цари друг порядък. Този свят наричаме Нищо. Само че Нищото е пак нещо.

Замълчахме.

— Чувал съм — започнах аз, — че вие отлично отглеждате и унищожавате органи.

— Занимание, което не ме задоволява. Всеки орган повтаря една и съща история. Искам да чуя нещо различно.

— Вярно ли е, както се говори, че мъдростта ви е на приливи и отливи? — попитах аз.

— Вярно е — отвърна магьосникът, — само че, който ти го е казал, е забравил да добави, че винаги взимат прилива за отлив.

— Опитът ми ме научи, че мъдростта носи само беди — рекох аз назидателно.

— Може би — съгласи се Слофорк. — Само че ти, млади момко, всъщност не знаеш това и никога няма да го узнаеш. Светът ще ти изглежда винаги величав и страховит същевременно. Никога няма да се издигнеш отвъд мистицизма... е, бъди щастлив по твоему.

Преди да успее да разбере какво се кани да направи, магьосникът спокойно скочи от пътеката в празното пространство... и полетя стремително към дъното на долината. Изпищях, хвърлих се на земята и затворих очи.

Често се питам коя от необмислените ми младежки забележки е предизвикала у Слофорк внезапното решение да се самоубие. Оттогава си забраних да говоря просто така, за удоволствие. Правя го само за да помогна някому.

Накрая стигнах до Марест. Изпълнен с ужас бродих из лабиринтите му четири дни. Страхувах се от смъртта, но повече се боях да не загубя священото си отношение към живота. Почти го обиколих и вече се канех да се поздравя, когато се натъкнах на третата необикновена личност през живота си — мрачният Муремейкър. Срегнах го при ужасни обстоятелства. В един буреносен и облачен следобед видях жив човек, увиснал във въздуха без видима подпора. Висеше пред скалистия бряг, а под нозете му зееше пропаст, дълбока триста метра. Покатерих се по-близо до него и го погледнах. Той ме забеляза и лицето му се изкриви в чудновата гримаса, с която като че се присмиваше на състоянието си. Видът му така ме поразил, че не можех да съобразя какво става.

— Аз съм Муремейкър — от скрибуцащия му глас ме заболяха ушите. — Цял живот заставях другите да страдат, сега е мой ред. Двамата с Нукламп се скарахме заради една жена и той ме държи увиснал. Ще остана така, колкото време трае силата на волята му, но ако се умори — рано или късно и това ще стане, — ще падна в бездната.

Да беше някой друг, веднага щях да се втурна да го спасявам, обаче за Муремейкър ми беше известно, че е човекоядец и прекарва цялото си време като тормози, изтезава, убива и причинява страдания на другите за собствено удоволствие. Побързах да се отдалеча и не спрях да вървя до вечерта.

В Пулингдред срещнах Джойуинд. Цял месец се разхождахме и говорихме. Тогава открихме, че се обичаме твърде силно, за да се разделим.

Панаве млъкна.

— Покъртителен разказ — заключи Маскул. — Започвам да разбирам малко по-добре вашия свят. Интересува ме още нещо.

— Какво? — попита Панаве.

— Хората тук не познават машините и изкуствата, нямат цивилизация. Как успяват въпреки това да живеят в общество и да са мъдри?

— *Вярваш ли, че ще получиш от машините любов или мъдрост? Разбирам защо смяташ така. Във вашия свят имате по-малко сетивни органи. За да запълните липсата, сте били принудени да използвате камъни и метали, което определено не е знак за мощ.*

— Не е, разбира се — съгласи се Маскул. — Виждам, че ми предстои да променя много от старите си схващания.

Те си поговориха още, докато неусетно сънят ги обори. Джойуинд отвори очи за миг, усмихна се и отново заспа.

8. РАВНИНАТА ЛЮЗИЯ

Маскул се събуди пръв. Стана, протегна се и излезе на слънце. Бланчспел отиваше към залез. Мъжът се покатери на кратера и погледна към Ифдон. Последните лъчи на Алппен се бяха скрили. Планините се издигаха величествени и диви.

Видът им въздействаше на Маскул като проста музикална тема от разхвърляни по гамата ноти, с приключенски дух, като нещо дръзко, безразсъдно, което го зове. Точно в този миг му дойде светкавичното решение да тръгне към Марест и да се срещне с неговите опасности.

Маскул се върна в пещерата, за да се сбогува със стопаните си. Джойуинд го погледна с честните си смели очи.

— От себелюбието си ли сте увлечен, приятелю, или сте направляван от сила, по-голяма от вас? — попита го тя.

— Нека проявим разум — отвърна той усмихнат. — Не бива да се установявам в Пулингдред, преди да съм разгледал удивителната ви планета. Още повече, след като съм пристигнал от толкова далеч... Но бъдете сигурни, че ще се върна.

— Искам от вас едно обещание — настоя младата жена.

— Не искайте от мен трудни неща — колебливо рече Маскул. — Едва познавам новите си способности.

— Не искам нищо трудно, а пък и силно желая да го изпълните. Обещайте ми, че никога няма да вдигнете ръка на живо същество, да убивате, за да го стотвите и изядете, без да си помислите първо колко ще страда майка му.

— Не мога да ви обещаая — бавно изрече Маскул, — ще се постарая обаче да изпълня нещо по-реално. Никога няма да вдигна ръка срещу живо същество, без преди това да не помисля за вас, Джойуинд.

Младата жена побледня.

— Ако Панаве знаеше за съществуването на ревността, щеше да ревнува — промълви тя.

Панаве постави нежно ръка на рамото ѝ.

— Не би говорила тъй в присъствието на Майстора — рече той.

— Не. Прости ми. Не съм на себе си... може би, защото във вените ми има от кръвта на Маскул. Нека се сбогуваме с него. И да се молим винаги, където и да е, да постъпва достойно.

— Ще ида да му покажа пътя — рече Панаве.

— Не е необходимо, няма да се объркам — спря го Маскул.

— Разговорите съкращават пътя — настоя той.

Маскул понечи да тръгне. Джойуинд го привлече нежно към себе си.

— Нали заради мен не мислите нищо лошо за жените? — прошепна тя.

— Вие сте светица — отвърна той.

Джойуинд бавно се отдалечи в дъното на пещерата и остана там, потънала в мислите си. Панаве и Маскул излязоха на открито.

Към средата на възвишението те се натъкнаха на поточе с безцветна прозрачна и газирана вода. Щом утоли жаждата си, Маскул се преобрази. Всичко наоколо му се стори реално, бляскаво и цветно, и едновременно с това нереално, призрачно и тайнствено. Той се спускаше надолу по хълма, като че ли унесен в летаргичен сън.

Щом достигнаха равнината, Маскул съзря пред тях огромна гора от високи дървета с изключително странни форми и кристални листа. Като вдигна очи, му се стори, че над тях има стъклен похлупак. Листата намаляваха пламтящата сила на безмилостната бяла слънчева светлина. Двамата мъже можеха да си представят дори, че се разхождат из прохладни елфически поляни.

Пред тях се откри съвършено права, възширока алея, която потъваше в гората и се губеше от погледа.

Маскул искаше да поговори със спътника си, но не намираше думи да започне. Панаве го гледаше и се усмихваше неопределено — сурово и едновременно очарователно, почти като жена — и неочаквано наруши тишината. Маскул не можеше да разбере дали говореше или пееше. От устните на Панаве течеше бавен музикален речитатив, подобен на омагьосващо адажио, изпълнено на струнен инструмент с дълбок звук. Но вместо повторения и вариации по една-две кратки теми, както е при земната музика, темата на Панаве се нижеше безкрай. Ритъмът и мелодията ѝ приличаха на разговор. Не беше

рецитация, защото в интонацията му нямаше нищо надутото декламаторско. Беше като дълга тиха вълна от пленителни емоции.

Маскул го слушаше унесен, но и объркан. Като че ли всеки миг песента, ако можеше да бъде наречена така, аха-аха ще прозвучи ясна и понятна, но все не я разбираше. Усещаше само хармония с настроенията и преживяванията на другия. Имаше чувството, че трябва да чуе нещо важно, което ще обясни случилото се дотук. Ала думите все се бавеха и Маскул не разбираше нищо... И неизвестно как все пак усети всичко.

Към края на следобед се озоваха на една полянка и тук Панаве спря речитатива си. Той забави крачка и бе очевидно, че няма да продължи нататък.

— Как се казва тази местност? — попита Маскул.

— Това е равнината Люзия.

— Тази музика... бе като някакво изкушение? Може би не желаяш да вървя нататък?

— Задачата ти те очаква там, напред, не назад.

— Каква задача? Каква беше тази музика? — учуди се Маскул.

— Тя трябваше да ти припомни нещо — рече Панаве.

— Стори ми се, че идва от Майстора.

Едва произнесъл разсеяно тези думи, Маскул се запита защо те му се струваха безсмислени вече. Панаве обаче не изглеждаше изненадан.

— Навсякъде ще срещнеш Майстора — каза той.

— Сънувам ли или съм буден?

— Буден си.

Маскул остана замислен.

— Е добре, така да е! — рече той и прогони мислите си. — Тръгвам. А къде ще прекарам нощта?

— Ще стигнеш една широка река. По нея ще вървиш пеша до подножието на Марест. Спри довечера да преспеш на мястото, където реката и гората се срещат.

— Сбогом, Панаве! Ще ми заръчаш ли още нещо?

— Единствено това: където и да идеш, Маскул, прави света по-красив, не го разваляй.

— Искаш повече, отколкото един обикновен човек може да обещае. Нямам амбиция, че съм в състояние да разхубавя света, но

предай на Джойуинд, че ще се опитам да запазя чистота в себе си.

Двамата мъже се разделиха почти хладно. Маскул остана неподвижен и проследи с поглед как Панаве се отдалечи с няколко тежки въздишки.

Маскул внезапно усети, че предстои да се случи нещо. Въздухът сякаш беше застинал в очакване. Слънцето в прекрасния следобед безпрепятствено обгръщаше тялото му със сладна топлина. Високо в небесата преминаваше самотен облак.

В далечината зад него отекваше една-единствена нота, изсвирена от тромпет. Първоначално му се стори, че някой свири на стотици километри далеч оттук, но звукът бавно се усилваше и приближаваше. Инструментът повтаряше същата нота, но вече по-мощно, сякаш гигантският музикант я тръбеше над главата на Маскул. Полека-лека звукът отслабна, затихна съвсем и се стопи в далечината.

Маскул усети, че е останал сам с Природата. Преизпълни го свещено спокойствие. Минало, бъдеще — всичко беше забравено. Нито гората, нито слънцето или денят съществуваха вече за него. Загуби представа за себе си, изчезнаха мислите и чувствата. Ала никога не беше усещал Живота толкова силно.

Насред пътя стоеше мъж със скръстени ръце. Дрехата му покриваше горната част на тялото, краката му оставаха голи. Изглеждаше по-скоро млад. Маскул откри, че мъжът не притежаваше никой от особените органи на Торманс — израстъците, с които още не беше свикнал. Имаше гладко лице и тялото му излъчваше жизнена сила като мараня в зноен ден. Маскул не можеше да издържи погледа му, който светеше.

Непознатият се обърна към него и го назова по име. Говореше с необикновен глас с удвоен тембър. Едното звучене бе някак далечно, а второто като музикален фон, като звън на резонираща струна. Стоейки редом с този човек, Маскул изпита нарастваща радост. Случваше се нещо добро.

— Защо ми препречваш пътя? — заговори с усилие той.

— Разгледай ме, Маскул. Кой съм аз?

— Майстора.

— Аз съм Суртур — рече непознатият.

Маскул отново опита да срещне погледа му, остър като кама.

— Знаеш, че този свят ми принадлежи. Защо, мислиш, те доведох тук? Искам да ми служиш. — Маскул не можа да отговори. — Ония, които се подиграват на света, който ми принадлежи, които взимат на подбив строгия вечен ритъм, красотата му — продължаваше видението, — възвишеността му, израсли от недостижими дълбини... те никога няма да се измъкнат безнаказано оттук.

— Никога не съм взимал света ти на подбив.

— Задай всичките си въпроси и аз ще ти отговоря.

— Няма за какво да те питам.

— Ти трябва да ми служиш, Маскул, чу ли? Ти си мой слуга и мой помощник.

— Ще се справя! — отзова се Маскул.

— Ще служиш на мен, не на себе си.

Едва изрекъл последните думи, Суртур започна да се уголемява и да се изличава. Маскул вдигна очи към небосвода и видя, че всичко наоколо се изпълва с тялото на Суртур, не с тялото му на конкретен човек, а с гигантски набъбнал и неясен образ, който го гледаше строго. Светлината угасна и картината изчезна.

Маскул остана неподвижен и с разтуптяно сърце. Тромпетът отново изсвири нотата. Съвсем слабо, отдалеч, някъде напред, приближавайки бавно, засилвайки се равномерно, докато достигна най-голяма мощност, когато преминаваше над главата му. Отдалечи се спокоен, великолепен и тържествен. Постепенно нотата заглъхна в тишината на мъртвата гора. На Маскул му се стори, че току-що се е затворила някаква чудна и важна за него книга.

С отшумяването на нотата, небесата се изчистиха със светкавична бързина и над него се извиси бездънната синева. Маскул си пое дъх дълбоко, протегна се и обгърна с поглед всичко наоколо. На лицето му се разля усмивка.

Веднага потегли на път. Умът му оставаше смутен и объркан, но в него изплуваше една мисъл — огромна, безформена, гигантска като образ, роден в душата на творец-художник... изумителната мисъл, че е избран от Съдбата.

Колкото повече мислеше за случилото му се от пристигането на новата планета — пък и отпреди заминаването от Земята — толкова по-ясно и несъмнено ставаше за него, че не е на Торманс поради

някакво свое желание, а е тук с определена цел, за да изпълни някаква мисия до края... Каква е тази цел, той не знаеше.

През дърветата Маскул видя, че Бланчспел най-после залязва на запад. Приличаше на приказна топка от ален огън и по нея Маскул разбра, че е пристигнал. Алеята рязко изви наляво и се спусна стръмно надолу.

Широката река със силно течение, с тъмни и чисти води течеше недалеч в посока от север на юг. Горската пътека водеше право към брега ѝ. Маскул скоро стигна дотам, спря се и замислен се загледа в шуртящите и плискащи води. Гората се простираше на противоположния бряг. Далеч на юг ясно се различаваше Пулингдред. На северния небосклон се извисяваха върховете на Ифдон — високи, диви, красиви и застрашителни. Бяха на не повече от двайсет километра.

Маскул почувства, че в сърцето му се надига пламенно чувство, като полъх на вятър преди буреносния тътен. Въпреки умората, той гореше от желание да се втурне в приключението. Желанието за действие се пробуди от дългото съзерцание на стръмните скали на Марест. Явно те влияеха на волята му като магия, както магнитът привлича желязото. Загризал нокти, Маскул не откъсваше взор от планината и се питаше дали няма да може да покори височините още същата вечер. Ала щом обърна очи към Бланчспел, си спомни за Джойуинд и Панаве и се овладя. Реши да остане през нощта на мястото, на което се намираше и да тръгне на зазоряване, веднага щом се събуди.

Маскул се напи с вода от реката, изми се и се изтегна на брега, за да поспи. Натезалата му мисъл така го беше обсебила, че той не се боеше от възможните нощни опасности — вярваше в звездата си.

Бланчспел залезе и денят угасна, нощта падна над земята и Маскул се унесе. Събуди се обаче преди полунощ от някакво малиново сияние в небето. Отвори очи и се запята къде е попаднал. Чувстваше скованост и болка. Червеникавата светлина беше със земен произход и през дърветата виждаше блещукането и. Маскул стана да разгледа.

На трийсетина крачки от реката едва не се спъна в тялото на заспала жена. Блясъкът идеше от малък предмет връз пръстта, недалеч от нея. Приличаше на дребен скъпоценен камък, който хвърляше алени пламъци. Без да му обръща внимание, той загледа жената.

Беше облечена е кожата на едро животно, със свършени дълги и гладки бедра, по-скоро мускулести, отколкото пълни. Вместо да е тънко пипало, нейният магн беше като трета ръка, завършваща с пръсти. Лицето ѝ, обърнато към небето, беше необикновено красиво и поразяваше с дивата си сила. Удивен, Маскул откри на челото ѝ вместо брев око. Трите ѝ очи бяха затворени. Поради червенината на светлината, Маскул не можеше да различи цвета на кожата ѝ.

Той докосна нежно жената. Тя се събуди и спокойно се обърна към него. Трите ѝ очи го гледаха втренчено. Двете по-отдолу бяха потъмнели и безизразни, просто органи на зрението. Във високомерния ѝ безстрастен поглед имаше нещо съблазнително и възбуждащо. Маскул прочете в този поглед предизвикателност и женска горделивост и инстинктивно се напрегна.

Тя седна.

— Можеш ли да говориш езика ми? — попита Маскул. — Сигурно не трябва да задавам подобен въпрос, щом другите успяха да се разберат с мен.

— Защо мислиш, че няма да мога да усетя духа ти? Не е чак толкова сложен.

Тя говореше с топъл, мелодичен и омайващ глас. Беше наслаждение да я слуша човек.

— Знам, но нямаш брев — рече Маскул.

— Имам сорб, който е още по-добър — отвърна тя и показа окото на челото си.

— Как се казваш?

— Осеакс.

— Откъде идваш?

— От Ифдон.

Високомерните ѝ отговори започваха да го дразнят, но звукът на гласа ѝ беше пленителен.

— Утре заминавам натам — рече Маскул. Тя се изсмя ненадейно, сякаш пряко волята си, но нищо не каза.

— Казвам се Маскул — продължи той — и съм чужденец... от друга планета.

— Досетих се, като видях смешния ти вид — рече Осеакс.

— Май ще е по-добре веднага да решим — да станем ли приятели или не?

Осеакс се прозя и се поразкърши, без да се изправя.

— Защо да ставаме приятели? Ако те считах за мъж, може би щях да те взема за любовник.

— Потърси си друг — сръза я Маскул.

— Така ще е, Маскул. А сега си тръгвай и ме остави на мира!

Тя отново полегна, но не затвори веднага очи.

— Какво правиш тук? — не се стърпя да я попита Маскул.

— О, ние от Ифдон нередко идваме да спим край реката, защото там често се случва да не осъмнем — додаде тя.

— Аз съм чужденец — започна Маскул. — Вежливостта не изисква ли да ме предупредиш за дебнещите опасности, щом като местността е толкова страшна?

— Въобще не ме интересува какво може да ти се случи — отвърна Осеакс.

— Ще се връщаш ли утре сутринта в Ифдон? — попита пак Маскул.

— Ако искам — отвърна жената.

— Тогава ще пътуваме заедно дотам.

Тя се надигна на лакът.

— На твое място, вместо да чертая планове за другите, щях да се заема с нещо извънредно наложително.

— Кое, моля?

— Нищо не ме задължава да ти го кажа, но все пак ще ти помогна — натърти Осеакс. — Щях да се опитам да си сменя женските органи с мъжки. Тук е страна на мъже.

— Говори по-ясно.

— Достатъчно ясно го казах. Да опиташ да преминеш Ифдон без сорб, си е чисто самоубийство. А магнът ти не е само безполезен, но дори и опасен.

— Явно знаеш какво говориш, Осеакс. Посъветвай ме още в такъв случай.

Жената небрежно посочи камъка, който блещукаше край тях.

— В него е решението — рече тя. — Ако притиснеш този друд върху органите си, навярно ще предизвикаш начало на изменения в тях, а Природата ще свърши останалото през нощта. Само че нищо не обещавам.

И Осеакс окончателно обърна гръб на Маскул.

Той поразмисли, после отиде при камъка и го взе в ръка. Беше къс с размерите на кокоше яйце и хвърляше тъмночервена светлина, сякаш е нажежен до зачервяване, пръскайки наоколо дъжд от дребни кървавочервени искри.

В края на краищата Маскул реши, че съветът на Осеакс може да се окаже полезен, и притисна друда първо върху магна, после и върху брева си. Както при горенето на рани с лечебна цел, изпитаната болка се оказа добротворна.

9. ОСЕАКС

Започваше вторият ден на Маскул на Торманс. Събуди се, когато Бланчспел беше вече над хоризонта. И веднага усети, че органите му са се преобразили през нощта. Месестият брев се беше превърнал в подобен на око сорб; магнът му пък беше набъбнал и израснал от гърдите му като трета ръка. Новият юмрук веднага му вдъхна по-голяма физическа сигурност, но трябваше да провери какво върши сорбът.

Излегнат на припек под бялото слънце, той започна да отваря и затваря последователно едно подир друго трите очи. Установи, че двете, разположени по-ниско, служат на възприятието, а горното — на волята му. С очите долу просто различаваше безстрастно всичко до най-малките подробности; със сорба обаче установяваше доколко важни са нещата наоколо за нуждите му.

Доста озадачен от порядките в новия свят, Маскул стана и се огледа. Беше прекарал нощта отдалечен от Осеакс и сега се обезпокои дали е останала на мястото си, но преди да я потърси, реши да се изкъпе в реката.

Утринта беше божествена. Топлото бяло слънце започваше да напича, макар горещината му да бе отслабена от силния вятър, разфучал се из дърветата. Куп облаци с причудливи форми се кълбяха в небето. Приличаха на животни и непрекъснатоменяха очертанията си. По земята, както и по листата и клоните на дърветата в гората, още личаха следи от обилната роса или от дъжда, паднал през нощта. Тръпчиво-упоителната миризма на природата нахлу в ноздрите му. Болката беше затихнала и настроението му се повиши.

Преди да се изкъпе, Маскул погледна към веригата на Ифдон Марест. Под утринното слънце изглеждаше като картина. Мъжът предположи, че е висока към хиляда и петстотин — две хиляди метра. Величествената назъбена линия имаше вид на крепостна стена на вълшебен град. Скалите насреща бяха обагрени в ярки цветове — циновър, изумруд, жълто, улфир, черно. Докато ги съзерцаваше,

Маскул потръпна и сърцето му заби бавно и тежко — обляха го неописуеми надежди, копнежи, чувства. Разтърси го нещо по-силно от удоволствието да открие и покори този нов свят, нещо различно...

Маскул се изкъпа, напи се и докато се обличаше, Осеакс лениво се приближи.

Тогавя Маскул видя цвета на кожата ѝ — ослепителна и нежна смесица от кармин, бяло и джал. Резултатът беше поразителен и неземеи. С тези цветове жената беше истински жител на друга планета. Във фигурата ѝ също имаше нещо любопитно. Извивките на тялото ѝ бяха женствени, костите — специфично женски, но по някакъв начин в тях се криеше мъжка дързост и воля. Властният поглед на окоето на челото ѝ изразяваше същия контраст, макар на по-прост език. В него се четеше егоистичната ѝ деспотична самоувереност, но се усещаше и женският пол и мекота.

Осеакс слезе на брега на реката и изгледа мъжа от глава до пети.

— Сега вече приличаш повече на мъж — отбеляза тя с приятния си провлачен глас.

— Както виждаш, опитът сполучи — весело усмихнат, се похвали Маскул.

Осеакс продължаваше да го оглежда.

— Някоя жена ли ти е дала тази нелепа дреха? — попита тя.

— Жена — усмивката му поувежна. — Само че не виждам нищо нелепо в подаръка, нито в даването му.

— Май аз ще изглеждам по-добре в подобни дипли.

Докато бавно нижеше по своему думите, жената започна да сваля надолу кожата, която прилепваше плътно по тялото ѝ, и го подкани да разменят облеклото си. Маскул се подчини доста срамежливо, макар че наистина новите дрехи бяха много по-подходящи за пола му. Кожата се оказа по-удобна от роклята. А в гънките на одеждата му Осеакс изглеждаше още по-опасно женствена.

— Не бих желала да получаваши подаръци от други жени — рече бавно тя.

— Защо пък не? Какъв съм ти, че да ми заповядваш? — възмути се Маскул.

— Мислих за теб през цялата нощ. — Гласът на Осеакс беше провлачен и пренебрежителен, и въпреки това звучеше като виола. Тя седна на дънера на едно паднало дърво и зарея поглед в далечината.

— И какво измисли? — подкани я Маскул.

Тя не отвърна. Вместо това започна да чопли кората на дънера.

— Снощи се държа високомерно с мен — рече Маскул.

— Снощи не е днес — възрази тя. — Като се отправиш на път, никога ли не забелязваш другите хора?

Ред беше на Маскул да запази мълчание.

— Ако все пак имаш инстинкти на мъж, както предполагам — продължи жената, — не можеш вечно да ми се съпротивяваш.

— Пълен абсурд! — възмути се Маскул. — Благодарим се, че си красива жена и не мога да се държа дивашки с теб.

Осеакс въздъхна и се изправи на крака.

— Няма значение. Аз умея да чакам.

— Както разбирам, ти възнамеряваш да пътуваш в моя компания — рече Маскул. — Не възразявам — всъщност, дори много се радвам — но само при условие, че не ми държиш такъв език.

— Харесваш ли ме?

— Защо не, след като си толкова красива? Без обаче това да е определящо за чувствата ми — отсече той и додаде: — Хайде стига сме играли на криеница, Осеакс. Ще намериш един куп мъже, които да те обожават и обичат.

— Глупчо, любовта не избира. Какво си мислиш, че трябва да ходя на лов за мъже? Не ме ли чака Кримтифон и сега?

— Е, добре. Извинявай, че засегнах чувствата ти. Само се откажи да ме прелъстяваш — щом става въпрос за красива жена, изкушението е много силно. Аз обаче не съм си господар.

— Нали не ти предлагам нищо лошо? Защо ме унижаваш с думите си?

— Повтарям, не съм господар на себе си — натърти Маскул и скръсти ръце на гърба си.

— Кой е господарят ти? — попита жената.

— Вчера срещнах Суртур и оттогава му служа.

— Говори ли с него?

— Да.

— Какво каза той?

— Не мога да повторя думите му — и не искам. Каквото и да ми е казал, красотата му причинява по-силна мъка от твоята, Осеакс, и затова сега ми се удава да те гледам хладнокръвно.

— Да не би Суртур да ти е забранил да бъдещ мъж? — възкликна Осеакс.

— Да не би любовта да е само за мъже? — отвърна Маскул и свъси вежди. — Мислех си, че е по-често срещано явление сред жените.

— Полът няма значение. Не може вечно да си оставаш хлапак... И не злоупотребявай с търпението ми!

— Хайде да сменим темата — настоя Маскул, — пък и да тръгваме за...

Изведнъж Осеакс избухна в пътен, пленителен, омайващ смях, от който Маскул почувства възбуда и желание да сграбчи тялото ѝ в ръцете си.

— Ех, Маскул, Маскул, голям глупак си! — смееше се жената.

— Защо да съм глупак? — попита той и лицето му се навъси, но не поради обидата в думите, а защото бе подражен от собствената си слабост.

— Не е ли целият свят дело на безброй влюбени двойки? А ти си въобразяваш, че стоиш по-високо от любовта. Опитваш се да избягаш от природата, но в коя дупка ще се скриеш от нея? — нападаше го жената.

— Освен красота, сега показваш и второ качество — упоритост — рече Маскул.

— Първо ме опознай добре и както се каниш да ме отблъснеш, помисли дали не нарушаваш закона на природата... И още — преди да тръгнем, няма да е зле да се нахраним.

— Да се нахраним? — повтори замислено Маскул.

— Ти не ядеш ли? — учуди се Осеакс. — И храната ли влиза, според теб, в една категория с любовта?

— Какво ще ядем? — попита Маскул.

— Ще наловим риба от реката.

Маскул си спомни обещанието, което бе дал на Джойуинд. Но в същото време почувства глад.

— Няма ли нищо по-леко?

Осеакс сви презрително устни.

— Сигурно си минал през Пулингдред — забеляза тя. — Всичките хора там са си такива. Смятат, че животът трябва да се

съзерцава отдалеч, а не да се живее. Щом си тръгнал за Ифдон, трябва да смениш разбиранията си.

— Донеси рибата — примирено въздъхна той.

Край тях течаха и плискаха чистите води на широката река от планините. Осеакс коленичи на брега и вторачи поглед в дълбочините. Погледът ѝ се съсредоточи и застина, тя топна ръка във водата и извади оттам някакво дребно чудовище, което приличаше повече на влечуго, отколкото на риба, заради люспестите плочки и зъбите си. Тя го хвърли на сушата и то започна да пълзи в кръг. Внезапно тя събра цялата си воля в сорб. Съществуването подскочи във въздуха и падна мъртво.

Осеакс взе плосък камък с остри върхове и изчегърта люспите и вътрешностите. По време на операцията ръцете и дрехите ѝ се опръскаха със светлочервена кръв.

— Намери друда, Маскул — лениво усмихната му поръча тя. — Онзи от вчера вечерта.

Той започна да търси. Трудно беше да го открие, защото лъчите му бяха потъмнели и отслабнали, погълнати от светлината на слънцето, но накрая успя. Осеакс постави друда във вътрешността на чудовището и остави тялото на земята.

— Докато се сготви, ще се поизмия от кръвта, която толкова те плаши. Никога ли не си виждал кръв?

Маскул я гледаше объркан. Отново същият парадокс — противоположните полови особености на личността ѝ. Дръзката, господарска мъжка себичност, несъвместима с пленителната, опасна женственост в гласа. В съзнанието му проблесна разтърсваща мисъл.

— Казвали са ми, че в страната ти се извършва действие на волята, наречено „абсорбиране“ — започна той. — Какво е това?

Осеакс протегна ръце, за да не изцапа надиплената дреха с кръв, и се засмя с прелестен, звънтящ глас.

— Ти си мислиш, че съм наполовина мъж? — подигра му се тя.

— Отговори ми на въпроса!

— Цяла-целеничка съм жена, Маскул, до мозъка на костите. Не че не съм абсорбирала мъже.

— Което означава?

— Нови струни за арфата ми, Маскул. Повече страсти, погорещо сърце...

— За теб — да, а за тях?

— Не знам — отвърна тя. — Жертвите не описват преживяванията си. Сигурно са нещастни, ако въобще съзнават нещо...

— Отвратително занимание! — възмути се Маскул и погледна жената мрачно. — Човек би казал, че Ифдон е земя на демони.

Осеакс му изпрати прелестен присмехулен поглед и пристъпи към реката.

— И по-добри мъже от теб — по-добри във всяко отношение — бродят по света с чужда воля в себе си — засмя се тя. — Бъди колкото си искаш морален, но истината е, че животните са направени, за да бъдат ядени, и простите същества са сътворени, за да бъдат абсорбирани.

— Ами човешките права? — Маскул беше възмутен.

Жената се беше навела над реката, за да измие ръцете си, но се извърна и през рамо отговори на забележката му:

— Ние смятаме мъжа за човешко същество, стига да е способен да се защитава.

Месото се сготви и двамата закусиха, без да разменят повече дума. Маскул хвърляше от време на време подозрителни погледи към спътничката си. Дали поради необичайния вкус или поради продължителното гладуване, от храната му се догади, чувстваше се почти като канибал. Той хапна малко и щом свърши, му се стори, че е омърсен.

— Дай да закопая друда така, че да го намеря и следващия път, ако ми потрябва. Макар че тогава няма да съм с Маскул, който да му се чуди и диви... Вече трябва да тръгваме по реката.

Те влязоха във водата. Тя течеше срещу тях лениво, но съпротивлението ѝ, вместо да възпрепятства движението им, действаше обратно — тласкаше ги да вървят по-бързо. Продължиха още няколко километра нагоре. Усилието постепенно подобри кръвообращението на Маскул и погледът му към света наоколо се измени. Всичко го успокояваше и радваше — и жаркото слънце, и стихналият вятър, ободрителният вид на чудните облаци, тихите кристални гори. Приближаваха все по-близо към ярко обагрените възвишения Ифдон.

Имаше нещо загадъчно в жизнерадостния цвят на скалите. Едновременно го привличаха и го изпълваха със страхопочитание. Изглеждаха истински, но и свръхестествени. Докато наблюдаваше скалите на Ифдон, Маскул имаше усещането, че вижда портрет на призрак, изрисуван с твърд контур в крещящи цветове.

Той пръв наруши дългото мълчание.

— Тия планини имат необикновени форми — отбеляза той. — Линиите им са или прави, или перпендикулярни — никакъв наклон или извивка.

Осеакс се извърна назад и го погледна в очите.

— Това е типично за Ифдон. И природата ни е такава — сякаш ни удря с чук. В нея няма нито милост, нито търпение.

— Слушам те, обаче не схващам смисъла на думите ти — рече Маскул.

— Из целия Марест ще се натъкнеш на земя, която или пропада, или се издига нагоре. Дърветата растат по-бързо. Жените и мъжете тук не мислят два пъти, преди да действат. Ифдон може да се нарече страна на бързите решения.

Разказът на Осеакс впечатли Маскул.

— Нова, дива и първобитна земя — промълви той.

— Какъв е светът, от който идваш? — попита жената.

— О, един стар, грохнал свят, в който на природата са й нужни стотици години, за да премести парче твърда земя. Хората и животните обикалят из нея на стада. Загубили навика да се променят.

— Има ли жени там? — попита Осеакс.

— Както при вас, при това не са много по-различни.

— Те любят ли?

Маскул се разсмя.

— Толкова силно, че любовта е променила дрехите, речта и мислите на пола им — рече Маскул.

— Вероятно са по-красиви от мен?

— Не, не мисля — успокои я Маскул.

Двамата замълчаха и продължиха да вървят с несигурни стъпки по речното дъно.

— По каква работа отиваш в Ифдон? — внезапно попита Осеакс. Маскул се поколеба как да отговори.

— Представи си, че човек може да се стреми към толкова голяма цел, че сам да не я вижда.

Тя му отправи дълъг замислен поглед и попита:

— Каква цел?

— Морална цел.

— Да не искаш да поправиш света? — учуди се тя.

— Нищо не искам — чакам.

— Недей да чакаш дълго, защото времето не чака, особено в Ифдон.

— Нещо ще се случи — рече Маскул.

Осеакс му се усмихна почти незабележимо.

— Не си тръгнал, значи, с определена цел за Марест?

— Не, и ако ми позволиш, ще дойда с теб в дома ти.

— Странен мъж си! — възкликна Осеакс и се изсмя късо и възбуждащо. — Аз ти го предлагам през цялото време! Разбира се, че ще дойдеш у дома. Колкото до Кримтифон...

— Спомена името му и преди. Кой е той?

— А! Любовник или съпруг, както щеш го наричай.

— Няма да стане тогава — рече Маскул.

— Че какво има? Просто ще трябва да се отървем от него.

— Определено не те разбирам — избъбри объркано Маскул. — Да не си въобразяваш, че ще стъпя в сговор с тебе?

— Няма да правиш нищо против волята си! Обеща ми да дойдеш с мен.

— Я кажи как се отървявате от съпрузите си в Ифдон?

— Ти или аз трябва да го убием.

Маскул се взира в нея цяла вечност.

— Е, сега от безразсъдството минахме директно към безумието — измърмори той.

— Съвсем не — възропта Осеакс. — Просто това е тъжната истина. Щом видиш Кримтифон, ще разбереш сам.

— Знам, че съм на непозната планета — започна бавно Маскул, — където могат да се случат всякакви нечувани неща, където законите на морала могат да са други. Само че доколкото ми е известно, убийството навсякъде си е убийство и не желая да имам нищо общо с жена, която иска да ме използва за да се отърве от съпруга си.

— Смяташ ме за безнравствена, нали? — отчетливо произнесе Осеакс.

— Или за луда.

— Тогава ще е по-добре да ме напуснеш, Маскул, само че...

— Само че какво? — настоя той.

— Искаш да си последователен, нали? Тогава избягай и от другите луди, както и от всички безнравствени. Така ще ти бъде по-лесно да промениш тези, които останат.

Маскул се намръщи, но не отговори.

— Е? — попита Осеакс полуусмихната.

— Ще дойда с теб и ще се срещна с Кримтифон — трябва поне да го предупредя.

Дали думите му ѝ припомниха нещо или поради друга причина, но Осеакс го обля с женствения си смях. Разговорът секна.

На разстояние около три километра от изникналите пред тях възвишения реката рязко завиваше под ъгъл надясно и не можеха да продължат по нея. Изпълнен със съмнения, Маскул огледа височината.

— Тежко изкачване за такава гореща сутрин — промърмори той.

— Да починем малко — предложи тя, посочвайки гладкия остров от черна скала, който стърчеше в средата на реката.

Двамата отидоха до сушата и Маскул седна на нея. Осеакс остана грациозно изправена, обърна лице към скалите насреща и нададе пронизителен вик.

— Какво беше това — подскочи Маскул. Жената не му отговори. След малко повтори крясъка. Този път Маскул видя как от върха на една урва се откъсна огромна птица и бавно се понесе към тях. Последваха я още две. Полетът им беше невероятно бавен и тромав.

— Какви са тези птици? — попита Маскул.

Осеакс пак не отговори, само се усмихваше загадъчно и седна до него. След доста време мъжът успя да различи формата и цветовете на летящите чудовища. Не бяха птици, а същества с дълги змиеподобни тела и с по десет крайника като на влечуго, завършващи с перки, които размахваха като крила. Телата бяха яркосини, а краката и перките — жълти. Летяха, без да бързат, някак злокобно, право към тях. Маскул забеляза на главата на всяко дълъг тънък шип.

— Шроуки — обясни най-после Осеакс. — Ако те интересува какво възнамеряват да правят, мога да ти обясня. Ще се нахранят с нас.

Първо шиповете им ще ни разкъсат, после устата им, които всъщност са смукала, ще ни изцедят кръвта — до последната капчица. Животни без зъби са и не ядат самото месо.

— Щом демонстрираш такова възхитително самообладание, предполагам, че няма кой знае каква опасност — сухо отбеляза Маскул.

Въпреки това той инстинктивно се опита да се изправи, но не успя. Непозната досега парализа го бе приковала към земята.

— Да станеш ли се опитваш? — невъзмутимо попита Осеакс.

— Ами да, обаче с волята си тия проклети гущери явно са ме заковали на скалата. Мога ли да те попитам какво си си наумила, та ги събуди?

— Уверявам те, че опасността е съвсем реална, Маскул. Вместо да мрънкаш и да задаваш въпроси, по-добре направи нещо посредством *твоята* воля.

— За съжаление аз като че ли съм изгубил волята си.

Осеакс избухна в истеричен смях, както преди дълбок и пленителен.

— Явно не ставаш много-много за героичен закрилник, Маскул — рече тя. — Май аз ще трябва да изпълня ролята на мъжа, а ти — на жената. Очаквах повече от едрото ти тяло. Мъжът ми щеше като на шега да изпрати гадните същества да потанцуват надлъж и нашир из небето, за да се позабавлява, преди да ги унищожи. Гледай ме сега... Ще убия двете, с третата ще яздим до дома. Коя да оставим?

Шроуките продължаваха бавно и тежко да летят към тях. Телата им се оказаха гигантски и Маскул изпита същото отвращение, каквото вдъхват насекомите. Отново по инстинкт той осъзна, че след като чудовищата ловуват с волята си, не им е необходимо да се движат особено пъргаво.

— Избери която искаш — кратко рече той. — Всички са ми еднакво неприятни.

— Ще избира водачът, вероятно най-силното животно. Гледай сега!

Младата жена се изправи. Нейният сорб ненадейно блесна. Нещо прещрака в мозъка на Маскул. Крайниците му отново бяха свободни. Две от животните се залюляха и с глава напред се забиха в земята, където се строполиха неподвижни. Водачът им продължаваше да

приближава към тях, но полетът му се беше променил — вече не беше заплашителен, а покорен, като че ли бе опитомен.

Осеакс го заведе чрез волята си до сушата срещу острова-скала. Огромното туловище се просна и зачака благоволениято ѝ. Младата жена и Маскул веднага пресякоха реката.

Маскул видя шроука отблизо. Беше около девет метра дълъг. Ярво обагрената му кожа беше хлъзгава и еластична и лъщеше, дългият му врат беше покрит с черна грива. Лицето с грабливи очи и ужасяващ шип, със смучещата кръв кухня беше страховито и неестествено. На гърба и на опашката имаше истински плавници.

— Седни удобно! — посъветва го Осеакс, докато потупваше хълбока на страшилището. — Аз ще управлявам и затова ще седна отпред.

Тя издърпа полите си, качи се и възседна гърба на животното точно зад гривата, за която се улови. Зад нея до перката имаше място точно за един човек. С двете нормални ръце Маскул се закрепил за хълбоците на животното, а с третата новополучена ръка се залови за Осеакс. За по-голяма сигурност трябваше да обхване талията ѝ.

Направи го и осъзна, че се е хванал в капана ѝ, и че цялото пътуване е било подготвено с едно-единствено намерение — да възбуди желанието му.

Оказа се, че третата ръка има особена функция, за която досега не се беше досетил. Беше развит магн. Само че предаваната по него любов не беше нито чиста, нито благородна, а беше гореща, страстна и мъчителна. Маскул стисна зъби и запази мълчание. Осеакс не беше натъкмила пътуването им просто така и вече не можеше да се преструва, че не я е грижа за чувствата му. Красивата жена се обърна назад и го дари с тържествуваща усмивка.

— Пътуването ще е дълго, затова се дръж здраво! — Гласът ѝ галеше ухото като звук от флейта, но прозвуча зловещо.

Маскул се усмихна насила и нищо не отговори. Не се осмели и да отмести ръката си.

Шроукът се вдигна с мъка на крака, тръгна с подскоци напред и бавно и трмаво се издигна нагоре. Пътниците полетяха във въздуха към шарените скали. От олюляването и клатушкането им прилоша; допирът до лигавата кожа на чудовището беше отвратителен. За Маскул, седнал със затворени очи и здраво уловен от Осеакс, всичко

това беше останало на втори план. Беше завладян от съзнанието, че държи в ръцете си една великолепна жена и нейната плът отвърща на докосването му като нежна арфа.

Издигаха се все по-нагоре. Маскул отвори очи и набра смелост да се огледа. Вече бяха стигнали нивото на предната планинска верига. Пред погледа им от въздушния океан изплува първозданен архипелаг. Островите с назъбени форми бяха планински върхове. По-точно местността беше високо плато, прорязано от тесни бездънни разломи, някои като канали, други като езера или просто като оградени отвсякъде пропасти. Вертикалните хълбоци на островите — по-високите видими части от безчетните скали — бяха голи, оцветени в ярки цветове. Върховете им обаче бяха покрити с преплетена растителност. От гърба на шроука се забелязваха само най-високите дървета. Формите им бяха разнообразни и на възраст не изглеждаха много стари — стройни и гъвкави, без да са грациозни — жилави, издръжливи и диви.

Гледката накара Маскул да забрави Осеакс и собственото си желание. В душата му нахлуха други изумителни чувства. Утринта беше ведра и лъчезарна. Слънцето припичаше; бързоменящи формата си облаци плуваха из небето; А земята под него, пъстра и самотна, беше набъбнала от живот. Маскул обаче не се беше отдал на естетически преживявания — обзе го страстното желание да действа и да господарства. На каквото и да спреше поглед, мигновено пожелаваше да го подчини. Атмосферата на местността не даваше свобода, а тегнеше, съставена от сили на привличане и на оттласкване. Маскул съзираше в пейзажа само желанието си да покори новия свят.

Завладян от копнежи, той отслаби хватката си. Осеакс се обърна и го погледна. Доволна или не от това, което видя, тя се изсмя негръмко.

— Толкова бързо ли изстина, Маскул?

— Какво? — без да откъсва поглед от пейзажа, запита разсеяно той. — Невероятно е колко силно ме привлича всичко тук.

— Искаш ли да го пипнеш? — попита Осеакс.

— Искам да сляза.

— Е има да пътуваме още много... Значи наистина се чувстваш променен?

— Променен спрямо какво? — Маскул бе потънал в мислите си.

Осеакс отново се засмя.

— Ще е невероятно, ако не успеем да направим от тебе мъж, защото материалът е отличен.

И тя пак му обърна гръб.

Островите сред въздуха не приличаха на морските. Повърхността им не беше равна, а се възвишаваха като поредица пресечени тераси един след друг. Досега шроукът беше летял доста високо над земята, но при следващата стръмна верига Осеакс не пришпори животното, а го насочи към един тесен каньон, който се връзваше в скалите като тунел. Пътниците веднага се скриха в тъмната му сянка. Тесният процеп не бе по-широк от десет метра; скалите от двете страни се простираха на огромна височина. Беше студено като в камера за лед. Маскул се опита да премери дълбочината на бездната на око, но надолу видя само черен мрак.

— Какво има на дъното? — попита той.

— Смърт, тръгнеш ли надолу.

— Това е ясно. Питам дали там има някакъв живот?

— Никога не съм чувала за нещо подобно — отвърна Осеакс. И додаде: — Но разбира се, всичко е възможно.

— Струва ми се, че има — проговори замислено Маскул.

Ироничният ѝ смях отекна в мрака.

— Ако искаш да слезем и да проверим? — предложи тя.

— Какво ти е толкова смешно?

— А, не. Смешен ми е този възрастен чужденец с брада, който ревностно се интересува от всичко, освен от самия себе си.

Маскул също се засмя.

— Излиза, че аз съм единственото нещо на Торманс, което е ново и непознато.

— Да, обаче и аз съм непозната за теб.

Тунелът продължаваше зигзагообразно през търбуха на планината. Докато го преминаваха, те непрекъснато се издигаха нагоре.

— Поне не бях чувал глас като твоя — отвърна Маскул, който, след като гледката изчезна, можеше да се съсредоточи в разговора.

— Какво му има на гласа ми?

— Само гласът ти мога да различа в тази тъмница, затова го споменах.

— Не е ясен, аз не говоря ясно, така ли? — учуди се Осеакс.

— О, не, съвсем ясен е. Само че... не ти подхожда.

— Не ми подхожда?

— Не мога да ти обясня — забърка се Маскул. — Когато говориш или се смееш, той звънти като най-прелестния и необикновен инструмент, който съм чувал. Но отново ще го заявя — не ти подхожда.

— Искаш да кажеш, че не съответства на същността ми? — настояваше Осеакс.

Маскул тъкмо обмисляше отговора си, когато разговорът им бе прекъснат от страхотен, не много силен трясък, който идваше изпод дълбините на пропастта. Нисък, стържещ, тътнещ.

— Земята под нас се издига! — извика Осеакс.

— Ще успеем ли да се измъкнем?

Без да му отговори, жената подкара шроука отвесно нагоре. Двамата с труд се удържаха седнали. Чуваха, дори чувстваха как дъното на каньона, разместено от някаква могъща подземна сила, приближаваше към тях като преобърнато наопаки гигантско свлачище. Скалите се разпукаха и полетяха огромни каменни късове. Въздухът заехтя от стотици звуци, от секунда на секунда по-силни — къртене, трошене, свистене, пукот, стържене, бумтеж, взривове. Оставаха им още петнайсетина метра, за да се озоват на открито, когато изпод нозете им изникна тъмно море от раздробени скали и пръст и бързо се надигна с неудържима мощ сред ужасяващия грохот. Двеста метра пред и зад тях протокът беше запълнен. Опитвайки се да се издигне нагоре, шроукът попадна сред изхвърлените останки. В този миг животното и ездачите му бяха разтърсени като от земетресение, отхвърлени настрани и запратени сред скалите и калта. Всичко се сля в бумтене, трептене, движение и хаос.

Преди да осъзнаят къде са, пътниците се озоваха на гребена на лавината. Земният катаклизъм продължаваше. Не след дълго в коритото на долината израсна нова планина, по-висока от предишната. После преobraженията изведнъж секнаха. Като по чудо тътнежът спря и скалите замръзнаха. Осеакс и Маскул се надигнаха и се огледаха за рани. Легнал на една страна, шроукът пъхтеше и се обливаше в пот от страх.

— Гадна работа — отбеляза Маскул, който си изтупваше праха.

Осеакс бършеше кръвта от брадичката си с ъгълчето на дрехата.

— Можеше да е и много по-зле... Издигането е опасно, но пропадането е смъртоносно. Често се случва.

— Защо си останала да живееш в такава страна? — запита я Маскул.

— Не зная. Предполагам, че живея тук по навик. Често съм мислила да замина.

— Много грехове трябва да ти се простят, задето живееш в място, където животът ти е в опасност всеки миг — отсъди Маскул.

— Е, започна да го разбираш — засмя се тя. После погледна строго животното и то се изправи тежко на крака.

— Качвай се, Маскул! — нареди Осеакс, докато заемаше мястото си. — Нямаме време за губене.

Той се подчини. Продължиха прекъснатия полет вече на слънце през планините. Маскул отново се върна към разсъжденията си. Странната атмосфера на тази страна се просмукваше в мозъка му. Волята у него се бунтуваше и бездействието му се струваше мъчение. Едва издържаше да седи, без да върши нещо.

— Много си потаен, Маскул! — подвикна му Осеакс, без да обръща глава.

— Тайни ли, какви тайни? — изломоти спътникът ѝ.

— О, отлично знам какви мисли ти минават през главата. Струва ми се, че сега е моментът да те попитам дали още смяташ приятелството за напълно достатъчно?

— Стига си ме разпитвала! — изръмжа Маскул. — Главата ми е пълна с толкова въпроси. Само да можех да им отговоря. — И с каменно изражение се втренчи в пейзажа.

Чудовището летеше към една планина в далечината с удивителна форма. Беше като огромна естествена четиристранна пирамида, изградена от широки тераси и завършваща с широк плосък връх, покрит с нещо като зелен сняг.

— Коя е тази планина?

— Дискоурн. Най-високият връх на Ифдон.

— Там ли отиваме?

— Защо да ходим там? Но ако се каниш да продължиш нататък, си заслужава да посетиш планината. От този връх ще видиш цялата

земя чак до Пластящото се море и Острова на Свайлон и дори отвъд. Оттам ще съзреш и Алппен.

— Смятам да стигна дотам, преди да завърша пътуването си.

— Така ли, Маскул? — Осеакс се обърна и сложи ръка на китката му. — Остани с мен и ще отидем заедно на Дискоурн.

В отговор мъжът само изсумтя неразбираемо. На земята под нозете им не се забелязваха следи от човешко присъствие. Маскул мрачно съзерцаваше местността. Ненадейно огромна площ, покрита с гора, недалеч от него се слегна надолу, понесла дървета и скали с неописуем тътен, и се сгромоляса в бездънната пропаст. В твърдата преди миг земя зейна яма с ясно очертани граници. От изумление Маскул чак подскочи.

— Какъв кошмар! — възкликна той. Осеакс не трепна.

— О, животът тук наистина изглежда непоносим — промълви той, след като се посъвзе. — Човек трябва да има железни нерви... Няма ли начин да се предвидят подобни катастрофи?

— Предполагам, иначе не бихме оцелели — отвърна невъзмутимо Осеакс. — Справяме се, макар понякога да не успяваме да се предпазим и пропадаме.

— Добре ще е да ме научиш как да разпознавам знаците, издаващи приближаването на земетръсите.

— Трябва да те науча на още много неща. Освен всичко друго, трябва да решим дали въобще да останем в тая страна... Но нека сега засега да се доберем до вкъщи.

— Колко още ни остава?

— Домът ми е точно пред теб — отвърна Осеакс и посочи с пръст. — Вече можеш да го видиш.

Маскул проследи линията на показалеца ѝ и след като я поразпита още малко, откри мястото. Беше широк полуостров на около четири километра разстояние. Три от страните му се издигаха стръмно напред бездънното езеро от мъгла; четвъртата беше удължена като гърло на бутилка и се свързваше с материка. Ярката на цвят растителност лъщеше сред ведрата атмосфера. В средата на полуострова се извисяваше високо дърво и простираше над околните растения сянката на широките си морскозелени листа.

— Дали е тук Кримтифон? — възкликна Осеакс. — Като че ли виждам долу две фигури.

— Аз също ги забелязах — обади се Маскул. След двайсетина минути те летяха на петнайсетина метра над полуострова. Шроукът намали скоростта и се приземи на материка точно преди провлака. Слязоха и двамата. Бедрата на Маскул бяха изтръпнали.

— Какво ще правим с чудовището? — попита го Осеакс. И без да дочака отговора му, потупа противната му морда. — Литвай към дома! Може да ми потрябваш и друг път.

Животното изръмжа глупаво, изправи се на крака и се засили, като ту подтичваше, ту подхвъркваше, преди да полети неуверено във въздуха и да заплува обратно в посоката, от която пристигнаха. Двамата го проследиха, докато се скри от погледа, след което Осеакс, следвана от Маскул, тръгна по провлака.

Белите лъчи на Бланчспел ги шихаха безмилостно. Небето постепенно се беше изяснило и вятърът беше утихнал напълно. Земята беше плътно обрасла с папрати, храсталаци и китки в ослепителни цветове. Тук-там под тях се виждаше златиста варовикова почва или камъни с бял металически отблясък. Всичко наоколо изглеждаше необикновено и първобитно. Най-сетне Маскул вървеше из свръхестественния Ифдон Марест, който го беше поразил тогава още от пръв поглед... След като вече беше тук, той не изпитваше повече нито удивление, нито любопитство, само желаше да срещне човешките същества — волята му беше заякнала и трябваше да я изпита. Копнееше да премери сили със себеподобните си и всичко останало му се струваше незначително.

На острова цареше покой и мек полумрак. Гората покриваше цялата площ от около хектар. В центъра на непроходимия гъсталак от фиданки и храсти беше разчистена поляна — навярно корените на гигантското дърво, което се издигаше в средата на сушата, бяха убили по-дребните израсляци наоколо. Под дървото шуртеше малко изворче с червена като разтопено желязо бълбукаща вода. От вси страни бяха надвиснали урви, обрасли с трънаци, цветя и увивни растения, които придаваха на полуострова вид на диво и прелестно убежище, сякаш бе обиталище на някой планински бог от митовете.

Неуморният поглед на Маскул се закова, щом съзря двамината мъже в центъра на поляната.

Единият се беше излегнал като на античен пир върху високо мъхесто ложе, обсипано с цветчета, и облегнат на лакът, ядеше с

наслада от плодовете с форма на слива. Купчина от тези плодове бе отрупана в основата на ложето. Клоните на дървото, надвиснали отгоре, го скриваха напълно от слънчевите лъчи. Дребната му момчешка фигура беше увита в необработена кожа, която не покриваше крайниците му. По лицето му Маскул не можеше да отгадае дали е младо момче или възрастен мъж. Чертите му бяха гладки, меки и детски, изразът — ангелски и безгрижен, ала горното му виолетово око гледаше зловещо като на старец. Кожата му имаше оттенъка на пожълтяла слонова кост. Дългата къдрава коса пасваше на цвета на сорба и беше също виолетова. Вторият мъж стоеше изправен на няколко крачки от него. Беше нисък и мускулист, с широко и брадато, доста безцветно лице, но във вида му имаше нещо болезнено. Чертите му бяха изкривени от затаена болка, отчаяние и ужас.

Без да спира, Осеакс с леки и лениви стъпки се насочи към края на сянката, встрани от ложето.

— Попаднахме на изригване — отбеляза тя небрежно, обръщайки се към младия мъж.

Той я изгледа, без да каже нищо.

— Как се развива твоят растителен човек? — Говореше с изкуствен тон, но беше прелестна. Докато изчакваше отговора, тя седна на земята, грациозно сгъна крака под тялото си и придърпа надолу полите на дрехата. Маскул оставаше прав зад нея със скръстени ръце.

Настъпи кратко мълчание.

— Защо не отговаряш на господарката си, Сатур? — спокойно запита момчето от ложето със сопранен глас.

Изражението на мъжа, комуто говореха, не се промени. Той само отговори сподавено:

— Много добре, благодаря, Осеакс. Краката ми вече напъпиха. Надявам се утре да пусна корени.

У Маскул се надигна възмущение. Осъзна, че макар думите да бяха изречени от Сатур, момчето ги диктуваше.

— Съвсем правилно — отбеляза то. — Утре корените ще стигнат земята и след няколко дни трябва да се прихванат. Тогава ще започна да преобразувам ръцете му в клони, а пръстите — в листа. Ще е нужно време да направя от главата му корона, но се надявам — дори мога да се закълна, — че след месец двамата с теб, Осеакс, ще берем и ще си

хапваме плодове от това ново и забележително дърво. Обичам природонаучните експерименти — заключи то и се протегна за още сливи. — Обземат цялото ми съзнание.

— Сигурно се шегуваш — промълви Маскул и отстъпи крачка назад.

Младежът го изгледа невъзмутимо. Не му отговори, ала Маскул изпита чувството, че някаква желязна ръка го хвана за гърлото и го отгласна назад.

— Работата за сутринта свърши, Сатур. Ела пак след блодсомбър. От тази вечер насетне, предполагам, ще останеш тук за постоянно, така че започни да разчистваш място за корените си. И не забравяй — колкото и да ти изглеждат свежи и очарователни, в бъдеще растенията ще бъдат смъртоносните ти съперници и врагове. Сега можеш да си вървиш.

Мъжът мъчително закуцука през провлака и се скри от погледа им. Осеакс се прозя.

Маскул се опита да пристъпи напред, което му се стори трудно, сякаш трябваше да избутва стена с всяко свое движение, и извика:

— На шега ли говореше или си дявол?

— Аз съм Кримтифон. Никога не се шегувам. Ще ти наложа ново наказание заради епитета, който ми прикачи.

Дуелът на волите им започна без предврителни церемонии. Осеакс се изправи, протегна прекрасните си крака и усмихвайки се, се приготви да гледа битката между стария и новия си любовник. Кримтифон също се усмихваше, дори посегна с ръка към сливите, но не си взе. Самообладанието на Маскул не издържа и той се хвърли към младока, задъхан от гняв — брадата му трепереше, лицето му поруменя. Кримтифон си даде сметка с кого си има работа, спря да се усмихва и като се смъкна от ложето, хвърли страховит и злобен поглед през своя сорб. Маскул се олюля, но събра цялата унищожителна ярост на волята си и продължи тежко да се приближава. Момчето изпищя, избяга зад ложето и се опита да се измъкне... Съпротивата му изведнъж се пречупи. Маскул залитна напред, но се съвзе, наведе се през мъхестото легло, за да докопа противника си, и го притисна с цялото си туловище. Сграбчи го за гърлото и изви шията му назад, докато не скърши костите му. Кримтифон умря мигновено.

Тялото остана да лежи под дървото с изметната настрани глава. Маскул го разгледа внимателно и на лицето му се изписа изумление. След смъртта физиономията на Кримтифон се промени удивително. Собствените му черти изчезнаха напълно и откриха отдолу вулгарна ухилена маска, която не изразяваше нищо.

Не беше нужно да рови дълго в паметта си, за да си спомни къде беше виждал подобно изражение. Беше същото като онова върху лицето на призрака от сеанса, след като Краг го уби.

10. ТИДОМИН

Осеакс приседна небрежно върху мъхестото ложе и задъвка слива.

— Е, както виждаш, наложи се да го убиеш, Маскул — присмехулно отбеляза тя.

Той се отдръпна от трупа и я погледна. Още беше зачервен и дишаше тежко.

— Няма нищо смешно — сряза я. — Особено ти трябва да си мълчиш!

— Защо?

— Все пак ти беше съпруг.

— Значи трябва да изглеждам тъжна, а въобще не ми е тъжно.

— Не се преструвай, жено!

Осеакс се усмихна.

— Като те слуша човек, ще си помисли, че ме обвиняваш в престъпление.

Маскул изпръхтя, възмутен от думите ѝ.

— Живееш в мръсотия — първо с това гадно чудовище, а после...

— А, сега вече те разбрах — напълно безстрастно отвърна тя.

— Радвам се.

— Маскул — продължи тя след кратка пауза, — кой ти е дал право да съдиш поведението ми? Не съм ли си сама господарка?

Той я изгледа отвратен и не отговори. Последва ново продължително мълчание.

— Никога не съм го обичала — изрече най-накрая Осеакс, без да вдигне очи от земята.

— Толкова по-зле.

— Какво означава това, какво искаш?

— От тебе — нищо — и слава Богу!

Тя се изсмя студено и рече:

— Дошъл си чак дотук с чуждоземските си предразсъдъци и очакваш всички да започнем да ги почитаме.

— Какви предразсъдъци?

— Само защото заниманията на Кримтифон ти изглеждат странни, ти го уби и май се каниш да се нахвърлиш и върху мен.

— Занимания! Такава сатанинска жестокост!

— О, ти си бил сантиментален! — презрително отбеляза Осеакс.
— Защо трябва да се вдига толкова шум за един нищо и никакъв човек? Животът си е живот навсякъде по света. Дадена форма е толкова добра, колкото и друга. Просто щеше да стане на дърво като милион други дървета. Ако дърветата могат да издържат на подобен живот, защото той да не може?

— Това ли е ифдонския морал! — възкликна Маскул.

— Ти имаш идиотски идеи. — Осеакс вече се нервираше. — Бълнуваш за красотата на цветята, на дърветата, наричаш ги божествени. Само че стане ли въпрос да отгледаш тая божествена, свежа, чиста и прелестна красота у човека, в собствената му личност, веднага го обявяваш за жестокост и за противно морално падение. Много странно, струва ми се.

— Осеакс, ти си едно великолепно, безсърдечно диво животно — и толкоз. Ако не беше жена...

— Хайде — тя сбърчи устни, — да чуем какво щеше да стане, ако не бях жена!

Маскул гризеше ноктите си.

— Няма значение. Не мога да те докосна, макар сигурно да не си по-различна от съпруга си, момчето. Благодарим се на „чуждоземските ми предразсъдъци“... Сбогом!

И той се обърна, за да тръгне.

Осеакс го гледаше изпод дългите си мигли.

— Къде ще ходиш, Маскул? — подвикна му тя.

— Все едно, където и да ида, ще е за предпочитане. По-далеч от този престъпен вертеп! — процеди той.

— Чакай малко — спря го тя. — Искам само да ти кажа, че започва блодсомбър и ще е по-разумно да останеш тук през следобед. Ще изместим трупа по-надалеч и, както ме ненавиждаш, ще се намери достатъчно място и за двама ни. Не е необходимо да си говорим или да се гледаме.

— Не желая да дишам един въздух с теб!

— Неразбран човек! — Осеакс стоеше права и неподвижна като прекрасна статуя. — Ами тайнственият ти разговор със Суртур, ами плановете ти?

— Ти не си човека, с когото ще обсъждам тези въпроси. Но... — той я изгледа замислено, — тъй и тъй съм тук, ти можеш да ми обясниш поне едно. Какво значеше изразът върху лицето на убития?

— И това ли е престъпление, Маскул? Тъй изглеждат всички мъртви. Не трябва ли?

— Веднъж чух, че го наричат „лицето на Кристалния“ — промълви Маскул.

— Защо не? Всички ние сме дъщери и синове на Кристалния. Явно фамилен белег.

— Казаха ми също, че Суртур и Кристалния са едно и също.

— Познаваш много мъдри хора, които казват истината.

— Как може да е Суртур? — прошепна като на себе си Маскул. — Видението беше нещо съвсем различно.

Тя остави присмехулния тон, плъзна се неусетно край него и го подбутна нежно.

— Видя ли, трябва да поговорим. Седни до мен и ми задай въпросите си. Не съм много умна, но ще се опитам да ти помогна.

Маскул се остави да падне под мекия натиск. Тя се наведе към него съучастнически и сладкият ѝ свеж дъх погали бузите му.

— Не си ли дошъл, за да превърнеш злото в добро, Маскул? Какво значение има тогава кой те е изпратил?

— Какво знаеш въобще ти за доброто и за злото? — настръхна Маскул.

— Или си дошъл да учиш посветените?

— Кой съм аз, та да уча някого? Все пак си права. Искам да преобразя тая земя, доколкото мога. Не защото зная как, а защото съм тук.

— Не само тялото, но и душата ти е великанска — гласът на Осеакс се сниши до шепот. — Ти можеш да извършиш каквото поискаш.

— Честна ли си или искаш да ме подкупиш с ласкателства?

Тя въздъхна:

— Виж колко трудно се общува с теб. Да не се обвиняваме взаимно, а да поговорим за задачата ти.

Изведнъж Маскул забеляза на север в небето странна синя светлина. Идваше от Алппен, макар самата звезда да се криеше зад възвишенията. Докато се вираше натам, през съществуващото му премина тревожно чувство на себеотрицание. Погледна към Осеакс и за пръв път усети, че е бил прекалено груб към нея. Беше забравил, че е просто една беззащитна жена.

— Ще останеш ли? — внезапно го попита Осеакс направо.

— Да, ще остана — отвърна бавно той. — И още нещо — моля да ми простиш, ако неправилно съм преценил характера ти. Аз съм прибързан и емоционален човек.

— Много са хората с повърхностен характер. Порочните души намират лек в жестокостта. Ти не си объркал характера ми — просто всяка жена има повече от един характер. Не знаеше ли?

Настъпи мълчание, нарушено от пукане на съчки, и двамата се обърнаха изненадани. През източното гърло на провлака, откъм материка, към тях приближаваше бавно някаква жена.

— Тидомин — прошепна Осеакс с яден и уплашен глас. Веднага се отдръпна от Маскул и я посрещна права, с вдигната глава.

Новодошлата беше средна на ръст, с крехка и елегантна фигура. Не беше в първа младост. Лицето ѝ излъчваше самообладанието на жена, която знае какво иска. Изглеждаше пребледняла, но под хладнокръвието на изражението ѝ, надничаше нещо странно и заплашително. Макар да не отговаряше на представата за красавица, беше особено привлекателна. Косата ѝ беше къса като на момче, до врата, и къдрава, с необикновен тъмносин, направо индигов цвят. Беше надянала старомодна туника и бричове от квадратните синьозелени люспи на някакво влечуго. Малките ѝ гърди, бели като слонова кост, бяха голи. Черният сорб на челото ѝ гледаше печално и замислено.

Без да обърне внимание на Осеакс и Маскул, жената тихо и безшумно отиде право при тялото на Кримтифон. На няколко крачки от трупа тя спря, скръсти ръце и го загледа.

Осеакс придърпа Маскул настрана и му прошепна:

— Тя е другата жена на Кримтифон, която живее под Дискоурн. Много е опасна. Внимавай какво ще говориш! Веднага ѝ откажи, каквото и да те накара да направиш.

— Бедничката, изглежда напълно безобидна — прошепна Маскул.

— Да, изглежда. Бедничката обаче е способна да глътне самия Краг... А сега се дръж като мъж.

Шепотът привлече вниманието на Тидомин и тя бавно извърна поглед към тях.

— Кой го уби? — разнесе се мекият изящен глас, който беше толкова нисък, че Маскул едва чу думите. В ушите му продължаваше да звучи мелодията му и странно, вместо да заглъхне, се засилваше.

— Не отговаряй, остави всичко на мен — промълви Осеакс, после се обърна, застана очи в очи с Тидомин и заяви решително: — Аз го убих!

В този миг гласът на Тидомин вече звънтеше в съзнанието на Маскул като действителен физически звук. Нямаше как да го игнорира, трябваше открито да признае за деянието си, независимо от последствията. Той хвана леко Осеакс за рамо и я отмести зад себе си.

— Аз съм убиецът на Кримтифон — заяви Маскул с тих, но отчетлив глас.

Осеакс го погледна презрително и уплашено едновременно.

— Маскул говори така, защото смята, че може да ме прикрие. Нямам нужда от ничия защита! — И отново повтори: — Аз го убих, Тидомин.

— Вярвам ти, Осеакс. Ти си го убила. Макар да не си го сторила със собствената си сила, а си довела за тази цел мъжа.

Маскул направи крачка към Тидомин.

— Не е важно кой от двамата ни го е убил, защото е по-добре човек като него да е мъртъв. Все пак, аз съм убиецът. Осеакс няма пръст в тази работа.

— Когато го уби, не ти ли мина през ума, че аз ще дойда и ще ти потърся сметка? — Тидомин сякаш не беше чула Маскул и гледаше замислено право към Осеакс.

— Нито за миг не съм се сетила за теб — отвърна Осеакс и се изсмя злъчно. — Наистина ли си въобразяваш, че виждам само твоя образ, където и да съм?

— Ти какво щеше да направиш, ако някой вземе, че убие новия ти възлюбен?

— Лъжкия, лицемерка! — избухна Осеакс. — Никога не си обичала Кримтифон. Винаги си ме мразила и сега ти е паднал случаят да ми отмъстиш сега, когато Кримтифон е мъртъв... И двете знаем, че стига да пожелаех, той нямаше да те вземе и за възглавница за краката си. Той ме боготвореше, а на теб се присмиваше! Считаше, че си грозна!

Тидомин изпрати на Маскул мила усмивка:

— Трябва ли да слушаш целия този разговор?

Маскул не си отвори устата и с чувството, че точно това трябва да направи, се отдалечи. Тидомин приближи Осеакс и заговори:

— Красотата ми вежне, вече не съм толкова млада и сигурно затова имах непрекъснато нужда от него.

— Той вече е мъртъв — озъби се Осеакс, — край на всичко. Какво ще правиш оттук насетне, а, Тидомин?

— Нищо друго не остава, освен да оплачем мъртвия — усмихна се слабо и трогателно съперницата ѝ. — Нали няма да ми откажеш да изпълня дълга си?

— Искаш ли да се усамотиш? — попита я с подозрение Осеакс.

— Да, скъпа Осеакс — искам да остана сама.

— А какво ще стане с нас?

— Смятах, че двамата с любовника ти... как му беше името?

— Маскул.

— Че вие двамата ще дойдете на Дискоурн и ще прекарате блодсомбъра в дома ми.

— Ще дойдеш ли с мен в Дискоурн? — извика Осеакс на Маскул.

— Ако желаете — отвърна ѝ Маскул.

— Тръгни напред, Осеакс. Трябва да разпитам приятеля ти за смъртта на Кримтифон. Няма да се забавим.

— Защо не зададеш на мен въпросите си? — Осеакс я погледна със съмнение.

— Твърде добре си се знаем — отвърна ѝ Тидомин с едва загатната усмивка.

— Не се опитвай да ни измамиш! — предупреди я Осеакс и се обърна, за да се отдалечи.

— Сигурно грешиш — изрече Тидомин. — Пътят е натам освен ако не искаш да скочиш от скалите.

Пътят, по който Осеакс бе поела, минаваше през провлака. А Тидомин ѝ сочеше към празното пространство, отвъд ръба на пропастта.

— Велики Майсторе! Трябва да съм се побъркала — извика със смях Осеакс. И покорно последва показалеца на другата жена.

Тръгна право към бездната на двайсетина крачки разстояние. Маскул си скубеше брадата, смаян и не разбиращ какво става. Тидомин продължаваше да стои с опънат показалец и да я наблюдава неотлъчно. Без да се поколебае или да забави стъпките си, Осеакс вървеше натам... стигна до края на земята, после пристъпи още веднъж.

Маскул видя как краката ѝ се поколебаха пред ръба, ала го прекрачи. Докато тялото ѝ изчезваше в пропастта, се разнесе ужасяващ писък.

Халюцинацията я беше напуснала с миг закъснение. Маскул излезе от вцепенението и се хвърли безразсъдно към ръба на скалата, падна там и впери поглед надолу... Осеакс беше изгубена.

Маскул сезира подивял в бездната известно време и сетне захълца. Тогава Тидомин го приближи и мъжът се изправи.

Кръвта ту се качваше, ту се отдръпваше от лицето му. Минаха няколко минути, преди да може да заговори отново.

— Ще ми платиш за това, Тидомин. Но първо искам да чуя защо го направи?

— Нямах ли причини? — попита тя и сведе поглед.

— Беше проява на сатанинска жестокост в най-чистия ѝ вид.

— Беше заради Кримтифон.

— Тя нямаше нищо общо със смъртта му. Казах ти.

— Ти си ѝ верен, както аз съм вярна на него.

— Верен? Ужасно сбърка. Не ми беше любовница. Убих Кримтифон по съвсем друга причина. Тя няма нищо общо.

— Нима не ти беше любовница? — бавно попита Тидомин.

— Направи ужасна грешка — повтори Маскул. — Аз го убих, защото беше същинско чудовище. Тя бе толкова невинна, колкото и ти самата.

— Значи си виновен за смъртта на двама — сурово го погледна Тидомин.

Възцари се мъчителна тишина.

— Защо не ми повярва? — наруши я Маскул, пребледнял и облян в пот.

— Кой ти е дал право да убиваш? — нападна го Тидомин.

Той не отговори, дори може би не беше чул въпроса й. Тидомин въздъхна два-три пъти и се размърда нетърпеливо.

— Убил си го и сега трябва да ми помогнеш да го зароя — рече тя.

— Какво да сторя? — махна той с ръка. — Стана ужасно престъпление.

— *Ти* си ужасен човек. Защо дойде, за да носиш само беди ли? И какъв си ни ти въобще?

— За нещастие си права — съгласи се тъжно Маскул.

Последва нова пауза.

— Няма нужда да оставаме повече тук — рече Тидомин. — Нищо не може да се поправи. Ще дойдеш с мен.

— Да дойда с теб? Къде?

— В Дискоурн. От другата страна на върха има огнено езеро. Винаги е искал да го хвърлим там след смъртта му. Ще можем да го направим едва след блодеомбъра, а междувременно ще го занесем вкъщи.

— Ти си безсърдечна жена. Защо той ще получи погребение, а бедната девойка ще остане на открито?

— Знаеш, че за това и дума не може да става — непоколебимо отвърна Тидомин. — Просто няма как.

Погледът на Маскул блуждаеше наоколо, без да забелязва нищо.

— Трябва да се раздвижиш — додаде Тидомин. — Аз ще тръгвам, а ти сигурно не желаеш да останеш сам.

— Не. Не мога да остана тук — пък и защо да оставам? Искаш да нося трупа ли?

— Той не може сам да върви, защото ти го уби. Може би ще облекчиш съвестта си, като го поносиш.

— Да си успокоя съвестта? — въпросът на Маскул прозвуча доста глупаво.

— За угризенията има само едно облекчение и то е доброволното страдание.

— А *ти* нямаш ли угризения? — попита я Маскул и я изгледа обвинително.

— Престъплението извърши ти, Маскул — отвърна тя язвително.
— Моето действие беше противодействие на твоето.

Те отидоха до тялото на Кримтифон и Маскул го преметна на рамо. Беше по-тежък, отколкото очакваше. Тидомин не му предложи помощта си, докато го наместваше.

Следвана от Маскул, жената пресече провлака. Вървяха ту под слънце, ту под сянка. Бланчспел грееше в безоблачното небе, жегата беше нетърпима и пот на ручей браздеше лицето му, а тялото на гърба му като че ли ставаше все по-тежко. Тидомин вървеше все напред. Без да съзнава, очите му бяха приковани в белите женствени прасци и следваха стъпките ту на десния, ту на левия крак. Лицето му се навъси. След десетина минути Маскул остави трупа да се изхързули от раменете му и да тупне на земята. Викна на Тидомин и тя начаса се обърна.

— Ела насам. Току-що си зададох въпроса защо да мъкна трупа и защо въобще трябва да ходя подир теб! — рече Маскул и се изкиска нервно. — И още по-удивително е, че не се замислих веднага за това.

— Уморил си се, Маскул — отвърна жената припряно. — Да поседнем. Сигурно си изминал огромно разстояние сутринта.

— Не, не е от умората, а внезапен проблясък на разум. Защо трябва да изпълнявам ролята на носач? — и той отново се изсмя и седна до нея.

Тидомин не го погледна, нито му отговори повече. Главата ѝ беше полуобърната към северното небе, обагрено от сиянието на Алплен. Маскул проследи погледа ѝ и мълчаливо се взря в заревото за минута-две.

— Защо не отговаряш? — не издържа той.

— На какво ти прилича светлината, Маскул?

— Не те попитах за светлината.

— Нищо ли не ти говори? — настоя Тидомин.

— Може би. Какво значение има?

— За саможертвата? — продължаваше Тидомин.

— Каква саможертва? Какво имаш предвид? — Маскул отново се свъси.

— Още ли не си разбрал — започна Тидомин, загледана право пред себе си, с изящен, твърд глас, — че пътешествието ти няма да завърши, преди да се принесеш в саможертва.

Маскул не отвърна, пък и тя не каза нищо повече. След малко Маскул се изправи по собствено решение и твърде непочтително, почти ядно метна отново тялото на Кримтифон на рамо.

— Колко път има още? — попита той кисело.

— Около час.

— Води ме.

— Само че не това е твоята саможертва — подхвърли Тидомин и мина пред него.

Оттук нататък пътят стана труден. Трябваше да прескачат от камък на камък като от остров на остров. Понякога успяваха да прекрачат или да прескочат проломите, но друг път се налагаше да минават по недодялани мостове от дънерите на падналите дървета. Изглежда, пътеката беше често използвана. Под тях се простираха тъмни бездни, а над тях слънцето прежуряше над жизнерадостните шарени скали и хаоса на гъсталака от необикновени растения. Имаше безброй влечуги и насекоми, по-охранени от земните, и съответно — по-противни, някои с гигантски размери. Едно чудовищно насекомо, голямо колкото кон, се беше заковало на средата на пътя им. Беше с люспеста броня, с челюсти като ятагани, а отдолу многобройните му крачка образуваха същинска гора. Тидомин го порази със свирепия си поглед и го запокити в пропастта.

— Какво друго, освен живота си, мога да предложа? — ненадейно възобнови прекъснатия разговор Маскул. — И какво добро ще извърша? Няма да съживя бедната девойка.

— Саможертвата няма за цел да е полезна. Тя е наказанието, което плащаме.

— Знам.

— Въпросът е дали можеш да продължиш да живееш спокойно след станалото.

Жената го изчака да се изравни с нея.

— Може би смяташ, че не съм истински мъж, след като допуснах бедната Осеакс да умре заради мен... — рече Маскул.

— Тя наистина е мъртва заради теб — настави Тидомин сдържано.

— За втори път бъркаш — отвърна ѝ Маскул все така твърдо. — Аз не обичах Осеакс, нито държа чак толкова на живота си.

— Никой не иска живота ти.

— Не разбирам тогава към какво се стремиш, нито за какво говориш.

— Не ми е работа да искам от теб саможертва, Маскул. Просто проявяваш услужливост, но това още не е пожертвование. Трябва да почакаш, докато осъзнаеш, че всъщност не ти остава нищо друго.

— Всичко е толкова загадъчно.

Разговорът им внезапно бе прекъснат от дълъг страховит тътен, който долетя някъде изпод пътя. Земята, върху която се намираха, се разтресе. И двамата смаяни вдигнаха поглед точно навреме, за да видят изчезването на огромна гориста площ на не повече от двеста метра пред тях. Няколко хектара с дървета, растения, скали и пръст, заедно с животните, потъна пред очите им като във вълшебна приказка. Ръбът на новата пропаст беше отрязан като с нож. Отвъд крайната ѝ граница, над хоризонта, искреше лазурното зарево на Алппен.

— Трябва да обходим — обяви още задъханата Тидомин.

— Чуй ме, искам да ти опиша чувствата си — рече Маскул, като я хвана с третата си ръка. — Когато видях свлачището, в главата ми нахлу всичко, което са ми казвали за свършека на света. Стори ми се, че съм негов свидетел, и че светът наистина се руши. Там, където беше земя, сега зее бездънна пропаст, *нищо*. Като че ли с живота ми ще се случи същото — където е имало нещо, няма да остане нищо. Ужасната синя светлина на отсрещната страна, оттатък пропастта, ме гледа като окото на съдбата. Обвинява и пита какво сме направили през живота си, а то не е кой знае какво. И в същото време е величествено и радостно. Щастие е да имаме сили да дадем по своя воля онова, което по-късно ще ни бъде поискано насила.

Тидомин го гледаше внимателно.

— Ти имаш чувството, че животът ти е ненужен, затова си готов да го подариш на първия, който ти го поиска? — уточни тя.

— Не, усещането идва от по-дълбоко. Чувствам, че единственото, заради което си заслужава да се живее, е благородството, способно да изуми самата съдба. Това не е цинизъм, нито горчивина или отчаяние, това е геройство... Трудно ми е да го обясня.

— Нека ти кажа и аз каква саможертва ти предлагам, Маскул. Трудна е, но такава искаш и ти.

— Да — потвърди той. — Изпаднал съм в настроение, за което нито една жертва не изглежда прекалена.

— Ако говориш искрено, отстъпи ми тялото си. Кримтифон е мъртъв вече, а се уморих да бъда жена.

— Не разбирам.

— Слушай! Искам да започна ново съществуване в тялото ти. Искам да стана мъж. Убедих се, че не е леко да си жена. Ще посветя собственото си тяло на Кримтифон, ще привържа тялото му към моето и ще ги погребва заедно в огненото езеро. Ето такава саможертва ти предлагам. Казах ти, трудна е.

— Искаш от мен да умра — рече Маскул. — Макар че не разбирам по какъв начин ще използваш тялото ми.

— Не, не те карам да умреш — възрази Тидомин. — Ти ще продължиш да живееш.

— Възможно ли е да си жив без тяло?

Тидомин впи поглед в очите му:

— Дори в твоя свят има много подобни същества. Там ги наричат духове, привидения, призраци. Всъщност, те са живи воли, лишени от материални тела, които копнеят да действат и да се радват, но не могат. Дали си достатъчно благороден, за да приемеш подобно състояние, как мислиш?

— Стига да е възможно, съгласен съм — отвърна Маскул. — Ще приема саможертвата, въпреки че е тежка. Как ще стане обаче?

— Несъмнено, в света ни са възможни неща, които не можем дори да си представим. Първо да стигнем до вкъщи. Не настоявам да си сдържиш думата, защото, ако саможертвата ти не е по собствена воля, от нея няма да има полза.

— Не съм от мъжете, които си хвърлят думите на вятъра. Ако можеш да извършиш подобно чудо, получавах окончателно съгласието ми.

— Нека да оставим засега нещата каквито са — рече тъжно Тидомин.

Продължиха пътя си. Подир слягането на скалите Тидомин се поколеба в каква посока трябва да вървят, но след като направиха широк кръг, най-накрая заобиколиха по другия ръб на новообразуваната пукнатина. Не след дълго в браницето, увенчаващо миниатюрен самотен връх, се натъкнаха на един мъж. Той почиваше,

облегнат на дърво. Изглеждаше уморен, потиснат и паднал духом. На вид беше млад. Голобрадото му лице беше необичайно открито и изглеждаше смел, трудолюбив и интелигентен младеж. Косата му беше къса и гъста, с лепен цвят. Нямаше нито сорб, нито трета ръка и най-вероятно не беше от Марест. Лицето му обаче беше обезобразено от безредно събраните очи, осем на брой, с различни размери и форми. Бяха разположени по двойки и работата на съответния чифт си личеше по особения блясък. Останалите стояха тъмни, докато не им дойдеше ред. В добавка към тези горни очи отдолу имаше още две, празни и безжизнени. Необикновената батерия от ту живи, ту мъртви очи издаваше трескаво мозъчно напрежение. Облеклото му се изчерпваше само с някаква кожена поличка. На Маскул му се струваше, че лицето му е познато, макар със сигурност да не го беше виждал по-рано.

Тидомин му предложи да пусне трупа на земята и двамата седнаха на почивка под сянката.

— Разпитай го, Маскул — небрежно го подбутна тя и завъртя глава в посока към момъка.

Маскул въздъхна и подвикна на непознатия, без да става от мястото си:

— Как се казваш? Откъде си?

Чужденецът го проучи за кратко с първата двойка очи, после с втория чифт и накрая с третия. След което обърна вниманието си към Тидомин и на нея посвети по-продължително време. Най-сетне отговори на въпросите със сух, решителен и едновременно с това нервен глас:

— Казвам се Дигрунг и идвам от Матерпле.

Цветът му се сменяше непрекъснато и Маскул внезапно осъзна на кого му напомняше. На Джойуинд.

— Сигурно си се запътил към Пулингдред, а, Дигрунг? — с интерес го заразитва Маскул.

— Натам съм тръгнал — ако въобще мога да се оправя с тази дяволска страна.

— И може би познаваш Джойуинд?

— Сестра ми е. Отивам при нея. Защо, да не я познаваш и ти?

— Вчера я срещнах — уточни Маскул.

— Как се наричаш?

— Маскул.

— Ще ѝ кажа, че сме се видели. Не съм я срещал от четири години. Добре ли е тя, щастлива ли е?

— Добре е, щастлива е — потвърди Маскул, — доколкото мога да преценя. Познаваш ли Панаве?

— Кой, съпругът ѝ? Да. А ти откъде си? Никога не съм виждал човек като тебе.

— Ами, от друга планета съм. Къде се намира Матерпле?

— Първата страна отатък Пластящото се море.

— Как е там? С какво се занимавате? — полюбопитства Маскул.
— Какво и там ли изобилства от убийства и внезапни смърти?

— Абе ти да не си болен? — учуди се Дигрунг и заразитва: — Каква е тази жена и защо ѝ вървиш по петите като роб? Изглежда ми юродива. Ами тялото — защо го влачите през цялата страна?

Тидоман се усмихна.

— Чувала съм да казват за Матерпле, че ако там човек посее един отговор, веднага ще покара богата реколта от въпроси. Защо ме нападаш безпричинно, Дигрунг?

— Не те нападам, жено, просто те познавам — отвърна младежът. — Погледнах в теб и видях юродивост. Сигурно нямаше да има значение, ала не ми харесва, че разумен мъж като Маскул се е оплел в мръсните ти примамки.

— Струва ми се, че дори вие — умниците от Матерпле, понякога грешно преценявате характера — рече Тидомин. — Както и да е, не се обиждам. Мнението ти не ме интересува, Дигрунг. А ти, Маскул, по-добре отговори на въпросите му.

Не заради него, но приятелката ти Джойуинд със сигурност ще е любопитна защо са те видели да носиш мъртвец.

— Нищо не казвай на сестра си, Дигрунг. — Маскул се беше ядосал. — Недей да споменаваш името ми! Въобще да не научава, че сме се срещали.

— Защо не?

— Не искам, не е ли достатъчно?

Дигрунг изглеждаше напълно безстрастен.

— Мислите и думите, които не съответстват на събитията от действителността, се смятат за крайно позорни в Матерпле — заяви той.

— Не те карам да лъжеш, а само да премълчиш — примоли се Маскул.

— Скриването на истината е особена разновидност на лъжата. Не мога да изпълня молбата ти. След като знам, трябва да разкажа всичко на Джойуинд.

Маскул се изправи. Тидомин го последва, докосна ръката на Дигрунг и го погледна странно.

— Мъртвият е мой съпруг, а Маскул го уби — рече жената. — Сега разбираш защо настояваше да си държиш езика зад зъбите.

— Досетих се аз, че работата не е чиста — рече Дигрунг. — Няма значение, не мога да преинача фактите. Джойуинд трябва да узнае истината.

— Отказваш да пощадиш чувствата ѝ? — попита Маскул, побледнял.

— Чувствата, избуяли от илюзиите, са болни и умират при срещата с реалността; не си заслужава да ги щадиш. Джойуинд няма такива.

— Ако откажеш да изпълниш молбата ми, поне се върни у дома, без да си се срещнал с нея. Сестра ти няма да се зарадва, че те вижда, след като научи какви новини ѝ носиш.

— Що за странни взаимоотношения съществуват между двама ви? — възкликна Дигрунг и го погледна с внезапно събудено подозрение.

Маскул отговори на погледа му смаян.

— Мили Боже! — изломоти той. — Нима се съмняваш в сестра си? Тя е ангел!

— Не познавам Джойуинд — намеси се Тидомин и го хвана нежно за ръка, — нито какво върши и каква е, но съм убедена, че има по-голям късмет с приятелите, отколкото с брат си. А сега, ако наистина държиш на щастието ѝ, Маскул, ще трябва да предприемеш решителни мерки.

— Готов съм — отвърна той и заяви: — Дигрунг, ще прекратя пътуването ти.

— Достатъчно силен си да успееш, ако се каниш да извършиш второ убийство.

Маскул избухна в смях, обърна се към Тидомин и рече:

— Явно съм обречен да оставям след себе си диря от трупове през цялото пътуване.

— Защо нов труп? Няма нужда да го убиваш.

— И затуй благодаря — сухо вметна Дигрунг. — Но усещам, че ще има ново престъпление.

— Не ми е работа, пък да си кажем правичката, не ме и интересува... — намеси се Тидомин. — Ако бях на твое място, Маскул, нямаше да се колебая. Не си ли се научил досега да абсорбираш ония, дето изпречват срещу теб слабата си твърдоглава воля?

— Това е още по-страшно престъпление — отвърна Маскул.

— Кой знае? Ще си остане жив, без да разкаже никому нищо.

— Прав бях — рече Дигрунг. Той се усмихваше, но цветът на лицето му се измени. — Посред бял ден попаднах на катили.

— Можеш да избираш — рече Маскул и постави ръка на рамото му, — ние не се шегуваме. Направи, както искам.

— Колко ниско си паднал, Маскул. Ала ти си упоен и не мога да говоря с теб. А ти, жено — грехът сигурно е приятен като баня за тебе...

— Обвързана съм с определени отношения с Маскул, а ти си само минавач и чужденец — срязва го Тидомин. — Въобще не ме е грижа за теб.

— Въпреки всичко, няма да ме уплашите и да се откажа от намеренията си, които са Праведни.

— Прави, каквото щеш — рече Тидомин. — Ала после да не се вайкаш? Май нищо не си разбрал, както ни се хвалиш!

— Продължавам напред! — натърти ядно Дигрунг.

— Свидетел си, че опитах да убедя младежа — Тидомин изпрати бърза и зла усмивка на Маскул. — Сега трябва да вземеш час по-скоро решение кое е по-важно — щастието на Дигрунг или на Джойуинд. Дигрунг няма да ти позволи да запазиш и двете.

— Не ми трябва много време да реша. Дигрунг, имаш последен шанс да премислиш.

— Ще продължа и ще предупредя сестра си що за престъпни приятели...

Маскул отново посегна към него, но този път беше побеснял. Подучен от някакъв нов и ужасен инстинкт, той притисна младежа

плътно към себе си с трите ръце. През тялото му веднага премина усещане за диво, опияняващо удоволствие. И за пръв път разбра победоносната радост, която носеше абсорбирането, утолявайки глада на волята така, както храната задоволява глада на тялото. Дигрунг се оказа доста слаб и не се съпротивляваше особено. Личността му бавно и равномерно премина у Маскул, чието аз се засили и засити. Жертвата постепенно побледняваше и омекваше, докато в ръцете му остана само трупът. После той го пусна и затрепери. Беше извършил второ престъпление. Не почувства непосредствена промяна в съществуването си, обаче...

Тидомин му прати тъжна като зимно слънце усмивка. Очакваше да го заговори, но тя не каза нищо. Вместо това му направи знак да вдигне тялото на Кримтифон. Докато изпълняваше заповедта ѝ, Маскул се чудеше защо мъртвото лице на Дигрунг няма ужасяващата маска на Кристалния.

— Защо лицето му остана същото? — промърмори той на себе си.

Тидомин го чу и леко подритна Дигрунг с крак.

— Защото не е мъртъв — обясни тя. — Изражението, което очакваш, ще се появи с *твоята* смърт.

— Значи е станал част от мен?

— Дойде тук, за да откриеш и да промениш новия свят, а излиза, че променяш себе си. — Тидомин се смееше мило. — Не се съмнявай, Маскул, няма какво да ме гледаш със зяпнала уста. И ти, както всички нас, принадлежиш на Майстора. Не си нито крал, нито господ.

— Откога му принадлежа?

— Що за въпрос? Може би откакто за пръв път си поел от въздуха на Торманс, а може би и само отпреди пет минути.

Без да изчака отговора му, тя премина през бранището и се запъти към следващия остров. Физически изтощен, с обтегнати черти и огорчение в душата, Маскул я последва.

Продължиха да вървят още половин час, без да срещнат премеждия. Гледката наоколо се променяше бавно. Планинските върхове се издигаха по-високи и по-отдалечени един от друг. Клисурите между тях бяха запълнени с танцуващи бели облаци, които се плискаха около върховете като тайнствено море. Преминаването от остров на остров бе трудно поради широките пропасти между тях.

Добре, че Тидомин познаваше пътя. Силната светлина, виолетово-синьото небе, ослепителните картини от пейзажа, изплували от океана сред бяла мъгла поразиха Маскул. Заревото на Алппен бе затулено от огромната маса на Дискоурн, който се мержелееше право пред тях.

Зеленият сняг на върха на пирамидата вече се беше разтопил напълно. Черното, златното и аленото от шарените цветове на мощните му скали блестяха нетърпимо. Тидомин и Маскул се намираха в подножието на планината, която не беше на повече от километър и половина разстояние. Не изглеждаше трудна за изкачване, макар Маскул да не знаеше от коя страна на склона ще мине пътят им.

От върха до долу планината беше прорязана от безброй коси процепи и пукнатини. Тук-там падаха светлозелени водопади като тесни неподвижни нишки. Лицето на планината беше назъбено и голо, обсипано с изтъркулили се камъни и с огромни нащърбени скали, издадени като железни зъби. Тидомин посочи към една малка черна дупка в основата, която може би беше пещера.

— Тук живея — обясни тя.

— Живееш тук сама? — удиви се Маскул.

— Да.

— Странно решение за жена, а иначе не си некрасива.

— Животът на жената свършва след двацет и петата година — отвърна тя с въздишка. — А аз съм доста по-възрастна. Ако бях с десет години по-млада, аз, а не Осеакс, щях да живея долу и нямаше да се случи всичко това.

Четвърт час по-късно те влязоха в пещерата. Беше три метра висока и вътрешността ѝ тънеше в непрогледен мрак.

— Остави тялото до входа, далеч от слънцето — нареди Тидомин и Маскул се подчини.

Тя го изгледа изучаващо, преди да попита:

— Не си променил решението си, нали, Маскул?

— Защо да го променям? Не се отказвам толкова лесно.

— Тогава върви след мен.

Двамата влязоха в пещерата. В същия миг някъде над тях се разнесе страхотен трясък. Сърцето на препатилия Маскул затуптя учестено. Пред входа се свлече лавина от камъни и прах. Ако бяха се забавили още миг, щяха да са мъртви.

Тидомин дори не се обърна. Тя го хвана за ръка и закрачи в тъмнината. Беше студено, сякаш се намираха в лед. Щом завиха, светлината отвън изчезна и те потънаха в непрогледен мрак. Маскул непрекъснато се препъваше по неравния под, но Тидомин беше плътно до него и го водеше напред.

Тунелът изглеждаше безкраен. Атмосферата се промени, или поне така се стори на Маскул. Без да знае как, усети, че влизат в по-широко помещение. Тидомин спря насред стаята и леко го побутна надолу. Ръката на Маскул напипа камък и като прокара длан по дължината му, установи, че седи на каменно легло или кушетка, издигната на около четирийсет-петдесет сантиметра от земята. Тидомин му нареди да легне.

— Време ли е вече? — попита Маскул.

— Да.

Легна и зачака в тъмното, без да има представа какво ще стане. Тидомин го държеше за ръка. Незнайно защо, спря да усеща тялото си; не бе наясно нито какво става с крайниците му, нито с органите му. Съзнанието му работеше трескаво. Иначе нищо особено не се беше случило.

В стаята започна да просветлява, сякаш се зазоряваше. Маскул не виждаше нищо, макар ретината му да беше възбудена. Стори му се, че чува музика, но докато се заслушваше, звукът заглъхна. Светлината се засили и въздухът се затопли, долетя и неясен шепот от далечни гласове.

Внезапно Тидомин го стисна силно. Чу нечий немощен крясък. Светлината блесна и той видя всичко.

Лежеше върху дървена кушетка в необичайно украсена стая, осветена от електричество. Ръката му стискаше мъж, облечен в модно облекло, а не Тидомин. Със сигурност познаваше лицето му, но не можеше да си спомни откъде. По-назад стояха други хора — също смътно познати. Маскул седна, разсмя се, макар да нямаше причина, и се надигна. Е зачуди се защо всички са се вторачили развълнувано в него. Отново изпита чувството, че лицата му са познати. Особено на двамина — мъжът в дъното на стаята, който нервно крачеше напред-назад, с изменено от възвишено и строго изражение лице. Другият — едър брадат мъж — беше самият *той*. Да — гледаше двойника си. С погледа на възрастен мъж, съсипан от порока, който ненадейно се е

озовал пред собствената си фотография от наивната идеалистична младост.

Двойникът му заговори. Чуваше звуците, без да схване смисъла им. Вратата рязко се отвори и вътре се вмъкна дребничък звероподобен тип, който тръгна право към него, Маскул. Каза нещо, ала думите бяха неразбираеми. Лицето на новодошлия се изкриви в отвратителна гримаса и човечето сграбчи врата му с косматите си ръце. Костите на Маскул изпукаха и се пречупиха, жестока болка премина през нервите на цялото му тяло, сякаш идваше края му. Изкрещя и безпомощно се свлече на пода като парцал. Внезапно и стаята, и хората изчезнаха, а светлината угасна.

Наоколо му отново беше тъмно. Само че лежеше на пода, Тидомин беше до него и държеше ръката му. Гърчеше се в страхотни мъки, макар да бяха несравнимо по-слаби от отчаянието и тревогата в съзнанието му.

— Защо се върна толкова скоро? — прошепна Тидомин с нежен упрек в гласа. — Не бях готова. Пак трябва да отидеш.

Маскул се хвана за нея и се изправи на крака. Жената изкрещя силно, сякаш изпита болка.

— Какво става? Какво правиш, Маскул — извика тя.

— Краг... — започна Маскул, ала усилието да произнесе името го задуши и той млъкна.

— Краг? Кажи какво стана? Пусни ме! Той още по-здраво стисна китката ѝ.

— Да, видях Краг. Буден съм — избъбри Маскул.

— О, ти си буден! Буден!

— А ти ще умреш — произнесе Маскул зловещо.

— Защо? — не разбираше Тидомин. — Какво се е случило?

— Ти трябва да умреш и аз ще те убия... защото най-сетне се събудих и проумях всичко. О, потънала в кръв измамнице!

Тидомин остана без дъх, но бързо си върна самообладанието.

— Няма да се нахвърлиш отгоре ми в тая черна дупка, нали?

— Не, ще те убия така, че и слънцето да види, защото убийството ти не е престъпление. Бъди сигурна, че ще умреш — за да изкупиш страшните си дела.

— Вече ми го заяви. Виждам, че ще го направиш. Изплъзна ми се. Наистина, любопитно. Е добре, да излезем отвън, Маскул. Не ме е

страх. Моля само да проявиш снизхождение, избирайки начина за моето умъртвяване, тъй както и аз проявих уважение към теб. Друго не искам.

11. НА ДИСКОУРН

В най-голямата жега на блодсомбъра те излязоха от пещерата. Пред тях надолу се разстилаше околността в поредица скалисти островчета, изплували сред океана от облаци. Зад тях на триста метра височина се издигаха чудните склонове на Дискоурн. Очите на Маскул бяха зачервени и изглеждаше объркан. Продължаваше да държи жената за ръка. Тя не се опита нито да заговори, нито да избяга. Изглеждаше съвършено кротка.

Маскул огледа мълчаливо пейзажа и се обърна към нея.

— Къде е огненото езеро, за което ми разказваше? — попита той.

— От другата страна на планината. Защо?

— Добре е, че не е наблизо. Докато повървим, ще се овладее. Искам да съм спокоен и да осъзнаеш, че това не е убийство, а екзекуция.

— За мек ще е все едно.

— Когато напусна страната, трябва да съм сигурен, че не съм оставил след себе си нито един демон, бродещ на свобода. Не е справедливо към другите... И така, като стигнем на езерото ще си избереш по-лека смърт.

— Да изчакаме до края на блодсомбър — промълви тя.

— Точно сега ли се сети за удобства? Колкото горещо е в момента, толкова студено ще бъде привечер и на двама ни. Да тръгваме без повече мотаене!

— Ти заповядваш, Маскул... Мога ли да взема Кримтифон?

— Не мога да лиша никого от погребение — погледна я особено Маскул.

С мъка тя праметна тялото на тесните си рамена и те пое под слънцето. Горещината се стовари върху тях. Маскул се отдръпна и ѝ направи път, за да мине напред, но сърцето му не се умилостиви и мрачно мислеше за злото, което му бе причинила тази жена.

Те вървяха покрай южната стена на огромната пирамида, без да се отдалечават от основата ѝ. Пътят беше тежък, скалист, пресечен от

проломи и дерета с вода някъде по дъното, ала не можеха да стигнат до нея. И никаква сянка. По кожата им се издуваха мехури, кръвта във вените им сякаш се съсори... Дяволски доволен от мъките на Тидомин, Маскул забрави собствените си страдания.

— Изпей нещо — подкани я той, — някоя местна песен.

Тя се извърна, изгледа го продължително с удивление и без да възрази, запя. Ниският ѝ глас беше изумителен. Песента бе тъй необикновена, че Маскул разтърка очи, за да се увери, че не сънува. Бавните репризи на чудноватата мелодия го разтърсиха. Думите не му говореха нищо — смисълът им беше или пълна галиматия, или твърде дълбок, за да ги разбере.

— Къде, по дяволите, си научила тази песен?

Тидомин се усмихна унило. Трупът на дясното ѝ рамо се люлееше отвратително и тя го крепеше с две ръце.

— Жалко, че не се срещнахме като приятели, Маскул, да ти разкажа неща за същината на Торманс, които сигурно няма да проумееш никога. За дивия, безумен Торманс. Но вече е твърде късно и няма значение.

Те извиха покрай ръба на планината и заобиколиха западния склон.

— Кой е най-краткият път за излизане от този тъжен край? — попита Маскул.

— Най-лесно е да минеш през платото Сант.

— Ще го видим ли?

— Да, въпреки че е далеч оттук.

— Била ли си там?

— Аз съм жена и ми е забранено.

— Така е. Май вече го чух.

— Не ме питай за нищо повече — изрече Тидомин, грохнала от умора.

Маскул се спря до едно малко изворче. Отпи глътка вода и предложи на жената вода в шепите си, събрани на купа, за да не сваля товара от гърба си. Както обикновено, водата на Торманс оказа магическо действие. Стори му се, че попива в клетките на тялото му, сякаш те са пресъхнали гъби, които жадно поглъщат течността. Тидомин си възвърна духа.

След по-малко от час те заобикаляха още един планински ъгъл в северното подножие на Дискоурн. Сто метра по-надолу планината рязко свършваше до ръба на пропаст. Над бездната плуваше зелена мъглица, трепкаща като въздух над доменна пещ.

— Езерото е там — осведоми го Тидомин.

Маскул се огледа любопитно. Склонът, който се спускаше оттатък кратера, сякаш беше безкраен — стигаше чак до хоризонта. Зад тях между скалите към високия връх на пирамидата криволичеше стръмна пътека. На километри разстояние се извисяваше дълго равно плато. Височините Сант. Маскул начаса реши, че ще ги достигне още същия ден.

Междувременно Тидомин бе стигнала до ръба на пропастта и остави тялото на Кримтифон. Маскул беше при нея две минути покъсно и легна по корем, опитвайки се да види огненото езеро долу. Горещият облак на задушливите изпарения го удари в лицето и той се закашля, но не се отмести, за да разгледа подробно огромното зелено море от разтопена лава, разбушувано като живо.

До слуха му достигна далечният бумтеж на барабана. Той се заслуша и сърцето му ускори ударите си, черните мисли се разсеяха. Целият свят за миг му се стори *фалшив* и незначителен.

Маскул се изправи разсеяно. Тидомин нещо шепнеше на мъртвия си съпруг, вираше се в противното лице от слонова кост и галеше виолетовите къдри. Щом усети до себе си Маскул, тя целуна трупа бързешком с пресъхнали устни и стана. Повдигна го с трите си ръце и с несигурни стъпки приближи до ръба на пропастта. След миг на колебание тя бутна тялото в лавата. То изчезна безшумно. Дочу се само металически плясък. С това бе приключено погребението на Кримтифон.

— Вече съм готова, Маскул.

Той не отрони дума. Погледът му бе прикован от някаква изправена, меланхолична форма, застанала сега зад гърба ѝ. Беше Джойуинд, мъртвешки преbledняла, която го гледаше обвиняващо. Маскул знаеше, че вижда само един фантом, а истинската Джойуинд е на километри далеч оттук, в Пулингдред.

— Тидомин, обърни се, и ми кажи какво виждаш — заповяда Маскул с променен глас.

— Нищо.

— А аз виждам Джойуинд.

Докато говореше, видението изчезна.

— Тидомин, помилвам те и ти оставям живота. Тя го иска.

Жената замислено поглади брадичката си.

— Да дължа живота си на някого от моя пол... Със сигурност не съм го очаквала... така да бъде... Но кажи ми, какво се случи с теб в пещерата?

— Наистина видях Краг.

— Да, трябва да е станало чудо — отвърна тя и внезапно потрепери. — Ела, да се махаме от това злоещо място. Никога повече няма да стъпя тук.

— Да, права си, въздухът вони на смърт и на агония. Къде да отидем и какво ще правим? Заведи ме в Сант... трябва да изляза от тази дяволска земя.

Тидомин стоеше неподвижна и тъжна, с потъмнели очи с кръгове под тях. И изведнъж се засмя горчиво.

— Странно минава пътуването ни заедно. По-добре да дойда с теб, отколкото да остана сама... само че, нали знаеш, ако стъпя на Сант, ще ме убият.

— Поне ми покажи пътя. Възможно ли е да стигна до платото, преди да се мръкне?

— Да, ако не се боиш от природата и си готов да рискуваш. Днес можеш да го направиш, защото ти върви. Рано или късно късметът ще те напусне.

— Да тръгваме. Не казвай, че съм късметлия, защото досега няма с какво да се похваля.

Блосомбърът приближаваше към края си, когато тръгнаха на път. Въпреки че вече бе станало следобед, горещината оставаше убийствена, както преди. Те дори не направиха опит да поведат разговор. И двамата бяха потънали в мъчителни мисли. В подножието на Дискоурн пътят слизаше надолу, но по Възвишението Сант се издигаше плавно по равния склон. Далечното плато се извисяваше над околността. Вървяха от час, без да се приближат към него. Въздухът беше плътен, неподвижен и застоен.

Не след дълго някакъв предмет, явно човешко творение, привлече вниманието на Маскул. Тъничко стъбълце на дръвче, все още с кора, бучнато в каменливата почва. От него под остър ъгъл спрямо

стъблото се издигаха три върха. Нямахме нито вейки, нито листа. Като приближи, Маскул установи, че клоните са изкуствено привързани към стъблото на равно разстояние един от друг.

Без да откъсва поглед от находката си, той усети внезапен прилив на суетност, сигурност и независимост, но той премина толкова бързо, че не беше сигурен.

— Какво е това, Тидомин? — попита Маскул.

— Тризъбеца на Хатор.

— И за какво служи?

— Сочи пътя за Сант.

— А кой е Хатор?

— Първосъздателят на Сант... преди хиляди години — обясни жената. — Той е установил законите в страната, а Тризъбецът е символа им. Когато бях малка, баща ми разказваше тези легенди, но повечето съм ги забравила.

Маскул продължаваше да проучва внимателно предмета.

— Как ти влияе Тризъбеца?

— Защо да ми въздейства? — презрително възкликна тя. — Аз съм просто жена, а това са мъжки тайни.

— Изпитах някакво ликуване... Навярно съм се излъгал.

Продължиха нататък. Местността полека-лека се променяше. Землището стана по-равно, пукнатините по-тесни и по-редки. Изчезнаха срутванията и разломите. Специфичната природа на Ифдон Марест сякаш отстъпваше пред порядъка на новата страна.

Не след дълго съзряха в небесата светлосин облак, образуван от миниатюрни, прозирни като желе животинчета. Тидомин улови едно и го изяде като сочна круша, откъсната от дървото. Маскул, който от зори не бе хапвал нищо, я последва. Начаса някаква електризираща енергия заля членовете му и цялото му тяло; мускулите му възвърнаха гъвкавостта си, сърцето му заби ритмично с бавни и отчетливи удари.

— В тази страна храната сякаш е създадена за тялото ми — отбеляза той.

— Навярно обяснението не е в храната, а по-скоро в тялото ти — отвърна тя, загледана в него.

— Нали доведох тялото си с мен.

— Душата си също, но тя се променя бързо.

В горичката те приближиха към ниско дърво с широка корона без листа, но с безчет тънки клончета, еластични като пипала на сепия. Някои от тях шаваха. Помежду им в чудноват маниер подскачаше подобно на дива котка животно с мека козина. Ала след миг Маскул, поразен, си даде сметка, че съществото не се движи свободно, а се мята като мишка в лапите на котка.

Маскул се вторачи в зрелището с болезнено любопитство.

— Тук ролите са разменени по твърде ужасен начин, Тидомин.

— И това ти е противно, защото си роб на думите — отсъди тя и прикри прозявката си. — Ако наричаше растението животно, щеше да сметнеш заниманието му за напълно естествено и забавно. И защо да не го смятаме за животно, а, Маскул?

— Откакто съм в Ифдон Марест, все слушам подобни приказки.

Те извървяха още час, без да обелят дума. Времето се променяше. Лека мъглица забули пейзажа, слънцето заприлича на огромен червен диск, който вече можеха да погледнат, без да замижат. Задуха студен, влажен вятър. Смрачаваше се, докато накрая слънцето изчезна. Маскул забеляза, че кожата, дрехите му и облеклото на спътничката му се покриха със зелен скреж.

Земята тук вече бе стабилна. На около осемстотин метра от тях, на фона на гъстата мъгла грациозно се полюляваше същинска гора от високи водни стълбове — зелени, ослепителни и страховити... Тидомин обясни, че това съвсем не са стълбове от вода, а от движещи се мълнии.

— А опасни ли са?

— Така смятаме — рече тя и продължи да ги наблюдава внимателно. — Обаче виждам, че между тях се разхожда някой и той явно е на противоположното мнение.

Наистина, в средата, обграден отвсякъде от стълбовете, с гръб към Тидомин и Маскул, бавно крачеше със спокойни, уверени стъпки един мъж. Имаше нещо необикновено във вида му. Фигурата му изглеждаше изключително отчетлива, обемна и реална.

— Трябва да го предупредим, ако има някаква опасност — рече Маскул.

— Този, който вечно е готов да поучава другите, сам няма да научи нищо — студено отвърна жената. Тя го хвана за ръка, за да го задържи, и продължи да наблюдава странника.

Непознатият закачи основата на един от стълбовете. Не му причини нищо, ала той се обърна рязко, сякаш внезапно бе усетил близостта на смъртоносните валсиращи колони. Изопна се в цял ръст и вдигна ръце над глава като плувец, готов за скок. Като че ли щеше да държи приветствена реч на мълниите.

Сред стълбовете премина серия от електрически разряди, съпроводени с мощни експлозии. Непознатият оставаше прав и невредим. Свали ръце. После съзря Маскул и жената и ги изчака неподвижно да се приближат. Очертанието на съществото му ставаше все по-ясно с всяка крачка. Тялото му сякаш беше от по-тежка и по-плътна от твърдата материя субстанция.

Тидомин изглеждаше озадачена.

— Сигурно е мъж от Сант. Никога не съм срещала човек като него. Какъв велик ден за мен.

— Без съмнение е важна личност — промърмори Маскул.

Двамата спряха пред него. Беше огромен, силен, брадат, облечен с кожена риза и гащи. Стоеше обърнат с гръб към вятъра и зеленият скреж по лицето и крайниците му се беше разтопил, стичаше се по кожата му и откриваше естествения ѝ цвят: на белезникав метал. Нямаше трета ръка, а лицето му бе строго и мрачно, брадичката — войнствена, издадена напред. На челото му се виждаха две гладки мембрани, подобни на очни зачатъци, но нямаше сорб. Макар безизразни, мембраните някак странно подчертаваха силата на суровите очи под тях. Погледът му се спря на Маскул, който изпита чувство, че сондират мозъка му. Мъжът беше на неопределена възраст, ни стар, ни млад.

Физическата отчетливост сякаш откриваше вътрешната му природа. В сравнение с него околните предмети изглеждаха неясни и забулени. Тидомин внезапно се разтвори в мъглата, почти изчезна и се изличи, а Маскул осъзна, че тя загуби смисъл и за него. Във вените му се вля странен пламък и той се обърна към жената.

— Ако този мъж е тръгнал към Сант, ще отида с него. Сега може да се разделим. Сигурно и ти мислиш, че е крайно време.

— Нека Тидомин също да дойде.

Произнесени на груб чужд език, думите бяха понятни за Маскул, сякаш чуваше собствената си реч.

— Ти знаеш името ми, значи знаеш какъв е и полът ми — рече Тидомин. — В Сант ме чака смърт.

— Така е според стария закон. Аз нося нов закон.

— Ще го приемат ли?

— Старата кожа се разпуква, новата вече е израснала отдолу, времето да се смени е дошло.

Надвисваше буря. Зеленият сняг ги шибаше, но те не помръдваха. Студът се засили, но те не му обръщаха внимание.

— Как се казваш? — попита Маскул с разтуптяно сърце.

— Спадевил. Прекосил тъмния океан на пространството, ти ще бъдеш първият ми свидетел, първият последовател. Тидомин, дъще на презрения пол, ти си втората.

— Новият закон? Какъв е той?

— За какво да слушат ушите, преди очите да видят? Елате с мен.

Тидомин тръгна към него без колебание. Спадевил положи ръка върху нейния сорб, затвори очи и остана неподвижен няколко мига. Щом вдигна длан, Маскул видя, че сорбът се бе превърнал на две еднакви мембрани, същите като тези на Спадевил.

Тидомин беше слисана. Тя се огледа наоколо, за да опита новия орган. После очите ѝ се напълниха със сълзи, тя сграбчи ръката на Спадевил, наведе се и я разцелува.

— Миналото ми беше лошо — бърбеше тя, — на мнозина причиних страдания, никога не съм вършила добро. Убих... направих най-лошото... а сега мога да отхвърля миналото и да се смея. Вече нищо не може да ми навреди... О, Маскул, какви безумци сме били!

— Не се ли разкайваш за престъпленията си? — попита Маскул.

— Забравете миналото, то не може да се промени — рече Спадевил. — Само бъдещето ни принадлежи. Бъдещето, което, чисто и кристално, започва в този миг... Защо се колебаеш, Маскул? Страх ли те е?

— Как се наричат новите органи и каква функция имат?

— Те са *сонди*, двери, водещи към нов свят.

Маскул не се двоуми повече и позволи на Спадевил да покрие неговия сорб.

Докато желязната длан притискаше челото му, новият закон се вля спокойно в съзнанието му като река с чиста вода и равен ток,

задържана досега от яза на инатливата му воля. Законът означаваше дълг.

12. СПАДЕВИЛ

Маскул откри, че новите му органи не функционират самостоятелно, а засилват или видоизменят другите му усещания. Съдеше по нов начин за предметите, които възприемаше посредством очите, ушите или ноздрите си. Досега външният свят просто съществуваше за него, а сега самият той съществуваше за света. Нещата му се струаха приятни или мъчителни в зависимост от това дали му бяха нужни и дали бяха в съзвучие със съществото му. Сега самите думи „приятен“ или „болезнен“ бяха загубили смисъл.

Двамата му спътници го наблюдаваха, докато привикваше с новите си възгледи за света. Усмихна им се.

— Права беше, Тидомин — рече той с бодър глас. — Били сме глупаци. Да сме толкова близо до светлината през цялото време и да не се досещаме за нея. Винаги да се пържим в миналите спомени или в мечтите за бъдещето, без да виждаме настоящето, а излиза, че нямаме друг живот, освен този в настоящето.

— Благодарни на Спадевил за това... — възкликна жената с необичайно силен за нея глас.

Маскул се взря в тъмната плътна фигура на мъжа и рече:

— Спадевил, готов съм да те последвам до края на света. Това е най-малкото, което бих могъл да направя за теб.

Нито един мускул по суровото лице не трепна — никакъв признак на удовлетворение от чутото.

— Гледай да не загубиш дара ми — проскърца гласът на Спадевил.

— Обеща, че ще ме заведеш на Сант — заговори Тидомин.

— Вярвай на истината, не на мен — отвърна Спадевил и додаде: — Току-виж умра преди теб, а истината ще остане с теб до последния ти час. Е, все пак нека тръгнем заедно, тримата.

Едва изрекъл думите, той извърна лице към падащия сняг и се устреми по пътя. Напредваше с широки крачки и Тидомин трябваше да подтичва, за да не изостане. Спадевил беше в средата и тримата

вървяха в редица. От гъстата мъгла не се виждаше и на стотина метра по-напред. Земята беше затрупана със зелен сняг. Завяваха ги пронизващите студени пориви на вятъра от височините Сант.

— Спадевил, ти човек ли си или си повече от човешко същество?
— попита Маскул.

— Онзи, който не е повече от човек, е нищо — отвърна той.

— Откъде си?

— От мислите, Маскул. Само те раждат истината. Обмислях, претеглях; отново мислих. След дълги месеци далеч от Сант истината блесна пред мен като изровен ненадейно диамант, простичка и ослепителна.

— И аз съзирам блясъка ѝ — рече Маскул. — Дължи ли се яркостта ѝ на древния Хатор?

— Знанието също има първоизвор. То разцъфна при Хатор, аз събрах плода. Хатор много мислеше, а следовниците му днес не мислят. В Сант цари леден егоизъм, който е жива смърт. Мразят удоволствието и тази ненавист за тях е най-голямото удоволствие.

— Защо са се отказали от учението на Хатор?

— За него, мрачен и кристално чист по природа, светът беше капан, клонче, намазано с клей. Знаеше, че удоволствието дебне навсякъде, че е свиреп присмехулен враг, който се спотайва зад всеки завой на жизнения път, за да впие сладкото си жило в оголеното величие на душата, и затова се спасяваше зад *болката*. Същото сториха и следовниците му, ала не заради душата, а от суета и гордост.

— Какво представлява Тризъбеца?

— Основата му, Маскул, е ненавистта към удоволствието. Първото острие отхвърля сладостта на света. Второто е властта над ония, които още се гърчат в мрежите на илюзията. Третото е здравословната топлина на човека, нагазил в ледено студена вода.

— От коя страна е пристигнал Хатор? — продължаваше Маскул.

— Не се знае. Живял е за кратко в Ифдон. Разказват безчет легенди за пребиваването му там.

— Чака ни дълъг път — обади се Тидомин. — Разкажи ни някоя от тези легенди, Спадевил.

Снегът беше спрял и денят се проясни, а Бланчспел изплува като призрачен диск. Само пронизващият вятър прелиташе над равнината.

— В онези времена в Ифдон имало планински остров, отделен с широк пролом от близката земя — започна Спадевил. — Една прекрасна девойка, за която разправяли, че е вещица, прехвърлила през пропастта мост, по който да минават мъжете и жените. С лъжа и лукавства примамила Хатор на стръмната урва и бутнала с крак моста, който се провалил вдън бездната. „Двамата с теб, Хатор, сега сме сами и няма как да ми избягаш — рекла тя. — Искам да видя колко дълго ще се съпротивлява леденият мъж на дъха, смеха и аромата на една девойка.“ Хатор не проронил дума, не проговорил през целия ден. До залез слънце стоял като дънер и мислел за други неща. В един миг девойката, обхваната от страст, разтърсила къдрици. Станала от мястото си и го докоснала с ръка. Той не я видял. Тя го погледнала, като вложила в този поглед цялата си душа, и паднала мъртва. Хатор се пробудил от размисъла и видял, че лежи още топла в нозете му, но вече била само труп. И тогава тръгнал към материка. Не се знае как е стигнал.

Тидомин потрепери и рече:

— Ти също си срещнал своята фатална жена, Спадевил. Но си действал по-благородно.

— Недей да жалиш жените, обичай *правдата* — отсеке Спадевил. — Веднъж Хатор разговарял с Майстора...

— Със Създателя на Света? — замислено запита Маскул.

— Със Създателя на Удоволствието. Разказват, че Майстора защитавал света си и се опитвал да накара Хатор да признае красотата и радостта. На чудните му речи Хатор отвърщал с кратки стоманени слова, изтъквал, че радостта и красотата са само другото име на скота у човека, затънал в охолство и мързел. Майстора се усмихнал и рекъл: „Излиза, че си по-мъдър от Господаря на Мъдростта“. Хатор отвърнал: „Не съм получил мъдростта си от теб, нито от света ти. Научих я от другия свят, който ти. Майсторе, напразно се опита да имитираш“. Майстора го попитал: „Щом е тъй, какво тогава правиш в моя свят?“ Хатор обяснил: „Тук съм привидно и затова трябва да понасям привидните удоволствия. Скрих се в страданието — не защото е добро, а за да се опазя колкото се може по-далеч от теб. Защото страданието не ти принадлежи, нито произлиза от другия свят, а е само сянката, която хвърлят твоите лъжовни удоволствия.“ Майстора се учудил: „Що за друг далечен свят е този, за който все твърдиш «Туй там е тъй, а туй

не е»? Как тъй ти единствен от моите творения знаеш за него?“ Хатор се изплюл в краката му и рекъл: „Лъжеш, Майсторе. Всички го знаят. Но ти и сладникавите ти забавления го скривате от взора ни“. Майстора попитал: „Какво съм аз тогаз?“ Хатор го обявил за сънуващия неосъществими сънища. „Ти мечтаеш за невъзможното“ — рекъл му. После приказката продължава, че Майстора си тръгнал, пораздразнен от развоя на диалога.

— Кой е другият свят, за който намеква Хатор? — попита Маскул.

— Свят, в който царува възвишеността, Маскул, така, както в нашия властва удоволствието.

— Между възвишеността и удоволствието няма разлика — рече Маскул. — Индивидуалният дух, който живее и желае да живее, е слаб и покварен по природа.

— Внимавай с гордостта си! — настави Спадевил. — Недей да създаваш закони, валидни за цялата вселена и за всички времена, а мисли за себе си и за своя нищожен привиден живот.

— Каква смърт е споходила този твърд непобедим мъж? — попита Тидомин.

— Живял до старини, но до последния си час бил на крака и се движел пъргаво. Щом видял, че не може повече да отлага смъртта, решил да се затрие сам. Събрал приятелите си, ала не от суетност, а за да видят докъде може да стигне човешката душа в непрестанната битка срещу сластолюбивото тяло. Застанал прав, без някой да го придържа, и умрял от задържане на дъха.

Останаха безмълвни около час. Не усещаха студа на виелицата, ако и мислите им да замръзнаха.

Бланчспел най-сетне засия отново, макар и с помръкнал блясък. Любопитството на Маскул се пробуди и той заговори:

— Значи сънародниците ти са се поболели от самовлюбеност, така ли, Спадевил?

— Хората от другите страни съзнават, че са роби на удоволствието и на желанието — рече Спадевил. — А жителите на страната ми са роби на удоволствието и на желанието, без да го признават.

— И все пак това гордо удоволствие от изтезаването е благородно само по себе си.

— Онзи, който се е затворил в съществуването си и се себеизучава, е подлец. Един човек може да започне истински живот едва когато презре не само тялото, но и душата си.

— На какво основание те отхвърлят жените?

— Понеже жената величае идеалната любов и не може да живее за самата себе си. Да обичаш друг означава да носиш удоволствие на обичания, погубвайки го по този начин.

— Цяла гора от фалшиви идеи чака брадвата ти — отбеляза Маскул. — Ала ще ти позволят ли да я отсечеш?

— Спадевил знае, Маскул — намеси се Тидомин, — че независимо дали ще е днес или утре, страната не може да бъде опазена от нахлуването на любовта, дори учениците на Хатор не ще ѝ попречат.

— Пази се от любовта, пази се от чувствата! — възкликна Спадевил. — Любовта идва заедно с удоволствието. Не се стреми да се харесаш на другите, а да им служиш.

— Прости ми, Спадевил, че все още съм жена — рече Тидомин.

— *Правдата* няма пол. Докато помниш, че си жена, няма да постигнеш божествената апатия на душата.

— Но там, където няма жени, няма и деца — възрази Маскул. — Откъде са се взели тогава в страната ти тези поколения от последователи на Хатор?

— Животът отглежда страсти, страстите — страдания, а страданията ражда копнежа да намериш утеха. От всички посоки в Сант се тълпят мъже, търсеци лек за раните в душите си.

— С какво ще заместиш ненавистта към удоволствието, която всички споделят?

— Желязно подчинение пред дълга — отвърна Спадевил.

— А ако те обвинят, че това е несъвместимо с ненавистта към удоволствието, какво ще отвърнеш?

— Няма да се защитавам, а ще ти отговоря на теб, Маскул, защото в момента говоря с теб. Омразата е страст, а страстите избликуват от тъмните страни на душата. Недей да мразиш удоволствието, а го отминавай, спокоен и невъзмутим.

— Как да разбере тогава какво е наслада? — продължаваше Маскул. — Как да разпознаем удоволствието, за да го избегнем?

— Следвай неотстъпно дълга и няма да си задаваш въпроси.

По-късно през следобеда разговорът бе възобновен. Тидомин свенливо положи длан върху ръката на Спадевил и продума:

— Душата ми се разкъсва от съмнения. Експедицията ни до Сант може да завърши зле. Имах видение, Спадевил, двамата с теб лежахме мъртви, облени в кръв, а Маскул не беше с нас.

— Факлата може да падне от ръцете ни, ала не ще загасне, други ще я понесат.

— Докажи ми, че не си като другите, за да повярвам, че кръвта ни няма да отиде всуе.

— Не съм вълшебник — Спадевил я погледна сурово. — Не убеждавам сетивата, говоря на душата. Зове ли те дългът ти в Сант, Тидомин? Върви тогава. Ако не те зове, спри дотук. Не е ли просто? Какви доказателства искаш?

— Нали видях как разпръсна ослепителните стълбове? Нито един обикновен човек не може да го стори.

— Знае ли някой какво може човек? Един може едно, друг — друго. Общото между всички е, че трябва да изпълнят дълга си. За да им отворя очите, трябва да ида в Сант и ако се наложи, да дам живота си. Няма ли да дойдеш с мен?

— Ще дойда — прие Тидомин. — Ще те последвам до края. И ще продължа да те безпокоя с въпроси, защото още не съм научила урока добре.

— Недей да скромничиш, тъй като самоунижението е израз на собствената преценка, а докато мислим за себе си, сигурно пренебрегваме големите планове и замисли.

Тидомин беше все още притеснена и умислена.

— Защо Маскул липсваше в съня? — попита тя.

— Не можеш да се откъснеш от видението, понеже ти се струва, че предвещава нещо страшно. Няма нищо оригинално в смъртта, Тидомин, нито в живота. Нещата биват правилни или неправилни, без значение дали произтичат от правилни или неправилни действия. Не сме богове, които ще създават нов свят, а сме обикновени мъже и жени, които изпълняват дълга си. Може би в Сант ще умрем, щом видението ти го показва, но истината ще остане.

— Спадевил, защо избра Сант за начало? — обади се и Маскул. — Струва ми се, че тези фанатици най-трудно ще приемат новата светлина.

— Където дървото на злото е покълнало, дървото на доброто ще разцъфне. Където нищо не никне, дървото няма да прихване.

— Разбирам те — рече Маскул. — Навярно сме тръгнали към мъченическа смърт, но ако идем другаде, ще проповядваме на добитъци.

Малко преди залеза те достигнаха покрайнините на високопланинската равнина, над която се извисяваха тъмните скали на Сантските възвишения. Шеметна изкуствено изсечена стълба с повече от хиляда стъпала с различна височина, извиваше по ъглите на скалистата стена и водеше към света горе. Намериха скривалище от режещия вятър. Бланчспел ярко блестеше за последно пред самия залез и хвърляше в облачното небе непознати за Маскул свирепи огнени отблясъци. Хоризонтът изглеждаше гигантски и ако внезапно върнеха обратно Маскул на Земята, щеше да му се струва, че тамошният залез е като купол на мъничка тясна катедрала. При вида на хоризонта осъзнаваше, че се намира на друга планета, без откритието да го развълнува или да му повдигне настроението; вече го интересуваха само моралните идеи. Обхвана с поглед равнината, пустинна и гола на няколко километра назад, чак до Дискоурн. Бяха изминали огромно разстояние и далечната грамадна пирамида приличаше на подутина върху лицето на земята.

Спадевил спря и огледа мълчаливо околността. Фигурата му изглеждаше по-плътна, тъмна и реална отпреди поради падащия полумрак. Чертите му изразяваха непреклонност.

— Кое е най-чудно сред това великолепиe на пейзажа? — попита Спадевил, като се обърна към спътниците си.

— Просвети ни — рече Маскул.

— Всичко, което виждате, е родено от удоволствието и се движи от едно удоволствие към друго удоволствие. Нигде няма да откриете *справедливостта*. Такъв е светът на Майстора.

— Още едно чудо — възкликна Тидомин и посочи с пръст небето.

Покрай тъмната скалиста верига, на не повече от сто и петдесет метра над тях, се носеше облаче. Формата му беше досущ като отворена човешка длан с обърнати надолу пръсти. Слънцето го беше обагрило в пурпурно, а издължените израстъци под пръстите напомняха капки кръв.

— Няма никакво съмнение, че смъртта ни е само на една ръка разстояние — заключи Тидомин. — Днес на два пъти я усетих. Още първия път бях готова, а сега съм дважд по-силна, защото ще умра редом с човека, комуто дължа единственото щастие в живота си.

— Не мисли за смъртта, а как да се пребориш с нея — отвърна Спадевил. — Не дойдох тук, за да треперя пред поличбите на Майстора, а за да изтръгна хората от властта му.

Спадевил ги поведе нагоре по стълбите. С благоговейна светлина в очите Тидомин го проследи с поглед и тръгна подире му. Маскул пое последен, потънал в мръсотия от пътя, разчорлен и грохнал, макар в душата му да цареше покой. Докато напредваха неуморно по стръмните стъпала, слънцето се издигна високо в небето. Пламъкът му оцвети телата им в ръждиво-златисто.

Най-сетне изкачиха върха. Пред очите им, докъдето стигаше погледът, пред тях се разстилаше неплодна бяла пясъчна пустиня, осеяна тук-таме с широки назъбени струпвания от черни скали. Пясъчните пътища бяха по-розовели под залязващото слънце. Небесната шир беше покрита с облаци в страховити форми и крещящи краски. Леденият вятър, връхлитащ откъм пустинята, шибаше пясъчинките болезнено в лицата им.

— Къде ни водиш? — попита Маскул.

— Оня, който бди над древната мъдрост на Сант, трябва да ми я отстъпи, за да я променя. Каквото каже той, ще приемат и другите. Отиваме да търсим Маулгер.

— Къде ще го намериш сред тази пустош? — удиви се Маскул.

Спадевил, без да се поколебае, зави на север.

— Не е далеч — обясни той. — Има навик да отсяда в местността, където възвишенията Сант надписват над гората Уомбфлаш. Не съм сигурен, но смятам, че ще е там.

Маскул погледна към Тидомин. Хлътналите ѝ бузи и тъмните кръгове под очите говореха за смъртно изтощение.

— Жената се умори, Спадевил — спря Маскул.

— Остава още една стъпка до земята на смъртта — изрече тя. — Ще се справя. Маскул, подай ми ръка.

Мъжът я хвана през кръста, за да я подкрепя.

— Слънцето залязва... — промълви Маскул. — Ще стигнем ли, преди да се мръкне?

— Не се страхувайте, Маскул, и ти, Тидомин. Болката се храни със злото във вас. Не бива да спирате наред пътя си. Ще пристигнем преди нощта.

Слънцето се скри зад далечните планински гребени, които очертаваха западната граница на Ифдон Марест. Небето искреше в ярки багри, а студеният въздух ги сковаваше.

Тримата отминаха мочурища с безцветна вода, с овошки по бреговете. Маскул хапна от плодовете. Бяха твърди, горчиви и стипчиви, сокът им лепнеше в устата, ала от него се почувства ободрен и въодушевен. Наоколо нямаше никакви дървета или храсти. Не се показаха нито животни, нито птици или насекоми. Пустош.

Изминаха още два-три километра и приближиха края на платото. Далеч долу под нозете им започваше гората Уомбфлаш. Там денят беше свършил и очите на Маскул съзряха само непроницаем мрак. До слуха им долиташе тихото шумолене на безбройните върхари.

В бързо падащия мрак изведнъж се натъкнаха на мъж, стърчащ на един крак сред мочурището. Беше останал скрит досега от погледа им от купчина обли камъни. Водата му стигаше до прасеца. Близко до ръката му наред тинята стърчеше забучен тризъбец, какъвто Маскул беше видял в Дискоурн.

Пътниците спряха на брега на блатото и зачакаха. Мъжът веднага забеляза присъствието им, спусна вдигнатия крак и прегази водата, като взе тризъбеца в ръка.

— Не е Маулгер. Катис е — рече Спадевил.

— Маулгер е мъртъв — подхвърли Катис, който говореше на езика на Спадевил, но с още по-дрезгав и рязък акцент, от който тъпанчето на Маскул щеше да се спуска.

Пред тях се изправи мощен, но прегърбен човек в напреднала възраст с дълго и тежко туловище и възкъси крака. Носеше само оскъдна препаска. Беше къосе, с лимонено-жълт цвят и напрегнат израз на лицето, обезобразено от множество надлъжни бръчки, дълбоки повече от половин сантиметър и затлачени от кир. Косата му беше черна и рядка. Вместо два мембранни органа като Спадевил, имаше само един в средата на челото.

Тъмната плътна фигура на Спадевил се открояваше на фона, както реалността спрямо сънищата.

— В теб ли премина Тризъбеца? — попита той.

— Да — отвърна мъжът и запита: — Защо водиш в Сант жена?

— Друго нещо вода в Сант. Новата вяра.

Катис застина и объркано се огледа.

— Каква е? — настоя той.

— С много или с малко думи да ти я обясня?

— Ако решиш да кажеш *какво не е*, няма да стигнат и много думи. А за да кажеш *какво е*, ще са достатъчно и малко.

Спадевил се намръщи и подхвана:

— Омразата към удоволствието докарва след себе си гордост. Гордостта е удоволствие. За да убиеш удоволствието, трябва да се посветиш на *дълга*. Когато умът обмисля праведни дела, няма време да мисли за удоволствието.

— Това ли е всичко? — попита Катис.

— Истината, дори когато говориш на прост човек, е проста.

— Ще унищожиш ли Хатор и поколенията му от следовници с новата истина?

— Ще унищожа природата и ще наложа закона.

Настана продължително мълчание.

— Моят проб е двоен — заговори Спадевил. — Позволи ми да удвоя твоя и ти ще видиш света така, както аз.

— Ела насам, едрия — подвикна Катис на Маскул.

Маскул пристъпи по-наблизо.

— Прие ли да следваш вярата на Спадевил? — попита мъжът.

— До смъртта си — заяви Маскул.

— Ще избия единия от двата ти проба — рече Катис и взе от земята камък. — Щом ти остане само един, ще виждаш като мен, но ще мислиш като Спадевил. Тогава ще избереш вярата си. Аз ще те последвам.

— Изтърпи болката, Маскул, в името на бъдещите хора — насърчи го Спадевил.

— Болката не ме плаши, страхувам се от резултата — отвърна Маскул.

— Позволи ми, макар да съм само жена, да заема мястото му, Катис — обади се Тидомин и протегна ръка.

Катис я удари силно с кремъка и разряза ръката ѝ. От китката до палеца. Светлокарминена кръв бликна от раната.

— Защо е дошла тая любовчийка в Сант? — промърмори Катис.
— Нима си е втълпила, че ще нарежда на синовете на Хатор как да живеят?

Тидомин прехапа устни и отстъпи.

— Маскул, приеми тогава! — рече тя. — Не искам да предам Спадевил, а ти ще му останеш верен.

— Ако той поиска, трябва да го направя — рече Маскул. — Никой не знае обаче какво ще излезе.

— От всички последователи на Хатор, Катис е най-преданият и най-искреният — заговори Спадевил. — Той ще стъпче истината, която нося, убеден, че съм демон, изпратен от Майстора, за да унищожи делото им в тази земя. Но семето ще оцелее, и моята и твоята кръв, Тидомин, ще го измият. Мъжете ще научат тогава, че разрушителното зло, което нося у мен, е най-великото благо за тях. Макар че нито един от нас няма да оживее, за да го види.

Маскул се приближи към Катис и подаде челото си. Катис замахна и след като задържа кремъка за миг във въздуха, отсече рязко и майсторски левия проб. Маскул извика от болка. Кръвта бликна и органът престана да действа.

Всички мълчаха, докато той крачеше напред-назад, опитвайки се да спре кръвта.

— Какво чувстваш сега, Маскул? Какво виждаш? — тревожно го разпитва Тидомин.

Маскул се спря. В погледа му се долавяше студенина.

— Виждам света, какъвто е — произнесе бавно той.

— Какво значи това?

Маскул продължаваше да бърше кръвта от челото си. Изглеждаше угрижен.

— Отгук насетне, докато съм жив, ще се боря с природата си и няма да изпитвам удоволствие. Съветвам ви и вие да сторите същото.

— Отричаш ли учението ми? — строго го изгледа Спадевил.

Ала Маскул издържа погледа му, без да трепне. Отчетливата фигура на Спадевил, ярка като картина, беше изчезнала, смръщеното му лице се оказа врата към един слаб и объркан интелект.

— То е фалшиво — отсече Маскул.

— Фалш ли е саможертвата за другите? — възкликна Тидомин.

— Още не мога да кажа — отвърна Маскул. — В този миг сладостта на света ми се струва като костница. Гади ми се от всичко, дори от самия мен. Друго не знам.

— И няма дълг? — попита сурово Спадевил.

— Да, виждам го, ала като було, под което само прикриваме, че изпитваме удоволствие като всички останали.

Тидомин дръпна ръката на Спадевил.

— Маскул те предаде, както мнозина други — прошепна тя. — Да вървим.

Ала той остана неподвижен и рече:

— Бързо променяш мнението си, Маскул.

Без да му отговори, Маскул се обърна към Катис и попита:

— Защо хората продължават да живеят в този безличен и позорен свят, когато могат да се самоубият?

— Болката е естествената среда за децата на Суртур. Към каква нова атмосфера да избягат?

— Децата на Суртур? — удиви се Маскул. — Суртур не е ли името на Майстора?

— Най-голямата лъжа! — възкликна Катис. — И тя е шедьовърът на Майстора.

— Отговори, Маскул! — настоя Спадевил. — Отричаш ли се от правото дело?

— Остави ме! Върви си! Не ме интересува нито ти, нито идеите ти. Но не ти желая злото.

Мракът се спускаше бързо. Всички мълчаха. Катис запокити кремъка и взе тризъбеца.

— Жената да се върне у дома — рече той. — Убедили сте я да дойде в Сант, не е тръгнала по собствена воля. А ти, Спадевил, отстъпнико, трябва да умреш!

— Той не може да ми заповяда — спокойно каза Тидомин. — Ще позволиш ли истината да погине, Спадевил?

— Истината няма да изчезне със смъртта ми, ще я погубя обаче, ако се опитам да избягам от смъртта — изрече Спадевил. — Катис, приемам присъдата ти.

Тидомин промълви:

— Колкото до мен, уморих се от днешния път и искам да умра заедно с него.

— Докажи, че си искрен — извика Катис на Маскул. — Убий този мъж и любовницата му в името на закона на Ха-тор.

— Не мога — възпротиви се Маскул. — Днес пътувахме като приятели.

— Отрече *дълга*, а сега трябва да изпълниш своя дълг — обади се Спадевил. Поглаждайки замислено брадата си. — Какъвто и закон да приемеш, трябва да му се подчиниш, без да хитруваш. Законът ти нарежда да ни убиеш с камъни. Хайде, че скоро ще мръкне.

— Дори за това ли не ти достига мъжество? — подигра го Тидомин.

Маскул пристъпи тежко и рече:

— Бъди ми свидетел, Катис, че действам по принуда.

— Хатор гледа отгоре и те подкрепя — насърчи го Катис.

Маскул отиде до купчината камъни, натрупани на брега на мочурището. Огледа ги и подбра два скални отломъка, по-тежки, отколкото можеше да носи. Вдигна ги и залитайки от тежестта, се върна при тях.

Остави ги и се изправи, за да си поеме дъх. Щом се съвзе, той си призна:

— Не ми харесва тази работа. Няма ли друг начин? Остани тук през нощта, Спадевил, а утре сутринта се върни у дома. Никой няма да ти стори зло.

Ироничната усмивка на Спадевил не се виждаше в тъмното.

— За да мисля отново още една година и да дойда отново в Сант с нова истина? — рече той. — Хайде, недей да губиш време, удари ме с по-тежкия камък, че съм по-силен от Тидомин.

Маскул вдигна единия камък и пристъпи четири широки крачки напред. Спадевил се изправи срещу него в очакване.

Грамадният къс изсвистя във въздуха. Премина като тъмна сянка и удари Спадевил право в лицето, премаза го и му счупи врата. Мъжът умря мигновено.

Тидомин погледна към падналия.

— Побързай, Маскул, не ме карай да чакам — подкани го тя.

Маскул ей пое дъх и вдигна втория камък. Жената застана пред тялото на Спадевил и се изпъна, сериозна и неподвижна.

Ударът я уцели между гърдите и брадичката. Тя се свлече. Маскул изтича до нея, коленичи на земята и я привдигна в ръце. Така

стана свидетел на последното ѝ дихание.

Маскул отново я положи на земята, опрял се на дланта си и се взря в мъртвото лице. Смяната от героичното одухотворено изражение във вулгарната ухилена маска на Кристалния премина като светкавица, ала той я забеляза.

Изправи се в мрака и повика Катис при себе си.

— Това ли е истинският вид на Майстора? — попита той.

— Това е Майстора без илюзии.

— Как може да съществува този ужасен свят? — възкликна той.

Катис не отвърна нищо.

— Кой е Суртур?

— Утре ще се приближиш към него. Но не тук.

— Пролях толкова кръв — рече Маскул. — Нищо добро няма да излезе.

— Не се бой от промените и от разрухата, страшни са смехът и радостта.

Маскул разсъждаваше.

— Каж ми, Катис — проговори той, — ако бях избрал да последвам Спадевил, щеше ли да приемеш вярата му?

— Той беше с извисена душа — отвърна Катис. — Очевидно гордостта на мъжете е просто издънка на удоволствието. Утре аз също трябва да напусна Сант, за да поразсъждавам по този въпрос.

Маскул потръпна.

— Значи убийството им не беше необходимост, а престъпление! — възкликна той.

— Той изпълни ролята си и оттук насетне жената със своята любов и преданост щеше да опропасти идеите му. Няма за какво да съжаляваш, чужденецо, а веднага заминавай далеч от тая страна.

— Още тази нощ? — учуди се Маскул. — Къде да отида?

— В Уомбфлаш, където ще се запознаеш с най-големите умове. Ще ти покажа пътя.

Катис хвана Маскул за ръка и го поведе в мрака: Изминаха километър и половина по ръба на пропастта. Вятърът ги пронизваше и хвърляше в лицата им песъчинки. През облаците се виждаха далечни трепкащи звезди. Маскул не разпозна нито едно известно нему съзвездие. Запита се дали оттук се вижда Слънцето на Земята и ако да, къде е то.

Стигнаха до грубо издялани стъпала, които водеха надолу към подножието на скалите. Приличаха на другите, по която се бяха изкачили. Тези свършваха до Гората Уомбфлаш.

— Върви по този път — рече Катис. — Няма да идвам по-нататък.

— Преди да се разделим, кажи ми защо удоволствието е срамно — задържа го Маскул.

— Защото удоволствието ни кара да забравим за *нашия дом*.

— Който е...

— Муспел — отвърна Катис.

След като бе задоволил любопитството му, той се освободи от ръката на Маскул, обърна му гръб и изчезна в мрака.

Маскул заслиза внимателно надолу. Беше уморен, но не обръщаше внимание на болките. От откъснатия му проб потече гной. Стори му се, че слизането от стъпало на стъпало продължава безкрайно. Шумоленето и шушненето на дърветата се засили с приближаването на края на стълбата, вятърът стихна и въздухът се постопли. Наоколо бе абсолютна чернилка.

Най-сетне стигна до равното. Продължи, като се препъваше в коренищата и се удряше о дънерите на дърветата. След малко реши да спре. Събра закуп сухи листа за възглавница и се тръшна на тая постеля. Почти веднага потъна в дълбок безпаметен сън.

15. ГОРАТА УОМБФЛАШ

Събуди се и започна третият му ден на Торманс. Нозете го боляха. Лежеше на хълбок и глупаво се взираше в околността. Тъмнината на гората просветляваше с приближаването на сивото утро и вече забелязваше предметите, без да ги различава ясно. Две-три странни тъмни форми, широки колкото къщи, се мерзелееха в полумрака. Маскул не разбра, че бяха дървета, докато не легна по гръб, за да види върховете им. Слънцето ги огряваше на фона на късче от синьото небе на такава височина, че той дори не посмя да я пресметне.

От време на време ги скриваха валмата мъгла, които се стелеха сред гората и преминаваха между дърветата безмълвно като привидения. Листата под него бяха влажни, а отгоре от време на време на главата му се процеждаха тежки капки вода.

Маскул остана легнал и се опита да си припомни събитията от миналия ден. Умът му тънеше в апатия и мислите му се заплитаха. Беше се случило нещо ужасно, макар дълго време да не успя да се сети какво точно. Внезапно пред очите му изплува ужасната картина в полумрака върху платото Сант — размазаното окървавено лице на Спадевил, последният дъх на Тидомин... Той потрепера инстинктивно и му се повдигна.

Своеобразните морални възгледи, които бяха продиктували двете жестоки убийства, го бяха напуснали през нощта и чак сега осъзнаваше какво бе извършил. Сякаш бе прекарал целия ден под въздействието на някаква властна магия. Първо го бе поробила Осеакс, после Тидомин и Спадевил, накрая Катис. Бяха го накарали да убива и да употребява насилие. Той не се бе усетил, дори бе повярвал, че пътува като волен просветен чужденец. За какво беше това кошмарно пътуване — и дали щеше да продължи все така?

Гората беше потънала в мъртвешка тишина и той чуваше само пулсирането на кръвта във вените си. Вдигна ръка към лицето си и установи, че и останалият проб беше изчезнал и сега притежаваше три очи. Третото се намираще на челото му, на мястото на сорба. Маскул

не можеше да разбере каква е функцията му. Третата му ръка беше останала, но висеше безсилна.

Маскул си поблъска безуспешно главата, опитвайки се да си спомни името, което бе произнесъл Катис накрая.

Най-сетне стана с намерение да продължи пътуването. Нито трябваше да се облича, нито имаше храна да закуси. Гората беше огромна. Прецени, че обиколката на най-близкото дърво бе най-малко трийсет метра. Всички стволове бяха гигантски. Пейзажът изглеждаше чудовищен най-вече заради обширните празни пространства между дърветата и приличаше на свръхестествена огромна зала на задгробния живот. Долните клончета отстояха на четирийсет метра от земята. Нямаше храсти, почвата беше покрита само с мъртви мокри листа. Маскул се огледа, за да се ориентира, ала урвите на Сант, от които бе слязъл, не се виждаха — всички посоки си приличаха и Маскул нямаше никаква представа накъде да тръгне. Уплаши се и изруга на глас. Отметна глава назад и се опита да установи накъде са север и юг според светлината на слънцето, но беше невъзможно.

Докато разтревожен и объркан се въртеше из гората, до слуха му долетяха барабанни удари. Ритмичният звук идваше отдалеч. Невидимият барабан вървеше през гората и сякаш се отдалечаваше от него.

— Суртур! — промълви Маскул едва чуто. И след миг се удиви, че е произнесъл името на тайнственото същество. Не мислеше за него, нито имаше някаква явна връзка между Суртур и барабана.

Междувременно, докато Маскул умуваше, звуците се отдалечиха още. Инстинктивно той тръгна след тях. Барабанните удари, макар че бяха необичайни и мистични, не вдъхваха страхопочитание, напротив, напомняха някакво място и някакъв живот, които познаваше отлично. И отново всички останали сетивни възприятия му се сториха фалшиви.

Звуците идваха на пресекулки, продължаваха минута или пет минути, после спираха за четвърт час. Маскул се постара да следва посоката на барабана, доколкото го чуваше. Той бързо закрачи между огромните неясни форми на дърветата, за да се добере до онова, което издаваше звуците, ала разстоянието помежду им оставаше непроменено.

Гората започна да се спуска надолу. Първо наклонът беше лек, но после ставаше стръмен и накрая отново се заредиха практически равни

участъци. Маскул се натъкна на обширни тресавища, които трябваше да прегазят. Не го беше еня, че се намокри — само да зърнеше оня, който удряше барабана. Но прекоси километри, без да го приближи.

Меланхолията на гората успокои духа му. Обхвана го униние, умора и същевременно изпита ожесточение. От известно време барабаненето бе заглъхнало и Маскул почти се отказа да го преследва.

Докато заобикаляше дънера на едно широко, подобно на колона дърво, той почти се блъсна в тялото на някакъв мъж, застанал прав зад него. Беше се облегал на дънера с една ръка, сякаш почиваше. Другата му ръка се опираше на жезъл. Маскул спря рязко и го зяпна.

Беше огромен на ръст и почти гол. Надвишаваше Маскул с цяла глава. Лицето и тялото му фосфоресцираха слабо. Трите му очи бяха светлозелени и блестяха като лампи. Кожата му беше гладка, без косми, косата му обаче беше подредена в спирали и завързана като на жена. Изражението му излъчваше абсолютно спокойствие, макар да се виждаше, че под повърхността му се крие страхотна овладяна енергия.

— Ти ли барабаниш? — обърна се Маскул към него.

Мъжът поклати отрицателно глава.

— Как се казваш? — продължи Маскул.

Той му отговори на неестествен изкълчен език, от който Маскул разбра, че името му е Дремсинтер.

— Какво беше това барабанене?

— Суртур — рече Дремсинтер.

— Трябва ли да го последвам?

— Защо?

— Може би той иска. Той ме доведе тук от Земята.

Дремсинтер го хвана, наведе се, взря се внимателно в лицето му и рече:

— Не теб, а Найтспор.

За пръв път Маскул чуваше името на Найтспор, откакто беше пристигнал на планетата. Стъписан, той не успя да измисли повече въпроси.

— Изяж го — нареди Дремсинтер. — После ще тръгнем след звука заедно. — Вдигна от земята нещо и го подаде на Маскул. Не можеше да се види ясно какво беше, но Маскул прецени, че е твърдо и закръглено като ядка с размера на юмрук.

— Не мога да го счупя — рече той.

Дремсинтер го взе между ръцете си и го строши. Маскул хапна от пренеприятната пихтиеста вътрешност.

— Тогава аз защо съм на Торманс? — запита той най-сетне.

— За да откраднеш огъня на Муспел и да дадеш на човешкия живот по-дълбок смисъл, но дори не те попитаха дали душата ти ще издържи пламъка.

Маскул едва разбираше приглушения глас.

— Муспел... — промълви той. — Името, което се опитвам да си спомня, откак съм буден.

Дремсинтер внезапно извърна глава и като че се заслуша. Махна на Маскул да мълчи.

— Барабана?

— Шшшт. Идват.

Той се загледа нагоре към гората. Чу се познатото думкане, този път придружено от тропота на крака.

Маскул също видя, че измежду дърветата се появиха трима мъже и се насочиха към тях. Движеха се в нишка на разстояние метър един след друг. Спускаха се бързо по склона, без да поглеждат встрани. Бяха голи. Фигурите им блестяха на тъмния горски фон с бледа свръхестествена светлина, зеленикава и призрачна. Щом се изравниха с Маскул на около двајсетина крачки, той ги позна. Първият беше той самият, вторият — Краг, а последен ходеше Найтспор. Лицата им бяха строги и решителни.

Оня, който биеше барабана, не се виждаше. Като че ли ударите идваха отнякъде над главите им. Маскул и Дремсинтер станаха, за да догонят бързащите мъже. В същото време засвири тиха нежна музика.

Ритъмът ѝ следваше барабанните удари; но за разлика от тях, не идеше от определено място. Приличаше на вътрешната музика, дочувана насън, която следва сънуващия навсякъде като някаква естествена атмосфера, за да превръща всичките му преживявания в чувство. Вълнуваща, страстна и трагична музика, като че ли изпълнявана от някакъв неземен оркестър. Маскул вървеше напред, заслушан в музиката. Тя се засилваше и ставаше все по-пламенна. Ала барабанните удари проникваха в нея като пулса на реалността.

Вълнението на Маскул нарасна. Не можеше да прецени дали са минали минути или часове, откакто призрачното шествие продължаваше да крачи успоредно на тях двамата с Дремсинтер.

Ритъмът на музиката се ускори бясно. Краг вдигна ръка и в нея проблесна дълъг нож. После скочи напред, издигна го над гърба на призрачния Маскул и го прободде два пъти, оставяйки острието в раната. Маскул разпери ръце и падна мъртъв. Краг се шмугна в гъстия лес и изчезна от погледа. Найтспор продължи сам и невъзмутим.

Музиката се извиси до кресчендо. Воят ѝ изпълни мрачната великанска гора. Звуците напиреха отвсякъде — отгоре, от земята изпод стъпалата им. Величествена и страстна музика. Маскул почувства, че душата му излита от телесната си обвивка.

Той продължи след Найтспор. Пред тях заблестя странна светлина. Не беше слънчевият светлик, а сияние, каквото не беше виждал, и дори не можеше да си представи, че съществува. Найтспор отиваше право натам. Сърцето на Маскул се разтуптя до пръсване. Светлината се издигна по-нависоко. Страховитата музика изливаше нови и нови съзвучия като вълни на разбушувал се магически океан... Маскул не можа да понесе потресението и ненадейно се строполи в безсъзнание като мъртъв.

14. ПОЛЕКРАБ

Сутринта бавно отминаваше. Маскул потрепера конвулсивно и отвори очи. Премигна и седна. Гората беше тъмна като в рог и безмълвна. Странната светлина беше угаснала, музиката престанала и Дремсинтер беше изчезнал. Опипа брадата си, сплъстена от кръвта на Тидомин, и се унесе в мислите си.

„Според Панаве и Катис в гората живеят мъдри люде — каза си той. — Навярно Дремсинтер беше един от тях. Навярно и видението ми беше изява на неговата мъдрост. Сякаш отговаряше на въпросите ми... Не трябваше да го питам за себе си, а за Суртур, и тогава щях да получа друг отговор. Можех да узная... Можех да ГО видя.“

Маскул остана да лежи неподвижен и безчувствен и да разсъждава:

„Ала не издържах на ужасния блясък. Сърцето ми щеше да се пръсне. Той ме предупреди преди това. Значи Суртур съществува и пътуването ми има смисъл. Ала защо съм тук? Какво се очаква от мен? Кой е Суртур? Къде да го намеря?“

Погледът му внезапно припламна.

„Какво означават думите на Дремсинтер «Не ти, а Найтспор»? Нима съм второстепенен герой, а той е главният; той е важният, аз — незначителният? Къде е Найтспор? Какво прави? Трябва ли да чакам да благоволи да се появи? И наистина ли не мога да предприема нищо сам?“

Маскул продължаваше да седи с опънати крака.

„Трябва най-накрая да разбера, че пътуването ми е доста странно и затова могат да ми се случат най-чудновати неща. Безполезно е да се кроят планове, защото не мога да предвидя и на две крачки напред — всичко ми е непознато. Едно обаче е сигурно — само с безразсъдна смелост ще успея. Трябва да пожертвам всичко. Ако Суртур се появи отново, ще тръгна насреща му, дори това да означава сигурна смърт.“

Откъм сумрачните тихи пътеки между дърветата се разнесоха отново барабанните удари. Идваха някъде отдалеч и се чуваха съвсем

слабо. Долитаха като отшумяващите гръмотевици след лятната буря. Маскул се вслуша, без да става. Барабаненето потъна в тишината и не се повтори.

Маскул се ухили загадъчно и произнесе на глас:

— Благодаря ти, Суртур! Приех предзнаменованието ти.

Канеше се вече да стане, когато забеляза, че сбръчканото чуканче, което доскоро беше третата му ръка, се полюляваше при всяко движение на тялото и му пречеше. Заби в него ноктите на двете си ръце и го продупчи колкото се може по-близо до гърдите, след което внимателно го изскубна. В света, в който всичко расте и умира бързо, помисли си той, раната от това ще изчезне скоро-скоро. Маскул се изправи и се взря в полуздрача.

Гората тук беше разположена на доста стръмен склон. Без да се двоуми, Маскул се спусна надолу, убеден, че непременно ще стигне до някоя нова населена територия. С всяка изминала стъпка настроението му ставаше унило — беше отслабнал, уморен, мръсен и изнемощял от глад. Даде си сметка, че го чака дълъг път, ала въпреки всичко, реши да не спира повече за почивка, докато не излезе от тая угнетяваща гора.

Оглеждаше и заобикаляше една след друга неясните къщоподобни форми на огромните дървета. Между високите им върхове винаги се виждаше парче от сияйното небе, по което се ориентираше за часа. Начумерен, Маскул се спускаше по влажния хлъзгав склон километър след километър. От време на време пресичаше мочурища. Здрачът в гората се поразнесе и разбра, че приближава открита местност. Гората беше станала по-реална, сивкава и величествена. Дънерите се извишаваха като кръгли кули, с широки разстояния помежду си, подобни на естествен амфитеатър. Не можеше да различи какъв е цветът на кората им, ала гледката го порази, макар да ѝ се възхищаваше пряко сили. Сянката полека-лека оставаше зад него. Гората просветля и той вече не се съмняваше, че скоро ще излезе оттук.

В далечината наистина се виждаше светлина. Маскул се обърна назад и установи, че тялото му вече хвърля сянка. Дънерите се обагриха в червеникаво. Той ускори ход, докато синята светлина в пролуката не стана по-ярка. Стори му се, че дочува морски прибой.

В тази част гората беше в различни цветове — дънерите бяха тъмночервени, листата по високите клони — в улфир, а шумата по

земята беше с цвят, чието име не знаеше. Тогава откри и за какво служи третото око. То прибавяше към гледката ново измерение и с негова помощ всичко изглеждаше релефно. Светът *не беше плосък*, а по-действителен и по-многозначителен. Маскул изпита по-силно привличането на околните предмети. И някакси губеше егоцентричността си, чувстваше се по-свободен и едновременно по-вгълбен.

Най-сетне през последните дървета просветна денят. Едва осемстотин метра го разделяха от края на гората. Нетърпелив да види какво има отвъд нея, Маскул се затича. Прибойт на вълните се усили. Странен съскащ шум, който се дължеше само на водна стихия, ала не приличаше сякаш на море. Въпреки това когато след миг пред него се простря огромна чак до хоризонта водна площ, набръчкана от танцуващите вълни, осъзна, че е пред Пластящото се море. Той забърза, без да откъсва очи от него. Погали го топъл, свеж и ароматен бриз.

В края на гората, преди обширния пясъчен плаж, той се подпря на един гигантски дънер и, стоейки неподвижен, жадно се взря в морската шир. Плажът продължаваше на изток и на запад в права линия, прекъсната на няколко места от вливащи се рекички. Цветът на пясъците беше оранжев, осеян тук-там с лилави петна. Докъдето стигаше погледът, гората като страж се издигаше по целия бряг. Освен нея беше само небето и морето. Маскул никога не беше виждал толкова много вода. Пред огромния полукръг на хоризонта той се чувстваше като в плосък свят, в който обсегът на гледката зависи само от зрителната острота. Морето не приличаше на нито едно от земните морета. Беше като огромен течен опал. Върху великолепната непрозрачна изумруденозелена повърхност се появяваха и изчезваха червени, жълти и сини завихряния. Вълните бяха необикновени. От водата се издигаха бавно водни върхове, докато стигнат три или шест метра височина, и падаха надолу с плисък, оставяйки концентрични кръгове надалеч върху повърхността. Откъм сушата навътре в морето тръгваха като реки бързи ручей с по-тъмнозелен цвят и без върхове. Със свръхестествен звук вълните се разбиваха в пясъка, шушнеха и шептяха. Този странен плисък беше дочул и Маскул. После зелените езици на вълните се отдръпваха, без да се разпенват.

На трийсет километра точно напред сред морето се очертаваше дълъг, нисък и мрачен остров с твърде неопределена форма. Островът на Свайлон. Само че вниманието на Маскул беше привлечено от залеза на синьото слънце, което осветяваше небето отвъд острова. Алппен беше се скрила и цялото южно небе беше обагрено с нежните оттенъци на последните лъчи. Бланчспел приближаваше зенита, побеляваше и печеше убийствено сред безоблачното небе. Ала там, където синьото слънце беше залязло, над света беше паднала зловеща сянка. Маскул имаше чувството, че се разпада, сякаш върху клетките на тялото му действаха едновременно две противоположни химически сили. Мина му през ум, че щом като последните лъчи на залеза му влияят толкова силно, срещата с Алппен ще е смъртоносна за него... Но все пак в организма му може би ще настъпи някаква промяна и щеше да успее.

Морето го мамеше и Маскул реши да влезе във водата. Тръгна към брега, но щом излезе от сянката на дърветата, ослепителните слънчеви лъчи се стовариха върху му и го обезсилиха, а от убийствената жегга му се догади и му се зави свят. Той бързо прекоси плажа. Оцветените в оранжево пясъци бяха достатъчно горещи, за да се сготви в тях храна, а виолетовите направо пареха като огън. Маскул не го очакваше предварително и щом стъпи върху едно виолетово петно, подскочи и изпищя.

Морето беше сладострастно топло. Убеди се, че водата няма да задържи тежестта му и реши да поплува. Свали си кожените дрехи, обтри ги грижливо с пясък и с вода и ги простря под слънцето да произсъхнат. После, доколкото можа, преплакна брадата и косата си. Чак тогава нагази навътре и заплува, когато водата стигна до гърдите му, като се стараяше да избягва избликващите вълни. Оказа се, че не е лесно. Водата непрекъснато менеше плътността си. Някъде той успяваше да заплува, другаде едва се спасяваше да не потегли към дъното, а на трети места не можеше да се гмурне под повърхността. По нищо не личеше какви изненади крие водата. Плуването се оказа доста опасно занимание.

Маскул излезе от водата чист и ободрен. Поразходи се по плажа, за да се изсуши под жекото слънце и разгледа околността. Беше чужденец, гол-голеничък, сам сред огромния тайнствен свят, в който отвсякъде го дебнеха невъобразими сили. Гигантската Бланчспел сипеше лъчи, ужасният Алппен преобразяваше тялото му, измамното

море — колкото и красиво, толкова и смъртоносно, мрачният загадъчен остров на Свайлон, изнурителната гора, от която едва се измъкна — какво можеше да им противопостави той, слабият странник, дошъл от планета с нищожни размери от другата част на космоса, за да не го унищожат?

— Тук съм от два дни и още съм жив — засмя се Маскул. — Провървя ми, а като имаш късмет, можеш да се опълчиш на цялата вселена. Какво обаче означава късмет? Само дума или е нещо истинско?

Осъзна отговора, докато нахлузваше вече изсъхналите кожени дрехи и стана сериозен.

— Суртур ме доведе тук. Той бди над мен и това е „късметът“ ми... И все пак кой е Суртур в този свят? Как може да ме защитава от слепите неустойими сили на Природата? Или е по-силен от самата Природа?

Беше гладен, ала изпитваше още по-силен глад за човешко общество и за хора, които да поразпита за всичко това. Поколеба се накъде да тръгне. Можеше да следва брега на изток или на запад. Най-близкото заливче лежеше на изток, прорязвайки пясъците на около хиляда и петстотин метра. Маскул тръгна натам.

Гората се издигаше като огромна застрашителна стена, която рязко завършваше до брега на морето като изваяна с длето. Маскул крачеше бавно под сянката ѝ, извил глава към морето, което беше повесело за окото. Щом стигна залива, Маскул установи, че той е по-широк, обграден с равни брегове. В него не се вливаше река, а беше просто удължение на морето. Спокойните му тъмнозелени води се губеха зад един завой на гората. Над водата бяха надвиснали дърветата по брега и я покриваха с плътна сянка.

Маскул тръгна по брега му и стигна до завоя, където минаваше пряк път към морето. Тук видя седнал върху ръба на брега мъж, провесил крака в морето. Беше облечен в груба необработена кожа, която не покриваше крайниците му. Беше дребен, набит и енергичен, с къси крака и дълги ръце, които завършваха с яки длани с необикновена големина. Лицето му беше плоско като дъска и безизразно, сбръчкано и с цвят на орех. Бе плешив и голобрад, с жилава яка кожа. Явно селянин или рибар. По лицето му не се забелязваше никакъв знак от

човеколюбиви мисли или от изтънчени чувства. Имаше три очи с различен цвят — зелен джал, синьо и улфир.

Срещу него във водата се поклащаше привързан сал, неумело сглобен от дървесни клони.

— И ти ли си от мъдреците на Гората Уомбфлаш? — заговори го Маскул.

Мъжът вдигна очи към него и му отвърна с груб, дрезгав глас:

— Рибар съм и нищо не отбирам от мъдростта.

— Как се казваш?

— Полекраб. А ти?

— Маскул. Щом си рибар, сигурно имаш риба и ще ме нахраниш, че умирам от глад.

Полекраб изсумтя и се замисли, преди да отговори.

— Да, имам риба. Обядът ми вече се пече в пясъка. Лесно мога да наловя още.

— Колко време ще отнеме? — попита Маскул, зарадван от съгласието на рибаря.

Мъжът разтърка длани една в друга, докато те изстъргаха. Извади нозе от водата и стъпи на брега. След минута-две до краката му се примъкна дребно чудновато животинче, завъртя глава и вдигна очи към мъжа, както кучето изразява привързаността си. Беше дълго около шейсетина сантиметра и приличаше на тюленче, само че с шест лапи с големи нокти.

— Арг, отивай за риба! — избоботи Полекраб.

Животното незабавно се хвърли във водата, преплува грациозно до средата на заливчето и се гмурна задълго под повърхността.

— Май е лесно да се лови риба така — подвижна Маскул. — За какво тогава ти служи салът?

— Да плавам в морето. Там са най-хубавите риби. Тези тук едва стават за ядене.

— Арг изглежда умно животно.

— Дресирал съм стотина — с обичайния си глас избъбри Полекраб. — Едроглавите от неговия вид се учат по-бързо, ама плуват бавно. А тесноглавите са като змиорки, само че нищо не помнят. Започнах да правя кръстоски и този е от тях.

— Сам ли живееш? — поинтересува се Маскул.

— Не, имам жена и три деца. Жена ми сигурно спи някъде, а само Майстора знае къде са се запилели дечурлигата.

Маскул се чувстваше чудесно в компанията на простия рибар.

— Салът ти като че не е много-много здрав — отбеляза той, след като разгледа плавателния съд. — Явно си по-смел от мен самия, след като си готов да нагазиш навътре с него.

— Стигнах с него чак до Матерпле.

Арг изплува и се насочи към брега. Движенията му бяха тромави, защото теглеше под водата нещо тежко. Той застана в нозете на господаря си и двамата мъже видяха, че с ноктите на всяка лапа стискаше по риба, общо шест на брой, Полекраб ги взе, вдигна един остър камък, с който отрязва главите и опашките, и ги хвърли на животинчето. Арг ги глътна, без да бърза.

Полекраб подкани с жест Маскул да го последва и занесе рибите на брега в посоката, откъдето чужденецът беше пристигнал. На пясъка той разряза рибите, изчисти вътрешностите и ги сложи в плитката яма, която изкопа. После отново я зарина, след което изрови собствения си обяд. Ноздрите на Маскул потрепнаха от приятния мирис, но обедът му тепърва щеше да се сготви.

Полекраб се обърна да си ходи с опечените риби в ръка и заяви:

— Тия са мои. Като станат твоите, можеш да дойдеш при мен, ако искаш компания.

— Скоро ли ще станат? — нетърпеливо попита Маскул.

— За двайсетина минути — отвърна през рамо рибарят.

Маскул се сви под сянката на гората и зачака. Щом двайсетте минути горе-долу изтекоха, той изрови готовата храна, при което си изпогори пръстите, макар да докосваше само повърхността на парещия виолетов пясък, и се запъти към Полекраб.

Въздухът беше горещ и неподвижен, сянката до залива — приятна и двамата мъже задъвкаха мълчаливо обяда си, хвърляйки от време на време поглед към ленивата вода. Маскул чувстваше, че с всяка хапка силите му се възвръщат. Приключи с рибата преди Полекраб, който се хранеше бавно като човек, за когото времето няма значение. Когато се наяде, рибарят се изправи.

— Ела да прием — предложи той хрипливо.

Маскул го погледна въпросително. Мъжът го заведе в гората право до едно дърво. На удобна височина стволът му беше разрязан и

после дупката запушена. Полекраб издърпа чепа, прилепи устни към прореза и засмука като дете от майчина гръд. На Маскул, който не откъсваше очи от него, му се стори, че очите на рибаря заблестяха по-силно.

После дойде и негов ред да пие. По вкус сокът на дървото приличаше на кокосово мляко, но беше упоителен. Като непознат вид пиянство, от който нито волята, нито емоциите се възбуждат. Само интелектът, и то в известен смисъл. Мислите и образите не се разбъркаха, а напротив, продължиха болезнено да набъбват, докато стигнаха точката на абсолютната красота, пламнала в съзнанието, избухнала и после изчезнала. Но ето че процесът се възобнови отново. Мислите се раждаха една след друга. Нито за миг умът му не се укроти и той не се опита да овладее сетивата си. Отпиха още веднъж. Полекраб запуши прореза и двамата се върнаха на брега.

— Стана ли блодсомбър? — подвижна Маскул, доволно изтегнат на земята.

Полекраб зае предишната си седяща поза и потопи крак във водата.

— Таман започва — уточни той дрезгаво.

— Значи трябва да поостана, докато свърши... — заключи Маскул и предложи да си поговорят.

— Бива — съгласи се рибарят без ентузиазъм.

Маскул го погледна през полузатворените си клепачи и се запита дали той наистина беше онова, за което се представяше.

— Много ли си пътувал, Полекраб?

— Е, не бих ги нарекъл чак пътешествия.

— Спомена, че си ходил в Матерпле. Каква е страната там?

— Ами не знам. Ходих да събирам кремък.

— Кои страни се простират нататък?

— После на север е Треал. Разправят, че е мистическа страна...
Знам ли.

— Мистическа ли? — удиви се Маскул.

— Е, така разправят... Още по на север е Личсторм.

— Разказвай! — настоя Маскул.

— Там има планини и въобще е много опасно място за расови мъже като теб. Внимавай!

— Не избързвай, Полекраб. Откъде разбра, че ще отида там?

— Дойде от юг и сигурно ще продължиш на север.

— Да, така е — съгласи се Маскул и го погледна изпитателно. — Откъде знаеш, че идвам от юг?

— Ами може и да не идваш... Ама имаш ифдонски вид.

— Какъв вид?

— Трагичен — изтърси Полекраб.

Нито веднъж не беше погледнал към Маскул, стоеше вторачен с немигащ поглед в някаква точка напред водата.

— А след Личсторм? — обади се Маскул след малко.

— Баре, където има две слънца. Нищо друго не знам за тази страна... Оттам насетне е океанът.

— А какво има от другата страна на океана?

— Това трябва сам да провериш, защото се съмнявам, че някой въобще е минал оттатък океана и се е завърнал оттам.

Маскул не се стърпя:

— Защо народът ти не пътува? Май само аз съм тръгвал на пътешествия от любопитство.

— Какъв „народ“? — не го разбра рибарят.

— Вярно — ти не знаеш, че не съм от планетата ви. Пристигнах от друг свят, Полекраб.

— Какво търсиш?

— Пристигнах тук заедно с Краг и Найтспор, следвайки Суртур. Припаднах, като сме кацнали. Щом се осветих, беше се съмнало, пък останалите бяха изчезнали. Оттогава пътувам напосоки.

— Още ли не си намерил Суртур? — попита Полекраб и се почеса по носа.

— Често чувам барабана му. Тази сутрин в гората бях съвсем близо до него. А преди два дни в долината Люзия имах видение — едно чудно същество в човешки облик се нарече Суртур.

— Може да е бил и Суртур — рече Полекраб.

— Не е, невъзможно е — замислено промълви Маскул. — Кристалния беше. Предполагам — не, *знам* го.

— Откъде?

— Защото тук е светът на Кристалния, а светът на Сутур е съвсем различен.

— Странни приказки — отбеляза Полекраб.

— Откакто излязох от гората — продължаваше Маскул, като че ли на себе си, — се промених и започнах да виждам по новому. Тук всичко ми се чини много по-устойчиво и истинско, отколкото другаде, та не мога да се съмнявам още, че този свят съществува. И не само *изглежда* истински, а е *истински* — готов съм да си заложа живота... И в същото време е *фалшив*.

— Като сън?

— Не, и точно това искам да си обясня. Твоят свят, в които впрочем съм и аз, въобще не ми напомня за сън, за илюзия или нещо подобно. Зная, че в този миг той действително е такъв, какъвто го виждаме двамата с теб. И въпреки това е лъжа. Фалшив е, защото едновременно с него съществува друг, истински свят. А нашият е лъжовен и измамен. Струва ми се, че реалността и лъжата са две думи за едно и също нещо.

— Може наистина да има друг свят — рече дрезгаво Полекраб. — Видението също ли ти се стори истинско и фалшиво едновременно?

— Само истинско, защото тогава още не бях прозрял. Беше истинско, затова онова не може да е Суртур, който няма нищо общо с тъдявашната реалност.

— А барабанът беше ли истински?

— Чух ударите с ушите си и ми звучаха като истински. Но имаше нещо особено в тях и затова смятам, че те със сигурност произхождат от Суртур. Той няма вина, че не съм ги чул правилно, причината е в мен.

— Ако Суртур е решил да говори с теб по този начин — изръмжа Полекраб, — то явно иска да ти каже нещо.

— Какво друго да си помисля? — съгласи се Маскул и додаде: — Каж ми, Полекраб, как мислиш, дали ме призовава за живот след смъртта?

Старият мъж се размърда притеснен.

— Аз съм рибар — рече той, след като помисли. — И аз, както и всички, живея от онова, което убивам. Животът въобще ми се струва объркан. Или може би животът тук е лош и неправилен, а светът на Суртур не предлага живот, а нещо Друго.

— Да, но дали смъртта ще ме заведе до този свят, където и да се намира?

— Не питай живите, попитай някой мъртвец — отвърна Полекраб.

— В гората чух музика и видях светлина, която не идваше от тукашния свят — продължи Маскул. Бяха прекалено силни за сетивата ми-и трябва да съм останал в безсъзнание доста дълго. Имах и видение — аз бях убит, а Найтспор продължи сам да върви към светлината.

— Има над какво да поумуваш — разнесе се характерният дрезгав глас на Полекраб.

Настъпи кратко мълчание, нарушено от Маскул.

— Толкова силно усещам лъжата на тоя живот, че ми иде да се самоубия — призна той.

Рибарят остана безмълвен и неподвижен. Маскул легна по корем, подпря лице с длани и се загледа пред себе си.

— Как смяташ, Полекраб, може ли човек, докато е в тялото си, да се доближи до другия живот толкова близо, както се случи с мен?

— Аз съм невежа, странниче, и не мога да отговоря. Има мнозина други, пътешественици като теб, които сигурно знаят.

— Къде са те? Искам да се срещна с тях.

— Нима мислиш, че ти си направен от едно, а останалото човечество е замесено от друго тесто? — подметна Полекраб.

— Не съм толкова самонадеян — отвърна Маскул. — Всички хора вероятно се стремят към Муспел, но най-често без да го съзнават.

— И объркват посоката — заяви Полекраб.

Маскул го погледна удивен и го попита защо.

— Казах го не защото знам — заговори Полекраб, — аз не съм мъдрец. Сега си спомних какво ми рече Брудвиол веднъж, когато бях млад, а той вече бе поостарял. Че Кристалния се опитва да превърне всички неща в едно и че както и да се опитват да избягат, формите му пак ще стигнат до него и ще станат на нови кристали. Движението на формите (което наричаме „разделяне“) се ражда от несъзнателното им стремление да открият Суртур, но ги води в обратната посока. Защото светът на Суртур не е отсам *едното*, което е начало на самия живот, а е отвъд. За да стигнем до него, трябва да преминем през *единния*. Първо трябва да се откажем от своето аз и да се слеем със света на Кристалния. Дотук е първият етап на пътуването; за мнозина добри люде обаче това е цялото пътуване... Доколкото си спомням, тъй рече

Брудвиол, но тогава бях млад и съвсем неопитен, та може да съм забравил думите и да не съм схванал смисъла им.

Маскул го изслуша внимателно и остана замислен.

— Разбрах те — обади се той. — А какво означава „да се слеем със света на Кристалния“? Ако този свят е фалшив, трябва ли и ние да ставаме фалшиви?

— Не съм го питал. Очевидно и ти, както и аз, не си в състояние да отговориш на този въпрос.

— Навярно е искал да каже, че всеки от нас поотделно живее в собствен фалшив свят, свят на мечти, на стремежи и на изкривени възприятия. Попаднали в големия свят, ние със сигурност няма да загубим нищо, нито истината, нито реалността.

Полекраб извади крака си от водата, изправи се и после се прозя и протегна.

— Казах ти всичко, което знам — каза той кисело. — Искам да спя.

Маскул задържа погледа си върху него, без да възрази. Старият мъж се отпусна тежко на земята я се приготви за сън.

Той си тъкмеше постелята, когато иззад двамата мъже се разнесоха нечии стъпки. Маскул изви врат и видя, че към тях откъм гората се приближава жена. Веднага се досети, че сигурно е съпругата на Полекраб. Маскул седна, а рибарят дори не се обърна. Жената застана пред тях и ги погледна отвисоко.

Одеждата ѝ приличаше на облеклото на мъжа ѝ, само дето покриваше повече краката ѝ. Беше млада, висока, слаба и удивително стройна. С леко загоряла от слънцето кожа, силна, без да прилича на селянка, с изписано във всичко изящество. Лицето ѝ бе прекалено енергично и изразително за жена. Не беше и красива. Трите ѝ очи блестяха и хвърляха мълнии. Прекрасната ѝ буйна руса коса беше завита и вдигната небрежно на кок, от който по гърба ѝ падаха кичури.

Гласът ѝ беше доста слаб, но в него се долавяха и пламъци, и сенки. Изглежда бурните страсти не ѝ бяха чужди.

— Моля за прошка, че подслушах разговора ви — заговори тя, обръщайки се към Маскул. — Почивах си зад дървото и чух всичко.

Маскул се надигна бавно.

— Ти ли си жената на Полекраб? — попита той.

— Жена ми е — отговори вместо нея Полекраб, — и се казва Глимейл. Седни долу, странниче. Седни и ти, жено, щом си дошла.

И двамата се подчиниха.

— Чух всичко — повтори Глимейл. — Не разбрах само закъде ще продължиш, Маскул, след като тръгнеш оттук.

— И аз не знам.

— Можеш да стигнеш само на едно важно за теб място — острова на Свайлон. Аз самата ще те прекарам на отсрещния бряг преди залез слънце.

— Какво има там?

— Той може да отиде, жено — намеси се старият мъж хрипливо, — теб обаче не те пускам. Аз ще го закарам.

— Не, ти винаги си ме спирал — възпротиви се Глимейл, внезапно ожесточена. — Този път ще тръгна. Когато нощем грейне Теарджелд и приседна на брега, за да послушам музиката на Еартрид отгатак морето, сърцето ми се къса. Не мога да издържам повече... Отдавна съм решила да ида до острова и да видя откъде идва музиката. Ако е опасна, ако ме убие... е, какво пък.

— Защо ми е този човек и неговата музика, Глимейл? — попита Маскул.

— Мисля, че музиката ще отговори на всичките ти въпроси по-добре, отколкото Полекраб. И може би нейните отговори ще те изненадат.

— Що за музика е това, че да преплуваш заради нея цялото море? — удиви се Маскул.

— Особена, така са ми казвали. Не носи удоволствие, нито мъка. А онзи, който засвирел на инструмента на Еартрид, щял да призове най-изумителни форми, които няма да са фантазии, а реалност.

— Може би — изсумтя Полекраб. — Бях на острова през деня и какво намерих там? Човешки кости — стари, а и нови. Жертвите на Еартрид. Ти, жено, няма да отидеш там.

— Ще свири ли музиката довечера? — попита Маскул.

— Да — предизвикателно го изгледа Глимейл. — Щом изгрее Теарджелд, луната ни.

— Ако музиката на Еартрид убива хората, струва ми се, че той също заслужава да умре. При всички случаи обаче бих искал да чуя звуците. А относно твоето идване с мен... Жените, Глимейл, също

лесно умират на Торманс. Едва днес се измих от кръвта на една убита жена.

Глимейл се засмя, но не отвърна нищо.

— Сега върви да спиш — обади се Полекраб. — Като му дойде времето, ще те закарам сам.

Той отново си легна и затвори очи, а Маскул последва примера му. Глимейл остана седнала с подгънати крака, но с изправен гръбнак.

— Коя е била другата жена, Маскул? — попита тя най-накрая.

Той не отговори, а се престори на заспал.

15. ОСТРОВЪТ НА СВАЙЛОН

Събуди се късно следобед, когато слънцето беше поотслабнало. Полекраб и жена му бяха станали вече и бяха приготвили поредната порция риба, която го очакваше.

— Решихте ли кой ще дойде с мен? — още преди да седне, попита Маскул.

— Аз — отговори Глимейл.

— А ти съгласен ли си, Полекраб?

Рибарят се прокашля и им махна да седат. Заговори едва след първата хапка.

— Нещо силно я привлича натам и не мога да я задържа. Мисля, че няма да те видя повече, жено, но и децата поотраснаха достатъчно, за да се грижат сами за себе си.

— Недей да униваш — строго го смъмри Глимейл, която не беше започнала да се храни. — Ще се върна и ще ти се отплатя за разрешението. Заминавам само за една нощ.

Маскул гледаше объркан ту единия, ту другия.

— Пуснете ме сам — предложи той. — Ако нещо се случи, ще се чувствам виновен.

— Не смятай, че проявявам женски капризи — поклати глава Глимейл. — Дори ако чужденецът не беше минал оттук, щях да замина, защото жадувам да чуя музиката.

— Ти, Полекраб, не копнееш ли за тая музика? — учуди се Маскул.

— Не. Жената е благородна и чувствителна натура, а на острова няма нищо привлекателно за един мъж. Щом е решила, нека върви с теб. Може би е права. Може би музиката на Еартрид ще отговори и на твоите, и на нейните въпроси.

— Ти какво ще питаш, Глимейл?

— Трябва да знаеш, че въпросите, на които може да отговори музиката, не могат да се изрекат с думи — хвърли му странна усмивка тя.

— Ако не се върнеш до сутринта — вметна съпругът ѝ, — ще знам, че си мъртва.

Довършиха яденето в потискащо мълчание. Полекраб избърса устни и извади от нещо прилично на джоб морска раковина.

— Ще се сбогуваш ли с момчетата? Да ги извикам ли?

Глимейл си поколеба за миг.

— Да, да, трябва да се видя с тях.

Мъжът ѝ прилепи раковината до устните си и изсвири. Във въздуха се разнесе силен печален звук.

След малко отекнаха припряни стъпки и момчетата дотичаха от гората. Маскул ги изгледа с любопитство, тъй като бяха първите деца, които виждаше на Торманс. По-голямото момче носеше брат си на гръб, а третото подтичваше отзад. Малкото дете слезе на земята, трите застанаха в полукръг пред Маскул и го зяпнаха с широко отворени очи. Полекраб хвърли отегчен поглед към тях, а Глимейл гордо вдигна глава и отмести очи със загадъчно изражение.

Маскул определи възрастта на момчетата съответно на девет, седем и пет години според времето на Земята. Най-големият беше висок и строен, със здраво телосложение. Той, както и братята му, беше гол от главата по петите. Кожата му беше в цвят улфир. Лицевите му мускули издаваха буен и смел характер, очите му проблясваха като зелени огньове. Вторият сигурно също щеше да порасне като як и силен мъж. Стоеше навел широката си едра глава. Лицето и кожата му бяха червеникави, очите — тъмни и твърде проникателни за дете.

— От този — посочи го Полекраб и му щипна ухото, — може да излезе втори Брудвиол.

— Кой е той? — запита момчето и се приведе напред, за да чуе отговора.

— Един велик старец, който бил удивително мъдър. Приучил се никога да не задава въпроси и сам да се добира до истината.

— Ако не те бях попитал, нямаше да науча за него — отбеляза момчето.

— Което е без значение — отвърна бащата.

Най-малкото момче беше по-бледо и по-крехко от братята си. Лицето му беше спокойно и безизразно, но имаше необичайното свойство през няколко минути, без да има видима причина, да се

сбръчква и да добива озадачен вид, тъмнорозовите му очи сякаш се изпълваха с тайнственост, неприсъща за невръстната му възраст.

— Той ме учудва — обясни Полекраб. — Душата му е като кладенец, пък нищо не го интересува. Може да се окаже най-забележителният от тримата.

Маскул обгърна детето с ръка и го вдигна на височината на очите си, огледа го добре и го пусна долу. Изражението на момчето не се промени.

— Ти какво мислиш за него? — запита рибарят.

— Думите бяха на върха на езика ми, но ми се изплъзнаха на мига. Хайде отново да прием и ще си спомня.

— Тогава иди и пий.

Маскул отиде при дървото, отпи от сока му и се върна.

— Бъдещите векове — бавно заговори той — ще разказват за него величави и страховити предания. Ще бъде пророк, дори божество. Грижи се добре за него.

— Не искам да ставам нито едното, нито другото — промърмори подигравателно най-голямото момче. — Искам да приличам на този огромен мъжага. — И посочи с пръст Маскул.

През брадата на Маскул проблеснаха белите зъби.

— Благодарности за признанието, стари войниче! — засмя се той.

— Той е як и силен — продължи момчето — ѝ може да се пребори с другите мъже. Можеш ли да ме вдигнеш с една ръка като брат ми?

Маскул се съгласи.

— Това е мъж! — радваше се момчето.

— Стига! — намеси се нетърпеливо Полекраб. — Момчета, извиках ви да кажете довиждане на мама. Тя заминава с този мъж и мисля, че няма да се върне, макар нищо да не се знае.

Изведнъж лицето на второто момче се изчерви силно.

— Тя сама ли е решила да тръгне? — попита то.

— Да — кимна баща им.

— Тя е лоша — изтърси момчето така категорично, че думите прозвучаха като плющене на камшик.

Баща му зашлеви шамар.

— За майка си ли говориш така? — сгълча го той.

Момчето явно държеше на своето мнение, макар да не промени израза си и да не изрече нищо повече.

— Майка ни няма да се върне, тя ще умре танцувайки — обади се за пръв път най-малкото момче.

Полекраб и жена му се спогледаха.

— Къде отиваш, майко? — обади се и най-големият син.

Глимейл се наведе и го целуна:

— На острова.

— Ако не се върнеш утре сутринта, аз ще дойда да те потърся там.

Притеснението на Маскул нарастваше.

— Очевидно това пътуване е за мъже — заяви той. — За теб, Глимейл, ще е по-добре да не идваш.

— Не можеш да ми откажеш — възропта тя.

— Време ли е да тръгваме? — попита той, подръпвайки смутено брада.

— Остават четири часа до залез, точно колкото ни трябва да стигнем.

— Ще ида към края на залива и ще те почакам да дойдеш със сала. Сигурно искаш да се сбогувате сами. — Маскул въздъхна, стисна ръката на Полекраб и рече: — Сбогом, рибарю!

— Добре ми се отплати ти за отговорите ми — дрезгаво каза старият мъж. — Но не си виновен, че в света на Майстора няма справедливост.

Най-голямото момче се приближи към Маскул и го погледна навъсено.

— Сбогом, юначаго! Пази майка ми добре, иначе ще те последвам и ще те убия — заплаши то.

Маскул закричи бавно по брега на близкия проток и спря до завоя му. Прекрасното слънце и искрящото море отново се разкриха пред взора му и прогониха потиснатостта му. Той продължи до брега на морето, премина през сянката на гората и тръгна към пясъците. Седна на плажа под откритото слънце. Сиянието на Алппен отдавна беше изчезнало. Маскул пиеше горещия освежителен вятър, вслушваше се в шуштящите вълни и погледът му се рееше над обагреното от теченията си море, фон за Острова на Свайлон. „Що за музика е тази, която откъсва съпругата и майката от най-милото й? —

чудеше се той. — Нечиста музика. Дали ще ми открие онова, за което копнея? Ще успее ли?“

Не след дълго усети зад гърба си движение и забеляза сала, който се насочваше от протока към открито море. Полекраб стоеше изправен в него и го направляваше с неодялан прът. Подмина Маскул, без да се обърне и да му се обади, и продължи към морето.

Маскул още се чудеше на странното поведение на Полекраб, когато Глимейл и момчетата се показаха, запътени към брега. Най-големият син я стискаше за ръка и говореше, а малките подтичваха зад тях. Жената беше спокойна, макар да личеше, че умът ѝ е другаде.

— Къде се е отправил съпругът ти със сала? — подвикна Маскул.

— Нагласява го за тръгване. Ние ще прегазим водата, за да се качим, щом го изведе на нужното място — обясни тя с неособено звучния си глас.

— Как ще стигнем острова, като нямаме нито гребла, нито платна? — недоумяваше Маскул.

— Нали виждаш онова течение от брега навътре? Виж, Полекраб го приближава. С негова помощ ще стигнем право до острова.

— А как ще се върнем?

— Има начин, само че днес не бива да се безпокоим за това.

— Да дойда ли с вас? — обади се най-голямото момче.

— Салът не може да издържи и трима ни. Маскул е тежък — възпря го майка му.

— Нищо. Знам къде има дървета, за да направим втори сал — настояваше то. — Щом потеглите, аз ще го започна.

Междувременно Полекраб натъкми сала на въпросното място, на няколко метра от течението, което идваше от изток и в тази точка завиваше рязко, и подвикна на Маскул и на жена си. Глимейл целуна нервно децата си и се разплака от вълнение. Най-голямото момче хапеше устни, докато потече кръв и очите му се наляха със сълзи, а малките отвориха широко очи, без да издадат настроението си.

Глимейл, след нея и Маскул, влязоха в морето. Водата скри глезените им, после коленете и щом стигна до височината на гърдите им, приближиха сала. Полекраб скочи във водата и помогна на жена си да се качи горе. Озовала се там, тя се наведе и го целуна. Не обмениха

нито дума помежду си. Маскул се покатери върху предната част. Жената кръстоса крака на носа и пое пръта.

Тя тласкаше с пръта и Полекраб ги подбутваше към течението, докато то пое сала и с гладко полюляване той се плъзна бързо надалеч от сушата.

Момчетата махаха от брега, Глимейл им отговаряше, а Маскул се обърна с гръб към сушата и отправи поглед напред. Полекраб прецапа обратно до брега.

Повече от час Маскул седя неподвижен. Чуваше се само плисъкът на странните вълни и бълбукането на течението, което плавно си проправяше път през развълнуваното море. Пътят им изглеждаше сигурен и те се загледаха в гребена на красивите коварни вълни. В чистия свеж въздух жегата на Бланчспел, находяща се вече ниско на запад, беше станала поносима. Играта на морските багри отдавна беше прокудила тъгата и тревогата от сърцето на Маскул, който още недоволстваше заради постъпката на майката, изоставила най-близките си, и не искаше да ѝ проговори.

Очертанията на тъмния остров се уголемиха и вече виждаха още по-нататък в далечината дълга верига от високи планини, които залязващото слънце обагряше с розово-оранжев като на съомга цвят. Ще не ще, Маскул трябваше да наруши мълчанието, за да попита какви са тези възвишения.

— Личсторм — обясни Глимейл.

Маскул не продължи с въпросите. Ало докато се обръщаше към жената, погледът му мерна бързо отдалечаващата се гора Уомбфлаш и се прикова върху нея. Бяха изминали около дванайсет километра и оттук по-ясно погледът му обгърна гигантската височина на дърветата. Далеч над тях се виждаха възвишенията Сант и му се стори, без да е сигурен, че забеляза дори Дискоурн.

— Ето ни сами сред необикновеното море — поде Глимейл, обръщайки глава към потопената част от сала. — Кажи ми как ти се стори Полекраб?

Маскул не отговори веднага.

— Той е като планински връх, обвит в облаци — рече накрая той. — Виждаш предпланините и си въобразяваш, че това е всичко. После, колкото повече се изкачваш, високо над облаците, внезапно съзираш нови и нови висини. Но дори тогава не си стигнал до върха.

— Великолепно си разбрал характера му и си много проникателен — тихо отбеляза Глимейл. — А аз каква съм?

— Вместо човешко сърце, криеш в гърдите си неистова арфа — това е всичко, което знам за теб.

— Какви бяха тия два свята, за които говореше на мъжа ми?

— Нали си чула сама?

— Да, чух. Аз също познавам два свята. Мъжът ми и момчетата са истински и ги обичам горещо. Но както и за теб, за мен съществува и втори свят, и заради него сегашната реалност ми се струва фалшива и глупава.

— Може би двамата търсим едно и също. Но няма имаме право да задоволим егоистичните си желания за сметка на другите хора?

— Не, нямаме право. Грозно е и е долно. Само че за другия свят подобни обвинения нищо не значат.

Възцари се тишина.

— Безполезно е да спорим по тези теми — заговори Маскул. — Вече направихме своя избор и трябва да продължим дотам, докъдето води пътят ни. Предпочитам да поговорим за онова, което ни чака на острова.

— Нищо не зная, освен че там ще срещнем Еартрид.

— Кой е Еартрид? Защо островът е кръстен на Свайлон?

— Разказват, че Еартрид е дошъл от Треал, но нищо друго не зная за него. За Свайлон обаче съм чувала една легенда и ако желаеш, ще ти я разправа.

— Моля те — настоя Маскул.

— Много отдавна — започна Глимейл, — когато моретата били топли и мрачни облаци били надвиснали над цялата земя, Свайлон дошъл на острова, на който не бил стъпвал човешки крак, и започнал да свири — това било първата музика на Торманс. Нощем, щом луната изгреела, хората се събирали на брега, който напуснахме, да слушат тихите омайни звуци от другата страна на морето. Една нощ Майстора (ти го наричаш Кристалния) минал оттук заедно с Краг. Те се заслушали и Майстора възкликнал: „Чувал ли си по-прекрасни звуци? Те са моята музика, те са част от моя свят“. Краг тропнал с крак и се изсмял. „Не е достатъчно хубава, за да ми хареса“ — рекъл той и предложил да отидат на острова, за да видят нескопосания музикант. Майстора се съгласил и те прекосили морето. Невидими, те застанали

зад Свайлон и Майстора вдъхнал нови мисли в душата му, за да засвири десетократно по-красиво. Тогава хората от брега полудели от болезнено удоволствие. „Може ли да има по-благородна музика?“ — запитал Майстора. Краг се изкискал и заявил: „Ти си сладострастен по природа. Нека да опитам аз.“ И той застанал зад Свайлон и изпълнил съзнанието му с отвратителни дисонанси. Инструментът му се спукал и оттогава насетне той не можел да свири вярно. Затова Свайлон започнал да свири само фалшиво, макар че сега събирал още повече хора отпреди. По негово време мнозина прекосили морето, за да послушат дивната музика, но никой не могъл да я понесе и всички измрели. След смъртта на Свайлон друг музикант заел мястото му и така факелът се предавал от една ръка на друга, докато не стигнал до Еартрид.

— Хубава легенда. А кой е Краг?

— Разказват, че когато светът бил създаден, Краг се е родил ведно с него. Бил дух, съставен от частиците на Муспел, които Майстора не успял да преобрази. Оттогава обаче всичко в света се объркало, защото Краг следвал Майстора по петите като куче. Каквото и да направел Майстора, другият го развалял. Към любовта прибавил смъртта, към пола — срама, към ума — лудостта, към добродетелта — жестокостта, към красотата на тялото — кървавите вътрешности. Това са все дела на Краг и ония, които обичат света, го наричат „дявол“. А не разбират, че без него светът ще загуби красотата си.

— Краг и красота! — подигра се Маскул.

— Да! Същата онази красота, която търсим. Красотата, заради която се отказах от съпруга и от децата си, отказах се от щастие... Нима красотата е само приятна?

— Разбира се.

— Приятната красота е просто блудкава съставка, добавена от Майстора. Плашещата чистота на красивото е отвъд насладата от нея.

— Ти каза, че съм тръгнал да търся красотата, Глимейл — прекъсна я Маскул. — Даже не ми е хрумвала подобна мисъл.

Тя не отговори на забележката му. След като напразно почака да заговори отново, той ѝ обърна гръб и повече не си продумаха, докато не стъпиха на острова.

С приближаването на брега въздухът захладня и натеза от влага. Бланчспел почти докосваше морето. Островът изглеждаше дълъг пет-

шест километра. Най-отпред беше широката пясъчна ивица, после ниските тъмни скали, зад което следваше море от голи, невисоки и закръглени хълмове. Течението стигаше на стотина метра от брега, после рязко завиваше и обикаляше около сушата.

Глимейл скочи от сала и заплува към брега. Маскул последва примера ѝ. Повлечен от течението, салът изчезна веднага. Скоро краката им стъпиха на дъното и прегазиха плитката вода. Когато стигнаха до брега, слънцето вече бе залязло.

Глимейл се насочи право към възвишенията. Като хвърли отново един поглед към ниската тъмна линия на гората Уомбфлаш, Маскул я последва. Скоро се покатериха по скалите. Изкачването нагоре беше леко. Сухият кафяв мъх беше удобен за вървене.

От дясната им страна се белееше нещо.

— Няма нужда да ходиш — рече жената. — Сигурно е някой от скелетите, за които разправяше Полекраб. Ей-там има и друг!

— Значи да се чувстваме като у дома си! — засмя се Маскул.

— Не е смешно да умреш заради красотата — намръщено каза Глимейл.

Наложи му се да се съгласи с нея, когато видя по-нататък безброй човешки кости, разпилени около пътя, от ослепителнобели до мръсножълти на цвят, сякаш бродеше сред открито гробище, и потъна в униние.

Още просветляваше, когато се качиха на билото и се отправиха надолу по другия склон. На север от острова морето не беше по-различно от южната си част, която бяха преплували, само дето цветовете му се стапяха в мрака.

— Там е Матерпле — посочи жената към ниската земя на хоризонта, която изглеждаше още по-отдалечена от Уомбфлаш.

— Чудно как се е добрал Дигрунг — промърмори Маскул.

Недалеч, в ниската долчинка, оградено от хълмчета, се виждаше малко кръгло езеро с не по-голям от осемстотин метра диаметър. Цветовете на залеза се отразяваха във водите му.

— Това сигурно е Айронтик — отбеляза Глимейл.

— Какво е това? — не я разбра Маскул.

— Чувала съм, че така викат на инструмента, на който, свири Еартрид.

— Вече сме до целта — рече Маскул. — Дай да го разгледаме.

Щом приближиха, забелязаха на отсрещния бряг свитото тяло на заспал мъж.

— Това е той, няма кой друг да е — отсече Маскул. — Ще спестим време, ако преминем по водата, стига да ни издържи.

Той закрачи напред по склона, който водеше към езерото. Глимейл вървеше изправена зад него и като хипнотизирана не изпускаше от очи легналото тяло. Маскул слезе до езерото и опита водата с крак, за да установи дали може да ходи по нея. Имаше нещо подозрително във вида ѝ. Спокойна, тъмна, като огледало от разтопен метал, в което се отразяваше всичко. Установи, че ще издържи тежестта му и няма нищо опасно, след което стъпи върху водата и с втория си крак. В този миг през тялото му премина силен удар като от електрически ток и го запрати на брега, където се претърколи.

Маскул стана, изтри калта и се зае да заобиколи езерото. Глимейл тръгна с него и те направиха полукръг. Стигнаха до мъжа и Маскул го бутна с крак, за да го събуди. Мъжът замига пред тях.

Лицето му беше бледо и слабо, с празен поглед и неприятно изражение. Брадичката и главата му бяха обрасли с тънки кичури черна коса. На челото, вместо трето око, имаше друг орган — съвършено закръглен, със сложни извивки като на ухо. Мъжът изглеждаше на средна възраст. И освен това вонеше.

— Събуди се, човече — извика Маскул. — Ти ли си Еартрид?

— Колко стана часът? — отговори му с въпрос мъжът. — Много време ли остава до изгрева на луната?

Без да дава вид, че очаква отговор, той седна, обърна им гръб, загреба от меката почва и я задъвка неохотно.

— Как можеш да ядеш тая гадост! — отврати се Маскул.

— Не се ядосвай, Маскул — успокои го Глимейл, която постави ръка на рамото му и се поизчерви. — Нали е Еартрид — мъжът, който ще ни помогне.

— Още нищо не ни е казал.

— Аз съм Еартрид — обади се мъжът със слаб и глух глас, който ги изненада с високомерието си. — Какво правите тук? Май ще е по-добре да изчезнете колкото се може по-бързо, защото ще стане късно, щом изгрее Теарджелд.

— Няма какво да ти обясняваме надълго и нашироко — рече Маскул. — Знам каква слава ти се носи и дойдохме да те послушаме.

Какъв е този орган на челото ти?

Еартрид ги изгледа свирепо, после се усмихна, после пак ги погледна злобно.

— За да чувам ритъма, който превръща шума в музика. Стига сте дрънкали, ами си тръгвайте. Не ми е приятно да населвам острова с още трупове. Само развалят въздуха и нищо повече.

Тъмнината бързо се спускаше над тях.

— Доста си самонадеян — срязва го Маскул. — Може пък и аз да посвирия, след като те послушаме.

— Ти? Да не си музикант? Знаеш ли въобще какво означава музика?

В очите на Глимейл заигра лукаво пламъче.

— Маскул си мисли, че музиката е в инструмента — разнесе се плътният ѝ тембър, — а тя идва от душата на Господаря.

— Да — съгласи се Еартрид, — има и още нещо и ще ви го открия. В Треал, откъдето съм родом и където съм израснал, научих за природната мистерия на Тройката. Светът, който виждаме, има три измерения. Дължината е линията, която отделя това, което е, от това, което не е. Ширината е повърхността, която ни показва как нещо съществува, свързано заедно с другите неща. Дълбочината е пътят, който води от съществуващото към собственото ни аз. Така е и в музиката. Тонът е съществуването, без което нищо не може да има. Симетрията и Размерът са начинът, по който тоновете съществуват заедно. Емоцията е движението на душата ни към великолепието на света, който сме сътворили. Хората са свикнали, когато свирят, да създават прекрасни звуци заради удоволствието от тях. Затова музикалният им свят е основан на удоволствието; симетрията му е равномерна и пленителна, чувствата му са прелестни... А моята музика се състои от мъчителни звуци; симетрията ѝ е хаотична и дива, труднооткриваема; и ражда горчиви и ужасни емоции.

— Очаквах, че ще е оригинална и затова дойдох — рече Маскул.

— Обясни ми обаче защо несъзвучието не може да е симетрично и просто по размер? Защо трябва задължително да пробужда по-дълбоки емоции у слушателите?

— Удоволствието поражда хармонията, болките — дисонанса. Емоциите следват първичната и искрена музика.

— Наричаш дисхармонията музика, но на мен ми се струва, че тя прилича по-скоро на реалния живот — замислено отбеляза Маскул.

— Ако плановете на Майстора се бяха изпълнили, животът щеше да прилича на хармонична музика. Като се постарее, човек ще открие следи от намерението му в природния свят. Но всичко се преобърна и истинският живот заприлича на музиката ми. Точно затова тя се оказва истинска.

— Ще видим ли оживелите форми?

— Не знам в какво настроение ще съм — рече Еартрид.

— Щом свърша, ще се опиташ да посвириш и да направиш каквито искаш форми, стига мелодията да идва от собственото ти тяло.

— Потресението, дете си ни приготвил, може да ни убие — намеси се Глимейл, — но поне ще умрем, виждайки *красотата*.

Еартрид я погледна с важен вид.

— Нито ти, нито някой друг може да издържи мислите, които влагам в музиката. Можете все пак да си я разбирате, както искате. Само една жена е в състояние да я нарече „красива“. Ако това е „красота“, какво тогава е „грозното“?

— И на това мога да ти отговоря, музиканте — усмихна се Глимейл. — Грозно е старото, банално живуркане, а твоят живот всяка нощ се ражда отново от утробата на природата.

Еартрид я гледаше, без да отговори.

— Теарджелд изгрыва — произнесе той най-сетне. — Сега ще видите формите — макар и за кратко.

Докато изричаше думите, луната се показва над хълмовете в тъмното небе на изток. Те я гледаха мълчаливо, докато стана пълна. Беше по-голяма, отколкото земната луна, и изглеждаше по-близо. Сенчестите ѝ страни бяха с ясен и релефен контур и на Маскул не му изглеждаха мъртви. Бланчспел огряваше цялата ѝ повърхност, а Алппен — частично. Широкият полумесец, който отразяваше светлината на Бланчспел, беше бял и ярък, а сгряваната от двете слънца обща част излъчваше зеленикаво сияние, силно колкото слънчево, макар да беше хладно и посърнало. При вида на смесената светлина, Маскул изпита същото чувство на разпад, каквото му внушаваше зарята от Алппен; макар този път да го усети не като физическо, а по-скоро като чисто естетическо преживяване. Луната не беше романтична — в нея имаше нещо тревожно и мистично.

Еартрид се изправи мълчалив. Под лунната светлина лицето му се промени, загуби отпуснатата си неприятна слабост и доби вид на някакво коварно величие. Мъжът плясна замислено с ръце два-три пъти, после закрачи напред-назад. Другите двама го наблюдаваха, без да се отделят един от друг.

Той седна на брега на езерото, наклони се на хълбок и опря дланта си на земята, а десния си крак протегна така, че да докосне водата.

Маскул не откъсваше очи от мъжа и от езерото, когато внезапно почувства остра болка в сърцето, сякаш го прониза шпага. Едва се задържа да не падне и докато се олюляваше, съзря как във водата избликна фонтан и отново падна надолу. В следващия миг го повали мощен удар в устата, нанесен от невидима ръка. Маскул се надигна и видя във водата втори фонтан. Едва стъпи на крака, и в мозъка му закънтя страхотна болка, причинена като че ли от смъртоносен тумор. Агонизиращ, той се олюля отново и се свлече. Този път падна върху ръката, ранена от Краг, при което избликналата болка го погълна изцяло и го накара да забрави останалите си страдания. Едва не загуби съзнание. Но раната го боля само миг и болката премина ненадейно, щом Маскул почувства, че дивата музика на Еартрид губи властта си над него.

Видя, че онзи продължава да лежи в същата поза. По езерото се издигаха бързо многобройни мощни фонтани и вълнуваха повърхността му. Глимейл беше паднала на пръстта и лежеше неподвижна, сякаш бе мъртва. Изражението ѝ беше отвратително и Маскул помисли, че може би наистина е мъртва. Приблужи се и така и излезе. Не бе ясно какво бе изпитала, но върху лицето ѝ бе застинала ухилената физиономия на Кристалния. Трагедията се беше разразила за по-малко от пет минути.

Маскул се върна при Еартрид и насила го накара да спре.

— Ти удържа на думата си, свирачо — рече той. — Глимейл е мъртва.

Еартрид се опита да се съвземе.

— Предупредих я — проговори той веднага щом седна. — Нали я помолих да си тръгне? Тя умря твърде бързо. Дори не дочака красотата, за която говореше. Нищо не е чула от пасиона, нито от ритъма. Нито пък ти.

Възмутен, Маскул го прониза с поглед, ала не каза нищо.

— Не трябваше да ме прекъсваш — додаде Еартрид. — Нищо няма значение за мен, когато свиря. Мога да изгубя нишката на идеята. За щастие, никога не забравям. Ще започна отначало.

— Вече има мъртвец, и ако музиката трябва да продължи, аз ще свиря.

Мъжът живо се обърна към него.

— Не може — възрази той.

— Трябва — решително отсече Маскул — Предпочитам да свиря, отколкото да слушам. Освен това, ти свириш всяка нощ, а аз имам на разположение само тази.

Еартрид свиваше и разпускате юмрук побледнял.

— С безразсъдството си ще ни затриеш и двамата. Айронтик е мой, а както не знаеш да свириш, само ще ми счупиш инструмента.

— Е, дори и да го счупя, трябва да опитам!

Свирачът скочи на крака и се изправи пред него.

— Насила ли искаш да ми го отнемеш?

— Спокойно! Предлагам ти същото право на избор, каквото ти даде и на нас. Давам ти време да отидеш където поискаш.

— Каква полза, ако ми развалиш езерото? Не разбираш какво вършиш.

— Тръгваш или оставаш? — Маскул беше неумолим. — Имаш време, докато водата се успокои отново. После започвам да свиря аз.

Със свито гърло Еартрид отправи взор към езерото и отново се обърна към Маскул.

— Заклевах ли се? — попита той.

— Ти по-добре от мен знаеш колко време ти трябва. Дотогава ще си в безопасност.

Еартрид го изгледа ядно, поколеба се за миг и сетне закрета към най-близкия хълм. По пътя хвърли през рамо поглед, за да се убеди, че няма да бъде измамен. Не след дълго изчезна зад хребета, запътен към брега срещу Матерпле.

По-късно, когато повърхността се успокои, Маскул седна край брега, имитирайки стойката на Еартрид. Не знаеше нито как да засвири, нито какво ще излезе от музиката. Но в мозъка му се надигнаха дръзки мисли и той пожела да им даде физическа форма. Особено на една — формата на Суртур.

Преди да топне крак във водата, Маскул отново обмисли всичко. „Формите на тази музика са като *темите* в обикновената музика. Композиторът не създава темата просто като събира и подрежда нотите — цялата тема проблясва в съзнанието му едновременно с вдъхновението. Сигурно това се отнася и за формите. Щом започна да свиря, идеите ми ще преминават от подсъзнанието в езерото и отразени, ще се връщат в реалността, за да ги осъзная и аз самият. Така трябва да е“ — реши той.

В мига, в който кракът му докосна водата, усети как мислите заизтичаха от него. Не ги разбираше, но напливът им го изпълни с усещане за радостна власт и в същото време, с любопитство какво означават. Сред езерото се издигнаха многобройни фонтани, но не му причиниха болка. Мислите му, отразени в музиката, не се лееха в равен поток, а избликваха на огромни тласъци, последвани от мигове на покой. Щом мислите изригнаха, езерото се покриваше с бликащи фонтани.

Маскул осъзна, че преминаващите през него идеи не се раждаха от ума му, а в неразгадаемите дълбини на волята му. Не можеше да ги проумее, ала можеше да ги изкаже по-бързо или да ги забави със силата на волята си.

В началото около него нищо не се промени. После луната потъмня и необикновено ново сияние освети околността. Усилваше се незабележимо и едва след време Маскул осъзна, че прилича на светлината Муспел, която беше видял във Уомбфлаш. Не можеше да определи цвета ѝ, нито да ѝ даде име, но тя го изпълни с благоговеен трепет. Призова цялата сила на волята си. Водните стълбове, някои от които стигаха шест метра на височина, образуваха гъста гора. Теарджелд побледня; сиянието придоби мощ; то обаче не хвърляше сянка. Задуха вятър, но около Муспел оставаше спокойно. Не след дълго вятърът зафуча като хала. Маскул още не виждаше форми и удвои усилията си.

Душата му бе завладяна от дръзка радост и идеите му яростно връхлитаха езерото, без да разбира природата им. При избликването на един огромен фонтан хълмовете се продъниха и се пропукаха. От недрата им изригнаха огромни маси пръст. В последвалия покой Маскул откри, че всичко наоколо се е променило. Тайнствената светлина се засилваше. Луната изчезна напълно. Тътенът от

невиждания вихър беше чудовищен. Маскул го издържа геройски, опитвайки се да изтласка от себе си идеите и да им даде форма. Във възвишенията зейна пропаст. Водата, която изтичаше от фонтаните, заля земята. Неговото място оставаше сухо.

Блясъкът стана непоносим. Проникваше навсякъде, ала Маскул си представи, че в определено направление е по-силен, като че ли се локализира, за да придобие конкретна форма. И Маскул отново и отново се напрягаше...

Ненадейно дъното на езерото утихна. Водите се слегнаха. Инструментът му секна.

Светлината Муспел изчезна. Луната изгря отново, ала Маскул не я виждаше. След страховитата светлина сякаш беше настанал абсолютен мрак. Писъкът на вятъра заглъхна — възцари се мъртвешка тишина. Мислите му спряха течението си към езерото, кракът му се отдръпна от водата и увисна във въздуха.

Ненадейността на промяната го смая и той не можеше вече нито да разсъждава, нито да чувства. Докато лежеше замаян, в току-що отворената пропаст под леглото на езерото прогърмя мощен взрив. При спадането си водата беше срещнала пламъка на дъното. Маскул излетя нагоре и се стовари тежко на десетки метри далеч. После припадна...

Щом се свести, пейзажът беше облян от светлината на Теарджелд. Лежеше на брега на предишното езеро, сега превърнато на кратер, но погледът му не стигаше до дъното му. Дърветата около него бяха изтръгнати като че от силен артилерийски огън. На неголяма височина се носеха няколко буреносни облаци и непрекъснато хвърляха към земята вилообразни светкавици, придружени от страхотен тътен.

Маскул стана и провери дали може да се движи. Като се увери, че не е пострадал сериозно, разгледа близкия кратер и с мъка тръгна към северния бряг.

Оттатък гребена над езерото на около три километра склонът се спускаше леко към морето. Навсякъде се натъкваше на следи от разрушителното си творение. Земята беше осеяна с ровове и ями, с канали и пукнатини. Стигна до ниските скали над брега, също полуразрушени от срутването. Маскул слезе на пясъка и загледа

осветеното от лунната светлина море, питайки се как ли ще успее да се измъкне от острова на поражението.

Тогава съзря тялото на Еартрид, проснато по гръб досами него. Краката му бяха изтръгнати и не се виждаха наоколо. Зъбите на Еартрид се — бяха впили в дясната му ръка. Явно беше умрял в невъобразима, лишаваща от разсъдък агония. Под лунната светлина кожата му зеленееше, с по-тъмни петна на местата на раните. Пясъкът наоколо беше поаленял от просмукалата се кръв.

Ужасен, Маскул се отвърна от тялото и тръгна към ухаещия сладко бряг. Там седна на една скала и зачака зората.

16. ЛЕХАЛФЕ

Беше среднощ. Теарджелд, вече преместила се на юг, осветяваше всичко наоколо ярко като в ден. Маскул забеляза недалеч плаващо огромно дърво. Стърчеше на десетина метра над водата, още живо, навярно с огромни корени. Дрейфуваше по линията на брега сред бурното море. Маскул го мярна и известно време не му обърна внимание. После си помисли, че сигурно ще е добре да го разгледа. Без да подценява опасността, той веднага скочи във водата, доплува до него и по клоните се качи на дънера.

Огледа го отгоре и установи, че стъблото остава дебело до върха, който завършваше с подобна на човешка глава издутина. Маскул се добра до нея през клоните, покрити с жилави хлъзгави мокри листа, подобни на водорасли. Щом стигна до върха, той се убеди, че наистина приличаше на глава с мембрани като недоразвити очи, и явно принадлежеше към някаква първична форма на разум.

В този миг дървото докосна дъното, макар да беше още далеч от брега, и се разтресе. За да се задържи, Маскул размаха ръка за равновесие и случайно закачи няколко мембрани. Дървото като че ли съзнателно се отдалечи от брега. Щом отново спря, мъжът отдръпна ръка и дървото веднага се отправи към брега. Маскул поразмисли и се зае да разучи окоподобните мембрани. Излезе както предполагаше — очите бяха насочвани от луната и дървото се движеше натам, откъдето идваше светлината.

По лицето на Маскул премина самонадеяна усмивка, когато реши, че май ще успее да доплува с животното-растение до Матерпле. И веднага се захвана да осъществи плана си. Откъсна някои от дългите гъвкави листа и покри с тях мембраните, които не гледаха на север. Дървото мигновено се отдели от острова и се насочи в открито море, право на север. Движеше се с не повече от километър-два на час, а до Матерпле имаше вероятно шейсет километра.

Огромните вълни, породени от фонтаните, се разбиваха в дънера глухо с мощни удари, бушуващото море свистеше в ниските клони.

Маскул оставаше сух, макар да се беше разтревожил не на шега от малката си скорост на придвижване. Тогава видя недалеч от себе си течение, което се носеше на северозапад, и в главата му се роди нов план. Отново зачовърка мембраните и не след дълго успя да насочи дървото към морската река. Щом се озоваха в средата на тока, Маскул ослепи цялата глава и оттук насетне течението му беше и път, и превозно средство. Маскул се настани на сигурно място сред клоните и през остатъка от нощта поспа.

Островът вече не се виждаше, когато отново отвори очи. Теарджелд залязваше в морето на запад. Небето на изток сияеше с багрите на приближаващия ден. Въздухът беше хладен и свеж, светлината над морето — едновременно прекрасна и тайнствена. Отпред на около километър и половина се виждаше суша — вероятно Матерпле и дългата тъмна линия на ниските скали. Течението смени посоката си и се отдалечи от брега, заобикаляйки го, без да го приближи. Маскул бързо разбра това и придвижи дървото встрани, за да преплува разстоянието до брега. Внезапно източното небе се боядиса в лилаво и външният ръб на Бланчспел се издигна над морето. Луната беше се скрила.

Брегът се мержелееше все по-наблизо. Напомняше Острова на Свайлон — същите широки пясъчни ивици, ниските скали, закръглените невисоки хълмчета без растителност. Огряна от утринната светлина, тази страна изглеждаше удивително романтична. Маскул, навъсен, с хлътнали от умора очи, не забеляза нищо. Щом дървото опря дъното, той бързо се спусна по клоните и скочи в морето. Докато стигне брега, изумителното бяло слънце вече бе високо над хоризонта.

Маскул измина огромно разстояние по плажа в посока на изток без определена цел. Смяташе да върви, докато стигне до някое заливче или долина, а после да поеме по нея. Слънчевите лъчи му вдъхнаха сили и го успокоиха след тягостния нощен кошмар. След около два километра напред Маскул се изпречи широка река, който се изливаше в морето през една естествена врата в скалите. Имаше красива прозрачнозелена вода, покрита с мехури. Тя изглеждаше тъй леденостудена, газирани и примамлива, че Маскул се хвърли по лице на земята и отпи. Като се изправи, му се стори, че очите му почнаха да изневеряват — погледът му ту се замъгляваше, ту се проясняваше...

Може би всичко беше плод на въображението, но за миг му се стори, че в него самия се разшава Дигрунг.

Маскул продължи по брега на потока през пролуката в скалите и съзря истинския лик на Матерпле. Пред него се разкри долина като майсторски изкован скъпоценен накит, оброчена с голи скали. Хълмистата местност беше пустинна и безжизнена, а в центъра ѝ цареше невиждано изобилие. Долината лъкатушеше сред хълмовете. Ширината на долната ѝ част беше около осемстотин метра, а на реката, която протичаше през нея — около трийсет метра. Тая река беше плитка и най-често не по-дълбока от няколко сантиметра. Стръмните склонове около долината не надхвърляха двајсетина метра. От горе до долу бяха покрити с ниски дървета с ярки листа. Цветът им не беше като на земните — все един и същ, но в разни оттенъци. Навсякъде пъстрееха разнообразни, ала ослепително чисти багри.

Дъното на долината приличаше на градината на някой вълшебник. Гъсто оплетените дървета, храстите и увивните паразитни растения се бореха за късче земя. Всяка от тези гротескни форми изглеждаше различна. Чудновати бяха и цветовете на листата, на венчелистчетата, на тичинките и на стъблата. Можеха да се видят всевъзможни съчетания от есновените цветове на Торманс, от които погледът се премрежваше. Растителността беше толкова гъста, че Маскул не можеше да си проправи път, и затова тръгна по леглото на реката. Водата ѝ предизвика странно усещане на изтръпване, което премина през тялото му като слаб електрически ток. Не се виждаха птици, само чудновати дребни гущерчета с криле прелитаха от склон на склон. Около него се струпаша рой насекоми със заплашителен вид, но се оказа че кръвта му не ги блазни и не го ужилиха нито веднъж. По бреговете на реката гъмжеше от хиляди отвратителни пълзящи твари, подобни на стоножки, скорпиони и змии, ала и те не направиха опит да използват отровата си върху голите му крака, когато мина покрай тях... Насред водата обаче се сблъска с уродливо чудовище с размерите на пони, подобно по форма — ако въобще приличаше на нещо — на морско ракообразно. Сега Маскул наистина се притесни. Двамата се вираха един в друг — животното със зъл поглед, Маскул — замръзнал от страх и нащрек. Изведнъж стана нещо невероятно.

Погледът му отново се замъгли. Щом се проясни, виждаше по друг начин. Зрението му проникваше през тялото на животното и той

различи всички съставни части на вътрешността му. Видя най-външната обвивка и твърдите тъкани смътни и полупрозрачни. Под тях удивително отчетливо се очерта блестящата мрежа на червената кръв във вените и артериите. Твърдите части съвсем избледняха и остана само кръвоносната система. Изчезнаха дори кръвоносните съдове. Виждаше се само течението на кръвта напред-назад като чудовищен ален течен скелет. Но и кръвта започна да се променя. Вместо да е плътна течност, Маскул установи, че тя се състои от безброй точки. Червеният цвят беше илюзия от бързото препускане на точките. Проблясваха като слънца, а движението им приличаше на звезден дъжд в пространството. Едното течение бе устремено към точка в центъра на животното, а другото изтичаше от тази точка. Маскул разпозна артериите и вените, а точката в центъра беше сърцето.

Маскул не спираше да се удивлява, но внезапно звездната мрежа изчезна, сякаш пламъкът ѝ беше духнат. На мястото на ракообразното същество нямаше нищо, ала „нищото“ скриваше пейзажа отзад. Макар без форма, без цвят и вещественост, то преграждаше светлината. Невидимо за окото, то се усещаше чрез сетивата. От чудовището се лееше възхитително пролетно чувство като от дървесна мъзга, туптеше ускореният пулс на любовта и приключението, на мистерията и красотата, на женствеността. Маскул, покорен от силата му, не се запита защо невидимото страшилище го подмладява, събужда пола му и му вдъхва смелост. Сякаш плътта, костите и кръвта на чудноватото същество се бяха свлекли и пред него беше застанал самият Живот, който бавно се вливаше в тялото му.

Полека-лека новите преживявания избледняха и скелетът със звездообразното течение се очерта в пространството, появи се кръвоносната система. Все по-отчетливи станаха и твърдите части на тялото, докато мрежестата система се скри. Вътрешните части изчезнаха под бронята на ракообразното и създаването отново се изправи пред Маскул удивително грозно и страшно, в цвят и плът.

Нещо във вида на мъжа не му се понрави, то се обърна и закуцука тромаво на шестте си крака към отсрещния бряг на реката.

Срещата събуди Маскул от апатията, разтревожи го и го хвърли в размисъл. Започваше да възприема света през очите на Дигрунг и му предстояха неприятности. Следващият път, когато погледът му се

замъгли, той се опита да се съпротивлява посредством волята си и успя.

С безброй завои долината се изкачваше към възвишенията, стесняваше се все повече, а гористите склонове се издигаха по-стръмни и по-високи. Реката намаля до шест метра широчина, но стана по-дълбока, разпени се, бълблива и мехуреста. Още по-силно го дразнеше електрическото усещане, което тя предизвикваше, но нямаше откъде другаде да мине. Оглушителното шумолене на безчет живинки из долината я превръщаше в огромна заседателна зала на Природата. По-навътре животът гъмжеше още по-изобилен. Всеки квадратен сантиметър беше кълбо от боричкащи се воли на животни и на растения. Истински рай за естествоизпитателя, където формите бяха една от друга по-различни, по-причудливи и фантастични.

Сякаш Природата исчиаше живите форми толкова бързо, че не оставаше физическо пространство за новите. А на Земята хвърляха стотици семена, за да засеят поне едно. Тук като че ли млади същества оживяваха и за да се прихванат, старите вехнеха и умираха без видима причина — просто новият живот ги убиваше.

Пред очите на Маскул новите видове лудуваха и създаваха собствени „кралства“. Ето, на земята лежеше един плод, голям колкото лимон, но с по-жилава кожа. Мъжът го откъсна с намерението да изяде месестата му част, отвътре обаче намери напълно оформено дръвче, което се канеше да пробие обвивката. Маскул го хвърли нагоре по реката, то се върна при него, но щом го приближи, дръвчето внезапно заплува срещу течението. Маскул го улови и откри по него шест нови зачатъчни крака.

Маскул не запя хвалебни песни в чест на свръхнаселената долина. Напротив, тя го изпълни със скептицизъм и го потисна. Каза си, че безумството на неведомата сила — независимо дали я наричат Природа, Живот, Воля или Бог, тържествуваща над този дребничък, простосмъртен и презрян свят, сигурно не преследва кой знае колко високи цели и едва ли струва нещо. Не проумяваше въобще как съмнителното боричкане за час-два животец може да се счита за сериозно и дълбоко занимание. Атмосферата тук го задушаваше, той жадуваше въздух и пространство и затова си проправи път към клисурата и заизкачва надвисналите скали, хващайки се о дърветата.

Когато стигна върха, Бланчспел вече приличаше и не можеше да остане под белите й лъчи. Маскул се огледа, за да види докъде бе стигнал. Беше извървял петнайсетина километра навътре, ако се смяташе по права линия. Голите хълмисти плата се спускаха надолу към проблясващата в далечината вода. На хоризонта едва се забелязваше Острова на Свайлон, а на север склонът продължаваше да се издига, докдето стигаше поглед. На няколко километра отвъд билото се очертаваше тъмната верига на причудливи скални породи — навярно там бе Треал. Зад тях на още седемдесет и пет или дори сто и петдесет километра, кой знае — се изрисуваха върховете на Личсторм, покрити със зеленикав сняг.

Планините с тайнствените очертания бяха изумително високи, конични отгоре, а върховете им образуваха невъзможни ъгли със скалистите могили, върху които се крепяха, сякаш висяха без видима подпора. И тази земя обещава да ми покаже необикновени жители, помисли си Маскул. В главата му се зароди мисълта да тръгне час по-скоро за там. Може би щеше да стигне преди залез слънце. Натам го привличаха не планините, а надеждата да зърне синьото слънце, най-чудното от чудесата на Юрманс.

Прекият път към планините минаваше през възвишенията, но заради жегата и липсата на сянка в никакъв случай не можеше да тръгне по него. Маскул прецени, че ако мине през долината, няма да се отклони много от посоката и реши сега-засега да продължи през нея, колкото и да му беше противна и да го плашеше. И той отново се озова в тясната долина и се гмурна сред гъмжилото й.

Измина няколко километра в полусенките на растенията. Пътят бе все по-мъчен. Скалите се събираха, докато пролуката между тях стана стотина метра, а пътят през клисурата бе запрещен от малки и големи канари. Намалялата река изтъняваше до размерите на поточе и се провираше, където намереше място. Живите форми ставаха все по-необичайни. Постепенно изчезнаха животните и растенията и на тяхно място се появиха странни кръстоски между двата вида, с крайници, лица, воля и разум, ала вкоренени в земята, които се хранеха от почвата и от въздуха. Маскул не забеляза полови органи и не можеше да разбере как се размножават.

Сетне пред очите му се разкри изумителна гледка: едно огромно, напълно развито животно-растение внезапно изскочи пред него от

празното пространство. Маскул не можеше да повярва на очите си и не отделяше поглед от съществото. То се движеше бавно, като прекопаваше пътя пред себе си, сякаш от цяла вечност се бе намирало там. Като осъзна, че няма да реши загадката, Маскул продължи да напредва към гърлото на долината със скокове от скала на скала. Скоро видя ново животно-растение и повече не се съмняваше, че е свидетел на чудеса — Природата хвърляше формите си в света, без да минава през етапите на еволюцията... Това бе загадка, за която нямаше логично обяснение.

Потоъкът също се променяше. От сиянието над зеленикавата му вода във въздуха излитаха искри, сякаш се освобождаваше някаква заключена сила. Маскул не беше стъпвал във водата от известно време и за да я опита, той нагази в потока. В тялото му се вля нов живот. Водата се просмукваше бавно в него отдолу нагоре като освежителна напитка въпреки жегата. Маскул инстинктивно осъзна какво означаваше новото усещане. Енергията, излъчвана от потока, проникваше в тялото му, не като приятел, нито като враг, а просто защото през него минаваше пътят ѝ към някаква цел. Макар без враждебни намерения, тази енергия криеше заплаха в себе си — Маскул разбираше, че вливането ѝ в тялото му можеше да го промени физически. Той бързо изскочи от водата и се облегна на скалата, стегна мускулите си и се напрегна, за да предотврати неминуемите трансформации. В този миг погледът му отново се замрежи и докато се бореше срещу непонятното явление, на челото му изникна цяло съзвездие от нови очи. Опипа ги с ръка и преброи нови шест, освен предишните.

Опасността беше преминала и Маскул се усмихна, поздравявайки се, че се е отървал толкова леко. После се запита за какво служат новите органи и дали са полезни или вредни. Разбра го, преди да измине и десетина крачки. Точно когато понечи да скочи от един камък, зрението му се промени и той инстинктивно се спря. Пред очите му се разкриваха едновременно два свята. Както преди, със собствените си очи виждаше гърлото на клисурата, скалите, потока, животните-растения, светлината и сенките. А с новите очи те изглеждаха другояче. Различаваха се ясно всички подробности от долината, но светлината отслабна и предметите избледняха, станаха твърди и безцветни. Облаци изпълниха цялото небе и скриха слънцето.

Тези маси от кондензирана пара, перести по строеж, се носеха буйно, почти съвсем като живи. На места, където частиците бяха по-дребни или разпилени от движението, облаците бяха по-рошави и развлачени. Отблизо можеше да се види всяка една от зелените искрици на потока, които се издигаха нагоре към облаците. Но щом ги докоснеха, между тях закипяваше безмилостна битка. Искрите се стремяха да се откопчат и да се доберат до по-високата атмосфера, а облаците се събираха около тях при всеки техен опит и ги улавяха в плътен затвор. Доколкото Маскул виждаше, повечето искрици успяваха накрая да си пробият път нагоре с невероятни усилия. Погледът му проследи една от хванатите в плен искрици. Заобиколи я пръстен от облаци и тя, въпреки че се мяташе и проблясваше във всички посоки — като диво животно, уловено в мрежа — не намери пролука сред облачната обвивка, която следваше движенията ѝ. Парите още повече се сгъстиха, потъмняха и настръхнаха като пред буря. Зелената искрица, едва забележима сред тях, спря да се бори и застина неподвижно. Облакът продължи да се сгъстява неумоливо, доби сферична форма и се спусна бавно към долината. Докосна земята и спря точно срещу Маскул. Поне две минути цареше пълна тишина. Ненадейно, като че прободен от двуостра светкавица, облакът се смали, ошърби се, обагри се и тръгна наоколо като животно-растение да търси храна и да се вкорени. Последната картина Маскул видя вече с нормалното си зрение. Затова одева му се беше сторило, че съществата се появяват чудодейно от нищото.

Маскул беше поразен. Скептицизмът му се пречупи и отстъпи пред любопитството и страхопочитанието. „Също като *раждането на една мисъл* — каза си той. — Кой ли е мислителят?“ На това място се извършваше делото на великия Жив Разум, който обладаваше и интелигентност — защото всички видове бяха различни, и характер — защото повтаряха един и същ общ тип... „Ако не греша и тази сила наистина се нарича Майстора или Кристалния, видях предостатъчно, за да пожелаая да науча нещо повече за него... Глупаво е да се захващам с нови главоблъсканици, преди да реша тези.“

Някакъв глас го повика отзад. Той се обърна и съзря човешка фигура, която тичаше към него откъм клисурата. Приличаше по-скоро на мъж, отколкото на жена, висок и пъргав, облечен в тъмна, подобна

на расо одежда, дълга от врата до под коленете. Около главата му беше увит тюрбан. Маскул не изчака съществуването и тръгна да го пресрещне.

Отново се изненада, този път, защото то, явно човешко създание, не беше нито мъж или жена, нито нещо средно помежду им. Очевидно принадлежеше към трети пол, което, колкото и забележителна гледка да беше, трудно можеше да се проумее. За да се преведе с думи впечатлението от външния вид на непознатия в съзнанието на Маскул, би трябвало да се създаде ново местоимение, защото земните не можеха да го изкажат. Вместо „той“ или „тя“, нито дори „то“, би трябвало да се използва „тяой“.

Най-напред Маскул беше неспособен да разбере защо веднага реши, че физическите особености на съществуването произтичат от пола му, а не от расата, например. Тялото, лицето и очите определено не бяха нито мъжки, нито женски, а съвсем различни. Също както при пръв поглед човек разпознава мъжа или жената по някакви незнайни разлики в израза и излъчването, независимо от формата на лицето, така и непознатото същество не приличаше на нито един от двата пола. Тяой криеше сетивност, неприличаща на никаква друга... Маскул реши, че беше *любов*. Каква любов? Кого обичаше? Не беше нито позорната страст на мъжа, нито дълбокият инстинкт на жената да се подчини на съдбата. Беше истинска и неустоима като тях, и все пак съвършено различна.

Взрян в странните прастари очи, Маскул инстинктивно почувства, че тяой би могъл да обича само Майстора. Осъзна, че неговата любов няма за цел да продължи расата, само земното безсмъртие на индивида. Тяой не раждаше деца, а беше вечното дете; искаше като мъж и получаваше като жена. Това излъчваше мъгляво и объркано съществуване, като че ли дошло от друго време, когато е било сътворено по други закони.

От всички тайнствени създания на Торманс, срещата с тяой най-силно порази Маскул. Безкрайно чужда духовност, възможно най-далеч от неговата. И сто години да бяха живели заедно, никога нямаше да я разбере.

Маскул се съвзе от изумлението си и след като разгледа новодошлия/та в най-големи подробности, се опита и с разсъдък си да схване невъзможното чудо, което му бе открила интуицията. Тяой приличаше на мъж, доколкото беше широкоплещест, с едри кости и без

женски гърди. Но тези кости бяха плоски и ъглести, плътта му наподобяваше кристал, заравнен на местата на извивките. Сякаш тялото не беше огладено от морето на вековете, а беше възникнало изневиделица ъглесто и многоаспектно от една-единствена идея. Лицето изглеждаше неправилно и очукано. Поради расовите си предразсъдъци Маскул не го намери за красиво, но все пак в него имаше красота, нито мъжествена, ни женствена, но откриваше и трите съставки на всяка красота: характер, ум и спокойствие. Бакърената кожа сияеше като че ли отвътре. Нямахме брада, косата му беше дълга като на жена, събрана на плитка и стигаща до глезените. Тяой имаше само две очи, а изпъкналият над челото тюрбан явно прикриваше някакъв орган.

Маскул не можеше да определи възрастта му. Фигурата му изглеждаше жизнена и здрава, кожата — чиста и лъскава, а очите — силни и зорки. Тяой беше може би съвсем млад. Но колкото повече го разглеждаше Маскул, му се струваше невероятно древен, а действителната му младост се отдалечаваше назад във времето като през лупа на обърнат телескоп.

Маскул заговори най-сетне непознатия/та и разговорът им потече като че ли насън.

— Какъв е полът ти? — започна Маскул.

Гласът, който му отвърна, по необясним начин асоциираше със звука на мистичен горски рог, различим на огромно разстояние.

— Днес се срещат мъже и жени, но в стари времена светът беше населен с фейни. Струва ми се, че съм единственият/та оцелял от ония същества, които се родиха тогава чрез Съзнанието на Фейснай.

— Фейснай?

— Сега му викат погрешно Майстора или Кристалния — обясни съществото. — Плиткоумни имена, измислени от расата на плиткоумните същества.

— Как е твоето име? — попита Маскул.

— Лехалфе.

— Как?

— Лехалфе — повтори тяой. — А ти се казваш Маскул. Прочетох в мозъка ти, че си преживял удивителни приключения. Сигурно имаш невероятен късмет. И ако останеш по-дълго, може би ще успея да го използвам.

— Да не си мислиш, че късметът ми е твой? — възмути се Маскул, но му мина бързо: — Всъщност, няма значение. Искам да знам какъв е полът ти? И как задоволяваш нагона си?

— С него черпя живот от реките, които протичат през стоте долини на Матерпле — отвърна Лехалфе, посочвайки скрития орган на челото си. — Изворите им избликват от самия Фейснай. Цял живот се опитвам да го намеря и ако ти кажа от колко години го гоня, ще си помислиш, че лъжа.

Маскул бавно вдигна поглед към фейна.

— В Ифдон срещнах едното от Матерпле — младеж на име Дигрунг, и го абсорбирах.

— Сигурно ми го разказваш от самохвалство.

— Беше ужасно престъпление — рече Маскул. — Не знам до какво ще доведе.

Лехалфе му се усмихна и лицето ѝ/му се сбръчка чудновато.

— В Матерпле — рече той/тя — младежът ще се размърда изотвътре ти, като надуши въздуха. Вече имаш очите му... Аз го познавах... Пази се или ще те сполети нещо още по-страховито. Стой далеч от водата.

— В тази злокобна долина май всичко може да се случи — отвърна Маскул.

— Не се измъчвай заради Дигрунг. По право долината принадлежи на фейните и хората ни се натрапиха. Добре е да се поразчистят малко.

— Няма какво да говорим повече. Явно трябва да бъда по-предпазлив — замислено изрече Маскул. — Защо каза, че късметът ми ще ти помогне?

— Късметът ти бързо отслабва, но все още може да е достатъчно силен, за да ми свърши работа. Ще потърсим заедно Треал.

— Да потърсим Треал? Защо, трудно ли е да го намериш?

— Казах ти, че цял живот го търся.

— Каза Фейснай, Лехалфе.

Последния/та фейн го погледна с чудноватите си прастари очи и отново се засмя.

— Тази река също, като всички реки в Матерпле, извира от Фейснай. И като тях идва от Треал, затова трябва да търсим Фейснай в Треал.

— Какво ти пречи да намериш Треал? — учуди се Маскул. — Всички знаят за тази страна.

— Треал е подземна страна. Съвързва се с горния свят на няколко места. Не съм срещнал никого, който да ги знае. Пребродих долините и хълмовете, стигнах до дверите на Личсторм. Вече съм много стар, вашите възрастни ще изглеждат като новородени до мен, и още съм толкова далеч от Треал, колкото и когато бях съвсем млад и живеях сред другите фейни.

— Е, ако аз имам късмет, то ти явно си карък... Какво ще спечелиш, когато намериш Фейснай?

Лехалфе го изгледа безмълвно. Усмивката изчезна от лицето й/му и вместо нея се изписа такава нечовешка мъка, че Маскул нямаше защо да чака друг отговор. Скръбта и копнежът на влюбения, разделен навеки от любимия, чийто аромат и дири оставаха, я/го разяждаха. В този миг страстта беляза лицето на фейна с неистова, сурова и духовна красота, превъзхождаща красотата на който и да е мъж или жена.

Внезапно дивното изражение изчезна и резкият контраст разкри на Маскул истинския Лехалфе. Самотата на съществуването беше просташка — подобно егоистичния героизъм на природата, която с неуморно постоянство следва животинските си цели.

Маскул погледна фейна изкосо и забарабани с пръсти по бедрото си.

— Добре, ще тръгнем заедно — рече той. — Може и да откриеш нещо, а във всеки случай аз няма да съжалявам, че ще се поразговоря с такъв необикновен индивид като теб.

— Трябва да те предупредя, Маскул, че сме различно създадени. Тялото на фейна съдържа целия живот, а на мъжа — едва половината — другата половина е у жената. Тялото ти може да не понесе Фейснай... Не предусещаш ли?

— Затъпял съм от прекалено много усещания — отвърна Маскул. — Трябва да взема всевъзможни предпазни мерки и за останалото да се надявам на щастието си. — Той се наведе, хвана тънкото парцаливо расо на фейна и отпра от него широка ивица, която уви около челото си. — Не съм забравил съвета ти, Лехалфе. И не ми се ще да тръгна като Маскул и да се върна като Дигрунг.

Старият фейн се ухили накриво и те пое нагоре по реката. Пътят беше труден. Стъпваха от камък на камък, което съвсем не беше

толкова лесно. От време на време пред тях се изпречваше някакво препятствие и трябваше да го преодоляват. Дълго време двамата не размениха нито дума. Маскул, доколкото можеше, следваше напътствието да не стъпва във водата, но ще не ще понякога нагазваше в реката. На втория или третия път, когато го направи, почувства внезапна конвулсия в ръката с раната от Краг. Погледът му припламна радостно, страховете го напуснаха и той почна нарочно да цапа през коритото ѝ.

Лехалфе се почеса по брадичката и го погледна с присвити очи, опитвайки се да разбере какво се бе случило.

— Късметът ти ли, Маскул, се обади или нещо друго става? — попита той/тя.

— Слушай, ти си същество с дървен житейски опит и ако въобще има някой достатъчно осведомен, това си ти. Какво е Муспел?

Лицето на фейна остана безизразно.

— Не съм чувал това наименование — промълви той/тя.

— Означава някакъв друг свят.

— Не може да бъде — заяви Лехалфе. — Съществува само светът на Фейснай.

Маскул се доближи до него/нея, хвана го/я за ръка и заговори:

— Радвам се, че те срещнах, Лехалфе, защото трябва да ми обясниш много неща и за долината, и за всичко, свързано с нея. Тук навътре в долината, например, почти не са останали органични форми. Защо са изчезнали? Наричаш потока „река на живота“, а колкото повече приближаваме извора, толкова по-малко живот срещаме. На два-три километра по-надолу щъкат ония самозараждащи се животнорастения, които се появяват от нищото, а край морето гъмжеше от растения и животни. Ако всички те по някакъв тайнствен начин са свързани с твоя Фейснай, струва ми се, че той има доста парадоксална природа. Съществува му не започва да създава форми, докато не отслабне и не се разрези от водата... Е, може пък и двамата да дърдорим глупости... — кратко приключи Маскул.

— Всичко е взаимно обусловено — поклати глава Лехалфе. — Реката е самият живот, който непрекъснато хвърля искри. Когато материята ги улови и затвори, тези искри стават живи форми. Колкото по-близо до извора си е реката, толкова по-неудържим и енергичен е животът. Сам ще се убедиш, когато стигнем до предната част на

долината, че там няма никакви живи форми. Значи там няма достатъчно яка материя, за да улови и да задържи яростното искрене. По-надолу по реката повечето от искрите са толкова силни, че съумяват да излетят в по-високата атмосфера. Някои все пак са пленени, щом се издигнат, и мигновено се превръщат във форми. Аз самият съм от подобно естество. По-надолу към морето потокът губи голяма част от жизнената си сила и искрите стават лениви и мудни. Вместо да се издигат във въздуха, те се разпръскват. Едва ли има материя, колкото и крехка да е, която да не успее да задържи слабите искрици. Множество от тях биват уловени и затова там си видял безчет живи форми. И не само това — искрите преминават от едно тяло в друго, от поколение в поколение, и не могат да се откопчат от кръговрата, докато не се разпаднат от дългата употреба. Най-долу е самото Пластящо море. То цялото е вместилище за останките от изродения и хилав живот на реките на Матерпле. Силата му е съвсем слаба и не може да създаде никакви форми, въпреки безспирните му и напразни опити с изригналите фонтани.

— Значи бавният растеж на мъжете и на жените се дължи на слабостта на живецата у тях? — попита Маскул.

— Абсолютно вярно! Те не могат да изпълнят веднага желанията си. Ето затова фейните, които са родени спонтанно от искрите с по-силно електричество, са неизмеримо по-висши.

— Откъде идва материята, която улавя искрите? — попита Маскул.

— Животът става материя след смъртта. Самата материя също се поврежда и погива, но мястото ѝ заема все нова и нова материя.

— Но ако животът идва от Фейснай, как може да умира?

— Защото животът е в мислите на Фейснай. Щом веднъж тези мисли напуснат разума му, те не струват нищо, те са просто тлееща жарава и пепел.

— Много тъжна философия — отбеляза Маскул. — Кой е този Фейснай и защо въобще мисли?

— И това ще ти обясня — рече Лехалфе и отново лицето му/й се деформира в усмивка. — Той е застанал сред Нищото, което го обгражда отвсякъде. Фейснай няма нито гръб, нито странични флангове, само лице и лицето е формата му. Така трябва да е, защото между него и Нищото няма друго. Цялото му лице е покрито с очи,

защото цяла вечност гледа Нищото. И от небитието извлича вдъхновението си, само чрез него осъзнава себе си. По същата причина фейните и дори хората, у които има частица от Фейснай, обичат празните пространства и пълното уединение.

— Звучи правдоподобно — рече Маскул.

— Мислите непрестанно текат от лицето на Фейснай назад. След като то гледа във всички посоки, значи мислите се вливат в самия него. И от Нищото към Фейснай протича непрекъснат поток, който е светът. Мислите стават форми и населяват света. Затова външният свят, който ни заобикаля, въобще не е външен, той е вътре. Обозримата вселена е като гигантски стомах, а истинското отвън няма да видим никога.

Маскул дълбоко се бе умислил.

— Лехалфе, не разбирам само на какво се надяваш ти лично, след като не си нищо повече от една изоставена умираща мисъл.

— Никога ли не си обичал жена? — попита го фейнът и го погледна втренчено.

— Случвало се е.

— А не се ли е случвало, докато си влюбен, да изживееш възвишени мигове?

— Въпросът ти е същият като предния, но формулиран с други думи.

— Тези мигове те доближават до Фейснай. И ако можеше, нямаше ли да се приближиш още повече до него?

— Да, каквито и да са последствията.

— Дори ти лично да не се надяваш на нищо?

— Смисълът на *надеждата* е в самата *нея*. Лехалфе продължи да върви, без да отвърне.

— Мъжът е половин живот — внезапно наруши мълчанието тяой, — жената е другата половина от живота, а фейнът е целият живот. При това от разделения на две живот се е изгубило нещо — загубило се е цялото. Няма нищо общо между твоята любов и моята. Дори вялата ти кръв да се е устремила към Фейснай, дори да се питаш непрестанно какво ще стане, щом го откриеш, какво мислиш, преживявам аз?

— Не се съмнявам в дълбочината на емоциите ти — отвърна Маскул, — жалко е само, че не знаеш как да ги извисиш до другия свят.

— Хората си въобразяват, каквото им изнася — Лицето й/му се изкриви в ухилена гримаса, изразяваща незнайно какво чувство. — Фейните обаче са устроени така, че виждат света такъв, какъвто той е в действителност. — И с тези думи разговорът им свърши.

Слънцето се беше издигнало високо в небето и вече достигаха началото на пролома. Склоновете все повече се приближаваха и двамата се движеха под тъмната им сянка, освен в случаите, когато Бланчспел се падаше точно зад гърба им. Въпреки това жегата беше неприятна и ги омаломощаваше. Признаците на живот съвсем изчезнаха. Прекрасната фантастична гледка сега се състоеше само от скалните форми, каменливата почва и облите камъни, които запушваха цялата клисура. Снежнобелият кристалинен варовик, от който се състояха, беше дълбоко прорязан от проблясващи сини на цвят вени. Водата на поточето от зелена стана кристално прозрачна и чиста. Въпреки звучния ромон и романтичното очарование на пейзажа, Лехалфе като че ли беше някъде другаде — изражението му добиваше все по-суров и мъченически вид.

Половин час след като всички живи форми бяха изчезнали, пред очите им от празното пространство пред тях изникна ново животнорастение. Беше високо колкото Маскул, свежо и силно на вид, току-що изсечено от монетарницата на Природата. То тръгна, но едва успя да направи няколко крачки, и безшумно се взриви. Нищо не остана след него — тялото му мигновено се бе превърнало в облак от онази невидима мъгла, от която бе възникнало.

— Също както ми каза — отбеляза Маскул, пребледнял.

— Да — отвърна Лехалфе, — стигнахме до мястото на неудържимия живот.

— След като се оказа прав дотук, ще трябва да ти повярвам и за останалото.

Докато Маскул говореше, те заобиколиха една извивка на клисурата. Точно пред тях се мерзелееше отвесна бяла мраморна скала с жилки, висока около стотина метра. До нея свършваше проломът и по-нататък не можеха да продължат. Намираха се в началото на долината.

— В отплата за мъдростта, ще ми послужиш с късмета си — заяви фейнът.

Те стигнаха до подножието на скалата и Маскул я разгледа замислен. Можеха да се покатерят, но изкачването щеше да е много тежко. Съвсем тъничък поток извираше от дупка в скалата на няколко метра по-нагоре. Освен мелодичното бълбукане не се чуваше никакъв звук. Дъното на урвата беше потънало в сянка, но слънцето огряваше скалите на гърлото ѝ от половината нагоре.

— Какво очакваш от мен? — попита Маскул.

— Сега всичко е в твои ръце. Не знам какво да предприемем. Твоят късмет трябва да ни помогне.

Маскул продължи да оглежда нагоре.

— По-добре е да изчакаме — предложи той. — Сигурно ще успея да се кача до върха, само че сега е много горещо, пък съм и уморен. Ще подремна някой и друг час и после ще видим какво ще правим.

Лехалфе явно беше недоволен, но не му възрази.

17. КОРПААНГ

Маскул се събуди късно след блодсомбъра. Лехалфе стоеше край него и го наблюдаваше. Едва ли въобще беше мигнал.

— Кое време стана? — попита Маскул, докато търкаше очи, и седна.

— Към края на деня — последва неопределен отговор.

Маскул скочи на крака и хвърли поглед към скалите.

— Сега ще ги изкатеря — закани се той. — Няма защо и двамата да си счупим вратовете, така че ти ме почакай тук. Ако открия нещо на върха, ще те извикам.

Фейнът го изгледа особено.

— Горے няма нищо, освен голи хълмове. Често съм се качвал там. Да не те е осенила някоя идея?

— От височините ми идва вдъхновение. Сядай и ме чакай — настоя Маскул.

Ободрен след дрямката, той веднага атакува стръмнината и измина първите пет-шест метра на един дъх. По-нагоре урвата ставаше отвесна и трябваше да се изкачва по-внимателно и предпазливо. Тук-там се виждаха корниз, на които да стъпи или да се хване, и трябваше да преценява всяка стъпка. Скалата беше твърда и не поддаваше, а и Маскул не беше новак в планинарството. Бланчспел обаче огряваше цялата стена и белият ѝ блясък го заслепяваше.

Доста несигурно, поспирайки на места, Маскул успя да се приближи до върха. Беше му горещо, по него се стичаше пот и се чувстваше замаян. За да се добере до последния корниз, той се залови о две издадени скали, докато местеше крака нагоре. По-голямата канара, която държеше с лявата си ръка, се пропука от тежестта му, прелетя край него като огромна черна сянка, повлякла цяла лавина от по-дребни камъчета, и шумно се сгромоляса в подножието. Маскул се позакрепи, доколкото можа, ала доста време не се осмели да погледне надолу.

Най-напред не забеляза тялото на Лехалфе. После мярна краката и бедрата му на няколко метра нагоре по скалата. Главата на фейна се беше завряла в една кухня, която явно го беше привлякла с нещо, затова го изчака да се измъкне оттам.

Тяой се показа, погледна към Маскул и му съобщи с мелодичния си като рог глас:

— Входът е оттук!

— Слизам! — изрева Маскул. — Чакай ме!

И той бързо се спусна, вече без да се страхува, защото беше убеден, че откриването на входа, потвърждава късмета му. След двайсетина минути Маскул застана до фейна.

— Какво стана? — попита той.

— Скалата, която закачи, удари друга скала точно над извора и я откърти. Виж — под нея има достатъчно място да влезем.

— Не се радвай толкова — поохлади го/я Маскул. — Наистина това е забележителна случайност, но няма защо да бързаме. Дай да погледна първо.

Той надзърна в прохода, който беше достатъчно широк да мине изправен едър мъж. За разлика от силния дневен блясък отвън, в пещерата беше тъмно, ала някаква особена светлина я осветяваше отвътре и Маскул виждаше достатъчно ясно. Проходът под скалите водеше към невидимите недра на хълма. Потокът, който протичаше през долината, не минаваше оттам, а наистина извираше точно пред отвора.

— Е, Лехалфе, няма какво повече да умуваме — подвикна му/й Маскул. — Забележи, че тук се разделяме с поточето ти.

И се обърна в очакване на отговор, но видя, че спътникът му трепери от глава до пети.

— Какво има? — слиса се той.

Лехалфе сложи ръка на сърцето си и промълви:

— Потокът ни изоставя, но силата, която го е създала, остава. Фейснай е тук.

— Сигурно не очакваш да се срещнеш с него лично? И защо трепериш тъй?

— Може би няма да издържа.

— Защо? Защо се вълнуваш толкова?

Фейнът го хвана за рамото, придърпа го наблизко и се вторачи в лицето му с трескавите си очи.

— Мислите на Фейснай са обвити в мрак — избъбри той/тя. — Аз съм неговият любим, а ти си обичан от жените. Въпреки това, той ти даде нещо, което отказваше на мен.

— Какво ми е дал? — удиви се Маскул.

— Позволениято да го видиш и да продължиш да живееш. Аз ще умра. Но какво от това? Утре и двамата ще бъдем мъртви!

Маскул нетърпеливо се освободи от прегръдката му/й.

— Преживяванията ти може би важат само за теб самия. Откъде разбра, че и аз ще умра?

— Животът сега гори у теб — отвърна Лехалфе и поклати глава. — След като стигне до максимума си, навярно довечера, ще започне бързо да гасне и утре ще си мъртъв. Що се отнася до мен, ако вляза в Треал, няма да се върна повече. От пещерата ме лъхна мирисът на смъртта.

— Говориш като страхливец — обвини го/я Маскул. — Аз не усетих нищо.

— Не се страхувам — тихо възрази Лехалфе. Постепенно беше започнал да се съвзема. — Когато обаче си живял толкова дълго, колкото аз, е трудно да се умира. С всяка година все по-дълбоко се срастваш с живота.

— Решавай какво ще правиш, защото аз тръгвам веднага — с отсянка на презрение заяви Маскул.

Фейнът хвърли странен замислен поглед надолу към клисурата и влезе в пещерата, без да отговори. Маскул се почеса по главата и го/я последва по петите.

Едва пресякоха бълбукащото изворче и наоколо всичко се преобрази. Без да е задушен или тежък, въздухът застудя, проясни се и незнайно как събуди у тях погребални мисли. След първия завой на прохода светлината от входа изчезна и Маскул се чудеше откъде идва сиянието отвътре. Сигурно самият въздух блещукаше. Макар да бе светло колкото при пълнолуние на Земята, нито той, нито Лехалфе хвърляха сянка. Светлината в прохода някакси обезцветяваше стените и телата им. Всичко изглеждаше черно-бяло, като лунен пейзаж, което още повече усилваше тържествената погребалност, внушавана от тукашната обстановка.

След като повървяха десетина минути, проходът се разшири, така че имаше място за редица от шестима мъже; таванът се издигна високо над главите им. Лехалфе видимо отпаднаше. С клюмнала глава тяой се влачеше бавно. Маскул я/го прихвана.

— Не можеш да вървиш нататък. Дай по-добре да се върнем назад.

Фейнът се усмихна, олюля се и прошепна:

— Умирам.

— Не говори така — окуражи го/я Маскул. — Сигурно е временно неразположение. Хайде да се върнем на светло.

— Не, да вървим напред — настоя Лехалфе. — Искам да видя Фейснай.

— Е, добре — трябва да изпълняваме желанията на, болните — примири се Маскул.

С тялото й/му в ръце, той измина бързешком още стотина метра. Излязоха от прохода и пред тях се изправи нов невиждан свят.

— Пусни ме! — нареди Лехалфе с немощен глас. — Тук ще умра.

Маскул се подчини и положи фейна върху каменистата почва. Тяой се приповдигна с мъка на едната си ръка и с просветващи очи се взря в тайнствения пейзаж.

Погледът на Маскул също се насочи натам и видя обширна хълмиста равнина, осветена като че ли от луна. Ала, разбира се, нямаше нито луна, нито сенки. Забеляза и бързотечащи реки в далечината. До тях растяха необикновени дървета — засадени в земята, но с клони без листа, подобни на въздушни корени. И никакви други растения. Почвата съдържаше мека, шуплива скала, прилична на пемза. Само на два-три километра напред светлината потъваше в мрака. Зад тях наляво и надясно се издигаше огромен скален зид, но не беше гладък като обикновените стени, а беше прорязан от подобия на заливи и изпъкнали носове, досущ като неравна морска ивица. Погледът не стигаше до свода на огромния подземен свят. Тук-там в мрака се издигаха високите стрели на голи скали, фантастично изветрени от климата, които, без съмнение, служеха за подпорни колони. Не се виждаха цветове — само черно, бяло и сиво. Безмълвната тържественост и религиозност на гледката успокоиха духа на Маскул.

Изведнъж Лехалфе падна по гръб. Маскул приседна на колене и без да може да помогне, видя последния проблясък на душата ѝ/му, гаснеща като светица сред спарен въздух. Лехалфе умираше... Маскул склопи очите му/й. Отвратителната гримаса на Кристалния мигновено се изписа върху безжизненото лице.

Още на колене, Маскул усети нечие присъствие зад себе си. Обърна се бързо и видя един мъж, но не се изправи веднага.

— Още един фейн умря — отбеляза новодошлият със сериозен, беззвучен и благовъзпитан глас.

Маскул стана.

Мъжът беше нисък и набит, ала изглеждаше физически изтощен. На челото си нямаше органи, които да го загрозяват. Беше на средна възраст. Изражението му беше енергично и с доста груби черти, но сякаш облагородено от трудния и аскетичен живот. Зачервените му очи се вираха напрегнато и озадачено, като че ли зад челото му се таеше някаква неразрешима дилема. Нямаше брада, а косата на главата му беше късо подстригана и гъста; веждите — дебели. Облечен беше с черна роба без ръкави и държеше дълъг жезъл в ръка. От него се носеше привлекателен лъх на чистота и строгост.

— Всички стигат дотук, за да умрат — продължи той безстрастно, като прокараваше замислено ръка по бузите и брадичката си. — Идват от Матерпле, където живеят до невъобразима старост. Отчасти поради тази причина, отчасти поради самопораждането си, те се смятат за любимите чеда на Фейснай. Но щом тръгнат да го търсят и се доберат дотук, веднага умират.

— Този е последният от расата им — отвърна Маскул. — Но с кого говоря?

— Аз съм Корпанг — отвърна той и на свой ред попита: — Ами ти кой си? Откъде идваш и какво дириш тук?

— Името ми е Маскул. Домът ми е на другия край на вселената. Дойдох заедно с Лехалфе, който лежи тук.

— Един човек не би придружил фейн просто от приятелски чувства — забеляза Корпанг. — Какво търсиш в Треал?

— Значи тук наистина е Треал?

— Да.

Маскул мълчеше.

Корпанг огледа лицето му с малко нахално любопитство.

— Не знаеш или просто се прикриваш, Маскул?

— Дойдох на тази планета, за да задавам въпроси, а не да давам отговори.

Безмълвието наоколо беше угнетяващо. Въздухът не трепваше, нито долиташе звук. Гласовете им се снижиха, сякаш се намираха в катедрала.

— Да остана ли или се отказваш от компанията ми? — попита Корпанг.

— Бива, стига да се съобразяваш с настроението ми и да не говорим повече за мен.

— Трябва да ми кажеш поне докъде искаш да отидеш — усмихна се Корпанг.

— Първо ще видя тая страна и после ще се отправя към Личсторм.

— Мога да те разведа, ако искаш да разгледаш най-интересните забележителности — предложи Корпанг. — Да тръгваме.

— Първо да изпълним дълга си и да заровим тялото на мъртвия, ако може.

— Обърни се! — изкомандва Корпанг.

Маскул погледна назад — тялото на Лехалфе беше изчезнало.

— Какво означава това, какво стана? — смая се той.

— Тялото се върна там, откъдето е дошло. Не можеше да остане тук и затова изчезна, така че няма нужда от погребение.

— Какво излиза, че фейнът беше илюзия?

— В никакъв случай.

— Я набързо ми обясни какво се случи — помоли Маскул. — Май започвам да полудявам.

— Няма нищо толкова непонятно, само ме изслушай спокойно. Телом и духом фейнът принадлежи на външния видим свят — на Фейснай Подземният свят не принадлежи на Фейснай, а на Тхир, и създанията на Фейснай не могат да понасят да дишат въздуха му. Това се отнася както за телата, така и за най-дребните частици. Ето защо фейнът се разтвори в Нищото.

— Нима и двамата с теб не принадлежим също на външния свят? — удиви се Маскул.

— Ние сме част и от трите свята — успокои го Корпанг.

— Какви три свята? За какво говориш?

— Съществуват три свята — съдържано обясни Корпанг.

— Първият принадлежи на Фейснай, вторият — на Амфуз, а третият — на Тхир.

— Това са просто имена. По какво се различават помежду си трите свята?

Корпанг прокара ръка по челото си.

— Да поговорим пътьом. За мене е истинско мъчение да стоя неподвижно.

Все още слисан от тайнственото изчезване на тялото, Маскул отново огледа предишното му място. Едва успя да откъсне очи, толкова беше удивен. Реши се да тръгне чак след като Корпанг го извика за втори път.

Те поеха в посока от скалистия зид през осветената от въздуха равнина към най-близките дървета. Приглушената светлина, която не оставяше сенки, скалистите сивкави стрели, побити в черния кехлибар на земната твърд, фантазмагоричните дървета и безнебието, мъртвешката тишина и съзнанието, че е под земята — всичко предразполагаше съзнанието на Маскул към мистицизъм и той с известно нетърпение се приготви да чуе разказа на Корпанг за чудесата на новата страна. Вече започваше да схваща, че реалността на външния свят е съвсем различна от тази тук.

— Защо са различни трите свята? — върна се към последния си въпрос Маскул.

— Най-напред, Маскул, кажи защо питаш? — започна Корпанг и чукна почвата с върха на жезъла си. — Признай, ако е просто любопитство, защото не бива да заиграваме със сериозните теми.

— Не, не е — бавно възрази Маскул. — Не съм нехаен ученик и пътуването ми не е екскурзия.

— Тежи ли нечия кръв на съвестта ти? — запита спътникът му и го погледна съсредоточено.

Кръвта нахлу в лицето на Маскул, което поради осветлението придоби абаносов оттенък.

— Да, за нещастие... пролях, и то не малко.

Лицето на мъжа се набръчка, но той не каза нищо.

— Както виждаш — продължи Маскул, като се изсмия късо, — в такова положение съм, че наистина се нуждая от съветите ти.

Корпанг не отговори веднага.

— Виждам човешината у тебе, въпреки престъпленията — след известно време отсъди той. — Затова, пък и защото сме длъжни да си помагаме взаимно, няма да те зарежа, макар никога да не съм мислил, че ще тръгна редом до убиец... А сега да се върнем на въпроса ти... Каквото и да види човек, Маскул, то е в три измерения — в дължина, в широчина и в дълбочина. Първото, дължината, е съществуването, широчината е взаимовръзката, а дълбочината е чувството.

— Нещо подобно ми разказваше и Еартрид, свирачът, който е пристигнал от Треал — прекъсна го Маскул.

— Не го познавам. Какво друго ти е разказвал той?

— Какво е приложението им в музиката. Продължавай по-нататък — настоя Маскул.

— На трите състояния на възприятието отговарят три свята. На съществуването — светът на Фейснай, взаимовръзката съответства на Амфуз, а чувството — на Тхир.

— Ще ми дадеш ли някакъв пример? — смръщи се Маскул. — Пак не ми стана ясно какво точно означават, трите свята.

— Вече ти дадох най-сигурните доказателства и факти. Първият свят е видимата сетивна Природа. Създадена е от Фейснай от нищото и затова се нарича Съществуване.

— Дотук ми е ясно.

— Вторият свят е чистата Любов без похот. Без любовта ще останем затворени в себе си, откъснати от останалите хора. Без нея няма нито съчувствие, нито дори омраза, гняв или отмъщение — това са нейните несъвършени изкривени форми. Светът на Фейснай — светът на Природата — е проникнат от света на Амфуз — от Любовта или Взаимосвързаността.

— На какво основание приемаш, че тъй нареченият втори свят не е просто съставка на първия, а е различен?

— Защото са взаимно противоречиви — подчерта Корпанг. — Природният човек живее за себе си, а влюбеният — заради другия.

— Може би си прав — съгласи се Маскул. — Доста мистично ми звучи, но продължавай нататък. Какво е Тхир?

— Дължината и широчината дават плоската повърхност. Животът и любовта без чувството създават плитки и повърхностни натури. Чувството е човешкият стремеж да се доближиш до създателя си.

— Посредством молитва и преклонение, така ли? — обади се Маскул.

— Не. Подобно чувство за сближение с Тхир не ще откриеш нито в първия, нито във втория свят и затова то е друг свят. Също както дълбочината е разликата между предмет и субект, така и чувството е приликата между Тхир и хората.

— Но кой е самият Тхир?

— Тхир е след-света.

— Пак не разбирам — рече Маскул. — Значи ли това, че вярваш в три различни бога, или говориш за три способа, по които се достига до един бог?

— Боговете са три и са в постоянна борба помежду си. И същевременно по някакъв начин са едно цяло.

— Как стигна до подобно заключение? — попита Маскул, след като поразмисли върху думите му.

— Тук, в Треал, не са възможни други — беше категоричен Корпанг.

— Защо в Треал, какво особено има точно в тази страна?

— Скоро ще ти покажа.

Те изминаха километър и половина в мълчание, докато Маскул смилаше чутото току-що. Щом стигнаха до първите дървета, израснали по бреговете на рекичка с прозрачни води, Корпанг спря.

— Отдавна вече няма нужда от превръзката около челото ти — подхвърли той.

Маскул я свали и като докосна своя лоб, се увери, че той е гладък, както преди пристигането му на Торманс.

— Какво е станало? — удиви се той. — И откъде разбра, че органите са изчезнали?

— Защото бяха от света на Фейснай. Изчезнали са така, както тялото на фейна.

— Без тях се чувствам повече като човек — отбеляза Маскул, който продължаваше да си разтрива челото. — Защо обаче не се е променило нещо друго от тялото ми?

— Защото цялата му жизнена воля съдържа елемент от Тхир — обясни Корпанг.

— А защо спряхме?

Корпанг отчупи крайчеца на един от въздушните корени и му го подаде, за да го изяде.

— Това храна ли е? — зачуди се Маскул.

— Храна за тялото и за душата — успокои го домакинът му.

Маскул хапна. Коренът беше твърд и бял, от него се процеждаше белезникава мязга. Нямаше вкус, но след като го погълна, възприятието на Маскул се промени. Светлината и контурите на пейзажа оставаха същите, но с няколко степени по-строги и впечатляващи. Когато погледна Корпанг, го порази готическата му благоговейност, макар в очите му да се четеше същата обърканост.

— Цялото си време ли прекарваш тук? — обърна се Маскул към него.

— Понякога излизам отгоре, но не много често.

— Какво те свързва с този мрачен свят?

— Търся Тхир.

— И не си се отказал от толкова време?

— Хайде да вървим — прекъсна го Корпанг.

Разговорът, който подеха, когато отново закрачиха през сумрачната, издигаща се постепенно равнина, беше още по-откровен отпреди.

— Макар че съм родом от други краища — разказваше Корпанг, — живея тук от двайсет и пет години и през цялото това време постепенно приближавах към Тхир, или поне така се надявам. Има обаче една особеност — първите етапи дават по-богата реколта и обещават повече, отколкото следващите. Колкото повече човек дири Тхир, толкова повече Тхир му се изплъзва. В началото го чувстваш и познаваш, понякога като форма. Друг път като глас или като съкрушителни емоции. После в душата настава суша, безпросветност и безпокойство и почваш да мислиш, че Тхир е безкрайно далеч.

— Как си го обясняваш?

— Може би колкото по-завоалирано изглежда всичко, толкова повече се приближавам до него, Маскул.

— И това те тревожи? — учуди се Маскул.

— Дните ми са непрестанно мъчение.

— И въпреки това, ти упорстваш, нали? Не искаш да останеш в тоя дневен мрак?

— Моите въпроси ще получат отговор.

Настъпи мълчание.

— Какво друго ми предлагаш да видя? — наруши го Маскул.

— По-нататък страната става по-дива. Водя те към Трите Фигури, издялани и издигнати от по-древна човешка раса. Там ще се помолим.

— А после?

— Ако си искрен, ще видиш онова, което не би могъл да забравиш.

Двамата мъже вървяха полека нагоре по долинката между две успоредни полегати възвишения. Леглото ѝ все повече потъваше, докато от двете страни склоновете се издигаха по-стръмни. Движеха се по криволичетия път, без да виждат околността. Стигнаха до малко изворче, бликащо от земята. От него се процеждаше поточе, различно от останалите, защото се изтичаше *нагоре*. Не след дълго в него се вливаха други миниатюрни поточета, така че накрая то нарастваше до средно голям ручей. Маскул се намръщи.

— Явно тук законите на природата са други — отбеляза той.

— Тук не може да вирее нищо, което не се състои от трите свята.

— Все пак водата трябва да отива нанякъде.

— Не знам как да ти обясня. Тук в едно се събират три воли.

— Има ли чиста материя от Тхир, без други примеси?

— Тхир не може да съществува без Амфуз, а последният — без Фейснай.

Известно време Маскул обмисляше думите му и накрая рече:

— Така трябва да е. Без живот няма любов, а без любов не може да има религиозно чувство.

Върховете на хълмовете, образуващи долината, станаха още по-стръмни и поради полумрака вече не се виждаха. Скалистите им склонове се издигаха все по-отвесно, а долината се стесняваше с всяка измината крачка. Никакъв жив организъм не се мяркаше. Всичко бе неестествено, като в гробница.

— Като че ли сме мъртви и вървим из отвъдното — рече Маскул.

— Аз все още не съм научил защо си дошъл — подхвърли Корпанг.

— Защо да превръщам в мистерия идването си? Дойдох, за да намеря Суртур.

— Чувал съм това име. Само че къде и кога...

— Забравил си? — възкликна Маскул.

Корпанг вървеше със забит в земята поглед и беше явно угрижен.

— *Кой* в този Суртур? — попита той.

Маскул само поклати глава, без да отговори. Долината скоро се стесни дотолкова, че хванати един за друг, със свободната си ръка те можеха да докоснат скалистите стени от двете страни. Май клисурата щеше да излезе задънена. Но точно когато пътят изглеждаше най-необещаващ и бяха притиснати от скалите, след един досега останал скрит завой те се измъкнаха през обикновена пролука сред скалите и ненадейно се озоваха на открито.

Перпендикулярно на пътя, по който бяха дошли, минаваше някакъв огромен естествен коридор. Краищата му се губеха в далечината след неколкостотин метра. Точно в центъра му зееше бездна с отвесни стени, ширината ѝ се менеше от девет до трийсет метра. От двете ѝ страни бяха надвиснали скалисти площадки, широки около пет-шест метра, размити в мрака. Маскул и Корпанг се качиха на едната. Отсрещната беше малко по-висока. Зад тях се показва втора линия от високи непристъпни скали, с невидими за окото далечни върхове.

Реката, която ги следваше и по пътя през пролуката, течеше право напред, но вместо да пропадне в бездната като водопад, тя преминаваше над нея като някакъв течен мост и изчезваше в една пукнатина в скалите от противоположната страна.

Но за Маскул по-интересна дори от последното чудо беше липсата на сенки, още по-осезаема, отколкото в равнината. Мястото изглеждаше като обиталище на призраци.

Без да спира, Корпанг го поведе наляво. Щом изминаха близо километър и половина, пропастта се разшири до шейсетина метра. На отсрещния корниз се мержелееха три широки скали, които приличаха на изправени великани, застанали неподвижно на ръба на бездната. Корпанг и Маскул се приближиха и Маскул установи, че фигурите бяха грубо издялани статуи, всяка висока около десетина метра. Видя, че изобразяваха голи мъже с едва-едва оформени крайници и туловища. Май само лицата бяха удостоени с повече внимание, но дори и те бяха твърде схематични. Явно статуите бяха дело на примитивни скулптори. Фигурите стояха прави със събрани колене и спуснати отстриани ръце. И трите си приличаха досущ една на друга.

Корпанг се спря точно срещу тях.

— Трите Същества ли са това? — попита Маскул, който въпреки неизменната си самонадеяност, бе изпълнен сега със страхопочитание.

— Не задавай въпроси, а коленичи! — заповяда Корпанг и сам падна на колене, макар Маскул да остана прав.

Корпанг покри очите си с ръка и мълчаливо се помоли. Светлината чувствително отслабна и Маскул, който не откъсваше поглед от статуите, също застана на колене.

Притъмняваше все повече, докато накрая около тях се спусна непрогледен мрак. Не се виждаше нищо, нито се чуваше звук; Маскул бе насаме със собствения си дух.

Един от трите колоса започна бавно да изпъква и от каменна статуя се превърна в жив човек. От тъмнината изплуваха гигантската глава и гърдите, осветени от мистично розово сияние, като планински връх, окъпан от изгряващото слънце. Със засилването на блясъка Маскул откри, че плътта му беше прозрачна и светеше отвътре. Краката на видението бяха обвити в мъгла.

Скоро Маскул видя ясно и чертите на лицето. То принадлежеше на двайсетгодишен младеж, с момичешка красота и с мъжествена сила, със закачлива загадъчна усмивка. През Маскул премина чиста и тайнствена тръпка като болка, примесена с екстаз — сякаш се събужда от дълъг зимен сън и вижда просветващите тъмни и нежни цветове на зората. Видението се усмихна, без да каже дума, и погледна през Маскул, разтреперан от възторг и от прилива на чувствата. Поетическото преживяване беше неизразимо, нервите му не издържаха и той избухна в плач. Когато отново вдигна очи, образът почти беше изчезнал и след няколко мига се скри в непрогледен мрак.

Тогавя се появи втората статуя. Тя също се преобрази в жива форма, макар Маскул да не виждаше подробностите от лицето и тялото ѝ поради яркото им сияние. Светлината, която първо беше бледо златиста, лумна като лъчезарен златен огън и огря целия подземен пейзаж. Сякаш слънчева светлина обля и скалистите корнизи, и урвите, него самия и Корпанг, паднали на колене, двете неподвижни статуи, и хвърли черни и отчетливи сенки. Със светлината дойде и горещината, ала жегата беше особена. Маскул не отбеляза покачване в температурата, но усети, че сърцето му се топи от женствена мекота. Мъжката му надменност и егоизъм неусетно изчезнаха, разми се

собствената му личност. Изличи се волността на ума и радостта на сърцето. Духът му се изпълни със страстни, почти диви жалост и скръб. Маскул изпита мъчително желание *да служи*, без да знае кому. Внуши му ги горещината, която идваше от статуята. Маскул тревожно се огледа и спря поглед на Корпанг. После сложи ръка на рамото му и го сепна от молитвата.

— Корпанг, ти знаеш какво чувствам, Корпанг — прошепна той.

Корпанг му се усмихна благо, но не отвърна нищо.

— Не ме е грижа за мен и за моите дела — заяви Маскул. — Какво искаш да направя за теб?

— Хубаво е, Маскул, че веднага се отзова на невидимите светове.

При тези думи фигурата изчезна и светлината над местността отслабна. Поривът на Маскул се уталожил полека-лека, макар че едва с падането на пълния мрак той успя да се овладее. Засрами се заради момчешкия си изблик на ентузиазъм и със съжаление заключи, че има слаб характер.

Изправи се и в този миг само на метър от ухото си чу шепота на човешки глас. Въпреки това достатъчно ясно разбра, че не говореше Корпанг. От звука на гласа Маскул се разтрепери.

— Маскул, ти ще умреш — нашепваше невидимият.

— Кой говори?

— Остават ти още няколко часа. Не пропилявай напразно това време.

Маскул не можеше да пророни дума.

— Ти презираш живота — продължаваше тайнственият глас. — Наистина ли си въобразяваш, че огромният свят няма значение и животът е просто забавление?

— Какво трябва да сторя? — запита Маскул.

— Да се разкаеш за убийствата, да не извършваш нови, да отдадеш почит на...

Гласът заглъхна. Без да отрони ни слово, Маскул го почака да заговори отново. Всичко наоколо оставаше безмълвно и сигурно този, който говореше, си беше отишъл. Обзе го свръхестествен ужас и изпадна във вцепенение.

В същия миг съзря бавното угасване на една от статуите. Не беше забелязал преди това блясъка ѝ. Не след дълго над подземния

свят се възцари обичайната му светлина. Корпанг се изправи и го разтърси, за да го изведе от трансa.

Маскул се огледа, но освен тях двамата нямаше никой.

— Чия беше последната статуя? — попита той.

— На Тхир.

— Чу ли ни да говорим?

— Долових гласа ти и нищо повече — отвърна Корпанг.

— Току-що ми предсказа смъртта и предполагам, че не ми остава още много. Същото ми каза и Лехалфе.

Корпанг поклати глава.

— Колко важен е животът за теб?

— Малко. Но все пак е страшно.

— Кое, смъртта ти ли?

— Не, предупреждението за нея.

Те млъкнаха. Тишината беше пълна. Нито един от двамата не знаеше какво да предприемат или в каква посока да се отправят. Точно в този миг чуха барабанене. Ударите идваха като че ли някъде отляво на мястото им, докъдето погледът не стигаше, но от същата скалиста площадка — бавни, натъртени, вълнуващи, далечни и тихи, но особено изразителни на фона на безмълвието. Сърцето на Маскул заби учестено.

— Какъв е този звук? — попита Корпанг и се взря в тъмата.

— Суртур.

— Пак ще те попитам — кой е тоя Суртур?

Маскул го стисна за ръката да замълчи. Въздухът в посоката на барабана засия странно. Заревото ставаше по-силно, постепенно изпълни целия кръгзор и освети околния свят вместо светлината на Тхир. Новата светлина също не хвърляше сянка.

Ноздрите на Корпанг се издуха и той възправи осанка.

— Какъв е този блясък?

— Светлината Муспел.

Двамата инстинктивно погледнаха към трите статуи. От тайнственото сияние те се бяха променили — лицата и на трите фигури бяха надянали ужасяващата зла маска на Кристалния.

Корпанг извика и закри очи с ръка.

— Какво става? — промълви той след миг.

— Сигурно това е знак, че животът е порочен и че създателят му е сгрешил, независимо дали е един или са трима.

Корпанг отново откри очи и погледна като човек, който се опитва да привикне към изумително зрелище.

— Как да повярвам в това?

— Трябва — отсече Маскул. — Винаги си служил на всевишния и трябва да продължиш. Просто се оказа, че Тхир не е най-висшият.

Лицето на Корпанг се изкриви от животински гняв.

— Светът е фалшив — извика той, — цял живот търсих Тхир, за да разбера накрая това.

— Няма за какво да се укоряваш — рече Маскул. — Кристалния е имал на разположение цяла вечност да усъвършенства коварствата си и не се чуди, че човек, дори да има добри намерения, не съзира лесно истината. Какво ще правиш сега?

— Барабанът сякаш се отдалечава. Ти ще го последваш ли, Маскул?

— Да.

— Къде ще ни заведе той?

— Навярно извън Треал.

— Ударите на барабана ми се струват по-истински от реалността — рече Корпанг. — Каж ми, кой е Суртур?

— Чувал съм, че света на Суртур, наричан Муспел, е оригиналът. Другият спят е само негово изопачено копие. Кристалния е живот, а Суртур е по-различен от живота.

— Откъде знаеш? — попита Корпанг.

— Узнах го някакси — по интуиция и от опита си, от разговорите с мъдреците, които живеят на твоята планета. С всеки час това знание става все по-истинско и приема неопределена форма.

С решителен и непримирим поглед Корпанг се изправи лице в лице с трите Фигури.

— Вярвам ти, Маскул — рече той. — *Ето* го най-доброто доказателство. Тхир не е върховният, дори в известен смисъл е *най-долният*. Най-фалшивият и низкият, щом е паднал до подобни измами... Идвам с теб, но не ме предавай! Може ударите на барабана да са знак за теб, но въобще да не важат за мен. Ако ме изоставиш...

— Не ти обещавам. Не те моля да дойдеш с мен. Ако предпочиташ да останеш в ограничения си свят, ако се съмняваш, по-

добре недей да идваш.

— Не говори така. Никога няма да забравя услугата, която ми оказа... Да побързаме, иначе ще изпуснем звука.

Корпанг крачеше по-припряно и от Маскул. Те се движеха в посока към барабаненето. Три-четири километра по-нагоре пътеката следваше равнището на корниза. Тайнственото сияние постепенно гаснеше и мястото му зае обичайната светлина на Треал. Ритмичните удари не спираха, но все долитаха отнякъде далеч напред и колкото и да бързаха, разстоянието до тях оставаше същото.

— Що за човек си ти? — внезапно възкликна Корпанг.

— В какъв смисъл?

— Как така си станал толкова близък с Невидимия? Защо преди да те срещна, въпреки безкрайните молитви и самобичуване, никога не го доближих? С какво ме превъзхождаш?

— Дочуването на гласове свише не ми е професия — отвърна Маскул. — Отличавам се с прост и открит дух. Затова узнах неща, които досега ти не си успял да доловиш.

Корпанг се свъси и замълча. Явно имаше горд характер.

Корнизът се издигаше. Двамата мъже се оказаха високо над платформата на противоположната страна на пропастта. Пътят рязко свърна надясно. Те заобиколиха зейналата яма и стъпиха на другия корниз, сякаш вървяха по мост, за да стигнат до върха на отсречните скали. Пред тях се откриха нови скали. Двамата вървяха след барабана в подножието на нови възвишения. Докато минаваха покрай входа на една огромна пещера, чува звука от недрата ѝ и влязоха вътре.

— Ще ни заведе до външния свят — предупреди Корпанг. — Понякога излизам там по този път.

— Значи без съмнение той ни води именно натам. Признавам, че ще бъда доволен да видя отново слънцето.

— Как ти остава време да си мислиш за слънцето? — усмихна се едва-едва Корпанг.

— Обичам слънцето, пък и не съм с дух на фанатик.

— И все пак, ще стигнеш *там* преди мен.

— Не се заяждай — каза Маскул. — Ще ти съобщя нещо: Муспел не се подчинява на волята ни и няма нищо общо с нея. Защото волята е свойство на този свят.

— Каква е тогава целта на пътуването ти?

— Едно е да вървиш нанякъде, съвсем друго е да си имаш определена цел. Едно е да се мотаеш по пътя си към целта, друго — да се движиш с прекомерна скорост към нея.

— Няма да ме измамиш толкова лесно, колкото си мислиш — подсмихна се Корпанг.

Светлината отвън се запази и в пещерата. Пътеката се стесни и стръмно изви нагоре. Тъгълът нарасна до четирийсет и пет градуса и двамата трябваше да пълзят. Проходът отесня толкова, че напосми на Маскул за клаустрофобичните кошмари от детството.

Скоро блесна дневна светлина. Двамата мъже се забързаха да изминат оставащото разстояние. Маскул пръв изскочи в цветния свят и мръсен, кървящ от безбройните драскотини, се изправи на възвишението, мигайки под яркото лъчение на следобедното слънце. Корпанг го следваше неотлъчно по петите. Непривикнал с ослепителния блясък на Бланчспел, той трябваше да покрие очи с длани за цели няколко минути.

— Барабанът спря! — изведнъж възкликна той.

— Не можеш да очакваш музиката да свири непрекъснато — сухо подметна Маскул. — Би било твърде голямо разточителство.

— Останахме без ориентир и все едно пак сме в началото.

— Е, Торманс е огромна планета. Но аз си имам правило, Корпанг — дойдох от юг и винаги се движа на север.

— Така ще стигнем до Личсторм.

Маскул разглеждаше фантастичните скални струпвания пред тях.

— Видях тези камъни от Матерпле — рече той. — Планините сега ми се струват също толкова отдалечени, колкото изглеждаха и оттам, а не остава много време до края на деня. Далеч ли е Личсторм?

Корпанг се взря в планинската верига.

— Не знам, но смятам, че само чудо може да ни заведе дотам, преди да мръкне.

— Имам чувството, че ще стигнем до вечерта — прошепна Маскул. — Тази вечер ще бъде най-важната в живота ми.

И останал без сили, той се отпусна на земята.

18. ХОНТ

Докато Маскул почиваше, Корпанг неуморно крачеше напред-назад и махаше с ръце. Беше си загубил жезъла. Лицето му бе пламнало от едва сдържано нетърпение, което подчертаваше естествената грубост на външността му. Най-сетне той спря пред Маскул и го погледна.

— Какво смяташ да правим?

Маскул вдигна очи към него и лениво посочи към планините в далнината.

— Ще чакаме, защото не можем да стигнем сами.

— Какво ще чакаме?

— Не знам... Какво е това? — внезапно възкликна той. — Върховете си смениха цвета от червен на зелен.

— А, вятърът лич е задухал нататък.

— Вятърът лич?

— Атмосферата на Личсторм. Тя винаги се придържа около планините, но когато духне северният вятър, стига до Треал — обясни Корпанг.

— Като мъгла ли е?

— Особена мъгла, защото разправят, че подклажда сексуалната страст.

— Значи ще правим любов — засмя се Маскул.

— Може да не се окаже толкова забавно — малко намусено подхвърли Корпанг.

— Кажете, как тези прегънати под прав ъгъл върхове запазват равновесие?

Корпанг погледна към надвисналите над равнината върхове, които чезнеха в мрака.

— Страстта ги крепи.

Маскул отново се разсмя, но изпитваше странно смущение.

— Любовта на скалата към другата скала, така ли? — възкликна той развеселен.

— Няма нищо смешно, защото е точно така.

— Скоро ще ги поразгледаме отблизо. Зад тези планини е Баре, нали?

— Да — кимна Корпанг.

— А по-нататък е Океанът. Как се нарича той?

— Името му научават само онези, които умират край бреговете му.

— Толкова безценна ли е тайната му, Корпанг?

Бланчспел приближаваше западния хоризонт. До края на деня оставаха още повече от два часа. Около тях се смрачи. Падаше лека мъглица, която не беше нито влажна, нито студена. Веригата на Личсторм се виждаше като неясно петно на небето. Щипещият въздух беше натежал от електричество. Маскул почувства емоционална възбуда и изглеждаше, че при най-слабата външна причина ще загуби самоконтрол. Корпанг оставаше мълчалив с плътно стиснати устни.

Маскул продължаваше да се взира в една висока камениста грамада наблизо.

— Мястото е добро за наблюдателница. Все нещо ще забележим от върха.

Без да изчака мнението на спътника си, Маскул се закатери нагоре и след пет минути бе на върха. Корпанг го последва.

Оттук пред тях се разкри цялата местност, наклонена към морето, което беше просто далечна лъскава ивица вода. Но очите на Маскул се откъснаха от гледката и се задържаха на нещо дребно на три километра разстояние, подобно на кораб, който, увиснал само на няколко метра височина във въздуха, се носеше бързо към тях.

— Какво мислиш за това? — възкликна той стъписан.

Корпанг поклати глава, без да отговори.

След две минути лелящото съоръжение беше намалило наполовина разстоянието до тях. Все повече заприличваше на кораб. Летежът му обаче не изглеждаше плавен, беше дори доста капризен и неравен. Носът му ту подскачаше нагоре-надолу, ту се местеше наляво-надясно. Маскул най-сетне забеляза на кърмата мъж и нещо подобно на мъртво животно, проснато в средата ѝ. Щом леталото се приближи още, най-сетне се видя и плътната синя мъглица под и зад корпуса му. Въздухът пред носа, обърнат към тях, беше чист.

— Май пристига онова, което чакахме, Корпанг — подвижна Маскул. — Само че как ли въобще пътува?

Той поглади замислено брада и, страхувайки се, че ще ги подмине, застана върху най-високата скала, изрева силно и заръкомаха. Леталото, което вече беше само на неколкостотин метра, леко промени курса си и се насочи право към тях. Нямаше никакво съмнение, че летецът беше забелязал присъствието им.

Возилото намали скоростта си до бързината на пешеходец, но движенията му оставаха неравномерни. Формата му беше доста чудновата. На дължина стигаше шест метра, скосено след ъглестата кърма от двете страни до плоския кил отзад, широк един-два метра. Равното дъно на кораба се носеше едва на около три метра от земята. По него не се виждаха украшения. На борда се возеше само един пътник, а другата фигура, която бяха зърнали отдалеч, бе просто леш на някакво животно с големината на едра овца. Синята мъгла след кораба явно излизаше от святкащата точка в крайчеца на късата вертикална мачта, закрепена към кърмата. Щом возилото се приближи на няколко метра пред смаяните им погледи, пътуващият вътре мъж свали мачтата и покри блестящия връх с калъф. Постъпателното движение бе прекратено и корабът се разлюля насам-натам, без да се спуска, обгърнат в синята мъгла. Най-накрая широката му страна приближи скалистия хълм, на който стояха двамата мъже. Щурманът скочи на земята и се закатери към тях.

Маскул подаде ръка, за да му помогне, но той я отблъсна надменно — Беше млад мъж, среден на ръст. Носеше прилепнали към тялото кожени дрехи. Краката и ръцете му бяха съвсем обикновени, но торсът му беше непропорционално дълъг. Маскул никога не беше виждал по-голям и по-широк гръден кош от неговия. Безбрадото му лице имаше заострени и грозни черти и язвително ухилено изражение, с коси очи и вежди и щръкнали зъби. От челото му излизаше орган, който сякаш беше осакатен — от него беше останало само противната месеста основа. Имаше къса и рядка коса. Маскул не можеше да определи цвета на кожата му, който явно беше в такова отношение към джал като зеленото към червеното.

Щом стигна до върха, непознатият спря и, предизвикателно ухилен, заразглежда двамата мъже през полуспуснатите си клепачи.

Маскул нямаше търпение да заговори, но не желаше да е пръв. Разколебан, Корпанг стоеше назад.

— Кои сте вие? — попита накрая летецът. Силният му глас звучеше с пренеприятен тембър. На Маскул му прозвуча като голяма струя въздух, свистяща през тясно отворстие.

— Аз съм Маскул, а приятелят ми се нарича Корпанг — отвърна той. — Той е от Треал, а мен не ме питайте откъде пристигам.

— Аз пък съм Хонт от Сарклаш.

— Къде се намира тази територия?

— Допреди половин час можех да ви я покажа, но вече притъмня. Това е една планина в Личсторм.

— Там ли се връщаш?

— Да — потвърди летецът.

— За колко време ще стигнем до нея с кораба?

— За два-три часа.

— Ще се поберем ли и тримата?

— А, и вие ли сте за Личсторм? — учуди се Хонт. — За какво ви е да ходите там?

— Да разгледаме страната — очите на Маскул проблясваха лукаво. — Но нека преди това се навечеряме. Не си спомням днес да съм слагал залък в уста. Ти си бил явно на лов и сигурно няма да ни липсва храна.

— А на теб явно не ти липсва наглост — погледна го захилено Хонт. — Ама и аз съм си такъв и затуй ми харесват подобни хора. Приятелят ти май ще си остане гладен, но няма да си поиска ядене от непознат. Съвсем на сащисана жаба, измъкната от тъмна дупка, ми прилича.

Маскул докосна ръката на Корпанг да не възразява.

— Къде ловува, Хонт? — поинтересува се той.

— В Матерпле. Лош късмет обаче — улучих с копието Само това степно конче, дето лежи там.

— Ти кажи кой живее в Личсторм?

— Има там мъже, има и жени. Но не и мъже-жени като теб.

— Какво наричаш мъже-жени?

— Човеци със смесен пол като теб. В Личсторм половете са чисти.

— Винаги съм се възприемал като мъж.

— Може, но трябва да се провери мразиш ли жените и дали се страхуваш от тях?

— Защо, теб да не би да те е страх?

— В Личсторм всичко е различно... — изкиска се Хонт, та чак си показва зъбите. — Значи туристи, а?

— Признавам, че след думите ти съм любопитен да видя жените там.

— Ще ви запозная със Сюленбод.

След като подхвърли тая фраза, той помълча и ненадейно избухна в мощен басов смях, от който гръдният му кош се затресе.

— Сподели шегата с нас — рече Маскул.

— А, ще я разберете по-късно.

— Ако се будалкаш с мен, няма да се церемоня много-много с теб.

Хонт отново се закикоти.

— Сюленбод ще ми бъде задължена. Дори да не я навещавам толкова често, колкото ѝ се иска, винаги се радвам да ѝ услужа... Добре, можете да се качвате на кораба.

Маскул потърка нос, двоумейки се:

— Защо се ненавиждат помежду си половете в твоята страна — защото страстите там са по-слаби или по-силни?

— На други места може и да има нежни чувства, в Личсторм обаче цари само жестоката страст.

— Какво означава „жестока страст“?

— При нас мъжете търсят у жената не насладата, а болката.

— Искам да го видя, пък после нека умра.

— Да — с подигравателен тон потвърди Хонт, — ще е жалко да стигнете до Личсторм и да изпуснете подобен шанс.

Сега вече Корпанг дръпна Маскул за ръката.

— Това пътешествие ще свърши лошо — предупреди той.

— Защо?

— Тръгна, защото допреди малко гонеше Муспел, а сега търсиш жени.

— Остави ме — рече Маскул. — Остави всичко на късмета ми. Как пристигна това корабче дотук? — обърна се той към Хонт.

— Какво си хортувате за Муспел? — наостри слух Хонт.

Корпанг го стисна грубо за рамото и го погледна право в очите.

— Какво знаеш за Муспел? — изръмжа той.

— Не много. Само нещичко. Като седнем за вечеря, ме питай. Време е вече да тръгваме. Да ти кажа, преминаването над планините през нощта не е детска игра.

— Няма да забравя — натърти Корпанг.

— Да се качваме ли? — извика Маскул, поглеждайки към корабчето.

— По-кратко, друже. Направен е само от камъш и кожа.

— Трябва най-напред да ме осветлиш по какъв начин съумява да преодолее законите на гравитацията.

— Да ви подшушна една малка тайна — каза насмешливо Хонт. — Всички закони са за жените. Истинският мъж е закононарушител и престъпник.

— Не разбирам...

— Огромната маса на земята непрекъснато ражда женски елементи, а мъжките части от скалите и от живите организми също така непрекъснато се опитват да ги достигнат. Ето какво е гравитацията.

— Как успяваш да летиш с кораба?

— Двата ми мъжки камъка свършват цялата работа. Под корпуса му е единият и го пази да не се разбие на земята другият е на кила и го пази от твърди предмети отзад. Единствената част от кораба, която земята привлича, е каютата, върху която не падат лъчите на мъжките камъни. Така че каютата определя направлението на кораба.

— Що за чудо са тези „мъжки камъни“?

— Ами те наистина са мъжки — рече Хонт. — В тях няма нищо женско; постоянно изхвърлят мъжки искри, които поглъщат женските елементи, издигащи се от земята. Не остава нито една женска искрица, която да привлича мъжките съставни части на корпуса, и той преодолява силата на тежестта.

Маскул вникваше в обясненията на летеца.

— Сигурно си много изкусен и сръчен, Хонт... Ловуваш, строиш кораби, знаеш много... Я, слънцето вече залязва и май е по-добре да потегляме вече.

— Качи се тогава пръв и избутай плячката ми по-напред. Двамата с тъжния ти приятел ще се сместите по средата.

Маскул веднага се спусна долу и се прехвърли на борда, но тук го чакаше изненада. Едва стъпи на крехкото дъно, придържайки се все още за скалата, теглото му изчезна напълно и той сякаш заплува в някаква гъста среда като в солена вода. В същото време скалистият ръб, който стискаше, го привличаше като слаб електрически ток и той с мъка успя да се откопчи.

След първоначалния шок Маскул спокойно прие правилата на новия порядък, който цареше тук, и се захвана да премести трупа на животното, което не го затрудни особено при отсъствието на сила на тежестта в кораба. Корпанг също слезе. Поразителната промяна не беше смутила ни най-малко спокойствието му, основано на морални идеи. Хонт се качи последен, хвана опората, на която беше закрепен горният мъжки камък, и след като махна капачето, я изправи. Тогава Маскул видя отблизо тайнствената светлина, която в противодействие с природните закони изпълняваше ролята не само на подемна, но и на движеща сила. Лъчите ѝ бяха затъмнени от червеникавите отблясъци на огромното слънце и тя не беше по-впечатляваща от обикновения блясък на синьо-бял диамант, макар силата ѝ да се измерваше от оцветената мъгла, която оставяше на метри назад.

Управлението се извършваше посредством капака, привързан към горната част на мачтата, чрез който се затваряше или откриваше отделен сегмент от лъчите на мъжкия камък, или дори всичките наведнъж. Веднага щом Хонт издигна мачтата, въздушното возило се откъсна от скалата и бавно полетя към планините. Бланчспел изчезваше зад хоризонта, а гъстата мъгла скри всичко в радиус няколко километра. Въздухът стана по-прохладен и свеж.

Скоро скалните масиви изчезнаха от огромната наклонена равнина. Хонт отмести целия капак и корабът полетя с пълна скорост.

— Казваш, че пътуването между планините нощем е трудно — подвижна Маскул. — Мислех си, че е невъзможно.

— Трябва да си готов за всякакви опасности и да се смяташ за щастливец, ако се отървеш само с пукнат череп — изсумтя Хонт. — Да знаеш, че ако продължаваш да ме притесняваш с брътвежите си, дори няма да приближим планините.

Маскул си затрая.

Смрачаваше се все повече. И ако за гледане нямаше много, имаше много нови усещания. Летенето на кораба, извършвано от

безконечната битка между мъжките камъни и силите на гравитацията, приличаше на премятането на лодка сред разбушуваното море. На двамата пътници скоро им призля. От мястото си в каютата Хонт ги следеше подигравателно с едно око.

Час и половина след потеглянето корабът пристигна до предпланините на Личсторм и започнаха да се издигат в пълна тъмнина. Отвсякъде — под, зад и встрани — околността беше осветена от ярките сини лъчи на двата мъжки камъка. Далеч напред, докъдето те не достигаха, Хонт се ориентираше по естественото светене на скалите, на тревата и на дърветата, които фосфоресцираха слабо, растителността — доста по-силно от почвата.

Нямаше луна, нито звезди и Маскул заключи, че в горните слоеве на атмосферата има гъста мъгла. Един-два пъти усети, че се задушава от облаците на своенравната мъгла, която удвояваше силата на светлината, вместо да я отслаби. През това време го връхлетяха кошмарни чувства и изпита мимолетен, необясним уплах и трепет.

Сега се носеха над долината, която отделяше предпланините от самите възвишения. Корабът се издигна на хиляди метра височина, С приближаването им към скалите Хонт зорко следеше задната светлина, за да не се закачат о някой зъбер. Маскул с възхищение наблюдаваше обиграните му действия. Продължиха да летят доста време. Застудя още повече, въздухът овлажня. Задуха и с пристъпите на вятъра мъглата хвърляше снежец по тях. Маскул се обливаше в пот от страх, но не заради опасностите на полета, а по-скоро защото бе ужасен от гъстите облаци, които ги обгръщаха.

Пресякоха първата скална линия. Не се движеха напред, а се издигаха още, както се виждаше от облаците, през които минаваха, осветени от мъжките камъни. Земята отдолу се загуби някъде. Внезапно, съвсем неочаквано се показа луната. В най-високата атмосфера насам-натам пълзяха плътни мъгли, разкъсвани тук-таме от небето, където сияеше Теарджелд. Вляво под тях за секунди се мярна гигантски връх, покрит със зеленикав лед, и отново изчезна в облаците. Маскул вече се бе нагледал и желаше въздушното пътешествие да свърши час по-скоро.

Светлината от мъжките камъни освети лицето на нова скала — огромна, назъбена и отвесна. От четирите си страни тя неусетно се разтваряше в нощта. Минавайки покрай нея, те забелязаха издаден

квадратен корниз, с дълга три метра стена, затрупан с няколко сантиметра зелен сняг. Веднага зад него в скалата зееше тъмен процеп, вероятно вход на пещера.

Хонт сърчно приземи кораба на площадката. Изправи се и свали мачтите на кила и трюма. После прибра двата мъжки камъка в ръка. Лицето му беше ярко осветено от синьо-бялото сияние на лъчите им и изглеждаше доста кисело.

— Да влизаме ли? — подвикна Маскул.

— Да. Тук живея.

— Благодарим за успешния край на опасното пътуване.

— Да, доста рисковано си беше.

Корпанг скочи на площадката и захихика глупаво.

— Нямахте нищо страшно. Съдбата ни е приготвила друго. Ти си само лодкарят, нали, Хонт?

— Нима? — възкликна Хонт и се изкикоти противно. — Мислех си, че возя хора, а не божества.

— Къде се намираме? — попита Маскул, слизайки.

Хонт още стоеше в каютата.

— В Сарклаш — втората по големина планина в страната.

— Коя е най-високата?

— Ададж. Между Сарклаш и Ададж лежи гребен, който на места е труднопроходим. В най-ниската точка по средата на гребена се намира Прохода Морнстаб за Баре. Сега вече знаете горе-долу местната география.

— Тук ли живее жената Сюленбод?

— Наблизо е — ухили се Хонт.

Той скочи от кораба и като ги избута безцеремонно, се отправи към пещерата.

Маскул го последва по петите, Корпанг — подир Маскул. Няколко каменни стъпала водеха към входа, закрит с широка животинска кожа. Домакинът я отмести и влезе, без да я задържи пред двамата мъже. Маскул нищо не каза, само я хвана и я дръпна на земята. Хонт прекрачи съборената кожа и го изгледа студено, но не продума нищо.

Озоваха се в широка правоъгълна пещера със стени, под и таван, издялани в голата скала. Точно срещу вратата, от която влязоха, имаше друга, по-малка. В пещерата беше хладно и мрачно, а между двете

врати се образуваше ледено течение. По пода бяха проснати кожи от диви зверове, по стената висяха късове сушено месо, а в ъгъла имаше няколко издути от алкохолно питие мехове. Навсякъде се въргаляха бивни, рогове и кости. На стената бяха облеgnати две ловни копия с великолепни кристални върхове.

Хонт остави мъжките камъни край входа и цялото помещение се освети. После отиде до месото, откъсна си едно едро парче и го загриза лакомо.

— Ние поканени ли сме на гощавката? — попита Маскул.

Хонт махна към висящото месо и към меховете, не преставайки да дъвче.

— Къде са чашите? — Маскул се протегна към мяховете.

Хонт посочи една глинена чаша, която се търкаляше на пода. Маскул я вдигна, хвана под мишница най-близкия мях, отпусти го и, без да го пуска, наля от питието в чашата. Опита го и установи, че е чист спирт. На един дъх глътна останалото и се почувства много по-добре.

Втората порция той подаде на Корпанг. Онзи отпи, преглътна и безмълвно му върна чашата. До края на престоя им в пещерата спътникът му отказа да си пийне втори път. Маскул допи чашата и забрави всичките си грижи.

Отиде до накаченото месо, награби, колкото можеше да носи в ръце, и седна на една купчина кожи да си хапне на воля. Месото беше жилаво и сурово, но никога не беше ял по-апетитна храна. Не можеше да определи какъв е вкусът, което не беше изненадващо, след като бе на планета, където живееха такива необикновени твари. Продължиха да се хранят мълчаливо. Корпанг похапна скромно, стана и си легна върху купчината кожи. Дръзките му очи не изпускаха нито едно движение на другите двама. Хонт още не беше пил от меховете.

Маскул също привърши с вечерята. Той изпразни още една чаша, въздъхна доволно и се приготви за разговор.

— Хайде сега разкажи за тукашните жени, Хонт. Хонт отиде да донесе нова чаша и нов мях с алкохол, разкъса със зъби връзката му, сипа си и бързо гаврътна няколко чашки. После седна, кръстоса крака и се обърна към Маскул.

— Е?

— Значи са отвратителни?

— Смъртоносни са.

— Смъртоносни? — учуди се Маскул. — Как така да са смъртоносни?

— Сам ще узнаеш. Гледах те в кораба, Маскул. Имаше лоши предчувствия, нали?

— Не крия. На няколко пъти ми се струваше, че се боря с кошмар. Какво беше това?

— От женската атмосфера на Личсторм е. Сексуални страсти.

— Не изпитвах никакви страсти — възрази Маскул.

— *Беше* си страст — първият етап на страстта. Природата подлъгва другите хора да се женят, но за нас, местните, това е мъчение. Чакай само да излезем. Отново ще те връхлетят същите кошмари, десет пъти по-лоши заради алкохола, дето изпи... Как мислиш ще свърши всичко?

— Ако знаех, нямаше да задавам въпроси.

— Сюленбод — рече Хонт и се засмя шумно.

— Ще свърши, като пожелае Сюленбод, така ли?

— И какво ще излезе от цялата работа, Маскул? Какво ще получиш от нея? Сладникаво, припадъчно, белопръсто женско сластолюбие.

Маскул невъзмутимо обърна още една чаша.

— Защо ѝ е да дарява с ласки някакъв случаен странник? — попита той.

— Всъщност, тя няма да те дари с нищо подобно. Без да ти се удаде да го предотвратиш, ще получиш от нея само страдание, безумство и вероятно смърт.

— Може да имаш право, ама на мен ми звучи много налудничаво. Защо да приемам безумството и смъртта?

— Страстта ще те принуди — отвърна Хонт.

— А ти? — попита Маскул, загризал ноктите си.

— О, аз имам мъжки камъни. Те неутрализират влиянието ѝ.

— И с тяхна помощ се пазиш да не заприличаш на другите мъже?

— Да, само че внимавай, Маскул, без номера.

Маскул отново надигна чашата и не отвърна нищо.

— Значи тук мъжете и жените са врагове и не познават любовта?
— заговори той накрая.

— Тази вълшебна думичка... Да ти кажа ли, Маскул, какво е любовта? Любовта между мъжа и жената е невъзможна. Ако Маскул обича една жена, влюбени в нея са женските предшественици на Маскул. В нашата страна мъжете са истински мъже и не са взели нищо от женското си родословие.

— Откъде са мъжките камъни?

— Те ли? В тях няма нищо особено. Сигурно някъде има цели находища от тях. Само те предпазват света съвсем да се феминизира. Иначе ще стане огромна купчина от смазваща сладост без индивидуални форми.

— И тази сладост мъчи мъжете?

— Животът на абсолютния мъжкар е жесток. Излишъкът от жизненост вреди на тялото и какво друго, ако не страдание, му носи това?

Корпанг седна ненадейно и заговори на Хонт:

— Припомням ти, че обеща да разкажеш за Муспел.

— Я, подземникът взе, че се съживи! — рече Хонт злорадо.

— Да, разкажи ни — вметна небрежно Маскул.

Хонт отпи мощен гълток, позасмя се и захвана:

— Е добре. Тая история е кратка и едва ли си заслужава да я разказвам, но след като ви интересува... Преди пет години тук пристигна един чужденец и заразително за светлината Муспел. Казваше се Лодд и идваше от изток. Една слънчева лятна утрин се домъкна пред входа на пещерата. Ако поискате да го опишете, ще признаете, че не съм виждал втори като него. Имаше толкова горд, благороден и възвишен вид, че почувствах собствената си кръв мръсна. Можете да се сетите, че подобно чувство не съм изпитвал спрямо никого. Сега, като си го припомням, разбирам, че той не беше по-висш, а *различен*. Впечатлен от него, скочих на крака и му заговорих прав. Той попита за пътя към Ададж. И тогава подхвърли: „Твърди се, че там понякога може да се види светлината Муспел. Известно ли ти е нещо за нея?“ Казах му истината — че нищо не съм чувал, и той продължи: „Е, аз тръгвам към Ададж. Кажи на моите следовници, ако ги срещнеш, че трябва да сторят същото.“ И толкоз. Мъжът продължи, а аз нито съм го виждал, нито съм чувал за него оттогава.

— И не го последва от любопитство? — обади се Маскул.

— Не, защото щом се обърна с гръб, интересът ми към него изчезна.

— Навярно защото не ти е бил нужен.

— Пътят ни е набелязан — погледна Корпанг към Маскул.

— Така изглежда — безразлично се съгласи той.

Разговорът позабря. Тишината потискаше Маскул и той се размърда.

— Какъв е цветът на кожата ти, Хонт? Стори ми се странен, като го видях на светлото.

— Долм — отвърна домакинът им.

— Улфир-със синьо — обясни Корпанг.

— Ясно. Цветовете ви са доста озадачаващи за чужденеца.

— А какви цветове има във вашия свят? — попита Корпанг.

— Три основни цвята, а тук изглежда имате пет, макар че не мога да си представя как е възможно.

— Тук има две групи основни цветове — рече Корпанг. — Единият от цветовете — синьото — влиза и в двете, така че общо има пет основни цвята.

— Защо две групи?

— Защото всяка е създадена от различно слънце. От Бланчспел — синьо, жълто и червено, а от Алппен — улфир, синьо и джал.

— Невероятно е, че никога не съм се сетил — промърмори Маскул.

— Това е още един пример за задължителната троичност на природата. Синьото е съществуването — тъмнината, която прониква през светлината, контрастът между природата и нищото. Жълтото е взаимовръзката. Под светлината му ние виждаме най-ясно отношенията между отделните предмети. Червеното е чувството. Когато видим червения цвят, се обръщаме към вътрешните си преживявания... Що се касае до цветовете на Алппен, синьото е по средата между другите два и не се отнася към съществуването, а към взаимовръзката. Съществуването е улфир, следователно това е друг вид съществуване.

— Страхотни философи сте били вие, подземниците — прозя се отегчен Хонт.

Маскул стана и се огледа.

— Накъде води другата врата?

— Виж сам — предложи му Хонт.

Маскул пресече помещението, отметна завесата встрани и изчезна в нощта. Хонт рязко скочи на крака и хукна подир него.

Корпанг също се изправи. Той отиде до недокоснатите мехове, отвърза ги и изля съдържанието им на пода. После взе ловните копия и счупи кристалните им върхове. Преди да се върне на мястото си, Маскул и Хонт се появиха отново. Бързите пъргави очи на домакина им веднага забелязаха какво е станало. Той се усмихна и преbledня едновременно.

— Не си стоял без работа, друже!

Корпанг гледаше Хонт настойчиво и дръзко.

— Реших, че няма да е зле да ти изтръгна зъбите — процеди той. Маскул избухна в хохот.

— Краставата жаба май излиза на светло с някаква цел. Кой би си помислил?

След като изгледа вторачено Корпанг две-три минути, Хонт внезапно изкрещя неестествено като зъл демон и се нахвърли връз него. Двата се счепкаха като диви котки и се завъргаляха по пода. Ту бяха долу, ту се оказваха прави. Маскул не можеше да разбере кой надделява, но не направи опит да ги разтърве. Хрумна му нещо на ума, той сграбчи мъжките камъни и смеешком избяга с тях през горната врата в голата нощ навън.

Изходът гледаше към нова пропаст от обратната страна на планината. Единственият път беше тесният корниз, засипан със зеленикав сняг, който минаваше по скалата вдясно. Маскул запрати камъните в пропастта. Макар в ръката му да тежаха, те паднаха надолу като перца, оставяйки дълга опашка от пара. Маскул все още съзерцаваше полета им, когато Хонт изскочи търчейки от пещерата, следван от Корпанг, и нервно го сграбчи за ръката.

— В името на Краг, какво направи!

— Хвърлих ги зад борда — отвърна му Маскул през смях.

— Проклет ненормалник!

Яркият цвят на Хонт ту се засилваше, ту отслабваше, сякаш кожата му пулсираше. Свръхнапрягайки волята си, той се овладя.

— Знаеш ли, че това ще ме унищожи?

— А ти не ме ли подготвяш от един час насам да попадна полесно в примките на Сюленбод? Е добре, горе главата! Хайде с нас да

се позабавляваме!

— Подиграваш ми се, а аз казвам горчивата истина.

Присмехулната неприязън на Хонт беше изчезнала напълно. Изглеждаше като болник и лицето му дори се облагороди.

— Съжалявам за теб, Хонт, но се наложи да помисля и за себе си. Сега и тримата имаме да изпълним една задача, което явно ти още не си разбрал.

— Защо изобщо трябва да ходим? — кротко се обади Корпанг. — Не можете ли да се сдържите, поне докато не бъдем извън опасност?

Хонт го изгледа с помътнял поглед.

— Не — изхриптя той. — Призраците вече ме връхлетяха. Седна намусен, но след миг отново рипна.

— Не мога да чакам... играта започна.

Подир малко в мълчаливо съгласие те тръгнаха по корнизата. Хонт вървеше начело. Пътеката беше тясна, стръмна и хлъзгава, така че трябваше да са крайно предпазливи. Фосфоресциращият сняг и скалите осветяваха пътя им.

След като изминаха около осемстотин метра, Маскул, вторият в групата, се олюля, подпря се на скалата и седна.

— Алкохолът действа. Старите ми кошмари се връщат и са още по-страшни.

— Значи си орисан — обърна се Хонт.

Макар да съзнаваше ясно къде и с кого се намира, на Маскул ме се струваше, че някакво черно, безформено и свръхестествено същество го притиска и се опитва да го задуши. Изпълнен с ужас и разтреперан, той не можеше да мръдне. Пот на едри капки се стичаше от лицето му. Кошмарът не свършваше, ту отстъпваше, ту се разрастваше. Като че ли в един миг видението почти изчезваше, но в следващия формата му се очертаваше отново, носейки, както той се досещаше, неговата гибел. Внезапно то напълно се стопи и Маскул се почувства освободен. Свеж пролетен бриз повя по лицето му и слухът му долови мудното самотно чуруликане на далечна птичка, сякаш в душата му зазвуча поезия. През целият си живот не беше усещал толкова сърцераздирателна и покъртителна радост! Но и тя изчезна почти мигновено.

Маскул седна и прокара длан през очите си, замаян като след среща с ангел.

— Съвсем преbledня — рече Корпанг. — Какво става?

— След мъчението изживях любовта — простичко промълви Маскул.

Той се изправи. Хонт го гледаше смръщено.

— Няма ли да ни кажеш какво почувства?

— Когато-бях в Матерпле — започна бавно и замислено Маскул, — видях буреносни облаци, които с една светкавица се превръщаха в многобагри живи организми. Точно така сега се успокоиха и тъмните ми терзания, сякаш се сляха в едно и от тях се роди веселие. Без кошмарите не би дошла радостта. Сигурно Природата желае това. Истината току-що проблесна в съзнанието ми... Вие, хората от Личсторм сте глупци. Живеете със страданието, без да разберете, че това са родилни мъки.

— Ако думите ти са правдиви, ти си велик първооткривател — промърмори Хонт.

— С какво се различава новото усещане от обикновената любов? — попита Корпанг.

— Съдържахаше всичко, което има и в любовта, и в безумието.

— Мъжете от Личсторм никога няма да я преживеят, защото са твърде мъжествени — отбеляза Корпанг, пощипвайки брадичката си.

— Защо само ние трябва да страдаме? — възрази Хонт, побледнял.

— Природата е капризна и жестока и не спазва законите на справедливостта... Ела с нас, Хонт, и отхвърли това бреме.

— Ще помисля — промълви той. — Може би тъй и ще стане.

— Още много ли остава до Сюленбод? — осведоми се Маскул.

— Не, тя живее под висящия връх на Сарклаш.

— Какво ли ще се случи довечера? — прошепна Маскул повече на себе си, но Хонт го чу и му отговори:

— Не очаквай нищо хубаво, каквото и да си преживял преди миг. Тя не е жена, а е огромна маса от чиста сексуалност. Страстта ти за момент ще ѝ даде човешка форма. Ако промяната беше по-продължителна, ти би и предал част от своята душа.

— Може би промяната може да стане постоянна.

— За да го направиш, не е достатъчно да я желаеш. И тя трябва да те пожелае. Защо ѝ е?

— Никога не става така, както очаква човек — поклати глава Маскул. — По-добре да тръгваме отново.

Тримата подновиха пътуването. Корнизът още се изкачваше. След един завой на скалата Хонт го изостави и се отпрати нагоре през стръмното дере, което водеше напърно към следващото възвишение. Ту се катереха, ту пълзяха. През цялото време Маскул мислеше само за безграничната радост, която бе изпитал преди малко.

Равната почва горе беше суха и мека, пружинираше под нозете. Снегът постепенно изчезна и се показаха ярки растения. Хонт свърна наляво.

— Тук сме под козирката — рече Маскул.

— Да — потвърди Хонт. — След пет минути ще видите и Сюленбод.

При тези думи изненадан, Маскул усети, че устните му потръпват от чувственост и по цялото му тяло се разлива възбуда.

Тревата светеше мъждиво. Пред тях се възправи огромно дърво с проблясващи клони. По него висяха безброй червени плодове като фенери, но нямаше листа. Долу под него седеше Сюленбод. Прекрасното ѝ сияние, смесица от джал и бяло, блещукаше в мрака. Седеше с изправен гръб и кръстосани крака и спеше. Беше облечена в невероятни кожени одежди, започващи като плащ, праметнат през рамото ѝ горе, и завършващи отдолу с широки панталони до коленете; небрежно скръстила ръце, с нахапан плод в едната.

Маскул застана до нея и жадно я загледа. Струваше му се, че никога не беше виждал по-женствено същество. Меката ѝ плът се топеше, органите на лицето ѝ бяха неразвити и едва напомняха на човешки. Само устните ѝ бяха плътни и изразителни, леко нацупени, набъбнали като изблик на волята на фона на спящата протоплазма. Цветът на спуснатите ѝ коси не можеше да се определи. Дългите разрешени кичури бяха подпъхнати в яката на дрехата ѝ за удобство.

Корпанг изглеждаше бездеен и мрачен, но другите двама мъже видимо се оживиха. Сърцето на Маскул биеше тежко в гърдите. Хонт го бутна и рече:

— Почувствах се тъй, сякаш ми откъсна главата.

— Така ли?

— Но в същото време изпитвам невероятна радост — додаде Хонт, усмихнат страдалчески.

Той докосна с ръка рамото на жената. Тя се пробуди тихо, погледна към тях, усмихна им се и отново се зае с плода. Маскул си помисли, че няма достатъчно ум дори да разговаря.

Ненадейно Хонт се свлече на колене и я целуна по устните.

Жената не го отблъсна. По време на целувката Маскул с изненада забеляза, че лицето ѝ се промени. Чертите ѝ изплуваха от неопределеността и добиха човешки, почти господарски вид. Усмивката ѝ обаче угасна и тя свъси вежди. Жената отблъсна Хонт, стана и изгледа изпод свитите си вежди всеки един от тримата мъже. Последен беше Маскул. Тя дълго се взира в лицето му, но с нищо не издаваше какви мисли ѝ минават през главата.

Междувременно, олюлявайки се, Хонт я приближи и се ухили. Тя го изтърпя мълчаливо, но щом посегна да я целуне за втори път, той падна назад и изкрещя ужасен, сякаш бе докоснал електрическа жица. Тилът му се удари в земята и тялото му замря неподвижно.

Корпанг скочи да му помогне. Но щом разбра какво го бе сполетяло, остави го на мястото му.

— Маскул, ела бърже! — извика той.

Светлината бавно чезнеше от кожата на Хонт. Беше мъртъв. Лицето му се бе променило до неузнаваемост. Главата му бе разцепена отгоре до долу надве, сякаш разсечена с брадва, и от раната струеше неопределена на цвят кръв.

— Не може да е от падането — рече Маскул.

— Не, Сюленбод го уби.

Маскул се обърна рязко към жената. Тя беше заела предишната си седяща поза. Мигновеният проблясък на разум беше изчезнал от лицето ѝ и тя отново се усмихваше.

19. СЮЛЕНБОД

Онези участъци от кожата на Сюленбод, които не бяха скрити от дрехите, меко лъщяха в тъмнината. Маскул съзерцаваше глупавото ѝ усмихнато лице и потръпваше. През тялото му премина непознато усещане.

— Прилича на злокобен дух — промълви Корпанг сред мрака.

— Хонт сякаш целуна мълния.

— Той обезумя от страст.

— Аз също полудявам — тихо проговори Маскул. — Тялото ми като че ли е пълно с триеци се воденични камъни...

— Точно от туй се боях.

— Аз също ще трябва да я целуна — промълви Маскул.

— Да не загуби цялата си мъжественост? — дръпна го за ръката Корпанг.

Маскул нетърпеливо се отърси, нервно подръпна брада и се вторачи в Сюленбод, хапейки устни. Накрая той пристъпи напред, наведе се над жената и я вдигна в ръце. Остави я до грапавия дънер на дървото и я целуна.

Прониза го студен, остър като нож удар. Помисли си, че умира, и падна в несвяст.

Когато дойде на себе си, Сюленбод беше положила ръка на рамото му и се взираше с тъмните си очи в лицето му. Най-напред той не успя да я познае — сякаш не беше жената, която бе целунал. После постепенно осъзна, че имаше същото очовечено лице, което се бе появило след целувката на Хонт. Лошите му чувства се разнесоха и го обзе неимоверно спокойствие.

Душата на Сюленбод се бе пробудила. Лицето ѝ бе придобило решителни черти, а в очите ѝ просветляше разум и сила. Беше висока и изящна, с плавни движения. Лицето ѝ не беше красиво — дълго, въсъчно бледо, с надвиснали вежди, прорязано в долната половина от устни като огнена рана. Тези устни бяха страстни, както преди. В нея

нямаше нищо вулгарно — в този миг тя изглеждаше *най-царствената* жена. На възраст май не беше на повече от двайсет и пет.

Смутена от взирането му, тя го подбутна, отпусна ръка и устата ѝ се изви в широка момчешка усмивка.

— Как да ти се отблагодаря за живота, който ми дари? — прошепна тя с богат на интонации, бавен и нечуван досега глас.

На Маскул му се струваше, че сънува.

— Наричат ме Маскул.

Тя го подкани с жест да се приближи към нея.

— Чуй ме, Маскул — рече тя. — Безброй мъже ме викаха в този свят, но никой не успя да ме задържи, защото аз не пожелах. Сега, за добро или лошо, ти ме призова в него навеки.

Маскул протегна ръка към губещия се в мрака труп и го посочи:

— А какво ще кажеш за *него*?

— Кой беше той?

— Хонт.

— Хонт, значи. Ще се разчуе из цялата страна, защото беше известен мъж.

— Ужасно! Не мога да повярвам, че го затри съвсем съзнателно.

— Ние, жените сме надарени със страшна сила, която ни е единствената защита. Не обичаме подобни посещения, отвърщваме се от тях.

— Аз също можех да загина.

— Заедно ли дойдохте?

— Бяхме трима. Корпанг е все още тук.

— Виждам да мъждука нечий мижав силует. Какво искаш от мен, Корпанг? — обърна се тя към него.

— Нищо.

— Тогава се махай и ме остави с Маскул.

— Няма нужда, Корпанг — обади се Маскул. — Идвам с теб.

— Значи това не е чак такъв озудоволствие? — чу се ниският му сериозен глас от тъмнината.

— Не — отвърна Маскул, — не го почувствах отново.

— За какво удоволствие говорите? — намеси се Сюленбод и стисна ръката му.

— За предчувствието за любов, което неотдавна усетих — отвърна Маскул.

— Какво изпитваш сега?

— Спокойствието и лекотата на свободния човек.

Мъртвешки бледата маска на лицето на Сюленбод сякаш скри бушуващото море от първични страсти у нея.

— Не зная как ще свърши това, Маскул, но ние ще бъдем още малко заедно. Къде отивате?

— На Ададж — отвърна Корпанг и пристъпи напред.

— Защо?

— Вървим по дирите на Лодд, който е отишъл там преди години, за да търси Муспел.

— Светлината от другия свят — поясни Маскул.

— Тръгнаха сте на велико пътешествие. Могат ли и жените да я зърнат?

— При едно условие — рече Корпанг. — Ако забравят пола си. Женствеността и любовта принадлежат на живота, а Муспел е отвъд живота.

— Давам ти всички останали мъже, но Маскул е мой.

— Не. Не дойдох, за да помогна на Маскул да си намери любовница, а да му напомням за съществуването на по-възвишени неща.

— Ти си добър човек — рече Сюленбод. — Двамата сами обаче никога няма да намерите пътя към Ададж.

— Ти знаеш ли го?

Жената отново стисна ръката на Маскул.

— Каква е любовта, която презира Корпанг?

Маскул я погледна внимателно.

— Любовта е желанието да изчезнеш и да се превърнеш в нищо в името на любимия — продължи тя.

— Великодушната любов на жената е нещо ново за мен — рече Корпанг, сбърчил чело.

Маскул го отстрани и се обърна към Сюленбод:

— Саможертвата ли имаш предвид?

— Какво значение има за какво мисля. — Тя сведе поглед надолу и се усмихна. — Веднага ли тръгвате или ще починете първо? Пътят до Ададж е тежък.

— Какво си си наумила? — попита Маскул.

— Ще ви заведе донякъде. Като стигнем гребена между Сарклаш и Ададж, аз, може би, ще се върна.

— А после?

— После, ако има лунна светлина, ще стигнете преди разсъмване, ала ако е тъмно, едва ли ще успеете.

— За друго те попитах. Какво ще стане с теб, след като се разделим?

— Ще отида някъде. Сигурно ще се върна отново тук.

— Ще се върнеш ли към предишното си състояние? — Маскул се приближи и се взря в лицето ѝ.

— Не, Маскул. За щастие.

— Как ще живееш тогава?

Сюленбод спокойно отмести ръката му от рамото си. В погледа ѝ проблесна пламъче.

— Кой е казал, че ще продължа да живея? Маскул запремига объркан.

— Вие, жените обичате да се жертвате — заговори той след няколко мига. — Знаеш, че в такъв случай не мога да те изоставя.

Очите им се срещнаха, но нито един от двамата не отмести поглед, нито почувства неловкост.

— Ти винаги ще бъдеш най-великодушният от мъжете, Маскул. Но да тръгваме вече... Корпанг е от хората, които следват една цел и ние, останалите, които не сме така всеотдайни, можем само да му помогнем. Не бива дори да се питаме дали призванието, което предано следват, си заслужава.

— Което е добро за мен, то е добро и за Маскул.

— Да, но нито един съд не може да побере повече от обема си.

— Сигурно си събирала мъдрост, докато е траела дългата ти летаргия — отбеляза с насмешка Корпанг.

— Да, Корпанг, срещнах много мъже и опознах безброй умове.

Те вече бяха потеглили на път, когато Маскул се сети за Хонт.

— Дали да не погребем горкия момък?

— Утре по това време ние самите ще чакаме погребение — отвърна жената. — Като изключвам Корпанг.

— Нямаме инструменти и ще трябва да те послушаме — въздъхна Маскул. — Ти го уби, но действителният убиец съм аз, защото откраднах камъните, които го пазеха.

— Смъртта му е овъзмездена с живота, който ми даде — възрази тя.

Те напуснаха площадката в посока, противоположна на тази, от която бяха пристигнали. След няколко крачки отново нагазиха в зеления сняг. В същото време свърши и равният терен и те се заизкачваха без пътека по стръмния планински склон. Наоколо цареше пълен мрак, само снегът и скалите блещукаха със собствена светлина. Около тях се стелеха мъгли, но кошмарите на Маскул не се възобновиха. Равномерно подухваше хладен и свеж ветрец. Водеше ги Сюленбод и те следваха пленителните ѝ движения. Корпанг вървеше последен в редицата. Критичният му поглед виждаше само съблазнителната жена и полуомагьосания мъж след нея.

Бавното изкачване по неравната скалиста височина се проточи дълго. Склонът беше толкова стръмен, че една погрешна стъпка щеше да е фатална. Отдясно се издигаха нови височини. След малко възвишението отляво се заравни и явно бяха стигнали до нов планински дял. Височината продължи още неколкостотин метра. Сетне Сюленбод рязко зави наляво и те се озоваха на равно.

— На хребета сме — съобщи тя задъхана. Двамата мъже приближиха. В този миг през облаците изгря фенерът на луната и освети цялата сцена.

Маскул възкликна, поразен от дивата, благородна и самотна красота на гледката. Теарджелд беше високо в небето отляво и ги осветяваше откъм гърба. Право пред тях като огромен, леко снизяващ се друм лежеше широкият хребет към Ададж, макар самата планина да не се виждаше. Хребетът никъде не се стесняваше по-малко от двеста метра, покрит със зеленикав сняг, някъде напълно, другаде като черни зъби стърчаха голи скали. От мястото си тримата не виждаха нито края на хребета, нито клисурите под него. Отдясно, тоест на север, пейзажът беше неясен и смътен, без планински върхове. Там бяха далечните низини на Баре. Отляво се извишаваха като гора стрелите на близки и далечни планински върхове, докъдето стигаше погледът. Всички грееха със зелена светлина и завършваха с необикновените висящи скали, характерни за Личсторм. Формите им бяха различни и причудливи. Отсрещната долина се губеше в мъгла.

Сарклаш беше могъщ планински масив, извит във вид на подкова. Двата ѝ края, разделени от огромно пусто пространство,

сочеха на запад. Северният ѝ край представляваше гребена, на който се намираха в момента, а южният — дълга скалиста верига, където беше разположена пещерата на Хонт. Стръмния склон, който бяха преминали, беше свързващата ги брънка. Само върхът на Сарклаш оставаше невидим.

На югозапад се издигаха безброй планини. Над южния ръб на подковата стърчаха още няколко върха с невероятна височина.

Маскул се обърна към Сюленбод да я поразпита, но щом я видя за пръв път на лунната светлина, думите замряха на устните му. Ярката като рана уста вече не преобладаваше на бледото ѝ, като изваяно от слонова кост лице. Чертите ѝ бяха станали красиви, устните ѝ се извиваха нежно в розовочервено, а косата ѝ беше придобила тъмния оттенък на цвят бордо. Маскул беше изумен, дори си помисли, че тя прилича повече на дух, отколкото на жена.

— Какво те смущава? — попита тя.

— Няма нищо — промърмори той. — Но ми се иска да те видя и на слънце.

— Може би никога няма да можеш.

— Сигурно животът ти е съвсем самотен.

Тя се вгледа в него с черните си блестящи очи.

— Защо се страхуваш да признаеш чувствата си, Маскул?

— Сякаш светът изплува пред мен като при слънчев изгрев, макар и да не знам какво означава това.

— Със сигурност не и приближаването на нощта — засмя се Сюленбод.

— Пътят вече е лесен, Маскул — внезапно се обади Корпанг, който унесено се взираше в хребета. — Ако желаш, ще продължа сам.

— Не, ще вървим заедно. Сюленбод ще дойде с нас.

— Още малко, но няма да идвам чак до Ададж, където ще се изправите пред невидимите сили — каза жената. — Светлината Муспел не е за мен. Знам как да се отрека от любовта, но не бих могла да я предам.

— Кой знае какво ще намерим горе на Ададж? Кой знае какво ще се случи? Не и аз, нито Корпанг.

— Маскул, знаеш добре, че никога няма да се осмелиш да приближиш тази страховита светлина в компанията на една красива жена — обади се Корпанг и го погледна право в лицето.

Маскул се изсмия насилено.

— Корпанг не ти каза, Сюленбод, че аз познавам светлината Муспел много по-добре от него, и че ако не ме беше срещнал, щеше още да си реди молитвите в Треал.

— И все пак думите му са верни — отвърна жената, поглеждайки ту единия, ту другия.

— Значи няма да ми позволиш...

— Докато съм с теб, ще те тласкам да продължиш напред, няма да ти дам да се предадеш, Маскул.

— Няма защо да спорим — вметна Маскул с принудена усмивка. — Без съмнение, всичко ще се нареди от само себе си.

— От летаргичния си сън узнах и нещо друго, Корпанг — промълви Сюленбод и разрови с крак зеления сняг.

— Кажи ми го.

— Хората, които живеят според закони и правила, са паразити. Другите хвърлят всички сили да извлекат тези закони от нищото на светло. Тези, които ги изпълняват, живеят на техен гръб, без да са постигнали нищо сами.

— На някои им е дадено да откриват, а на други — да съхраняват и да усъвършенстват. Ти не можеш да ме обвиняваш, че желая доброто на Маскул.

— Не, само че детето не може да управлява бурята.

Тримата закрачиха по средата на хребета, мъжете отстрани, между тях — Сюленбод. Пътят се спускаше плавно надолу и на голямо разстояние беше сравнително равен. Тук точката на замръзване беше по-висока, отколкото на Земята, защото няколкосантиметровата снежна покривка, през която вървяха, беше почти топла за голите им ходила. Стъпалата на Маскул бяха станали твърди като обути в щавена кожа. Зеленикавият сняг, осветен от луната, беше изумителна гледка. Късите им червено-черни на цвят сенки се очертаваха ясно. Маскул, който вървеше от дясната страна на Сюленбод, непрекъснато поглеждаше наляво към множеството величествени далечни върхове.

— Ти не принадлежиш на този свят — рече жената. — Тук не могат да се намерят мъже като теб.

— Да, дойдох от Земята.

— По-голяма ли е тя от нашия свят?

— По-малка. По-малка и пренаселена от мъже и жени. Ако нямаше ред, щеше да настане хаос и затова там царуват железни закони. Но всяко приключение нарушава законите, затова сред земляните се е загубил авантюристичният дух. Всичко е сигурно, установено и веднъж завинаги дадено.

— Мъжете там мразят ли жените и обратно?

— Не, срещата с другия пол е приятна, въпреки че е съпроводена със срам. Но удоволствието е толкова силно, че вече въобще не се обръща внимание на срама. Така че няма омраза между половете, с изключение на някои ексцентрични личности.

— Срамът сигурно е остатък от страстите на Личсторм. А сега ми кажи защо дойде тук.

— Навярно заради новите преживявания. Предишното житие ми бе омръзнало.

— От колко време си тук?

— Сега свършва четвъртият ден.

— Разкажи ми какво видя и какво направи през четирите дена. Сигурно не си стоял със скръстени ръце.

— Струпах ми се страшни беди — въздъхна Маскул. Той накратко разправи какво му се бе случило от мига, когато се събуди сред алената пустош. Сюленбод го слушаше с полузатворени очи и от време на време кимваше. На два пъти го прекъсна. След като Маскул описа смъртта на Тидомин, тя тихо промълви: „Всяка жена по природа е длъжна да се принесе в жертва, подобно на Тидомин. Обикнах я за постъпката ѝ, макар да ти е донесла беди.“ После, когато чу за Глимейл, тя отбеляза: „Най-много се възхищавам от величието на тази девойка. Тя е послушала вътрешния си глас и е пренебрегнала всичко останало. Кой от нас е толкова силен?“ Когато разказът на Маскул свърши, Сюленбод рече:

— Не си ли удивен, че жените, които си срещнал, са много по-благородни от мъжете?

— Признавам, че е така. Ние, мъжете, се жертваме най-често за някаква важна кауза. А вие, жените, ще го сторите поради каквато и да е причина, защото по природа сте благородни. Мисля, че обичате да се жертвате заради самата жертва.

Тя полуобърна глава и му отправи едновременно толкова горда и прелестна усмивка, че той остана без дъх.

— Сега разбираш що за човек съм — проговори Маскул, след като повървяха в мълчание. — Твърде брутален, с много слабости, безмилостен към всички... Кървав път извървах аз!

— Колкото до мен, аз също не бих си пожелала по-лек — рече тя и сложи ръка на неговата.

— Няма извинение за престъпленията ми.

— За мен ти си самотен великан, който дири незнайно какво... Най-великото на света... Ти поне нямаш причина да презираш жените.

— Благодаря ти, Сюленбод! — отвърна Маскул развълнувано.

— Внимавайте, защото Маскул минава! — подвигна Сюленбод. — Ти прегазваш всичко по пътя си. Продължаваш напред, без да погледнеш надясно или наляво.

— Пази се и теб да не те прегази — предупреди я Корпанг.

— Да прави с мен каквото си ще, стара кратуно! За всичко ще му бъда благодарна... А ти вместо сърце, в гърдите си имаш торба прахоляк. Някой ти е казал какво е любов, и ти си мислиш, че знаеш всичко за нея. Чувал си, че е някаква жалка, боязлива и егоистична радост. Не е. Любовта е дива и надменна, дръзка и кървава... Но откъде ли би могъл да го знаеш?

— Егоизмът има много прикрития.

— Какво егоистично може да има в желанието на една жена да се откаже от всичко?

— Само не се самозалъгвай. Действуй решително, иначе съдбата ще ви настигне и двамата.

— Искаш да кажеш, че и мен, и него ни чака смърт? — Сюленбод го изгледа под клепки.

— Много далеч отиде, Корпанг — обади се намръщен Маскул. — Не те искам за арбитър на съдбата ни.

— Като не ти харесва честният ми съвет, ме остави да вървя сам.

— Настоявам да останеш с нас — задържа го жената с ловките си пръсти.

— Защо?

— Смятам, че не говореше празни приказки. Не искам да навредя на Маскул и ще ви напусна.

— Така е най-добре — съгласи се Корпанг.

— Аз ще реша — побесня Маскул. — Сюленбод, независимо дали ще продължиш или ще се върнеш, оставам с теб!

На лицето ѝ разцъфна радостно изражение, въпреки усилията ѝ да го скрие.

— Защо се мръщиш, Маскул? — подвижна тя. Той не отвърна и продължи да крачи навъсен. Но след десетина крачки спря внезапно.

— Чакай, Сюленбод!

Двамата му спътници се спряха. Корпанг бе озадачен, а жената — усмихната. Без да произнесе ни дума, Маскул се наведе и я целуна по устните. После я пусна и се обърна към Корпанг.

— Как ще разтълкуваш тази целувка а, мъдрецо?

— Не е нужна велика мъдрост, за да тълкуваш целувките, Маскул.

— Никога отсега насетне не се осмелявай да застанеш помежду ни. Сюленбод ми принадлежи.

— Няма да кажа нито дума. Просто ти си обречен.

И Корпанг не отрони нищо повече.

— Сега всичко се променя, Маскул. Къде ме водиш? — Очите на жената блеснаха.

— Избирай сама.

— Мъжът, когото обичам, трябва да завърши пътуването си и не искам да не успее. Няма да се покажа по-долна от Корпанг.

— Ще те последвам, където и да идеш — настоя мъжът.

— А аз — докато трае любовта ти — ще дойда дори на Ададж.

— Съмняваш ли се в нейната продължителност?

— Не би ми се искало... Сега ще ти кажа онова, което преди ти спестих. Животът ми ще продължи, докато ме обичаш. Когато ме разлюбиш, ще умра.

— Защо? — попита бавно Маскул.

— Да, ти си отговорен за мен, откакто ме целуна за пръв път. Не исках да ти го казвам.

— Значи ако одеде бях тръгнал сам, ти щеше да умреш?

— Имам само живота, който ти ми даде.

Маскул я погледна състрадателно, без да се опита да я утеши с думи, и бавно я прегърна. Докато я държеше в обятията си, той пребледня, а Сюленбод направо се бе покрила с мъртвешка бледнина.

След минута-две възобновиха похода към Ададж. Не спряха близо два часа. Теарджелд се вдигна високо в небето и се премести на юг. Бяха се спуснали стотици метри надолу. Гребенът започна да се

променя неблагоприятно. Тънкият снежец изчезна и се смени с влажна, мочурлива почва, със затревени могили и блатисти ями. Пътниците се хлъзгаха и потъваха в кал. Разговорите секнаха; Сюленбод водеше, мъжете следваха дирите ѝ. На юг гледката бе величава и призрачна в зеленикавата светлина на блестящата луна над безброя от върхари, покрити със зелен сняг. Най-близкият връх се извишаваше на около седем-осем километра на юг от другата страна на долината. Виждаше се стройна, недостижима и изумителна стрела от черна скала. Ръбовете ѝ бяха твърде стръмни, за да задържат снега. От най-високата ѝ точка излизаше извит нагоре скалист рог. Дълго време той им служеше за ориентир.

Постепенно целият хребет подгизна от влага. Външният почвен слой беше порест и лежеше върху водонепропускливи скали; нощем попиваше влажните мъгли; денем ги изпаряваше, напечен от лъчите на Бланчспел. Пътят стана първо неприятен, после труден и накрая опасен. Не можеха да стъпят на твърда почва. Сюленбод потъна до кръста в тинеста яма. Отърва я Маскул, който след произшествието застана начело. Подир нея си изпати и Корпанг. Търсейки сам брод, той затъна до раменете в кал и едва се изплъзна от ужасна смърт. С риск за собствената си кожа, Маскул го измъкна и те отново продължиха; придвижването ставаше от трудно по-трудно. Преди всяка крачка трябваше да проверяват дали почвата ще ги издържи и дори тогава, често пъти пропадаха. След многобройните хлътвания накрая те не приличаха на човешки същества, а на подвижни колони, измазани от глава до пети с черна гнъс. Най-тежката задача се падна на Маскул. Той не само трябваше да се справя с изтощителното търсене на път, а и да помага на спътниците си. Без него нямаше да се оправят.

След един особено опасен преход тримата спряха да съберат сили. Корпанг едва дишаше, Сюленбод мълчеше равнодушна и потисната.

Маскул ги изгледа въпросително:

— Така ли е и по-нататък?

— Не — отвърна жената. — Май приближихме до прохода Морнстаб. След това пътят се изкачва и трябва да стане по-хубав.

— Идвала ли си тук преди?

— Веднъж ходих до Прохода, но тогава не беше толкова тежко.

— Смъртно изморена си, Сюленбод.

— Какво от това? — усмихна се слабо тя. — Трябва да си платиш, когато любимият ти е такъв смелчага.

— Не ще успеем да стигнем през нощта, затова да спрем при първия подслон, на който се натъкнем — предложи Маскул.

— Както решиш ти.

Той закричи напред-назад, докато другите почиваха седнали.

— Съжаляваш ли? — неочаквано я попита той.

— Не, Маскул, не съжалявам. Не съжалявам за нищо.

— Променили ли са се чувствата ти?

— Любовта не се връща назад, тя е устремена само напред.

— Да, вечно напред. Така е.

— Не, не е точно така. Стига се до апогея и след него, ако любовта иска да продължи, да се развива, трябва да прерасне в саможертва.

— Убийствено убеждение — промълви Маскул и побледня под слоя мръсотия.

— Може би по природа съм противоречива... — рече Сюленбод.
— Изтощена съм. Не знам какво чувствам.

Не след дълго те отново бяха на крак и спускането бе подновено. Половин час по-късно се добраха до прохода Морнстаб.

Тук почвата беше по-суха — пресечената местност я отводняваше. Сюленбод ги заведе до най-северния ръб на хребета, за да им покаже страната. Проходът представляваше гигантско срутване в най-ниската точка оттатък хребета. Към Баре слизаха поредица от разломени тераси с почва и скали, обрасли с хилава растителност. От двете страни на разлома на изток и на запад хребетът се спускаше надолу в дълга верига от стръмни чудовищни скали. Мъглата в ниското скриваше Баре от погледа. Във въздуха тегнеше абсолютно безмълвие, нарушавано само от далечния тътен на невидим водопад.

Маскул и Сюленбод седнаха на един балван, загледани в ширналата се пред тях земя. Луната грееше точно зад тях, високо в небето. Беше светло, почти колкото е денем на Земята.

— Тази нощ прилича на живота — прошепна Сюленбод.

— Защо?

— Толкова прекрасна над нас и толкова противна под краката ни.

— Бедното момиче, ти си нещастна — въздъхна Маскул.

— А ти, ти щастлив ли си?

— Не — отвърна той след кратък размисъл, — още не съм. Любовта не е щастие.

— А какво е тя, Маскул?

— Неспокойствието, преглътнатите сълзи, твърде грандиозните за душата мисли...

— Да — кимна Сюленбод.

— Защо сме създадени, само за да поживеем някоя друга година и да изчезнем? — проговори тя след малко.

— Твърди се, че отново ще живеем — рече Маскул.

— Нима?

— Може би в Муспел — добави замислено той.

— Какъв ще е този живот?

— Несъмнено ще се срещнем отново. Като явление любовта е твърде прекрасна и тайнствена, за да остане незавършена.

Жената потръпна и се извърна.

— Мечтата ти те подвежда. Любовта завършва тук — рече тя.

— Как, щом рано или късно Съдбата я прекъсва жестоко?

— Завършва със страдание... О, защо любовта трябва да е винаги наслаждение за нас? Не можем ли да я изстрадаме — да я продължим, страдайки — во веки веков? — възкликна Сюленбод. — Маскул, докато любовта не ни изпепели невъзвратимо накрая, ние не ще разберем нищо за себе си.

Маскул я погледна угрижен.

— Нима споменът за любовта е по-важен от съществуването ѝ в реалността?

— Ти не разбираш. Страданията заради нея са по-ценни от всичко останало. — Сюленбод го сграбчи. — О, само да можеше да надзърнеш в съзнанието ми, Маскул! Щеше да съзреш необикновени неща... Не мога да ти го обясня. Дори за мен всичко е объркано... Любовта се оказа много по-различна, отколкото очаквах.

— Любовта е силна напитка — въздъхна той отново. — Може би твърде силна за човешките същества. Мисля си, че отнема доста от разсъдъка ни, подхождайки по различен начин към него.

Двамата седяха един до друг, взрени напред с немиждащ поглед.

— Няма значение! — заяви Сюленбод усмихнато и стана. — Скоро всичко ще свърши тъй или иначе. Ела, да тръгваме!

Маскул също се изправи.

— Къде е Корпанг? — попита апатично той.

Двамата огледаха хребета в посока към Ададж, който тук беше около километър-два широк. На юг той чувствително се снижаваше и земята приличаше на наклонена лента. На запад повърхността беше полегата неколкостотин метра до един висок и стръмен затревен хълм, който обемаше хребета от единия до другия ръб като огромна вълна, миг преди да се разбие. Възвишението скриваше гледката нататък. Билото му по цялото си протежение беше увенчано от дълга редица огромни каменни стълбове, които проблясваха ослепително под лунната светлина на фона на тъмното небе. На брой бяха трийсетина, разположени на толкова равно разстояние помежду си, че без съмнение бяха човешко дело. Някои вертикални, други — силно наклонени, и сякаш цялата колонада беше изключително древна. Видяха Корпанг на хълма, бе стигнал почти до върха.

— Той искрено се стреми да стигне — отбеляза подигравателно Маскул, загледан в енергичното изкачване на спътника им.

— Небесата няма да се отворят за Корпанг — отвърна Сюленбод. — Не бива толкова да бърза... На какво ти напомнят тези колони?

— Може би са портала към някой величав храм. Кой ли ги е издигнал?

Тя не отвърна. Двамата отново загледаха Корпанг, който се докопа до върха на хълма и изчезна сред колоните.

— Сега останахме сам-сами в самотния свят — обърна се Маскул към жената.

— Последната ни нощ тук трябва да бъде велика — погледна го тя твърдо. — Готова съм да продължа.

— Май си твърде уморена. По-добре да идем до прохода и да потърсим заслон.

— Тази нощ няма да мислим за телата си — промълви тя полуусмихната. — Искам да отидеш до Ададж, Маскул.

— Нека след толкова преживявания да починем, защото ни чака тежко изкачване и кой знае какви беди ни дебнат.

Сюленбод направи крачка-две напред, обърна се към него и му подаде ръка.

— Хайде, Маскул! — подкани го тя.

Бяха изминали половината от разстоянието до подножието на хълма, когато Маскул чу барабана. Ударите долитаха отвъд

възвишението, гръмки и отчетливи, като взривове. Той плъзна поглед към Сюленбод, но тя явно нищо не чуваше. След миг небосводът над и зад дългата каменна колонада на билото засия с необикновено зарево. Луната избледня; стълбовете се извисяваха като изрисувани сред пламналото небе. Светлината Муспел. От миг на миг тя засияваше още по-ярка, необикновена и страховита. Без цвят, несравнима с нищо — свръхестествена и неопишуема. Сърцето на Маскул щеше да се пръсне, той се спря с издути ноздри и ужасен поглед в очите.

Сюленбод го докосна леко.

— Какво виждаш, Маскул?

— Светлината Муспел.

— Аз не виждам нищо.

Блясъкът се засили, докато Маскул престана да осъзнава къде се намира. Тя искреше още по-яростно и тайнствено отпреди. Маскул забрави за съществуването на Сюленбод. Ударите на барабана станаха оглушителни. Всеки удар беше като плашещ гръм, отекнал в небето и разтресъл въздуха. Тътнежите се сляха и непрекъснатият гръмотевичен рев разлюля света. Въздухът пулсираше в един й същ неизменен ритъм — четири удара, третият по-силен. Сега те не звучаха всред тишината, а всред тътена.

Сърцето на Маскул заби учестено. Сякаш тялото му беше затвор и той жадуваше да го отхвърли, да излитне от него и да се слее с величавата вселена, която бе започнала да се разкрива пред него в истинския си вид.

Изведнъж Сюленбод го обгърна с ръце и го покри с безчет страстни целувки. Той не я забеляза и не реагира; не я разбираше какво прави. Тя го пусна, наведе глава и, обляна в сълзи, безшумно се отдръпна. Сетне пое назад към прохода Морнстаб.

Подир няколко минути сиянието угасна. Тътенът заглъхна. Отново огря луната и освети каменните стълбове и възвишението. Свръхестествената светлина изчезна, само приглушеният ритъм на барабанните удари долиташе иззад хълма. Маскул се сепна и се огледа наоколо като внезапно събуден от сън.

Сюленбод бавно се отдалечаваше на неколкостотин метра разстояние от него. При вида й го изпълни смъртен ужас. Той изтича след нея с викове, ала тя не се обърна. Беше скъсил разстоянието

между тях наполовина, когато тя неочаквано се спъна, падна и остана да лежи неподвижна, без да се повдигне повече.

Маскул изтича и се наведе над нея. Най-лошите му опасения се бяха сбъднали. Животът я беше напуснал.

Под слоя от кал и мръсотия лицето ѝ носеше противната мъртвешка маска на Кристалния. Маскул обаче не видя ухилената му гримаса. Никога преди не му се бе струвало, че Сюленбод е толкова красива, както в този момент.

Той остана дълго коленичил край нея. Плачеше, ала между два пристъпа на ридание вдигаше глава и се вслушваше в далечните барабанни удари.

Изминаха един-два часа. Теарджелд вече грееше на югозапад. Маскул вдигна мъртвото тяло на Сюленбод на рамене и тръгва към Прохода. Сега не му пукаше за Муспел. Търсеше вода, за да измие трупа на любимата, и гроб, в който да я положи.

Стигна до камъка, където двамата бяха седели, загледани към разлома, и свали товара си. Положи отгоре мъртвата девойка, седна до нея и се взря към Баре.

После заслиза към прохода Морнстаб.

20. БАРЕ

Маскул се събуди от тежкия сън на зазоряване, седна и се прозя. Въздухът беше хладен и ароматен. Далеч надолу по разлома пееше птичка — Простичката мелодия от две ноти беше толкова жална и трогателна, че Маскул едва можеше да я понесе.

На изток нежнозеленото небе бе пресечено над хоризонта от дълга тънка ивица шоколадови на цвят облаци. Лазурносиният въздух беше тайнствен, обгърнат в омара. Не се виждаха нито Сарклаш, нито Ададж.

През нощта се бе спуснал надолу и сега седловината на Прохода беше сто и петдесет метра над него. Под нозете му като огромно стълбище във въздуха се виеше разломът и след петдесетина метра стигаше до предните склонове на Баре. Неравната повърхност на Прохода се спускаше стръмно, но не и отвесно, и бе широка около километър и половина. Тъмните стени на хребета от двете му страни на изток и на запад обаче бяха направо отвесни. Височината им при гърлото на прохода беше шестстотин метра, но с издигането на хребета към Сарклаш и Ададж, сипеите достигаха невероятни размери. Въпреки широкия и стабилен проход, Маскул имаше чувството, че виси във въздуха.

Едно петно от разровена кафява пръст недалеч отбелязваше гроба на Сюленбод. Маскул я закопа на лунна светлина, като вместо лопата използва един дълъг плосък камък. Малко по-надолу се виеше бялата пара на топло изворче. От мястото му не се виждаше езерцето, в което се вливаше водата, и в което бе измил първо тялото на мъртвата девойка, а после себе си.

Маскул стана, прозя се отново, протегна се и се огледа глупаво. Погледът му остана неподвижно закован дълго време върху гроба. Полумракът незабележимо отстъпваше пред дневната светлина и слънцето се канеше да изгрее. Небето беше почти безоблачно. Зад него от утринната мъгла изплува великолепната верига на мощния хребет.

Появи се част от Сарклаш и покритото със зелен сняг било на Ададж. Маскул можеше да ги мерне, ако обърнеше глава назад.

Той съзерцаваше гледката уморен и апатичен, сякаш бе загубил душата си. Всичките му желаниа бяха изчезнали завинаги — нито искаше да ходи някъде, нито да върши нещо. През главата му мина, че трябва да иде до Баре.

Той слезе към топлото езерце да си наплиска очите. Край него завари седнал Краг, загледан в мехурите.

Маскул помисли, че сънува. Мъжът пред него носеше кожена блуза и панталони. Лицето му бе грозно, сурово и уродливо. Той се обърна към Маскул, без да му се усмихне или да стане.

— Откъде, по дяволите, се пръкна, Краг?

— Важното е, че съм тук.

— Къде е Найтспор?

— Наблизо.

— Като че ли от сто години не съм ви виждал. Защо ме заряхте така подло?

— Достатъчно силен беше, за да се справиш сам.

— Така се оказа, само че как си могъл да го знаеш? Както и да е, появи се тъкмо навреме. Днес май ще умра.

— Ще умреш тази сутрин — смръщи се Краг.

— Щом трябва, ще се мре — въздъхна Маскул. — Но ти откъде го научи?

— Вече узря за това, вече мина през цялата гама на чувствата. За какво ти е още да живееш?

— Няма за какво — изсмя се късо Маскул. — Готов съм. Провалих се във всичко. Само се чудя откъде си разбрал... Значи сега си дошъл да ме срещнеш. Накъде ще вървим?

— Към Баре — отвърна Краг.

— Без Найтспор?

— Няма да го чакаме — рече Краг и скочи на крака доста тромаво. — Той ще се озове там едновременно с нас.

— Къде?

— Където трябва... Хайде! Слънцето изгрява. Те се спускаха от Прохода надолу, когато Бланчспел, огромна и бяла, запламтя в небето. Нежността на утрото се разнесе и настана следващият немилостив

ден. Пътниците крачеха сред дървета и растения със завити като пашкули листа, сякаш спяха.

— Защо не се отварят за слънцето? — попита Маскул, посочвайки ги на спътника си.

— За тях Бланчспел е втора нощ. Денят за тях е Алпен.

— Колко време остава до изгрева на *другото* слънце?

— Има още доста.

— Ще доживея ли да го зърна, как смяташ?

— А ти би ли искал?

— Сега ми е все едно, но преди исках. — Остани си в същото настроение и всичко ще се нареди. Пък и на Торманс няма нищо, което да си заслужава труда.

След малко Маскул попита:

— Защо тогава дойдохме тук?

— Дойдохме след Суртур.

— Така е — съгласи се Маскул. — Къде е той?

— Може би е по-близо, отколкото предполагаш.

— Знаеш ли, че тук го почитат като бог? Дълго време ми се струваше, че огънят на свръхестествената светлина е свързан по някакъв начин с него... Защо криеш от мен тайната? Кой и какво е Суртур?

— Не се терзай с това. Никога няма да го научиш.

— *Ти* знаеш ли?

— Знам — озъби се Краг.

— Тук наричат дявола Краг — продължи Маскул, вгледан в лицето му.

— Докато всички тачат удоволствието, ще викат на Краг дявол.

— Ето, сега си говорим открито като мъже... Как да ти се доверя?

— Довери се на сетивата си — рече Краг. — Истинският дявол е Кристалния.

Те продължиха надолу по разлома. Слънчевите лъчи напичаха непоносимо. В далечината пред тях Маскул забеляза някаква вода. Като че ли приближаваха езерен район.

— Какво правихте с Нйтспор през последните четири дни, Краг? Какво стана с кристалното торпедо?

— Ти си на онова ниво от развитието си, като човек, който попада в нов-новеничък палат и пита какво е станало със скелята.

— Какъв палат построи в такъв случай, Краг?

— Не стояхме със скръстени ръце. Докато убиваше и се влюбваше, си изпълнихме задачата.

— Откъде узна какво съм вършил?

— А, ти си като отворена книга. Сега страдаш от смъртоносна рана в сърцето заради една жена, която познаваше шест часа.

Маскул побледня.

— Колкото си щеш се подигравай, Краг! И шестстотин години да живееш с една жена, при смъртта ѝ каменното ти сърце няма да трепне. Нямах чувства колкото едно насекомо!

— Детенцето, което брани играчките си! — каза Краг, усмихвайки се слабо.

Маскул спря рязко.

— Какво искаш от мен? Защо ме доведе тук?

— Не бива да спиращ, дори за театрален ефект — рече Краг и го подбутна. — Тъй и тъй ще трябва да изминем това разстояние, колкото и да се опъваш.

От допира на ръката му остра болка като стрела прониза сърцето на Маскул.

— Не мога вече да те смятам за човек, Краг. У теб има нещо свръхчовешко, но не знам дали е добро или зло.

Краг изглеждаше застрашителен с жълтото си лице. Той не отговори на Маскул, но след кратка пауза каза:

— Значи се опитваш в промеждутъка между убийствата и любовта да откриеш сам Суртур?

— Какъв беше тоя барабанен бой? — попита Маскул.

— Няма за какво да си придаваш важност. Знаем, че се опита да слухтиш зад ключалката на вратата. Няма как да се присъединиш към ансамбъла обаче, а и тая музика, друже, не беше за теб.

— Вече няма да подслушвам — горчиво се усмихна Маскул. — Животът ми свършва. Отсега насетне и во веки веков не принадлежа никому.

— Патетични слова! Ще видим. Може би Кристалния още веднъж ще се опита да те съблазни. Винаги има време да повтори.

— Не те разбирам.

— Мислиш, че си изоставил всички илюзии и заблуди, нали? Само че именно това може да се окаже твоята последна и най-голяма илюзия.

Отново замълчаха. Един час по-късно стигнаха до подножието на разлома. Бланчспел се издигаше неотклонно по безоблачното небе и приближаваше Сарклаш. Планината изглеждаше толкова висока, че човек се питаше дали слънцето ще успее да прескочи игления ѝ връх. Жегата беше непоносима. Дългият мощен хребет зад тях, извит като чиния, и сипеите блестяха в ярки утринни цветове. На стотици метри още по-нависоко се извисяваше над тях Ададж и стоеше като страж от другата страна, подобно на самотен великан. Пред тях се простираше влажната омайна пустош на стотици езерца и горички. Цветът на водите беше тъмнозелен. Горите още спяха, очаквайки изгрева на Алппен.

— В Баре ли сме? — обади се Маскул.

— Да, и пред теб е един от местните жители — отвърна Краг.

При тези думи в очите му проблесна заплашително пламъче, но Маскул не го забеляза.

Под сянката на едно от най-близките дървета седеше мъж, опрян о ствола, който явно ги очакваше. Беше дребен, чернокос и нямаше брада, млад на възраст. Носеше тъмносиня широка роба и мека шапка с широка периферия. Лицето му не беше обезобразено от специални органи. Бледо, сериозно и строго, и в същото време привлекателно.

Преди да заговорят, той топло се ръкува с Маскул и хвърли недоброжелателен поглед към Краг, който му отвърна с израз на насмешливо пренебрежение.

Мъжът заговори с трептящ баритон, но интонацията и модулациите му звучаха някак по женски.

— Чакам ви от изгрев слънце — рече той. — Добре дошъл в Баре, Маскул. Дано забравиш тъгата си, многострадалнико.

— Защо ме чакаш и откъде ти е известно името ми? — Маскул го изгледа почти дружелюбно.

Непознатият го дари с усмивка, която разхубави лицето му.

— Аз съм Гагнет. И на практика зная всичко.

— Няма ли поздрав и за мен, Гагнет? — обади се Краг и почти навря отблъскващото си лице под носа му.

— Познавам те, Краг. Малко са местата, където ще те посрещнат с отворени обятия.

— И аз те познавам. Гагнет — жената-мъж... Е, тъй или иначе двамата с Маскул пристигнахме заедно и ти трябва да се погрижиш за гостите си. Отиваме към Океана.

Усмивката изчезна от лицето на Гагнет.

— Не мога да те изгоня, Краг, но ще се отнасям към теб като към непоканения трети.

— Тази сделчица ми пасва — Краг отметна глава и се изсмя високо и неприятно. — Когато хвана плячката, ще ти оставя опашката. За мен — материята, а за теб — сянката. Може да ти потрябва.

— След като уредихте всичко удовлетворително за двете страни, позволете ми да отбележа, че в момента не ми трябва ничия компания — намеси се Маскул. — Позволяваш си твърде много, Краг. Веднъж вече се оказа неверен приятел... Струва ми се, че съм свободна личност, нали?

— За да си свободен, трябва да си имаш собствена веселена — подметна Краг подигравателно. — Какво ще кажеш, Гагнет — свободен ли е този свят?

— Свободата от болката и от грозното е привилегия на всеки отделен индивид — спокойно отвърна Гагнет. — Маскул е прав да настоява и ако обещаеш да го оставиш на мира, аз ще сторя същото.

— Маскул си мени мнението, когато си ще, само че няма да се отърве лесно от мен. Не се тревожи тоя път, Маскул!

— Няма значение — промърмори смутено Маскул. — Нека с нас да идва, който си иска. След няколко часа ще съм свободен, ако предсказанията са истина.

— Ще ти покажа пътя — предложи Гагнет. — Ти не познаваш тая област, Маскул. Щом малко по-нататък стигнем до равнините, може да пътешествуваме и по вода, но боя се, че сега-засега трябва да вървим пеша.

— Боиш се, боиш се, вечни мързеливецо! — записка с тънък, стържещ гласец Краг.

Маскул удивен погледна първо единия, после другия. Явно между тях постоянно кипеше вражда и се познаваха доста добре.

Тримата тръгнаха през гората, като се движеха по края ѝ и през цялото разстояние от един-два километра не изпусаха от очи

издълженото тясно езеро, което се намираше край нея. Дърветата бяха нисички и слаби, със затворени листа в цвят долм. Между тях нямаше храсталаци и пътят им минаваше по чистата кафява земя. Чуваше се шумът на далечния водопад. Вървяха под сянка, но въздухът беше приятно топъл. Нямаше досадни насекоми, а езерото изглеждаше прохладно и поетично.

— Ако на мен се бе паднало да те доведе от твоя свят, Маскул, щяхме да дойдем тук, а не в алената пустиня — рече Гагнет и приятелски стисна ръката на Маскул. — Тогава щеше да избегнеш мрачните места и изпитания и Торманс щеше да ти хареса.

— Какво от това, Гагнет? Тези места пак щяха да си съществуват.

— Щеше да попаднеш там по-късно. Съвсем различно е дали човек ще види мрака в светлината или светлината в мрака — възрази Гагнет.

— Най-добре е човек да вижда ясно. Торманс е уродлива планета и предпочитам да я познавам, каквато е.

— Дяволът я загрози, а не Кристалния. Всичко, което виждаш около себе си в момента, е породено от мисленето на Кристалния, а Торманс е самата Красота и Радост. Дори Краг не е толкова безочлив, че да го отрича.

— Тук е прекрасно — потвърди Краг и се огледа наоколо злобно. — На човек му трябва още само възглавница и дузина хурии, за да се получи пълна завършеност.

Маскул се освободи от ръката на Гагнет.

— Миналата нощ, когато се промъквах през мръсотията под мъртвешката светлина на луната, си мислех, че светът е прекрасен...

— Горката Сюленбод! — въздъхна Гагнет.

— Какво! Ти я познаваш? — изуми се Маскул.

— Познавам я чрез теб — отвърна водачът им. — Скръбта ти за тази благородна жена показва твоето собствено благородство. Струва ми се, че всички жени са благородни по душа.

— Може да има милиони благородни жени, но Сюленбод беше само една.

— Планетата, на която се е родила Сюленбод, не може да е ужасна — отбеляза Гагнет.

— Да сменим темата... Този свят е страховит и жесток. Благодарен съм, че го напускам.

— Поне по един въпрос двамата разсъждавате по един и същ начин — злокобно се ухили Краг. — Удоволствието е добро, а краят на удоволствието е зло.

— Чували сме ги твоите ненормални теории, Краг — изгледа го студено Гагнет. — Ти много държиш на тях, но те са безполезни. Светът не може да съществува без удоволствието.

— Така счита Гагнет! — жегна го Краг.

Наближиха края на гората и се озоваха на една скаличка. На петнайсетина метра под тях в подножието ѝ продължаваха езерната и горите. Цялата област Баре беше огромен планински склон, който природата бе разположила терасовидно. Езерото, покрай чиито брегове преминаха, не беше затворено, а се стичаше на по-долната тераса в пет великолепни отвесни като нишка водопади, струйна ли сред воден прах. Скалата не беше отвесна, така че за мъжете беше лесно да слязат надолу.

Оттук те навлязоха в друга, по-гъста гора. През средата ѝ течеше поток и мъжете тръгнаха по бреговете му.

— Идвало ми е наум, че тъкмо Алппен ще ме убие — обърна се Маскул към Гагнет. — Така ли е?

— Тези дървета не се страхуват от Алппен. Защо ти трябва да се боиш от него? Алппен просто е едно чудесно, животворящо слънце.

— Вече зърнах заревото му и вълнението тогава едва не ме погуби.

— Силите са се опитвали да постигнат равновесие — обясни му Гагнет. — Когато видиш тук Алппен, той ще е единствен и силите у теб няма да воюват.

— Мога да ти кажа в аванс, Маскул — намеси се ухиленият Краг, — че точно това е козът на Кристалния.

— Какво имаш предвид?

— Сам ще видиш. Колкото лесно се отказа от тоя свят, толкова горещо сега ще ти се прииска да останеш в него, за да се насладиш на новите си преживявания.

— Както виждаш, трудно е да се удовлетвори Краг — усмихна се Гагнет. — Не трябва нито да се радваш, нито да отричаш света. Какво ти остава тогава?

— Чудно нещо, още не мога да схвана идеите ти — обърна се Маскул към Краг. — Препоръчваш ми самоубийство ли?

С всяка минута Краг като че ли ставаше по-жълтеникав и потблъскващ.

— Защо, само защото никой вече не те глези? — възкликна той, показвайки почернелите си зъби.

— Който и да си, каквото и да целиш, май си доста самоуверен — заключи Маскул.

— Сигурно искаш да се червя и да пелтеча като глупак, така ли? Чудесен начин да изобличаваш лъжите!

Гагнет се втрени в корените на едно дърво, наведе се и прибра две-три подобни на яйца топчици.

— За ядене ли са? — попита Маскул, след като ги пое.

— Да, изяж ги, сигурно си гладен. Аз не искам, а не бива да засягам Краг, предлагайки му удоволствие — особено такова удоволствие, от нисък порядък.

Маскул счупи две яйца и глътна течността им. На вкус напомняше алкохол. Краг издърпа последното яйце от ръцете му и го запокити върху дънера на едно дърво, където то се счупи и остави слузесто петно.

— Не дочаках да ме попитат, Гагнет... Кажете, има ли нещо по-гадно от разваленото удоволствие? — извика Краг.

Гагнет не отговори, само хвана Маскул за ръка.

Два часа вървяха през гори, слизаха по скали и склонове, докато релефът се промени. Стигнаха до планинска верига, дълга поне три километра. До подножието ѝ сигурно имаше повече от километър. Маскул не беше виждал подобно нанадолнище. Хълмът беше обраснал с непроходима гора. Дърветата в нея бяха различни от всичко, познато досега. Листата спяха завити навътре, а клоните растяха съвсем нагъсто, но бяха прозрачни, и слънчевите лъчи проникваха през тях. Гората беше обляна със светлина, обагрена в нежнорозово, жизнерадостна и женствена като на зазоряване. Настроението на Маскул се повдигна, без сам да иска.

Той спря, въздъхна и се замисли.

— Място тъкмо за замечтани женски погледи и за шии от слонова кост, а, Маскул? — изграчи Краг насмешливо. — Защо я нямаше сега Сюленбод?

Маскул го сграбчи грубо и го блъсна към най-близкото дърво. Краг се попокопити от тласъка и се разкикоти, сякаш нищо не се бе

случило.

— И така — прав съм, нали?

— Явно се мислиш за необходимото зло — изгледа го сурово Маскул. — Не съм длъжен да вървя с теб по-нататък и като че ли ще е по-добре да се разделим.

Краг се извърна към Гагнет с гротескно изписано чистосърдечие.

— Какво ще кажеш — да се разделим ли, както иска Маскул, или когато реша аз? — попита той.

— Успокой се, Маскул — намеси се важно Гагнет, обръщайки гръб на Краг. — Познавам го по-добре от теб. Както се е прилепил към теб, има само един начин да се отървеш — като не му обръщаш внимание. Като се отнасяш презрително към него — не му говори, не отговаряй на въпросите му. Прави се, че не съществува, и тогава ще млъкне.

— Вече ми дотегна — промърмори Маскул. — Току-виж съм извършил ново убийство преди смъртта си.

— Във въздуха замириса на убийство — извика Краг и сбърчи нос, сякаш душеше. — Но кой ще бъде затрит?

— Послушай ме, Маскул. Като се препираш с него, наливаш масло в огъня.

— Млъквам и с никого няма да говоря... Кога най-после ще се измъкнем от тази проклета гора?

— Има още, но щом излезем, ще потеглим по вода и ще си починеш.

— И ще поразмишляваш на воля за страданията си — додаде Краг заядливо.

Тримата не си размениха нито дума повече, докато не излязоха на открито. Пък и стръмнината на склона ги принуди да подтичват из гората и попречи на евентуалния разговор, дори да бяха склонни да го продължат. За по-малко от половин час прекосиха гъстака. Напред, докъдето стигаше погледът, се разстилаше равнинна земя.

Три четвърти от местността се състоеше от гладка водна повърхност, поредица от големи езера с ниски брегове, разделени от тесни гористи ивици. Езерото пред тях свършваше до леса. Беше широко петстотин метра. В плитката крайбрежна водица растеше тръстика с цвят долм. По средата, на няколко метра от брега, минаваше

доста силно течение, заради което водоемът приличаше и на езеро, и на река. В плиткото се виждаха няколко плаващи островчета.

— Оттук ли ще тръгнем по вода? — запита Маскул.

Гагнет отвърна утвърдително. На въпроса на Маскул как ще пътуват, той поясни:

— На някое островче. Достатъчно е да го преместим до течението.

— И къде ще ни отнесе? — полюбопитства Маскул.

— Хайде, качвай се! — изписка Краг, ухилен просташки. — Утрото скоро ще свърши, а трябва да умреш преди обяд. Напред към Океана!

— Като знаеш всичко, Краг, кажи каква смърт ме чака?

— Гагнет ще те убие.

— Лъжеш! — възмути се Гагнет. — Аз желая доброто на Маскул!

— В крайна сметка той ще е причина за смъртта ти. Ала какво значение има? Най-важното е, че ще се отървеш от този безсмислен свят... Е, Гагнет, виждам, че си си останал все същия мързелан. Май аз ще трябва да свърша работата.

Краг скочи в езерото и преджапа плитководието. Когато стигна до най-близкото островче, водата го покри до бедрата. Плаващата купчина пръст беше ромбоидна, около пет метра широка от единия до другия край и представляваше светлокафяв торф, без каквато и да е растителност по него. Краг застана зад нея и се зае да я избута към течението, явно без да се преуморява. Щом я докара наред потока, другите също прегазиха водата и всички заедно се качиха върху острова.

Пътуването започна. Течението не изминаваше повече от тричетири километра на час. Слънцето безмилостно ги печеше, без да имат къде да се скрият на сянка. Маскул седна досами ръба и от време на време плискаше главата си с вода от реката. Гагнет се настани до него. Краг кръстосваше островчето с къси крачки като затворено в клетка животно. Езерото все повече се разширяваше и течението се уголеми, докато не им се стори, че са се озовали в някакво огромно речно устие.

Изведнъж Краг се наведе, сграбчи шапката на Гагнет, смачка я в косматия си юмрук и я запрати по течението.

— Защо се криеш като жена? — изкикоти се дрезгаво той. — Покажи на Маскул лицето си. Може да те е виждал и преди.

Гагнет наистина му приличаше на някого, но не можеше да се сети кому. Тъмната му коса падаше на къдри по гърба и откриваше широко и високо благородно чело. Целият му облик излъчваше странно привлекателна сладост и трогателно сериозна доброта.

— Нека Маскул да отсъди дали има от какво да се срамувам — рече той гордо.

— В тази глава може да има само прекрасни мисли — избърбори Маскул, втренчил поглед в него.

— Много важна оценка! Гагнет е крал на поетите. Какво става обаче с поетите, когато се опитват да се справят с практическите задачи?

— Какви задачи? — удиви се Маскул.

— Каквато трябва да изпълниш, Гагнет. Я обясни на Маскул!

— Има две форми на практическа деятелност — спокойно заобяснява Гагнет, — да съграждаш или да разрушаваш.

— А, има и трета — обади се Краг. — Можеш да крадеш, без да знаеш, какво вършиш. Да откраднеш чантичката и да оставиш парите.

— Къде сте се срещали по-рано? — вдигна учудено вежди Маскул.

— Днес дойдох на гости на Гагнет, Маскул, но и мен преди много-много време Гагнет ме посети.

— Къде?

— У дома — където и да се намира този дом. Гагнет е един обикновен крадец.

— Говорите с гатанки и не ви разбирам — оплака се Маскул. — Не познавам нито един от двамата ви, но явно ако Гагнет е поет, то ти си палячо. Трябва ли непрекъснато да дрънкаш? Искам малко тишина.

Краг се изхили, но млъкна. Той се беше излегнал върху торфа, обърнат с лице към слънцето, и след малко заспа дълбоко, като похъркваше неприятно. Маскул попоглеждаше към отблъскващото му жълто лице с неудоволствие.

Изминаха два часа. Страничният бряг отстоеше на километър и половина разстояние. Пред тях не се виждаше никаква суша. Зад тях планините на Личсторм се размиха в падналата омара. Небесният

хоризонт отпред придоби странен цвят, нещо като ярко синьо-джал, а на север цялото бе улфир.

— Алппен изгрява, Гагнет — обади се Маскул, който усещаше как в съзнанието му се прокрадва тревога.

— И започва да те притеснява? — усмихна се мечтателно Гагнет.

— Тържествено е — почти трагично. И някакси ми припомня Земята. Животът вече не е важен за мен, но това има значение.

— Денят е нощ в сравнение с този, другия ден. След половин час ще приличаш на мъж, излязъл от тъмна гора на слънце. И ще се чудиш как си могъл да бъдеш такъв слепец.

Двамата се загледаха в синия изгрев. Цялото небе на север, почти до зенита, беше нашарено с необикновени цветове, сред които преобладаваше джал и долм. — Също както основната особеност на всеки изгрев на Земята е *мистерия*, така и този беше *неистов*. Не смайваше разума, а сърцето. Маскул не изпита неизразимото страстно желание да хване и да го задържи навеки, нито да го запази за себе си. Вместо това, изгревът го вълнуваше и го измъчваше като встъпителните акорди на някаква свръхестествена симфония.

Маскул обърна очи на юг към последните блясъци от отиващия си ден на Бланчспел и задържа поглед върху огромното бяло слънце, без да трепне. После инстинктивно се обърна отново на север, както се отвърща човек от мрака към светлината.

— Ако преди ми показваше мислите на Кристалния, това сега ще да са неговите чувства. Той е усещал навярно същото, каквото изпитвам аз в момента — обърна се Маскул към Гагнет.

— Маскул, нима не разбра — той целият е *чувство* — заяви Гагнет.

Маскул жадно поглъщаше гледката пред себе си и не отговори. Лицето му беше непроницаемо като скала, но очите му се замъглиха от сълзи. Небето пламтеше все по-силно и Алппен се канеше да изгрее от морето. Междувременно островът им вече бе преминал през гърлото на естуара. От три страни ги заобикаляше вода. Мъглата пропълзя зад тях и скри от погледа им земята. Краг продължаваше да спи, подобен на противно сбръчкано чудовище.

Маскул обърна поглед към течащата вода. Тя беше загубила тъмнозеления си цвят и беше станала кристално прозрачна.

— Стигнахме ли Океана, Гагнет? — попита той.

— Да.

— Не ми остава нищо друго, освен смъртта.

— Не мисли за смъртта, а за живота — промълви Гагнет.

— Става по-светло и в същото време ми се струва, че притъмнява; Краг като че ли се размива...

— Ето Алппен! — изрече Гагнет, докосвайки ръката му.

Тъмният сияен диск на синьото слънце надникна иззад морето. Маскул онемя поразен. Той гледаше и лакомо го поглъщаше, макар да не можеше да намери думи за преживяванията си, сякаш тялото му не можеше да понесе душата. Огромният син кръг се издигна от водата като страховито око, взряно в него... После подрипна над морето и денят на Алппен започна.

— Какво усещаш? — заговори Гагнет, който още стискаше ръката му.

— Изправих се пред безкрая — прошепна Маскул. Ненадейно от хаоса на чувствата му изплува една великолепна идея и изпълни цялото му същество с непосилна радост.

— О, Гагнет... аз съм *нищо* — извика той.

— Така е, ти си *нищо*.

Мъглата ги обгърна плътно, така че се виждаха само двете слънца и няколко метра от морската повърхност. Сенките на тримата мъже, дължащи се на Алппен, не бяха черни, а се състояха от бяла дневна светлина.

— Значи *нищо* не може да ми причини болка — продължи Маскул, усмихнат неадекватно.

— Как би могло? — отвърна му Гагнет също с усмивка.

— Изгубих волята си и сега се чувствам така, сякаш от мен е бил изрязан някакъв опасен тумор, а аз съм станал чист и свободен.

— Разбираш ли сега живота, Маскул?

Лицето на Гагнет беше придобило необикновена духовна, небесна красота. Приличаше на ангел, спуснал се от небесата.

— Не разбирам *нищо*, освен че вече нямам собствено аз и... че именно *това* е животът.

— Какво прави Гагнет? Пак ли обсъжда прословутото си синьо слънце? — долетя подигравателен глас зад тях.

Те се обърнаха и видяха будния Краг, който също бе станал прав. В този миг мъглата забули Алппен и цветът на слънцето от син се

промени на ярък джал.

— Какво искаш, Краг? — попита Маскул направо.

Краг го изгледа странно. Водата наоколо плискаше.

— Маскул, не разбираш ли, че часът на смъртта ти настъпи?

Маскул не му отговори. Краг положи ръка на рамото му и той се почувства зле. Безсилен, падна на края на острова-сал. Сърцето му туптеше тежко с особени удари, които му напомнях думкането на барабана. Загледа вяло накъдрената от вълните вода. Стори му се, че погледът му прониква през нея... надолу... надолу... чак до тайнствения огън...

Водата изчезна. Двете слънца се скриха. Островът се превърна в облак и останал сам върху него, Маскул плуваше във въздуха... Далече долу всичко беше светлина — пожарът на Муспел. Огънят се издигаше все по-нагоре и нагоре, докато не изпълни целия свят...

Облакът стигна до една огромна отвесна черна скала, без връх или подножие. Увиснал в средата ѝ, Краг, с огромен чук в ръка, нанасяше върху един кървавочервен кръг страховити удари. Ритмичните, звънтящи звуци бяха отворителни. Скоро Маскул осъзна, че чува познатия барабан.

— Какво правиш, Краг?

Краг прекъсна занятието си и се обърна.

— Биенето на сърцето ти — отзова се ухилен той. Скалата, заедно с Краг, изчезна. Маскул съгледа Гагнет, размахващ ръце и крака във въздуха. Но не, не беше Гагнет — беше Кристалния. Сякаш се опитваше да се измъкне от светлината Муспел, ала огънят го обграждаше и накъдето и да се извъртеше, го лизваха пламъци. Той крещеше... Огънят го стегна в обръч. Той изпищя кански. Маскул мярна гадното размазано лице с текнали лиги и сетне видението изчезна.

Маскул отвори очи. Слабата светлина на Алппен както и преди огряваше плаващия остров. До него стоеше Краг, но Гагнет беше изчезнал.

— Как се нарича този океан? — обади се той, изговаряйки с мъка думите.

— Океанът на Суртур.

Маскул кимна и остана смълчан, захлупил лице в шепи.

— Къде е Найдтспор? — попита внезапно той.

Краг се наведе към него и със сериозно изражение на лицето заяви:

— Ти си Найтспор.

Умиращият притвори клепачи и се усмихна. След малко ги отвори бавно и промълви:

— Кой си ти?

Краг мълчеше мрачно.

Свирепа болка преряза сърцето на Маскул и той умря начаса.

Краг обърна глава настрани и рече:

— Най-последно нощта наистина свърши, Найтспор... Съмна се.

— Защо беше нужно всичко това? — попита Найтспор, загледан дълго и съсредоточено в тялото на Маскул.

— Попитай Кристалния — отвърна рязко Краг. — Неговият свят не е шегичка. Хватката му е желязна, макар моята да е още по-силна... Маскул беше негов. Найтспор обаче е мой.

21. МУСПЕЛ

Мъглата се сгъсти толкова, че двете слънца съвсем изчезнаха и стана тъмно като в рог. Найтспор не виждаше дори спътника си. Водата плискаше тихо около острова-сал.

— Каза, че нощта свърши — обади се Найтспор, — но още е тъмно. Мъртъв ли съм или съм жив?

— Още сме в света на Кристалния, макар вече да не му принадлежиш. Приближаваме Муспел.

Найтспор усети силно безмълвно туптене във въздуха — ритмично пулсиране в четири такта.

— Барабанът! — възкликна той.

— Разбираш ли ударите или си ги забравил?

— Почти ги разбирам, само че съм съвсем объркан.

— Кристалния е забил много дълбоко ноктите си в духа ти — рече Краг. — Ударите идват от Муспел, а ритъмът им преминава през атмосферата на Кристалния. Той обича да казва, че същността на звука е в ритъма, но за мен ритъмът е само глупаво, убийствено и скучно повторение.

— Спомням си — промълви Найтспор, гризейки нокти в тъмното.

Пулсирането се чуваше все по-ясно и звучеше като далечно барабанене. Някъде отдалеч, право пред тях проблесна малко петно от странна светлина и слабо озари полюляващия се остров и гладката, почти огледална морска повърхност.

— Всички ли хора успяват да избягат от отвратителния свят или сме само единици? — попита Найтспор.

— Ако всички успяваха, нямаше да се потя толкова, драги... — отвърна Краг. — Там ни чакат тежката работа, тревогите и опасността от пълна смърт...

Сърцето на Найтспор се сви.

— Още ли има?

— Стига да пожелаеш, свършваме. Вече премина всички препятствия. Нима ще се откажеш сега?

Ударите на барабана станаха по-силни и болезнени. Формата на тайнствената светлина се очерта като малко правоъгълно петно върху огромната стена на нощта. Найтспор съзря в него суровото каменно лице на Краг.

— Не съм готов за ново раждане — рече Найтспор. — Дори ужасът от смъртта бледнее пред това.

— Трябва да избереш.

— Нищо не мога да сторя. Кристалния е всемогъщ, а аз едва се изплъзнах и спасих душата си.

— Захаросаните земни лъжи те заслепяват все още — рече Краг, — не виждаш нещата в истинската им светлина.

Найтспор не отвърна. Какво ли се опитваше да се сети? Около тях водата беше застинала безцветна и прозрачна, сякаш не беше течност. Трупът на Маскул беше изчезнал.

Ударите на тъпана вече отекваха с метален звън. Правоъгълното петно от светлина нарасна и заблестя все по-ярко и неистово. Мракът се сгъсти като огромна, черна стена без начало и край.

— Действително ли се приближаваме към стена? — учуди се Найтспор.

— Скоро сам ще разбереш. Това, което виждаш пред теб, е Муспел, а светлината е входът, през който трябва да минеш.

Сърцето на Найтспор затропа бясно.

— Ще забравя ли всичко? — промълви той.

— Не, ще си спомняш.

— Ела с мен, Краг, иначе ще се изгубя.

— Аз нямам работа там вътре. Ще те чакам отвън.

— Отново ли се връщаш в битката? — попита Найтспор, хапейки пръстите си.

— Да.

— Не смея сам.

Оглушителният тътен на ритмичното барабанене кънтеше като същински удари, сипеци се върху главата му. Изумителните блясъци го заслепяваха, но същевременно по някакъв свой си начин не излъчваха истинска светлина, а грееха с чувство, което се възприемаше като светлина. Дватамата се приближаваха към тъмната стена, право към

светлото петно, носени от течението на гладката като стъкло вода, чието ниво се бе изравнило с прага.

Шумът ги оглуши, вече не можеха да разменят нито дума.

След няколко мига се озоваха пред вратата. Найтспор се обърна с гръб и закри очи с длани, но светлината и така го заслепяваше. От страстните чувства тялото му сякаш се уголеми и при всеки страховит удар потреперваше.

Пред отвора на входа нямаше врата. Краг скочи на скалистата площадка и дръпна Найтспор вътре.

Щом прекрачиха прага, светлината изчезна. Ритмичните звуци-удари стихнаха. Найтспор свали ръце... Наоколо беше тъмно и тихо като в отворен гроб, само въздухът бе изпълнен с мрачна изгаряща *страст*, която изпъкваше на светлината и звука така, както гланцът изпъква на матов фон.

— Не зная дали ще мога да го понеса — с ръка на сърце произнесе Найтспор и погледна към спътника си. Не можеше да го види, но *чувстваше* присъствието му по-живо и осезаемо от всякога.

— Върви и не губи време, Найтспор... Тук времето е много ценно, отколкото на Земята. Не можем да пропилеем и две минути. Пред теб са ужасни и трагични дела, които няма да чакат заради нас... Влизай и не спирай за нищо на света!

— Къде отивам? — шепнеше Найтспор. — Забравих всичко.

— Влизай! Влизай! Пътят е само един, няма да сбъркаш.

— Защо ме насилваш, щом съм длъжен отново да изляза? — противеше се Найтспор.

— За да излекуваш раните си.

Миг преди да довърши фразата си, Краг скочи обратно на острова-сал. Найтспор неволно се засили подир него, ала се опомни и спря. Краг бе изчезнал. Всичко вън бе потънало в непрогледен мрак.

Найтспор остана сам и в този миг сърцето му се изпълни с възторг, сякаш в него зазвучаха хиляди тромпети.

Точно пред него, до нозете му, се виждаше долният край на една стръмна и тясна извита каменна стълба. Друг път нямаше.

Найтспор постави крак на първото стъпало и вдигна поглед нагоре. Нищо не виждаше, но усещаше всеки сантиметър по-напред с вътрешното си чувство. Студена, мрачна, забравена стълба, която се стори на ликуващата му душа път към небето.

След като измина десетина стъпала, спря да поеме дъх. Изкачването ставаше все по-трудоемко с всяка стъпка нагоре — сякаш носеше на рамене тежък човек. В паметта му отекна позната струна. Найтспор продължи и след десетина стъпала стигна до прозорец, изсечен в една висока амбразура.

Качи се в нея и надникна през прозореца, който беше направен от нещо подобно на стъкло, но през него не се виждаше нищо. Отвън долиташе само някакво вълнение, което го порази и вледени кръвта му. За миг това колебание на атмосферата прозвуча като сподавен, издевателски и просташки смях, отекнал от другия край на света, в следващия — като безшумното непрестанно пулсиране на някакъв мощен машинен двигател, придружено от ритмична вибрация на въздуха. Две усещания, които едновременно бяха и различни, и еднакви, свързани помежду си както душата с тялото. Найтспор бе дълго заслушан в тях, после се отдръпна от нишата на амбразурата и продължи нагоре. Изкачването стана още по-трудно.

Трябваше да спира на всяка трета или четвърта стъпенка, за да отпочинат мускулите му и да си поеме дъх. Щом измина по този начин още двайсетина стъпала от пътя си, стигна до втори прозорец. През него отново не се виждаше нищо. Смахът в разколебаната атмосфера беше замлъкнал, само пулсирането ѝ беше два пъти по-отчетливо отпреди и ритъмът се бе удвоил. Сякаш се смесваха два отделни такта: единият като марш — горчив и вцепеняващ; другият — като валс, жизнерадостен и едновременно с това изтощителен и злокобен.

Найтспор се застоя пред прозореца с предчувствието, че по-нагоре го очаква велико откритие. Продължи изкачването, станало още по-изморително. Често-често трябваше да сяда, смазан от собствената си убийствена тежест. Все пак успя да издрапа до третия прозорец.

Влезе в амбразурата. Предишните чувства се превърнаха в зрителни образи и пред него се разкри зрелище, от което побледня. В небето висеше гигантска светеща сфера и го изпълваше цялото. Кълбото се състоеше от два вида движещи се същества. Първите бяха безчет дребни зелени частици със съвсем малки или почти незабележими размери. Всъщност не бяха зелени, но по някакъв начин ги видях зелени. Всички се бяха устремили в едно направление — към него и към Муспел, ала бяха твърде слаби и микроскопични, за да се откъснат напред. Движеха се със стъпките на марша, чийто ритъм

беше почувствал преди. Звукът не идваше от самите частици, а от сблъсъка им с различни препятствия. Около тези лъчезарни атоми на живота се виеха по-големи вихрушки от бяла светлина, които се въртяха спираловидно във всички посоки и отнасяха зелените частици накъдето си поискат. Въртежите на вихрушките бяха съпроводени от ритъма на валса. На Найтспор му се стори, че зелените атоми са увлечени в този танц въпреки волята си и мъчително се свиват от срам и жалко унижение. По-едрите се съпротивляваха по-силно, отколкото съвсем дребните; някои стояха неподвижни, други продължаваха да напредват в желаната посока.

Найтспор се отвърна от прозореца, зарови лице в шепите си и потърси в смътните недра на паметта си обяснение за току-що видяното. Не откри нищо определено, а ужасът и гневът започнаха да го завладяват полека-лека.

Докато се изкачваше към следващия прозорец, в сърцето му се впиха невидими пръсти, стиснаха го и го заизвиваха на вей страни, но той даже не помисли да се върне назад. Свъси се, но се спря само веднъж. Като че поради физическата слабост зрението му изневери — светът шеметно се завъртя около него. Безсилието му продължи минути.

Щом се съвзе, той се намърда в поредната ниша и отново съзря сферата, която се беше преобразила. Сега тя бе царство на скали, минерали, вода, растения, животни и хора. Погледът му ги обгърна наведнъж, макар да бяха така увеличени, че и най-дребните форми на живот се различаваха лесно. Ясно видя наличието на зелените частици във вътрешността на всеки индивид, на всяка съвкупност от твари, на всеки химически атом. Според значимостта на живота отделните зелени елементи бяха по-фрагментарно групирани или относително по-внушителни като присъствие. Например, в кристалите плененият зелен живот беше съвсем незначителен и едвам се виждаше; в някои от хората — малко по-голям, в други мъже и жени — сто пъти по-голям. Ала по-голям или по-малък, всички го притежаваха. Като че ли вихрите от бяла светлина, които бяха и индивидуалности, скрити в обвивката на телата, се наслаждаваха от съществуването си и желаеха то да продължи безкрайно, а зелените частици се лутаха вечно недоволни, но бидейки слепи, без да знаят как да потърсят освобождение, сменяха непрекъснато формата си, сякаш

експериментирайки със себе си се опитваха да си проправят път. Зелените атоми, избягали към Муспел, незабавно се натъкнаха на нова съпротива, и създаваха нови гротескни комбинации. Тези искрици, частици от живия яростен дух, оставаха безнадеждни пленници в мъртвешката каша на безличното удоволствие. Оженствяваха се и се разлагаха — иначе казано, биваха *абсорбирани* и се обвиваха в пошли и нездрави форми.

Болезнен срам обзе душата на Нйтспор при вида им. Възторгът му отдавна беше стихнал. Той пак загриза ноктите си — бе разбрал защо Краг остана да го чака долу.

Бавно се изкачи до петия прозорец. Въздухът го притискаше със силата на буреносен вихър, макар и лишен от неистовство и неравномерност, не позволявайки нито за миг на Нйтспор да се отпусне и да преустанови усилията си. Това бе натиск, който не бе съпроводен и от най-лекото подухване.

Погледна през прозореца и остана изумен от видяното. Сферата висеше в небето както и преди, но между нея и света на Муспел, в който стоеше той, беше паднала широка тъмна сянка без ясна форма. Незнайно как тя излъчваше противна сладост. Нйтспор вече знаеше, че това е Кристалния. От Муспел към Сянката и *през* нея непрестанно се лееше мощен поток от светлина — но не беше светлина, а страст. Когато най-сетне се появяваше от другата страна, където се намираше сферата, светлината променяше характера си, разложена като от призма и разделена на двете жизнени форми, каквито Нйтспор беше видял преди — на зелени частици и на вихри. Яростният допреди миг дух се превръщаше в отвратителна маса от пълзящи и гърчещи се индивиди. В ядрото на всеки вихър на винаги жадната за удоволствие воля оставаше отломка от живия зелен огън. Нйтспор си спомни ретро-лъчите от Старкнес и установи, че зелените искри без съмнение бяха възвратните ретро-лъчи към Муспел, а вихрите — постъпателните лъчи, които идваха от Муспел. Първите отчаяно се опитваха да се върнат към родното си място, но грубата сила на другите, които жадуваха да останат там, където се намираха в момента, ги изтласкваше и сразяваше. Вихрите на индивидите се бореха помежду си и се поглъщаха. Битката им предизвикваше болка, но независимо от размера на болката, която изпитваха, те неотстъпно и непрекъснато се стремяха към удоволствието. Понякога зелените

искри се оказваха достатъчно силни и успяваха за миг да се приближат към Муспел. Тогава вихрите пускаха движението им не само доброволно, а дори с гордост и удоволствие, сякаш беше тяхна заслуга — ала не можеха да видят отвъд Сянката и си мислеха, че пътуват към нея. В мига, в който прякото постъпателно движение ги умореше, тъй като противоречеше на въртеливата им природа, те отново започваха да убиват, да танцуват и да любят.

Найтспор предчувстваше, че шестият прозорец ще се окаже последният. Нищо не можеше да спре настъплението му нагоре, защото беше сигурен, че там ще се разкрие същинската природа на Кристалния. Всяка стъпка към целта беше като кървава битка на живот и смърт. Нозете му сякаш бяха приковани към стълбата; от напрежението от носа му потече кръв, главата му дрънчеше като желязна камбана. След още дванайсет стъпки ненадейно се озова на върха; стълбището завършваше с малка гола стаичка само с един прозорец и леденостудени каменни стени. В дъното на стаята, горе през люка, се виждаше къса стълба, която водеше до една врата, ориентирана явно към покрива на сградата. Преди да я изкачи, Найтспор се насочи към прозореца и погледна през него.

Сянката на Кристалния се бе приближила и изпълваше цялото небе. Не беше тъмна, а бляскава и светла, без форма и цвят, но някакси напомняше нежността на зората. Въпреки че през мъглявината ѝ сферата ясно се открояваше, тя бе същевременно и плътна. Излъчваше отвратителна сладникава миризма, каквато би могла да изпуска само една лигава, присмехулна, неизказано просташка и глупава слуз.

Духовният поток изтичаше от Муспел сложен и разнороден, превъзхождащ индивидуалностите. Не беше нито Единното, нито Множественото, а нещо повече и далеч отвъд двете. Приблужи се до Кристалния и навлезе в тялото му — ако блестящата мъгла можеше да бъде назована тяло. Премина през него, което му достави най-изтънчена радост. *Лъчението на Муспел беше храната на Кристалния.* Потокът изплува от другата страна и се насочи към сферата раздвоен. Едната му част, чиято същност бе останала непроменена, се разпадна на милиони зелени частици. При преминаването си през Кристалния те бяха избегнали поглъщането поради безкрайно малките си размери. Другата част от течението не беше се изплъзнала. Огънят ѝ бе извлечен, спойката на веществото ѝ беше изсмукана. След като

кашката сладост на домакина омърси и погълна течението, то се превърна на индивиди — на отделни вихри от жива воля.

Найтспор потрепера. Най-последно бе разбрал как светът на волята е обречен на вечна горест само и само едно-единствено Същество да се чувства щастливо.

Стъпи и на последното стъпало от стълбата, водеща към покрива, защото си спомняше мъгляво, че му остава да свърши и това.

Пътюм припадна. Щом се свести, продължи, сякаш нищо не се бе случило. Подаде глава навън, вдъхна свежия въздух и изпита чисто физическото усещане на човек, който излиза от вода. Измъкна се на каменния покрив и с очакване погледна за пръв път към Муспел.

Там нямаше нищо.

Стоеше на върха на кулата, не по-широк от пет метра в диаметър. Отвсякъде го обгръщаше мрак. Седна на каменния парапет със сломено сърце. Завладя го тежко предчувствие.

Внезапно, без да види или да чуе нещо, му се стори, че тъмнината около него, от всички посоки му се *ухили*... Той осъзна, че е заобиколен отвсякъде от света на Кристалния и че Муспел се състои от него самия и каменната кула, върху която седеше...

В сърцето му припламна огън... Милиони и милиони гротескни, нелепи, жалки и сладникави индивиди, били преди Дух, зовяха Муспел да ги спаси от израждането и агонията... Само той можеше да отговори на повика им... и Краг, който чакаше долу... и Суртур... Но къде беше Суртур?

Истината се изправи пред него с цялата си студена, жестока реалност. Муспел не беше всемогъщата Вселена, която безразлично приемаше съществуващия успоредно с нея фалшив свят, макар той да нямаше право на съществуване. Муспел воюваше за живота си срещу най-поквареното и най-безобразното — срещу греха, скрит зад облика на вечна Красота, срещу низостта, която се представяше за Природата, срещу Сатаната, маскиран като Бог...

Вече разбираше всичко. Моралната битка не беше шега, нито Валхала, където разкъсаните през деня воини пируват през нощта. Беше безпощадна смъртоносна схватка, в която победилите Муспел неминуемо ги очакваше нещо още по-страшно от участието на победените — духовната погибел. Как можеше да се остане встрани от тази ужасна война?

В този момент на терзание всичките мисли на изопаченото му Аз, останали от Земята, бидоха изпепелени и прокудени от душата на Найтспор. И навярно това ставаше не за първи път.

Той поседя дълго и сетне се приготви да слиза. Ненадейно през света премина странен вопъл. Викът се надигаше с внушаваща боязън тайнственост и заглъхваше в нисък подигравчийски кикот. Нямаше никакво съмнение откъде идваше. Беше гласът на Кристалния.

Краг го чакаше на плаващия остров и го посрещна със сурово изражение.

— Видя ли всичко? — попита той изпитателно.

— Битката е безнадеждна — промърмори Найтспор.

— Не ти ли казах, че съм по-силният?

— Може да си по-силен, той е всемогъщ.

— Аз съм по-силен и по-могъщ — настоя Краг. — Империята на Кристалния е само сянка върху лицето на Муспел. Но нищо не може да стане без кървав бой... Какво мислиш да правиш?

— Ти да не си Суртур? — изгледа го странно Найтспор.

— Да.

— Да — повтори бавно Найтспор, без изненада в гласа. — Как те наричат на Земята?

— Болка.

— И за името трябваше да се сетя.

Найтспор постоя безмълвен, после стъпи тихо върху острова. Краг го плъзна като лодка по водата и те изчезнаха в мрака.

РЕЧНИК НА НЯКОИ ОТ ИМЕНАТА

При превода е използван принципът на транслитерацията, т.е. те са изписвани с българските съответствия на буквите им. Разбира се, с изключения, за да имат по-приемлив вид за читателя на българския превод. Смисълът на имената може да се тълкува по съставките им, тъй като са образувани от самостоятелни думи на английски и преводът им сам по себе си е необходим за представянето на света на Торманс. Но нека това направят любознателните читатели, защото както знаем, всеки превод ще скрие някои от значенията и ще подчертае други.

Maskull — може би от „mask“ — маска и латинската наставка „ul“ (като в „хомункулус“) или от „skull“ — череп Naightspore — „night“ — нощ; „spore“ — бот. спора

Tormence — от „torment“ — мъчение, изтезание

Joywind — „joy“ — радост и „wind“ — вятър

Crystalman — в превода: „Кристалния“

Shaping — в превода: „Майстора“

Blodsombre — „blob“ и „sombre“ — тъмен, мрачен

Blanchspell — „blanch“ — избелвам, бланширам; „spell“ — заклинание

Alppain — „rain“ значи болка

Panawe — от „pan-“ и „awe“ — страхопочитание

Broodviol — от „brood“ — мътя, мъти ми се в главата Wombflash — „womb“ — утроба; „flash“ — блясък

Sinking — преведено като „Пластящото се море“

Swaylone — от „sway“ — люшкам се; „lone“ — сам, отделен

Muremaker — ограждащ със стени, тъмничар

Matterplay — от „matter“ материя; „play“ — игра

Spadevil („spade“ значи лопата, но и кастрирано животно; и „vil“, „evil“ или „devil“ — прилагателни имена с отрицателен смисъл

Dreamsinter — „dream“ — сън

Polecrab — от лат.корен „poly“ и „crab“ — морски рак

Lichstorm — от „lichen“ — бот.лишей; „storm“ — буря

Gleameil — от „gleam“ — блещукане

Earthrid — от „earth“ — земя и „rid“ — отървавам се

Ironthick — от „iron“ — желязо и „thick“ — дебел

Faceny — от „face“ — лице

Sullenbode — от „sullen“ — намусен, мрачен; „bode“ — предвещавам, пророкувам

Adage — „adagio“

Lodd — от „Lord“ и „God“

Освен тези имена, има и други, които са още по-многозначни (като Digrun, например), съдържат съзнателни грешки, представляват портманто от английски срички или заиграват с читателя, като разчитат на неговите асоциации. Oseaxe и Nator не съответстват на представата за едноименните митологични персонажи. Crimtyphon ни отвежда към древногръцкото чудовище Тифон и метаморфозите на подгонените от него божества. Значението на Muspel и Varey очевидно е свързано с Едите. Crystal от Crystalman е понятие от модерната естетика. Що се отнася до Surtur, коренът се съдържа в името на огнен гигант от шотландските митове, което е развило и допълнително значение на „печка“, „огнище“. От значенията на Crag интерес представляват поне две — това на „зъбер, назъбена скала“ (с вероятен келтски произход отпреди XII век), както и „врат, гърло“ (герм.-сканд. от XIV в.) с подразбиране „неприятен човек“. (Оставяме уважаемия читател да се напъне сам над Mornstab и Leehallfae) Допълнителните понятия, свързани с явленията, които се срещат на Торманс, са поигн (от roignansy — острота, болезненост), магн (от magnify — усилвам) и сорб (от absorb — поглъщам). Ето и останалите оригинални имена и названия според реда на появата им в текста: Hailar Sorgie, Poolingdred, Ifdawn, Marest, Slofork, Nuclamp, Lusion Satur, Tydomin, Disscourn, Maulger, Catice, Threal, Teargeld, Coprand, Haunte, Sarclash и Gagnet.

Остана ни най-важното:

МИТОЛОГИЧЕСКА И АСТРОНОМИЧЕСКА СПРАВКА ЗА ЗВЕЗДАТА АРКТУР

Арктос (на гр.) значи „мечка“ и има отношение към елинския мит за Калисто, която била превърната на мечка и отнесена на небето, където свети и до днес като красивото съзвездие Голямата мечка. Синът ѝ Аркас пък е Малката мечка.

В ясна и безлунна нощ в съзвездието Воловар могат да се видят с просто око около 90 звезди, но само осем от тях са по-ярки от 4m. Съединени с линии, те образуват удължен многоъгълник, във върха на който е звездата Арктур. Някога съзвездието Воловар е било наричано Аркада (на името на Аркас). С това име е свързано името на звездата Арктур. Вероятно „арктур“ произлиза от гръцката дума арктофилакс (страж или пазител).

Арктур (от Воловар) е третата по яркост звезда върху цялата небесна сфера. Намира се на разстояние 36 светлинни години. Мощността на излъчването ѝ е 107 пъти по-голяма от мощността на излъчването на нашето Слънце. Тази звезда е забележителна предимно с това, че от видимо най-ярките звезди тя има най-голямо собствено движение. За 1600 години Арктур се премества приблизително на 1°, т.е. на около два видими лунни диаметъра, по посока към съзвездието Дева.

И накрая, ще си позволим една литературна аналогия (от тези, които Д. Линдзи много обича). Струва ни се, че символичната стълба към Муспел, по която се катери Маскул-Найтспор, много напомня на пътя към чистилицето, такова, каквото го описва Данте Алигиери. На дълбоката пропаст, която се разкрива в средата на северното полукълбо (при Ерусалим) и стига чак до центъра на Земята във формата на обърнат конус, отговаря като точно, но обратно копие на своята матрица високата планина, която самотно се извисява сред огромния океан в противоположното южно полукълбо. Върху седем тераси, които подобно стъпалата на стълба се издигат към върха, обвивайки склоновете на планината, поетът поставя душите на разкаялите се, очистиращи се от греховете си, за да станат достойни за вечното блаженство. На върха на планината е разположен земният рай (Едем). След като излиза от ада по подземната река, заедно със своя водач, поетът Вергилий, Данте хвърля поглед към тази планина и вижда Голямата мечка (Колата):

*„Щом взорът ми от тях се отклони
към този полюс, в чийто свод
Колата бе скрила ярките си
светлини,...*“

„Чистилице“, песен I, 30

(прев. И. Иванов, Л. Любенов)

В ТЪРСЕНЕ НА МУСПЕЛ

Авторът на тази книга е британски писател с богато въображение и самобитност, с необикновена сила и необикновени слабости. Особняшките му сюжетни находки предизвикват същинско изумление. Приживе остава почти непознат, но днес е от любимите писатели. Изследователите несмело (с издаващи неувереността им думи като „загатва“, „напомня“ и „подказва“) търсят източниците на творчеството му в модерната философия, обяснявайки неговото Нищо с естетиката на Шопенхауер, склонността му към развенчаване на всички морални норми с тази на Ницше, дуализма му и идеята за лошия бог-творец с гностически схващания и пр. Според нас подобни тълкования, в стремежа си да демистифицират загадката Линдзи, по-скоро замазват нещата и ни отдалечават от истината за него. Сам той признава веднъж, че въздействие му е оказала друга една чудна книга — „Лилит“ на презвитерианския свещеник Джордж МакДоналд и че харесва 9-та симфония на Бетовен. Както и че от време на време е посягал към стиловите похвати на скандинавските саги и на някои религиозни мистици.

Биографичните данни за живота му са оскъдни.

Роден е в лондонско предградие през 1878 г. Работи като клерк в застрахователна компания. По време на Първата световна война служи в армията.

Умира в 1945 г.

„Пътешествие към Арктур“ (A Voyage to Arcturus) излиза в 1920 г. и тогава от нея се продават мизерните 596 екземпляра. След преизданието и в 1946 г. към нея се ориентират редица учени и писатели, както и студентските общества. Читателският бум, съпроводен с брожение в академичните среди, настъпва обаче едва подир 1963 г., благодарение на активния пропагандатор и популяризатор на Линдзи Колин Уилсън, също известен литератор и писател фантаст. Днес се счита за несъмнено доказано, че романът за Торманс е бил любимо четиво и обект на заемки от страна на К. С.

Люиз (цикълът „Нарния“), Харолд Блум („Полет към Луцифер“), Филип Фармър, Робърт Силвърбърг („Син човешки“). И тъй, алегоричното „Пътешествие към Арктур“, което има култов статут за съвременната литература на въображението, е всъщност метафизически роман, рамкиран от междупланетно пътуване и фантастични авантюри. Повечето от имената в него могат да се тълкуват и случките се вменят в единна концептуална схема: Маскул, човек от Земята, прекарва пет дни на планетата Торманс, която кръжи около двойното слънце Арктур. През това време той преживява невероятни прежеждия, някои ужасни, други — обикновени житейски изпитания. Сблъсква се с различни ценностни разбираня, вплътени във фантастични понятия, поникват му нови сетивни органи, за да може да ги разбере, вижда нови образи и явления, но съдбата го дебне неумолимо. На петия ден Маскул е убит и се преражда в по-високо състояние като Найтспор. Тогава вижда ужаса на вселената, пред която трябва да се изправи.

Философската тайна, съдържаща се в историята, е, че всички жизнени искрици на съзидателната сила (т.е. на Бог), са отклонени от дуалистичната, също толкова мощна (дори по-властна) сила, олицетворявана от Майстора (феномена) или още Кристълман, и действаща по своя воля. Когато преминават през Майстора, искрите са погълнати или деформирани и създават свят, който е грозно копие на истинския свят на Муспел (светлина и огън). Истинският свят, този на Суртур (огъня) или на Краг, се бори за съществуването си. Всепроникващият Майстор е толкова силен, че повечето искрици не успяват да се върнат към първоизвора си. Единствено с помощта на Краг (болката) пламъчето Маскул-Найтспор може да се върне в предишния си дом.

Маскул осъзнава истината само частично и се разкъсва между жалкия, но приятен свят на Майстора и суровостта на Краг, когото не познава. Любовта е за него начин на живот, дълг, земна и философска мъдрост — докато накрая Маскул стига отвъд феноменалния свят. Такива са идеите на „Пътешествие към Арктур“, развити в поредица от концептуални превращения и мистериозни преживявания.

Една наистина забележителна творба.

„Планетата се наричала Торманс, което на забравения език означавало «мъчение». Така се родил митът за планетата на мъчението, който след това бил използван, доколкото можем да съдим, от художниците и писателите на много поколения. Митът за Торманс много пъти привличал тяхното внимание и това винаги ставало в периоди на кризи, на тежка война, глад и мъгляво бъдеще. За нас планетата Торманс беше само една от многото хиляди приказки, изчезнали в небитието...“

Откъс от „Часът на бика“ на големия руски фантаст Иван Ефремов, чийто роман също е силно повлиян от „Пътешествие към Арктур“ на Линдзи

Издание:

ИК „Офир“, 1999

Редактор: Янчо Чолаков

ISBN 954-8811-12-X

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.